

T.C.

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ARKEOLOJİ ANABİLİM DALI

PARİON TAVŞANDERE NEKROPOLÜ
CAM BULUNTULARI (2005-2017)

Yüksek Lisans Tezi

Ahmet Levent KESKİN

Danışman:

Prof. Dr. Vedat KELEŞ

Samsun, 2019

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ARKEOLOJİ ANABİLİM DALI

PARİON TAVŞANDERE NEKROPOLÜ
CAM BULUNTULARI (2005-2017)

Yüksek Lisans Tezi

Ahmet Levent KESKİN

Danışman:
Prof. Dr. Vedat KELEŞ

Samsun, 2019

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Hazırladığım yüksek lisans tezinin bütün aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara riayet ettiğimi, çalışmada doğrudan veya dolaylı olarak kullandığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, yazımda enstitü yazım kılavuzuna uygun davranıldığını taahhüt ederim.

14/06/2019

Ahmet Levent KESKİN

ÖZET

PARİON TAVŞANDERE NEKROPOLÜ CAM BULUNTULARI (2005-2017)

Ahmet Levent KESKİN

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü,

Arkeoloji Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans, Haziran/2019

Danışman: Prof. Dr. Vedat KELEŞ

Çanakkale ili, Biga ilçesi, Kemer köyüne lokalize edilen Parion Antik Kenti, antik çağda bölgenin önemli liman kentlerinden biridir. Kentte 2005 yılından itibaren gerçekleştirilen bilimsel kazılar neticesinde çok önemli taşınır ve taşınmaz kültürel eserler ülkemizin kültür bakiyesine kazandırılmıştır.

Çalışmamızın konusunu, Parion Tavşandere Nekropol'ünde 2005-2017 yılları arasında yapılan arkeolojik kazılarda ele geçen Roma Dönemi cam buluntular oluşturmaktadır. Nekropol çalışmalarında ele geçen cam buluntulardan bir kısmı mezar konteksi içerisinde yer alırken bir kısmını mezar dışı buluntular oluşturmaktadır. Ele geçen cam buluntular ile Parion'da yaşayan halkın sosyo-ekonomik durumu, Roma döneminde nekropollerde gerçekleştirilen ritüeller ve Parion'da Roma döneminde cam üretimi olup olmadığı anlaşılmaya çalışılmıştır.

Çalışmada, MS 1. yüzyıl ile MS 3. yüzyıl arasına tarihlenen 87 adet Roma Dönemine ait cam buluntu incelenmiş ve Parion cam buluntularının bilim dünyasına tanıtılması amaçlanmıştır.

Çalışmamızda, Parion Tavşandere Nekropol'ünde ele geçen cam buluntular öncelikli olarak üretim şekillerine göre sınıflandırılmıştır. Daha sonra alt başlıklara ayrılan buluntular benzer örnekler ve mezar konteksleri yardımıyla tarihlenmiştir. Parion'da yaşayan halkın sosyo-ekonomik durumu ve Roma döneminde cenaze törenleri ardından nekropollerde gerçekleştirilen ritüeller ile ilgili bazı sonuçlar ortaya konmuştur. Roma döneminde kentte cam üretim atölyesi olup olmadığı ise henüz netlik kazanmamıştır. Kazı çalışmalarının ilerleyen dönemlerinde cam buluntular üzerinde yapılması planlanan analizlerin bize bu konuda daha net bilgiler verebileceğini düşünmekteyiz.

Anahtar Kelimeler: Troas, Parion, Nekropol, Cam, Unguentarium

ABSTRACT

GLASS FINDS FROM THE TAVŞANDERE NECROPOLIS OF PARION (2005-2017)

Ahmet Levent KESKİN

Ondokuz Mayıs University, Institute of Social Sciences,

Department of Archaeology, M.A., June/2019

Advisor: Prof. Vedat KELEŞ

Ancient city of Parion which is located in the village of Kemer in the township of Biga in Çanakkale province is one of the important port cities of the region. As a result of the scientific excavations carried out in the city since 2005, very important movable and immovable cultural artifacts have been brought to our archeology inventory.

The subject of our study is the Roman Period glass finds found in the archaeological excavations conducted between 2005-2017 at the Parion Tavşandere Necropolis. Some of the glass finds uncovered in the necropolis studies are located within the tomb context, while some of them are found outside the tomb. Through the glass finds, It was tried to be understand the socio-economic status of the people living in Parion, the rituals performed in the necropolises during the Roman period and whether there was glass production in the Roman period in Parion.

In this study, 87 pieces of Roman glass finds dating from the 1st century AD to the 3rd century AD were examined and introduction of Parion glass findings to the science world was intended.

In our study, the glass finds uncover in the Parion Tavşandere Necropolis were primarily classified according to their production model. After than, the finds that subclassify were dated by the aid of similar examples and Tomb contexts. Some conclusions were exhibited about the socio-economic situation of the people living in Parion and rituals in necropolises after funerals in Roman period. The fact that whether there was a glass production workshop in the Roman period has not been clarified yet. We think that the analyzes that are planned to be made on glass finds in the later stages of excavation can give us more clear information on this subject.

Key Words: Troas, Parion, Necropolis, Glass, Unguentarium.

ÖN SÖZ

Prof. Dr. Cevat BAŞARAN başkanlığında 2005 yılında başlayan Parion Antik Kenti kazı çalışmaları ekibine lisans öğrenimimin ilk yılı olan 2010 kazı sezonunda katıldım. 2015 yılından bu güne Prof. Dr. Vedat KELEŞ başkanlığında devam eden Parion Antik Kenti kazı çalışmaları büyük bir ivme kazanarak ülkemiz kazıları arasında önemli bir yere sahip olmuştur.

Lisans öğrenimimin ilk gününden itibaren beni her zaman destekleyen maddi ve manevi varlığını her zaman hissettiren Parion kazıları onursal başkanı Prof. Dr. Cevat Başaran'a ve lisans öğrenimim sırasında Hadrianoupolis kazılarına katılma şansını bana sunan, yüksek lisans öğrenimimde beni danışmanlığına kabul eden, tez konumu belirlememde ve bu çalışmayı hayata geçirmemde en büyük itici güç olan, maddi ve manevi manada her zaman bir hocadan daha fazlası olan değerli danışmanım Prof. Dr. Vedat KELEŞ'e en içten teşekkürlerimi sunarım.

Yüksek lisans öğrenimim boyunca ve tezin hazırlanması aşamasında bilgi birikimini esirgemeyen ve her konuda yardımcı olan, Prof. Dr. Binnur GÜRLER'e, Dr. Öğr. Üyesi Çiğdem GENÇLER-GÜRAY'a, Prof. Dr. Christopher S. LIGHTFOOT'a, Dr. Öğr. Üyesi Atila TÜRKER'e ve çalışmama değerli katkılarından dolayı Prof. Dr. Erhan ÖZTEPE'ye ve Doç. Dr. Davut KAPLAN'a teşekkürü borç bilirim.

Parion kazılarında aynı sektörde çalıştığım lisans ve yüksek lisans öğrenimim boyunca bir ağabey olarak her zaman arkamda duran, aile sıcaklığını Samsunda hissetmemi sağlayan Arş. Gör. Alper YILMAZ ve eşi Restoratör-Konservatör Zeynep YILMAZ'a teşekkürlerimi sunarım.

Lisans ve yüksek lisans öğrenimim boyunca desteklerini her zaman hissettiğim Dr. Öğr. Üyesi Kasım OYARÇIN ve Dr. Öğr. Üyesi Ersin ÇELİKBAŞ'a teşekkürlerimi sunarım.

Lisans hayatım itibarıyla Erzurum'dan Samsun'a aynı evi paylaştığım, sadece ev arkadaşlığı değil kader arkadaşlığı da yaptığımız Arkeolog Selman

TAMYÜREK'e, Arkeolog Sadık SULAN'a ve Arkeolog Sefa TORUN'a teşekkürlerimi sunarım.

Parion kazılarında bilimsel anlamda her zaman yanımda olan Öğr. Gör. Enver AKIN'a, Dr. Öğr. Üyesi Hasan KASAPOĞLU'na, Dr. Öğr. Üyesi Hazar KABA'ya, Dr. Öğr. Üyesi Ertuğ ERGÜRER'e, Arş. Gör. Büşra Elif KASAPOĞLU'na, Arş. Gör. Soner ÖZMEN'e, Arş. Gör. İsmail AKKAŞ'a, Arş. Gör. Michael Deniz YILMAZ'a ve Zafer KARAHAN'a, yıllardır Parion Kazılarında beraber çalıştığım arkadaşlarım Arkeolog Salih PEKGÖZ'e, Arkeolog Yunus ÖZDEMİR'e, Arkeolog Fatma OYARÇIN'a, Arkeolog Gülşen SAYGILI'ya ve Arkeolog Gözde ERGÜL'e teşekkürü bir borç bilirim.

Son olarak hayatım boyunca beni her zaman destekleyen arkamda duran sevgili aileme, abim Gökhan KESKİN'e, ablam Sevilay KESKİN'e, annem Muazez KESKİN'e, babam Fikret KESKİN'e ve canım babaannem Emine KESKİN'e en içten şükranlarımı sunarım.

Ahmet Levent KESKİN

Samsun/2019

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
ÖN SÖZ.....	v
KISALTMALAR	x
GİRİŞ	1
Amaç	1
Kapsam	1
Yöntem	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ANTİK ÇAĞDA PARİON

1.1. Coğrafi Konumu ve Tarihsel Gelişimi.....	2
1.2. Parion’da Yapılan Arkeolojik Araştırmaların Tarihçesi.....	6
1.3. Tavşandere Nekropolü Kazı Çalışmaları.....	7

İKİNCİ BÖLÜM

ANTİK ÇAĞDA CAM

2.1. Camın Tanımı ve Yapısı.....	9
2.2. Camın Tarihsel Gelişimi.....	10

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

PARİON TAVŞANDERE NEKROPOLÜ CAM BULUNTULARI TİPOLOJİSİ VE KRONOLOJİSİ

3.1. Döküm Tekniğinde Üretilen Formlar.....	17
3.1.1. Mozaik Kâseler.....	17
3.1.2. Kaburgalı Kâseler.....	19
3.1.3. Kesme Bezemeli Kâseler.....	22

3.2. Üfleme Tekniğinde Üretilen Formlar.....	24
3.2.1. Kalıba Üfleme Tekniğinde Üretilen Formlar.....	24
3.2.1.1.Vazo-Yüksek Bardaklar.....	25
3.2.2. Serbest Üfleme Tekniğinde Üretilen Formlar.....	25
3.2.2.1. Bardaklar.....	26
3.2.2.2. Kavanozlar.....	29
3.2.2.3. Unguentariumlar.....	30
3.2.2.3.1. Çan Gövdeli Unguentariumlar.....	30
3.2.2.3.2. Şamdan Gövdeli Unguentariumlar.....	40
3.2.2.3.3. Tüp Gövdeli Unguentariumlar.....	43
3.2.2.3.4. Armudi Gövdeli Unguentariumlar.....	44
3.2.2.3.5. Küresel Gövdeli Unguentariumlar.....	53
3.2.2.3.6. Oval Gövdeli Unguentariumlar.....	56
3.2.2.4. Şişeler.....	57
3.2.2.4.1. Küresel Gövdeli Şişeler.....	57
3.2.2.4.2. Huni Ağzılı Şişeler.....	59
3.2.2.4.3. Basık Gövdeli Şişeler.....	61
3.2.2.4.4. Torba Gövdeli Şişeler.....	61
3.2.2.4.5.Torba Gövdeli Minyatür Şişeler.....	62
3.2.2.4.6. Küresel Gövdeli Minyatür Şişeler.....	62
3.2.2.5. Sürahiler.....	65
3.2.2.5.1. Huni Ağzılı Sürahiler.....	65
3.2.2.5.2. Tek Kulplu Silindirik Formlu Sürahiler.....	67
3.2.2.5.3. Tek Kulplu Küresel Formlu Sürahiler.....	69
3.2.2.5.4. Tek Kulplu Armudi Gövdeli Sürahiler.....	69
3.2.2.6. Aryballoslar.....	70

3.2.2.7. Renkli Bant Şişeler.....	71
3.2.2.7.1. Küresel Gövdeli Renkli Bant Şişeler.....	72
3.2.2.7.2. Basık Gövdeli Renkli Bant Şişeler.....	73
3.2.2.8. Tanımlanamayan Ağız Kenarları.....	73
3.2.2.9. Tanımlanamayan Kaideler.....	76
3.3. Cam Objeler.....	76
3.3.1. Yüzükler.....	76
SONUÇ.....	78
KAYNAKÇA.....	82
KATALOG.....	98
HARİTALAR LİSTESİ.....	185
HARİTALAR.....	186
RESİMLER LİSTESİ.....	187
RESİMLER	189
ÇİZİMLER LİSTESİ.....	207
ÇİZİMLER.....	208
TABLolar LİSTESİ.....	209
TABLolar.....	211

KISALTMALAR

C.	: Cilt
Cat. No.	: Catalogue Number/Katalog Numarası
cm	: Santimetre
çev.	: Çeviren
dn.	: Dipnot
ed.	: Editör
eds.	: Editörler
Env. No.	: Envanter Numarası
fig.	: Figür/Figure
haz.	: Hazırlayan
Kat.	: Katalog
Kat. No.	: Katalog Numarası
KST	: Kazı Sonuçları Toplantısı
Lev.	: Levha
m	: Metre
mm	: Milimetre
MÖ	: Milattan Önce
MS	: Milattan Sonra
No.	: Numara
Res.	: Resim
S.	: Sayı
s.	: Sayfa
SBE	: Sosyal Bilimler Enstitüsü
ss.	: Sayfalar Arası
Şek.	: Şekil
trans.	: Çeviren
vd.	: ve diğerleri
Vol.	: Volume/Cilt

GİRİŞ

Amaç

Parion Tavşandere Nekropolünde 2005-2016 yılları arasındaki kazılarda ele geçen cam buluntuların değerlendirildiği çalışmada Parion cam buluntuları için bir tipoloji ve kronoloji oluşturulması amaçlanmıştır.

Kapsam

Parion Tavşandere Nekropolünde 2005-2016 yılları arasında ele geçen cam buluntuların değerlendirildiği çalışmamızda 41 mezardan ele geçen toplam 64 adet cam kap ve 1 yüzük ile herhangi bir mezar konteksine ait olmayan 22 adet cam kap incelenmiştir. Toplamda 87 cam buluntu benzer örnekleriyle karşılaştırılmıştır. Çalışmamızda değerlendirdiğimiz dört adet cam buluntu, Zerrin Aydın Tavukçu'nun yapmış olduğu "Parion Nekropolü 2005 Yılı Buluntuları" adlı doktora tezinde buluntuları sadece tarihlemesi ve her hangi bir gruplandırma yapmaması nedeniyle çalışma kapsamına alınmıştır.

Yöntem

Tüm cam buluntuların elde çizimleri ve ayrıntılı kontrolleri yapıldıktan sonra, çizimler taranarak dijital ortama aktarılmıştır. Daha sonra Corel Draw programı kullanılarak el çizimleri dijitalleştirilmiştir. Cam buluntuların fotoğrafları Parion Kazı Evinde bulunan fotoğraf stüdyosunda çekilmiş ve Photoshop programı kullanılarak düzenlenmiştir. Tüm bu işlemlerin ardından sınıflandırılarak katalogları oluşturulan buluntular, tiplere ayrılmış, benzerleri ve mezar konteksiyle birlikte değerlendirilmiş ve tarihlenmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

ANTİK ÇAĞDA PARİON

1.1. Coğrafi Konumu ve Tarihsel Gelişimi

Aisepos Irmağı'nın çıktığı yerden, İda Dağı (Kazdağı)'nın güneyinde yer alan Adramytteion (Edremit) Körfezi'ne kadar uzanan hattın batısındaki Antik Troas bölgesi¹, sınırları içinde yer alan Parion antik kenti, Çanakkale Boğazı'nın Marmara Denizi'yle (Propontis) birleştiği bölgede yer almaktadır². Günümüzde ise antik kent, Çanakkale İli, Biga İlçesi, Kemer Köyü sınırları içerisinde bulunmaktadır³(**Harita 1**).

Denize bir dil biçiminde uzanan Bodrum Burnu üzerine konumlanmış, doğal limana sahip ve denize dökülen bir akarsuyun etrafında kurulmuş olan kent; bu topografik özellikleri ile MÖ 8. ve 7. yüzyıllarda ortaya çıkan koloni kentleriyle yakın benzerlik göstermektedir⁴(**Harita 2**).

Parion, bu topoğrafik özelliklerinden kaynaklanan ayrıcalıkları ile bir liman kentinde aranan bütün unsurları bünyesinde barındırmaktadır. Doğal sınır oluşturan Marmara Denizi'nin kıyısındaki kent, korunaklı güney limanı sayesinde stratejik önem kazanmıştır. Kentin bu elverişli coğrafi yapısı, Roma İmparatorluk Dönemi'ndeki önemini artıran en dikkate değer özelliklerinden biridir⁵.

Antik yazarlardan Strabon, Parion'u Troas'ta⁶, Pseudo-Scyclax Phrygia'da⁷, Lat. Cladius Ptolemaius Mysia⁸ bölgesi sınırları içinde göstermiştir. Günümüz bilim insanlarının büyük bir kısmı, sikke kataloglarındaki bilgilerden hareketle, Parion'u bir Mysia kenti olarak değerlendirmişlerdir⁹. Fakat 2005 yılından itibaren kazıları

¹ Strabon, *Geographika, Antik Anadolu Coğrafyası, Kitap XII- XIII- XIV*, Adnan Pekman (çev.), Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul 2000, s. 1-4.

² Vedat Keleş, "Giriş" Coğrafik Özellikler, (ed.) Cevat Başaran, *Antik Troas'ın Parlayan Kenti Parion*, Ege Yayınları, İstanbul 2012, s. 19-20.

³ Cevat Başaran ve Ali Tavukçu, "Parion Kazısı 2005", *KST 28-1*, 2007, s. 263.

⁴ Alper Yılmaz, *2005-2010 Yılları Arasında Bulunan Parion Nekropol Kandilleri*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2012, s. 1.

⁵ Sadık Sulan, *Parion Oda Mezarları*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun 2018, s. 3.

⁶ Strabon XIII-1, s. 92.

⁷ Peter Frisch, *Die Inschriften von Parion, Inschriften Griechischer Städte Aus Kleinasien*, Band 25, Bonn 1983, s. 43; Franck Prêteux, "Parion et son territoire à l'époque hellénistique: un exemple d'organisation de la chora sur le rivage de la Propontide", *L'Asie Mineure dans l'Antiquité: échanges populations et territoires*, 2009, s. 335, Dn. 1.

⁸ Ptolemaios, *Geographika Hyphegesis V*, Edward Luther Stevenson(trans.), New York 1932, s. 2.

⁹ Ersin Çelikbaş, *Parion Roma Kolonizasyon Sikkeleri*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2010, s. 9.

yürütülen Parion, Tavşandere Nekropol'ünden gelen veriler göz önüne alınarak, kentin bir Troas kenti olduğu kesinlik kazanmıştır¹⁰.

Antik Troas'ın önemli kentlerinden biri olan Parion'un, batısında Lampsakos, doğusunda Priapos ve güneyinde Skepsis kentleri bulunmaktadır¹¹. Parion'un ne zaman kurulduğu ve kimler tarafından kolonize edildiği konusunda antik kaynaklar arasında bazı çelişkiler vardır¹². Eusebius'tan öğrendiğimize göre, Parion MÖ 709 yılında kurulmuştur¹³. Fakat kentin 709 yılından daha önce kurulmuş olabileceği en azından bölgede bir yaşamın olduğu, 2018 yılı kazı çalışmalarında Geç Geometrik döneme tarihlenen terrakotta figürin başı ile ortaya konmuştur.

Parion isminin kökeni hakkında 3 görüş bulunmaktadır; İlk görüş, kentin adının Erythrai'li göçmen Iason ve Demetria'nın oğlu Parius'tan geldiği¹⁴, ikinci görüş, Troya kralı Priamos'un küçük oğlu Paris'in kentte eğitilmesinden dolayı ondan esinlenildiği¹⁵; son görüş ise, Paros'tan gelen İonia'lılar anlamında, "Parion" adının kente verildiğidir¹⁶.

Parion'un kuruluş yılı olarak kabul edilen MÖ 709 yılından sonraki tarihsel süreçte, Pers kralı Kyros, MÖ 546 yılında, Lidya Krallığı'na son vermiş ve Batı Anadolu'daki tüm Grek kentleriyle birlikte Parion'u da Pers egemenliği altına almıştır¹⁷. MÖ 497'de İonia isyanında katıldığı düşünülen Parion, aynı dönemde Karia'da isyan çıkması üzerine, Pers ordularından kurtulmuştur¹⁸.

¹⁰ Cevat Başaran, "Parion'dan Persia'ya Yol Gider", *Euergetes, Prof. Dr. Haluk ABBASOĞLU'na 65.Yaş Armağanı, Cilt I*, 2008, s. 134.

¹¹ Hasan Kasapoğlu, *Parion Nekropolü 2006 Yılı Seramik Buluntuları*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2008, s. 10.

¹² Büşra Elif Kasapoğlu, *Parion Korinth Aryballosları (2005-2013)*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2013, s. 4.

¹³ Alexandru Avram, "The Propontic Coast of Asia Minor", M. H. Hansen-T. H. Nielsen (eds.), *An Inventory of Archaic and Classical Poleis*, Oxford University Press, New York 2004, 991.

¹⁴ Walter Leaf, *Strabo on The Troad*, Cambridge University Press, London 1923, s. 83; Nicola Bonacasa, *Princeton Encyclopedia of Classical Sites*, Princeton University Press, New Jersey 1976, s. 676; Cevat Başaran, "Parion 1997 Araştırmaları", *XVI. AST I*, 1998, s. 350.

¹⁵ Cevat Başaran, "Antik Troas Kenti Parion", *Toplumsal Tarih*, Sayı 147, 2005a, s. 20; Cevat Başaran, "Jewellery Center in Antique Era: Parion", *Gold News, Sayı 153*, 2005b, s. 106.

¹⁶ Cevat Başaran, "Parion'dan İki Gladyatör Steli", *Gümüşünde Anadolu*, Cevdet Bayburtluoğlu İçin Yazılar Anatolia in Daylight: Essays in Honour of Cevdet Bayburtluoğlu, İstanbul 2001, s. 19; Avram, "The Propontic Coast of Asia Minor", 2004, s. 991; Frish "Die Inschriften von Parion", 1983, s. 60.

¹⁷ Veli Sevin, "Anadolu'da Pers Egemenliği", *Anadolu Uygarlıkları Ansiklopedisi 2*, İstanbul 1982, s. 269; Cevat Başaran, *Geçmişten Günümüze Bayramiç, Tarihi-Coğrafyası ve Arkeolojisi*, 2002, 16; Josef Wiesehöfer, *Antik Pers Tarihi*, (Çev. Sinanoğlu), 2002, 20; Arif Müfid Mansel, *Ege ve Yunan Tarihi*, T.T.K Basımevi, Ankara 2004, 253.

¹⁸ Avram, "The Propontic Coast of Asia Minor", 2004, s. 991.

Greklerin, Ege Adaları ve Batı Anadolu'daki kentleri Persler'in egemenliğinden kurtarmak ve bağımsızlık vermek amacıyla, MÖ 479-478 yıllarında "Attika-Delos" Deniz Birliği'ni kurduklarını ve bu birliğe Troas bölgesinden Parion'un yanı sıra Lampsakos ve Sestos gibi kentlerin de üye olduğu Atina akropolünde geçen tribut listelerinden anlaşılmaktadır¹⁹.

Büyük İskender Hellenizmi güçlendirmek amacıyla Doğu Seferi'ni başlatmış, MÖ 334 yılında Granikos ve MÖ 333 yılında İssos Savaşı'nda Persleri yenince, Troas da dâhil bütün Batı Anadolu, İskenderin egemenliğine girmiştir ve Büyük İskender, egemenliği altına giren yirmi kadar kente bağımsızlık vermiştir²⁰. Bu kentler arasında bulunan Parion'un da Hellenistik Dönem'in başlangıcında bir süre bağımsızlık kazandığı söylenebilir²¹.

Büyük İskender'in tahta hiç varis bırakmadan ölümü sonrasında, halefleri imparatorluk topraklarına sahip olmak amacıyla birbirleri ile savaşmaya başlamışlardır. Parion, MÖ 281 yılında Lysimakhos ve Seleukos arasında yapılan Kurupedion Savaşı sonucunda galip gelen Suriye kralı Seleukos'un egemenliği altına girmiştir²². Parion, Seleukos kralı III. Antiokhos (MÖ 222-187) yönetimi altındayken MÖ 200'lerde Lampsakos ile bir sınır savaşına girmiştir²³.

MÖ 190 yılına geldiğimizde, Anadolu toprakları üzerindeki hâkimiyetini arttıran Roma ile III. Antiokhos arasında Magnesia'da yapılan savaş Roma'nın galibiyetiyle sona ermiştir. Bununla birlikte Roma, Seleukoslara ait toprakları hâkimiyet altına almak konusunda isteksiz davranmış ve bu bölge Rodos ve Pergamon Krallıkları arasında paylaştırılmıştır²⁴. MÖ 188 yılında imzalanan Apameia anlaşması ile de Parion'da, Pergamon Krallığı hâkimiyeti başlamıştır²⁵. MÖ 133'de II. Eumenes'in oğlu, III. Attalos Pergamon Krallığını ölmeden önce Roma İmparatorluğu'na

¹⁹ Başaran, *Geçmişten Günümüze Bayramiç, Tarihi-Coğrafyası ve Arkeolojisi*, 2002.

²⁰ Kasım Oyarçın, *Parion'da 2005-2014 Yılları Arasında Ele Geçen Roma ve Erken Bizans Dönemi Sikkeleri* (MS 3.-7. Y.Y.), (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, , Erzurum 2017, s. 40.

²¹ Zerrin Aydın Tavukçu, *Parion Nekropolü 2005 Buluntuları*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2006, s. 6.

²² Oyarçın, *Parion'da 2005-2014 Yılları Arasında Ele Geçen Roma ve Erken Bizans Dönemi Sikkeleri* (MS 3.-7. Y.Y.), 2017 s. 41.

²³ Cevat Başaran ve Ertuğ Ergürer, "Parion Odeion'u (Bouleuterion?) 2010 Çalışmaları ve Odeion'da Bulunan Seramikler", *Olba XX*, 2012, s. 249.

²⁴ Oyarçın, *Parion'da 2005-2014 Yılları Arasında Ele Geçen Roma ve Erken Bizans Dönemi Sikkeleri* (MS 3.-7. Y.Y.), 2017 s. 41.

²⁵ Halil Demircioğlu, *Roma Tarihi*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1993, s. 340; Başaran, *Geçmişten Günümüze Bayramiç, Tarihi – Coğrafyası ve Arkeolojisi*, s. 18.

bağışlamıştır. III. Attalos'un vasiyetiyle Pergamon'nun yönetiminin Roma İmparatorluğu'na bırakılmasının doğal bir sonucu olarak, Parion da Roma'nın hâkimiyetine girmiştir²⁶.

Roma Cumhuriyet Dönemi'nin sonlarında, Hellespontos bölgesinin stratejik önemini fark eden Roma yönetimi bölgeyi daha etkin bir şekilde Romalılaştırmak için Roma kolonileri kurulması süreci kapsamında Parion'u da bir Roma kolonisi haline getirmiştir²⁷. Kente Romalı emekli askerler yerleştirilmiş ve Roma'nın kolonisi statüsü verilmiştir. Böylece Parion, bir anlamda Troas Bölgesi'nde Roma'nın temsil edildiği kentlerden biri olmuştur. Kentin bu statüsü ekonomik olarak da gelişmesini ve zenginleşmesini sağlamıştır. İmparator Augustus kenti "Colonia Pariana Iulia Augusta" olarak ilan etmiştir²⁸. Parion'un Roma dönemi sikke darpları da, kent hakkında oldukça önemli bilgiler vermektedir. Bu darplardan Parion'a; Iulius Caesar Dönemi'nde koloni statüsü verildiğini ve bu statüsünün Augustus ve Hadrianus Dönemleri'nde yenilendiğini CGIP (Colonia Gemella Iulia Pariana) ve CGIHP (Colonia Gemella Iulia Hadriana Pariana) lejandlı örneklerden²⁹ anlamaktayız. Hadrianus Dönemi'nde, Parion'un yeniden kuruluşu ilan edilmiş ve kentin sikke lejandlarının arasına Hadrianus'un adı da eklenmiştir³⁰.

Kentin Hadrianus Dönemi'nde MS 132 yılında ikinci kez elde ettiği statüden sonra, mimari faaliyetlerinde hızlanma olduğu tahmin edilmektedir. Bu faaliyetler

²⁶ Vedat Keleş ve Ersin Çelikbaş, "Parion Roma Kolonizasyon Sikkeleri", *Arkeoloji ve Sanat Dergisi*, İstanbul 2014, s. 76.

²⁷ Mehmet Özsait, "Küçük Asya'da Roma Kolonileri", (Ed. Nezih Başgelen), *Zafer Taşlıklioğlu Armağanı Anadolu ve Trakya Çalışmaları I*, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul 1999, s. 126; Mustafa Hamdi Sayar, "Parion'da Divus Vespasianus Augustus'a Bir Sunu", (Ed. C. Başaran – V. Keleş), *Parion Kazıları 10. Yıl Armağanı*, Bilgin Kültür Sanat Yayınları, Ankara 2015, 163-166, s. 163.

²⁸ Cevat Başaran, "Parion: Karanlıktan Gün Işığına" "Parion: Karanlıktan Gün Işığına", (Ed. T. Takaoğlu), *Anadolu Arkeolojisine Katkılar 65. Yaşında Abdullah Yaylalı'ya Sunulan Yazılar*, 2006, s. 185.

²⁹ Mehmet Ali Kaya – Kevser Taşdöner Özcan, "Roma İmparatoru Hadrianus ve Anadolu: Geziler, Eyaletler ve Kentler", (Ed. B. Takmer – E. N. A. Arca – N. G. Özdi), *Sencer Şahin Anısına Yazılar*, Kabcacı Yayıncılık, İstanbul 2016, s. 500-501.

³⁰ Oyarçın, *Parion'da 2005-2014 Yılları Arasında Ele Geçen Roma ve Erken Bizans Dönemi Sikkeleri (MS 3.-7. Y.Y.)*, 2017 s. 43.

çerçevesinde Odeion³¹, Tiyatro³², Roma Hamamı³³ ve su kemeri³⁴ yine MS 2. yüzyıl da inşa edilmişlerdir.

MS 2. yüzyıldan itibaren kent, Hristiyan toplulukları da barındırmış³⁵ ve Bizans Dönemi'nde önemli bir piskoposluk merkezi haline gelmiştir³⁶. Kente, MS 312- 330 yıllarında Eustathius, MS 431'de Hesychius ve MS 451'de Thalassius'un, Parion Piskoposu olarak gönderilmesi, kentin Hristiyan toplumu için önemini ortaya koymaktadır³⁷. Kentin statüsü, MS 911- 959 yıllarında başpiskoposluk merkezi olmasıyla daha da artmıştır³⁸.

1.2. Parion'da Yapılan Arkeolojik Araştırmaların Tarihçesi

Parion kentine, modern kaynaklarda ilk kez Choisul-Gouffier'in 1785-1792 yılları arasında yaptığı seyahatleri konu aldığı "Voyage Pittoresque de la Grece" adlı eserinde değinilmektedir³⁹. Otto Friedrich von Richter, 1800'lerde Kemer Köyünü ziyaretinden ve burasının eski adının Parium olduğundan bahseder⁴⁰.

Parion ile ilgili araştırmalar, Troas Bölgesi'nde ele geçen Parion sikkelerinin Kemer köyünde yoğunlaştığını tespit eden P. Hunt ile devam etmiştir⁴¹. Kent ile ilgili bu bilgiyi Troas Bölgesi'nde uzun süre araştırmalar yapan W. Leaf da doğrulamıştır⁴². 1980'li yıllarda P. Frisch Parion yazıtları hakkında epigrafik çalışmalar yaparak bu bilgileri "Die Inschriften von Parion" adlı çalışmasında yayınlamıştır⁴³.

³¹ Başaran ve Ergürer, "Parion Odeion'u (Bouleuterion?) 2010 Çalışmaları ve Odeion'da Bulunan Seramikler, 2012, s. 246.

³² Vedat Keleş, "İlk Bulgular Işığında Parion Tiyatrosu", *Arkeoloji ve Sanat Dergisi* 128, İstanbul 2008 s. 54.

³³ Vedat Keleş - Alper Yılmaz, "Parion Roma Hamamı 2006-2013", (Ed. Hasan Kasapoğlu, Mehmet Ali Yılmaz), Anadolu'nun Zirvesinde Türk Arkeolojisinin 40 Yılı, Ankara 2014, s. 163.

³⁴ Michael Deniz Yılmaz, "Parion Antik Kenti'nde Su Temini ve Tahliyesi Üzerine İlk Gözlemler", (Ed. C. Başaran - V. Keleş), Parion Kazıları 10. Yıl Armağanı, Bilgin Kültür Sanat Yayınları, Ankara 2015, s. 200.

³⁵ Ayşe Çaylak Türker, "Myra'da Aziz Nikolaos'un Yağ Kültüyle İlişkili Seramik Kaplar", *Adalya VIII*, İstanbul 2005, 321, Res. 2.

³⁶ Ertuğ Ergürer, *Parion Roma Dönemi Seramiği*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi) Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2012, s.9.

³⁷ William Mitchell Ramsay, *Anadolu'nun Tarihi Coğrafyası*, (çev.) Mihri Pektaş, İstanbul 1960, 173; Çelikbaş, *Parion Roma Kolonizasyon Sikkeleri*, 2010, s. 15.

³⁸ Heinrich Schliemann, *Ilios, The City and Country of The Trojans*, Harper & Brothers, New York 1881, 183; Keleş, "Giriş", *Coğrafik Özellikler*, 2013, 25.

³⁹ M. G. F. A. de Choiseul-Gouffier, *Voyage Pittoresque de la Grece*, (Tome Second), J. J. Blaise Libraire, Paris, 1822, s. 451.

⁴⁰ Otto Friedrich von Richter, *Baufabrten im Morgenlande*, Berlin, 1822.

⁴¹ M. A. Robert Walpole, *Memoirs Relating to European and Asiatic Turkey*, 1817, ss. 84-140.

⁴² Leaf, *Strabo on The Troad*, 1923, s. 81.

⁴³ Frisch, "Die Inschriften von Parion", *Inschriften Griechischer Städte Aus Kleinasien, Band* 1983, s. 60.

İ. Kılıç Kökten, 1949 yılında Parion ve çevresinde yüzey araştırmaları yapmış, bu araştırmaları 1970’lerde Çanakkale Müzesi adına İ. Akşit sürdürmüştür⁴⁴. 1990’lı yıllara gelindiğinde E. Küçükefe ve O. Bilgin tez çalışmaları kapsamında Parion Kentinde araştırma yapmışlardır⁴⁵.

C. Başaran başkanlığında Kuzey Troas ve Parion’u içine alan yüzey araştırmaları 1997, 1999 ve 2002 yıllarında gerçekleştirilmiştir. Bu yüzey araştırmaları sırasında kentin önemli bir arkeolojik potansiyele sahip olduğu, özellikle yüzeyde tespit edilen mermer yapı elemanları ile anlaşılmıştır⁴⁶.

2004 yılında Kemer köyünde yapılmak istenen ilkokulun temel çalışmaları sırasında antik mezarlara rastlanmasıyla çalışmalar durdurulmuş ve aynı yıl Çanakkale Müzesi tarafından kurtarma kazısı yapılmıştır⁴⁷. Bu gelişmeler üzerine 2005 yılında T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı adına, Atatürk Üniversitesi’nden Prof. Dr. Cevat Başaran başkanlığında kazı çalışmaları başlamıştır. 2014 yılına kadar Başaran başkanlığında devam eden kazı çalışmaları, 2015 yılı itibariyle Ondokuz Mayıs Üniversitesi’nden Prof. Dr. Vedat Keleş başkanlığında devam etmektedir.

1.3. Tavşandere Nekropolü Kazı Çalışmaları

Parion kentinin güney surunun hemen dışında bulunan tepeler arasında bir vadide, günümüz Kemer köyü mezarlığının kuzeyinde yer alır. Parion Tavşandere Nekropolünde (**Resim 1**) yapılan ilk çalışmalar kurtarma kazıları kapsamında, 2004 yılında Çanakkale Arkeoloji Müzesi tarafından gerçekleştirilmiştir. 2005 yılında Prof. Dr. Cevat Başaran başkanlığında ise ilk bilimsel kazı çalışmaları başlamıştır⁴⁸. 12 farklı mezar tipi tespit edilen Parion Tavşandere Nekropolünde, şu ana kadar elde edilen veriler ışığında MÖ 7. yüzyıldan MS 3. yüzyıla kadar aralıksız devam eden 900 yıllık bir kullanım evresi görülmektedir⁴⁹.

⁴⁴ Cevat Başaran, “Araştırmalar”, (ed.) Cevat Başaran, *Antik Troas’ın Parlayan Kenti, Parion, 1997-2009 Yılları Yüzey Araştırmaları, Kazı ve Restorasyon Çalışmaları*, İstanbul 2013, 27; Kılıç Kökten, “1949 Yılı Tarih Öncesi Araştırmaları Hakkında Kısa Rapor”, *Belleten*, No. 43, 1949, 817-829.

⁴⁵ Başaran, “Araştırmalar”, 2013, s. 27.

⁴⁶ Başaran, “Araştırmalar”, 2013, 27-28, 28.

⁴⁷ Candan Kozanlı, “Kuzey Troas’ın Zengin Kenti: Parion”, *IDOL*, sayı 28, 2006, 28-29.

⁴⁸ Başaran ve Tavukçu, “Parion Kazısı 2005”, *KST* 28- 1, 2007, 621.

⁴⁹ Hasan Kasapoğlu, “Parion Nekropolü Mezar Tipleri”, (eds.) Birol Can ve Mehmet Işıklı, *Doğudan Yükselen Işık: Arkeoloji Yazıları*, İstanbul, 2007, s. 484; Cevat Başaran ve B. Elif Kasapoğlu, “Parion Güney Nekropolisi 2005-2013”, (eds.) Hasan Kasapoğlu ve Mehmet A. Yılmaz, *Anadolu’nun Zirvesinde Türk Arkeolojisinin 40 Yılı – Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arkeoloji Bölümü 40. Kuruluş Yılı Armağanı*, Bilgin Kültür Sanat Yayınları, Ankara 2014, s. 117.

İnhumasyon ve kremasyon olmak üzere iki farklı gömü geleneğinin uygulandığı Parion Tavşandere Nekropolünde, Alt tiplerle birlikte 13 farklı gömü tipi uygulanmıştır. Bu mezarlar, Anıt Mezar, Lahit Mezar, Taş Örgü Mezar, Taş Sandık Mezar, Kiremit Mezar, Basit Toprak Mezar, Ahşap Tabut Mezar, Amphora Mezar, Urne Mezar ve Pithos Mezar tipindedir⁵⁰. Bu tiplere ek olarak, Parion’da bulunan Oda Mezarlar⁵¹, yüksek lisans tez çalışması kapsamında değerlendirilmiştir.

⁵⁰ Kasapoğlu, “Parion Nekropolü Mezar Tipleri”, 2007, s. 484; Hasan Kasapoğlu, “Nekropol”, (ed.) Cevat Başaran, *Antik Troas’ın Parlayan Kenti Parion*, İstanbul 2015, s. 108.

⁵¹ Sulan, *Parion Oda Mezarları*, 2018.

İKİNCİ BÖLÜM

ANTİK ÇAĞDA CAM

2.1 Camın Tanımı ve Yapısı

Cam, silisyum dioksit, kalsiyum karbonat ve sodyum karbonat bileşkesinden oluşmaktadır.

Silisyum dioksit kum, kalsiyum karbonat kireçtaşı, sodyum karbonat ise soda biçiminde doğada bulunmaktadır. Silisyum dioksit çok yüksek ısıda herhangi bir birleşige ihtiyaç duymadan eriyikleştirildiğinde cam halini almaktadır, fakat bu işlem için gerekli olan ısıнын 1700°C üstünde olması antik çağ için bu işlemi olanaksız kılmaktadır⁵². Bu yüzden cam yapımında silisyum dioksit'in yanında, camın daha düşük ısıda erimesini sağlayan sodyum karbonat kullanılmaktadır. Bunlara ek olarak camın dayanıklılığını arttırmak amacıyla kalsiyum karbonat eklenmektedir, kalsiyum karbonat eklenmeden üretilen silisyum dioksit ve sodyum karbonat karışımı ile üretilen cam, suda eriyecek kadar dayanıksız bir malzemedir⁵³.

Camın karışımında yaklaşık olarak %72 silis, %15 soda veya potas, %13 kireç; kristal camda ise yaklaşık %48 silis, %24 soda ve potas, %28 kurşunoksit bulunur⁵⁴. Cam hamurunun eritilmesi için 1450 °C ısıya ihtiyaç vardır, işlenebilecek kıvama gelebilmesi için ise 1100 °C'a kadar ısı gereklidir, fakat antik çağlarda cam hamurunun tam anlamıyla erimesine yetecek ısılara ulaşılammıştır⁵⁵. Camın akışkanlık kazanmasının nedeni atom moleköl dizilişlerinin katı maddelerde olduğu gibi düzgün olmayıp sıvı maddelerdeki gibi rastgele dizilmiş olmasındandır.

Cam doğal olarak genellikle mavimsi yeşil renktedir, bu renk camın hammaddesi silisin içinde bulunan demir miktarından kaynaklanır⁵⁶. Camın tamamen renksiz üretilmesi hayli zor bir işlemdir. Camı renksiz hale getirmek için ustalar, MS 2.-4. yüzyıllarda antimon ve manganez kullanılmışlardır⁵⁷. Cam ustaları zaman zaman

⁵² Emel Erten Yağcı, *Başlangıcından Geç Antik Dönem Sonuna Kadar Anadolu'da Cam*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 1993, s. 12.

⁵³ Erten Yağcı, *Başlangıcından Geç Antik Dönem Sonuna Kadar Anadolu'da Cam*, 1993, s. 13.

⁵⁴ Üzlifat Özgümüş, *Anadolu Camcılığı*, Pera Yayıncılık, İstanbul 2000, s. 4.

⁵⁵ Ömür Dünya Çakmaklı, *Uşak Arkeoloji Müzesinde Korunan Roma Dönemine Ait Cam Eserler*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, , Ankara, 2007, s. 17-18.

⁵⁶ Sait Başaran, *Pişmiş Toprak ve Cam Eserlerin Konservasyon-Restorasyonu*, İstanbul 2000, s. 59.

⁵⁷ E. Marianne Stern - B. Schlick-Nolte, *Early Glass of the Ancient World, Ernesto Wolf Collection, 1600 BC. AD. 500*, Stuttgart 1994, s. 20.

farklı arayışlara yönelmişler ve farklı elementlerle renk yelpazesini geliştirmişlerdir. Farklı renk camlar üretmek için cam hamuruna aşağıdaki metal oksitler ilave edilmektedir⁵⁸.

Bakır	Yeşil, Turkuaz, Mavi
Demir	Yeşil, Mavi, Sarı
Kobalt	Koyu Mavi, Açık Mavi
Magnezyum	Mor, Eflatun
Gümüş	Sarı
Altın	Pembe, Kırmızı
Çinko- Fosfat – Kalay	Beyaz, Opak

Cam, seramiğin tersine metal objelerdeki gibi tekrar eğritilip kullanılabilir. Atölyelerde kırılan ya da bozulan cam, eritilerek tekrar tekrar üretimde değerlendirilmiştir⁵⁹. Bu duruma kanıt olabilecek bir buluntu Bizans döneminde tekrar kullanılmak üzere taşınan, Serçe Limanı Batığı kırık cam kargosudur⁶⁰.

Günümüze gelindiğinde hala antik çağda olduğu gibi, o gün kullanılan teknikler kullanılmakta ve uygulanmaktadır. Teknoloji ile gelişen daha seri üretim ve daha sağlam ürünlerin ortaya çıkmasıdır.

2.1. Camın Tarihsel Gelişimi

Arkeolojik buluntular açısından bakıldığında antik cam tarihi arkeolojinin gölgede kalmış alanlarından biridir. 1871 yılında Felix Slade tarafından, cam tarihi geniş kapsamlı ele alınana kadar bu konudaki çalışmalar oldukça sınırlı kalmıştır.

19. yüzyılın ilk yarısına kadar antik camlar, çömlekçilikte ve diğer küçük antik objelerde de olduğu gibi toplanıp biriktirilmekten öteye gitmemiştir. Büyük müzeler birbirleri ile iletişime geçip, birbirlerine elçiler yollayıp bu malzeme grubunda

⁵⁸ Çakmaklı, *Uşak Arkeoloji Müzesinde Korunan Roma Dönemine Ait Cam Eserler*, 2007, s. 9.

⁵⁹ Yusuf Dal, *Roma Döneminde Anadolu'da Cam*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın 2009, s. 5.

⁶⁰ Gorge Bass “Serçe Limanı Sualtı Kazısı”, *II. KST*, Ankara 1980, s. 16.

değişimine gitmişlerdir, fakat onlar için asıl önemli olan estetik ve tarihsel değerdir. O dönemlerde çok az insan cam buluntuları birazda olsa ihtimamla incelemeyi denemiştir. Koleksiyoncular dışında kalanlar, ellerine geçen bu antik camların genellikle sadece kataloglayıp sonrası ile ilgilenmemişlerdir⁶¹.

Konuya ışık tutacak antik yazılı kaynaklar arasında MÖ 2. ve 1. bine ait çivi yazılı Mezopotamya tabletlerindeki formüller ve kimyasal detaylar önemlidir. 3300 yıllık bu kil tabletler üzerindeki tarifler yüzyıllar boyunca tekrarlanmış veya kopyalanmıştır. Cam üretimine ait ilk yazılı belgeler Mezopotamya’da ele geçen ve MÖ 2. bin yılın ortalarına tarihlenen kil tabletlerdir. Bu tabletlerden biri olan çivi yazılı belge yaklaşık 2700 yıllık bir geçmişe sahiptir ve cam yapımını şu şekilde anlatmaktadır:

Bir mine zuku (cama) 10 şekel kurşun, 15 şekel bakır, ½ şekel güherçile, ½ şekel kireç. Bunu fırında yapmalısın. Bundan santu (kırmızı) cam elde edersin. Bu karışıma bir mine zuku (cama) 1/6 mine kurşun, 14 şekel bakır, 2 şekel kireç, 1 şekel güherçile ilave et. Bunu fırına koy. Bunun sonucunda Akadların santu (kırmızısını) elde edersin. Yeşil kili, sirke ve bakır içinde sakla. Üçüncü gününde bakır pasını al dışarıda süz dışarıda bırak ve kurut. Mermer gibi bir şey elde dersin. Bunun adı Akad (akasya ?) camıdır. Bunu kurşunla eşitle onu havanda ez. Bunu ergittikten sonra bir mine eriğe 1 ½ şekel zuku (cam), 7 şekel güherçile, 7 şekel bakır, 7 şekel kurşun bunu yine havanda ez, erit ve soğut, ateşte ısıtıyorsun..... ateşten alıyorsun ve onu sarkofajın üzerine koy.....⁶²

Bir diğer çivi yazılı kil tablette ise cam yapımı şu şekilde anlatılmaktadır;

Cam yapmak için iyi bir fırın kuracağınızda öncelikle iyi alametlerin günü için iyi bir ay seçin ve ancak ondan sonra fırını kurabilirsiniz. Fırını kurar kurmaz Kuba idolünü koyun. Ne içeriden ne de yabancı biri binaya girmemeli, kirli bir insan idolün önünden bile geçmemeli. Muntazaman tanrıların önünde şarap sunmalısın. Cam yapmaya karar verdiğin gün, Kuba idolünün önünde bir koyun kurban etmelisin; tütsü ateşine ardıç tütsüsü koymalısın, erimiş yağdan ve baldan yapılmış bir içki sunmalısın. Ancak ondan sonra fırının ateşini yakıp, camı fırına koyabilirsin. Kullanacağın odun kalın ve kabuğu soyulmuş kavak ağacı olmalı; budaksız, deri şeritlerle birbirine bağlanmış ve abu (temmuz / ağustos) ayında kesilmiş olmalı. Ancak bu odun fırına konabilir. Fırının yakınına gelmesine izin verdiğin kişiler temiz olmalı; ancak o zaman gelmelerine müsaade edebilirsin. Şayet mavi renkte (zaqindurü renkli) cam istiyorsan gayet ince on mina immanaklu taşını (kuvars) döveceksin. 15 mina naga bitkisinin kökü ve 1 2/3 mina beyaz bitki karıştıracaksın. Bu karışımı dört kapısı olan soğuk fırına koyacaksın ve bu karışımı kapıların aralarına yerleştireceksin. Güzel dumansız bir ateş yakacaksın Karışım sarı parlamaya başladığı zaman fırınlanmış tuğlanın üstüne dök ve buna “ zuku camı” denir...⁶³

⁶¹ Donald B. Harden “Study and Research”, *Journal of Glass Studies* 24, 1984, s. 9.

⁶² C. J. Gadd- Campbell Thompson, *A Middle Babylonian Chemical Text*, Iraq III, 1936, s. 87-96.

⁶³ Çakmaklı, *Uşak Arkeoloji Müzesinde Korunan Roma Dönemine Ait Cam Eserler*, 2007, s. 17-18.

Cam bir yapay madde olarak somutlaşmadan önce doğada hazır olarak bulunuyordu. Doğal cam aslında yalnızca obsidyen adı verilen malzemedir. Obsidyen taşıdığı özellikler sayesinde, bugün camın işlevsel olarak kullanıldığı birçok alanda kullanıldığı gibi, tarihin erken dönemlerden itibaren kullanılmaktaydı.

Bununla birlikte camcılığın doğuşunun gerçekleşmesi eken dönemlerden itibaren efsanelerle anlatılmıştır. En yaygın bilinen yaşlı Plinius'un anlattığı öyküdür. Bu öykü de, camla ilgili tüm yayınlarda olduğu gibi, camın doğuşunu rastlantılara bağlar;

...Suriye'de Fenikeliler zamanında Carmelus (Karmel) Dağı'nın alçak tepeleri arasında Candebia adında bataklık bir bölge vardır. Belus Nehri'nin bu bataklıkta başladığı ve sekiz kilometre kadar aktıktan sonra Ptolemais şehri yakınında denize döküldüğü sanılır. Ağır akan bu nehrin, suyu içilemeyecek kadar kötü olduğu halde kutsal sayılır ve kıyılarında dini törenler yapılırdı. Çamurlu birikintilerle dolu ve oldukça derin olması nedeniyle nehrin dibindeki kum, ancak suların çekilmesiyle meydana çıkardı. Bu kumlar dalgalarla çalkalanarak çamur ve yabancı maddelerden ayrılıp temizlenirdi. Deniz suyunun acılığının bu kumun üzerinde temizleyici rolü olduğu ve bu etki olmadan kumdan hiç fayda gelemeyeceği sanılırdı. Bu kumun toplandığı kıyı boyu bir kilometreden az olmasına rağmen burası asırlarca cam yapmak için kullanılan asıl madenin biricik kaynağı olmuştur.

Rivayete göre güherçile dolu bir gemi burada demir atar; gemi tayfaları kıyıda yemek hazırlarken odun yakmak için bir ocak kurmak isterler, civarda taş bulamadıklarından gemiden getirdikleri güherçile blokları ile bir ocak yaparlar. Odunları yakınca kum ile güherçilenin beraber ergimesiyle o zamana kadar bilinmeyen saydam bir sıvının ocaktan sızdığını görürler. Böylece cam bulunmuş olur.⁶⁴

Bu mitolojinin elbette ki bugün hiçbir geçerliliği yoktur. Olasılıkla bu efsanevi “yaratma” öyküsü, antik yazarların diğer pek çok açıklanamayanı ifade etmek için uydurdukları metinlerden biridir. Buradaki gerçek, büyük olasılıkla, Suriyeli cam yapımcılarının bu ırmağın kumunu kullanıyor olmalarıydı⁶⁵.

Plinius'un Belus ırmağının bu işlevini bilmesi oldukça olağandı, çünkü Belus kumları dönem içinde oldukça popülerdi. Plinius gibi, Strabon da Belus ırmağından bahsetmiştir.

Akka ve Tyre arasında kumlu bir sahil vardır ve cam yapımında kullanılan kum buradan alınır. Cam yapımı sırasında hammaddenin burada eritilmediği, Sidon'a taşındığı ve orada eritilip döküldüğü söylenir. Bazıları sadece Sidon'da eritmeye uygun cam kumu olduğunu söyler; bazıları da herhangi bir yerdeki kumun da cam yapımı için eritilebileceğini savunur⁶⁶.

⁶⁴ Plinius, *Doğa Tarihi* 36, (çev.) İnanç Pastırmacı, Say Yayınları, 2017, s. 190-199

⁶⁵ Hans Löber, “Hatte Plinius der Alter Recth mit Seinem Berich über das Entstehen des Glases?”, *Festschrift für Waldemar Haberey*, Mainz 1976, s. 85 – 88.

⁶⁶ Strabon XVI, 2.25: cap.758

Yaşlı Plinius'un efsanesini bir tarafa bırakırsak, bugün cam tarihi anlatan tüm yayınların, camın doğuşunu MÖ 3. binin sonlarına, Mezopotamya coğrafyasına ve Bronz Çağına bağladıklarını görürüz. Bu görüşü, arkeolojik buluntularda desteklemektedir.

Cam keşfi, hiç şüphesiz, yöre boncuklarında, duvar fayanslarında, seramiklerde ve diğer nesnelerde kullanılmış cam gibi sır üretimi sonucunda ortaya çıkmıştır. Bu en erken dönemde cam, yarı değerli ve değerli taşlara alternatif olarak üretilmiştir.⁶⁷ Ve olasılıkla bu taşlar kadar pahalıdırlar.⁶⁸ Fakat yine aynı nedenle, hemen hemen tüm erken dönem camları şeffaf değildir, oldukça parlak renklerde üretilmişlerdir. Bilinen en eski cam buluntusu Eridu'da bulunmuş olan 3. bin sonu – 2. bin başına tarihlenen, koyu mavi, işlevi bilinmeyen bir cam kütesidir⁶⁹. Bu şekilsiz parça Sümer uygarlığının III. Ur Sülalesi'nden daha erken bir döneme tarihlenmektedir⁷⁰.

Camdan yapılmış kaplara ise ilk olarak MÖ 16. yüzyıl sonlarına doğru rastlanılır. Tarihlendirilebilir en erken örnek bugün Türkiye – Suriye sınırı yakınlarındaki Amik Ovası'nda yer alan Tell Atchana (Alalakh)'da bulunmuştur. Mezopotamya'da bu dönemlere ait tarihlendirilebilmiş tabakalardan gelen cam kaplar Alalakh, Nuzi, Assur, Tell Al – Rimah ve Ur'dan bulunmuş örneklerdir. Bunların biçimleri zamanın Mezopotamya çanak çömlek formlarına paraleldir⁷¹.

Cam her ne kadar bu dönemde silindir mühür, çubuk, bazı küçük objelerin üretiminde ve kakma olarak kullanılmışsa da, en çok boncuk üretiminde kullanılmıştır. MÖ 3. binyılın küçük cam objeleri kil kalıplarda şekillendirilmiştir.

Bu dönemde uygulanmaya başlayan yapım tekniği iç kalıplamadır ve MÖ 1. yüzyılın sonunda büyük amphoriskosların üretimi sona erdiğinde iç kalıplama tekniği de sona erer⁷² İç kalıp tekniği yapım aşamasında; kum, kömür tozu, gübre veya benzeri

⁶⁷ Christopher S. Lightfoot ve Melih Arslan, *Anadolu Antik Camları: Yüksel Erimtan Koleksiyonu*, Ankara 1992 s. 1.

⁶⁸ Binnur Gürler, *Tire Müzesi Cam Eserleri*, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 2000, s. 1.

⁶⁹ Sidney M. Goldstein, *Pre-Roman and Early Roman Glass in the Corning Museum of Glass Corning*, NewYork 1979, s. 34;

⁷⁰ Şeniz Atik, "İstanbul Arkeoloji Müzeleri'nde Bulunan İ.Ö. II. – I. Bin Yıllarına Ait Mezopotamia Cam Eserleri", XXXIV. Uluslararası Assirioloji Kongresi Bildirileri, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1998, s. 369.

⁷¹ Ahmet Tolga Tek, "Antik Dönem'de Anadolu'da Cam Üretimi", Seres, III. Uluslararası Katılımlı Seramik, Cam, Emaye, Sır ve Boya Semineri, Eskişehir 2005, s. 110.

⁷² Goldstein, *Pre-Roman and Early Roman Glass in the Corning Museum of Glass Corning*, 1979, s. 29.

bir malzeme ile hazırlanan iç kalıp metal bir çubuğun ucuna tutturulur. Daha sonra yüksek derecede ısıtılan iç kalıp, toz halinde bulunan camın üzerinde yuvarlanır ve kalıp üzerine cam tozu serpilir. İç kalıp yeterince ısınmış ise küçük cam tanecikleri erir ve kalıbın yüzeyi camla kaplanır. Tekrar tekrar ısıtılan ve sert bir yüzeyde yuvarlanan kalıp üzerindeki cama istenilen biçim verilip yeterli kalınlık sağlanıncaya kadar işlem devam eder veya iç kalıp pota içindeki eritilmiş cama daldırılıp, camın kalıba sıvanması sağlanır⁷³.

Antalya Kaşta bulunan ve MÖ 14. yüzyıla tarihlenen Uluburun Batığının kargoları arasında cam külçeler bulunmuştur⁷⁴. Bu buluntu bronz çağda Girit ve diğer Miken merkezlerinde kurulan atölyelerin hammadde ihtiyaçlarını doğudan ihraç ettiklerini göstermesi bakımından önemlidir⁷⁵.

Demir çağına gelindiğinde Anadolu'da MÖ 8-7. yüzyıllarda Urartu Krallığında, küçük çapta bir cam üretimi olduğu düşünülmektedir. Urartu merkezlerindeki cam üretimi çoğunlukla boncuklardan oluşmaktadır⁷⁶. Ayrıca Lightfoot, Karmir-Blur gibi Urartu merkezlerinde az sayıda bulunan cam kap parçasının stilistik açıdan benzerliklerinden ve örneklerin Urartu merkezlerinde nadir görülmesinden hareketle, bunların Asur Krallığı'ndan ihraç edildiği görüşünü ortaya atar⁷⁷.

Urartu Krallığıyla aynı dönemde Orta Anadolu'da Phrygia Krallığı'nda da küçük ölçekte yerel bir cam üretimi olduğuna, çeşitli merkezlerde bulunan sade veya sarmal cam ipliğiyle bezenmiş cam boncuklar kanıt olabilir⁷⁸. Fakat Gordion P tümülüsünde bulunan kayıp balmumu tekniğinde üretilmiş cam kâse Asur Krallığı ya da farklı bir merkezden ithal edilmiş olmalıdır⁷⁹.

Demir Çağı'nda görülen en dikkat çekici gelişmelerden biri, Bronz Çağı camlarında yaygın olarak görülen magnezyum elementinin oranındaki azalmadır. Bu gelişmenin anlamı, önceleri ham madde hazırlayan Mezopotamya merkezinin yerini,

⁷³ Şeniz Atik, "İç Kalıplama Tekniği ile Yapılmış Anadolu Kaynaklı Cam Kaplar", *İstanbul I. Uluslararası Cam Sempozyumu, T.Ş.C.F.A.Ş. Belge ve Bilgi Merkezi*, İstanbul 1990, s. 17.

⁷⁴ Aynur Özet, *Sparkles from the Deep, Glass Vessels of the Bodrum Museum of Underwater Archaeology*, Berikap Kapak sanayi Ltd. Yayını, İstanbul 2000 s. 32, 1-2.

⁷⁵ Tek, "Antik Dönem'de Anadolu'da Cam Üretimi", 2005, s. 111.

⁷⁶ Oktay Belli, *Urartu: Savaş ve Estetik*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2003, s. 194-199.

⁷⁷ Christopher S. Lightfoot, "Glass in the Iron Age" *Anatolian Iron Ages, The Proceedings of the Second Anatolian Iron Ages Colloquium held at İzmir, 4-8 May 1987*, Oxbow – B.I.A.A., London, 1991, s. 68.

⁷⁸ Özgümüş, *Anadolu Camcılığı*, 2000 s. 24.

⁷⁹ Alex Von Saldern "Glass Finds at Gordion", *Journal of Glass Studies*, vol 1, 1959, s. 25-27, res. 1-2.

İsrail kıyı şeridindeki Belus Irmağının almış olmasıdır. Bundan sonra, hem cam kap üretiminde hem de ham madde ihtiyacında Suriye-İsrail-Filistin kıyı şeridi önemli rol oynayacaktır⁸⁰.

Rodos Adası'nda, Arkaik dönemden itibaren cam üretimi yapan atölyeler bulunduğu ve buradan Ege ve Karadeniz'e cam sanatının yayıldığı düşünülmektedir⁸¹. Rodos kökenli veya bağlantılı olarak Ege Denizi'nde bazı kentlerde kurulan daha küçük atölyeler, MÖ 6. yüzyıldan itibaren Roma İmparatorluk Dönemine kadar genellikle iç kalıplama tekniğinde ve Grek seramik vazo formlarını taklit eden küçük boyutlu kaplar üretmişlerdir⁸². Özellikle alabastron, aryballos, amphoriskos gibi küçük boyutlu kapalı formları taklit eden bu kaplar, hem parfüm ticaretinde, hem mezar hediyesi hem de tapınak adakları olarak Grek dünyasında kullanılmışlardır.

Klasik Dönemde, Batı Anadolu'da bir atölye Pers sarayı için oldukça lüks sofralar kapları üretmiştir⁸³. Döküm tekniğinde yapılan ve kesme tekniği ile bezenen bu kaplar renksizdir. Genellikle phiale, kâse gibi metal Pers kaplarını taklit eden formlardır. Aristophanes, Kral Kserkses'i ziyaret eden bir Atinalı elçi heyeti için Pers sarayında verilen bir ziyafetten bahsederken, bu yemekte şarabın altın tepsiler üzerinde, renksiz cam kaplarda servis edildiğini anlatmıştır⁸⁴.

Helenistik döneme gelindiğinde oldukça basit bir cam döküm tekniği kullanılmaya başlanmış ve bu yöntem ile özellikle kâse biçiminde yapılan formlar, hem daha hızlı hem de daha ucuz bir şekilde üretilebilmiştir. Bu teknikte, ya bombeli kalıpların üzerine sıcak camın akıtılması ile cam kalıbın şeklini alması ya da kaburgalı cam plakaların bombeli kalıbın üstünde ısıtılarak kalıbın şeklini alması sağlanmıştır. Daha sonra ateşte ya da çarkta kap tekrar parlatılmıştır. Strabon, Sidon ve Ptolemaios Krallığı'nın başkenti Aleksandria'nın, Hellenistik Dönem cam üretiminin en önemli merkezi olduğundan bahseder⁸⁵. Strabon'un bahsettiği bu merkezlerin cam üretiminde önem kazanmasının nedeni, yüksek ihtimalle hammadde kaynağı olmalıdır. Bu

⁸⁰ Tek, "Antik Dönem'de Anadolu'da Cam Üretimi", 2005, s. 111.

⁸¹ Donald B. Harden, *Catalogue of Greek and Roman Glass in the British Museum*, vol. 1, The British Museum Press, London, 1981, s. 52-53.

⁸² Tek, "Antik Dönem'de Anadolu'da Cam Üretimi", 2005, s. 112.

⁸³ Tek, "Antik Dönem'de Anadolu'da Cam Üretimi", 2005, s. 112.

⁸⁴ Tek, "Antik Dönem'de Anadolu'da Cam Üretimi", 2005, s. 112.

⁸⁵ Strabon XVI, 2,25.

dönemde Anadolu'nun iç kesimlerinde talebe göre hizmet veren gezici atölyelerin var olduğu da düşünülmektedir⁸⁶.

MÖ 1. yüzyılda Suriye-Filistin bölgesinde üfleme tekniğinin bulunmasıyla, hızla yeni tipler üretim repertuarına girmiş ve seri üretime geçilmiştir⁸⁷. Bu tarihten önce camdan üretilen eşyalar öylesine değerlidir ki sadece zengin Romalılar cam masa kaplarını ve diğer süs eşyalarını kullanabilmişlerdir.

MÖ 30 yılına gelindiğinde Roma'nın Mısırı'da son Hellenistik krallıklardan Ptolemaioslar Krallığına son vermesi ve buradaki cam ustalarını İtalya'ya götürüp burada cam üretim atölyeleri kurması, tekniğin Roma'da hızla yayılmasını sağlamıştır⁸⁸. Üfleme tekniğinin Roma'da hızla yayıldığını gösteren en güzel örnek, İtalya-Etruria'daki Cosa kenti kazılarında, MÖ 30-20 yıllarına tarihlenen tabakadan üfleme tekniğinde üretilen yüzlerce cam kap ortaya çıkarılmışken, bir üst tabakada az sayıda iç kalıp ve döküm tekniğinde cam kap bulunmasıdır⁸⁹.

Roma Döneminde, cam üretiminde üfleme tekniğinin gelişmesiyle birlikte MS 1. yüzyıldan başlayarak üretimde büyük bir artış kaydedilmiş, bu tekniğin sağladığı olanaklarla daha çeşitli, hızlı ve ucuz olarak üretilebilen cam vazolar artık birer lüks tüketim malzemesi olmaktan çıkmıştır⁹⁰. Roma dünyası ile birlikte Anadolu'da da bu yeni teknolojinin etkileri görülmüştür. Anadolu'da yapılan kazılarda ele geçen eserlerin çoğunlukla Roma Dönemine ve sonrasına tarihlenmesi bu durumu kanıtlar niteliktedir.

⁸⁶ Tek, "Antik Dönem'de Anadolu'da Cam Üretimi", 2005, s. 112.

⁸⁷ Eker, *Kahramanmaraş Müzesi'ndeki Cam Eserler*, 2014, s. 42.

⁸⁸ Eker, *Kahramanmaraş Müzesi'ndeki Cam Eserler*, 2014, s. 41.

⁸⁹ David Frederick Grose, "Early Blown Glass" *JGS XIX*, 1977, s. 9-29; Eker, *Kahramanmaraş Müzesi'ndeki Cam Eserler*, 2014, s. 42.

⁹⁰ Erten Yağcı, *Başlangıcından Geç Antik Dönem Sonuna Kadar Anadolu'da Cam*, 1993, s. 104.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

PARİON TAVŞANDERE NEKROPOLÜ CAM BULUNTULARI TİPOLOJİSİ VE KRONOLOJİSİ

3.1. Döküm Tekniğinde Üretilen Formlar (Tablo 1-2)

Çeşitli formlardaki kalıplara camın eritilip, tane haline getirilerek ya da toz halinde dökülmesiyle, bilumum objenin yapımı amacıyla kullanılan bir tekniktir⁹¹. Erten döküm tekniğini dört alt başlık altında incelemiş, kalıba döküm ve kalıba basma indirme tekniğini aynı ana başlık altında değerlendirmiştir⁹². Canav ise bu teknikleri farklı ana başlıklar altında değerlendirme yoluna gitmiştir⁹³

Erken dönemlerden itibaren kalıba döküm tekniğinin metal ve kilden objelerin yapımında kullanıldığı bilinmektedir. En erken cam üretim tekniklerinden birisi olması da muhtemeldir. Bundan dolayı, camın keşfi ile cam objeleri şekillendirmek için kalıp tekniğini kullanmak ilk tercih edilen yöntemlerden biri olmalıdır⁹⁴. Uygulamanın nasıl ve nerede başladığı bilinmemekle birlikte, MÖ 3. binin ortalarına gelindiğinde eritilmiş camın kil kalıp içine bastırılarak şekillendirildiği düşünülmektedir⁹⁵. MÖ 1. binyılın ikinci yarısından itibaren yoğun olarak kullanılan kalıba döküm tekniği MÖ 1. yüzyılın sonlarına doğru üfleme tekniğinin bulunmasıyla önemini yitirmiştir⁹⁶.

3.1.1. Mozaik Kâseler (Kat. No. 1-2)

Polykrom cam vazoların ya da objelerin üretiminde kalıba döküm tekniği kullanılmıştır. İtalyanca “millefiori” ismiyle tanınan vazoların en erken örnekleri MÖ 2. binde görülmektedir, Helenistik ve erken Roma dönemlerinde de yaygın olarak kullanılmışlardır⁹⁷. Çok renkli cam çubuklardan kesilen küçük cam parçaları yekpare ya da iki parçadan oluşan kalıplara dökülerek ısıtılmasıyla oluşturulur. Kalıpların yavaş ısıtılması oldukça önemlidir, çünkü yüksek ısıda cam parçalarının tamamen homojenleşmesiyle mozaik motifi yok olabilir. Yekpare kalıplarda mozaik motiflerin yönetilmesi mümkün değildir, cam parçaları kalıbın üst kısmındaki delikten

⁹¹ Erten Yağcı, *Başlangıcından Geç Antik Dönem Sonuna Kadar Anadolu'da Cam*, 1993, s. 26.

⁹² Erten Yağcı, *Başlangıcından Geç Antik Dönem Sonuna Kadar Anadolu'da Cam*, 1993, s. 26.

⁹³ Canav Özgümlü, *Çağlar Boyu Cam Tasarımı*, 2013, ss. 7-13.

⁹⁴ Atila-Gürler, *Bergama Müzesi Cam Eserleri*, 2008, s. 12.

⁹⁵ Gürler, *Tire Müzesi Cam Eserleri*, 2000, s. 7.

⁹⁶ Atila ve Gürler, *Bergama Müzesi Cam Eserleri*, 2008, s. 12.

⁹⁷ Erten Yağcı, *Başlangıcından Geç Antik Dönem Sonuna Kadar Anadolu'da Cam*, 1993, s. 27.

gelişigüzel dökülerek tesadüfi motifler oluşturur⁹⁸(**Çizim 1**). İki parçadan oluşan kalıplarda ise düzenli bir şekilde dizilen cam parçaları önceden tasarlanmış düzenli motifler oluşturabilir⁹⁹. Kat. No. 1’de değerlendirilen kâse M 125’de bulunmuştur. Kat. No. 1 ile birlikte M 125 mezarında Kat. No. 18-21’de değerlendirilen 4 adet armudi gövdeli cam unguentarium, MS 1. yüzyılın ortaları ve MS 1 yüzyılın ilk yarısı-MS 2. yüzyılın ilk yarısına tarihlenen 2 adet pişmiş toprak kandil¹⁰⁰, MS 25-100 yıllarına tarihlenen 8 adet pişmiş toprak unguentarium¹⁰¹, bir adet pişmiş toprak geniş ağızlı testi¹⁰², bir adet pişmiş toprak matara¹⁰³, MS 2. yüzyıla tarihlenen 1 adet pişmiş toprak köle figürünü¹⁰⁴, bir adet gladyatör tipli savaşçı kukla figürünü¹⁰⁵, MS 1. yüzyıla tarihlenen bir adet bronz ayna¹⁰⁶, MS 1-2. yüzyıla tarihlenen bir adet bronz strigilis¹⁰⁷ ve bir adet bronz kaşık uçlu sonda¹⁰⁸ bulunmuştur. Motiflerin çok çeşitli yapıyor olması nedeniyle motif olarak benzeri bulunamamıştır. Motif farklı olmasına rağmen form ve yapım tekniği ile Almanya’da¹⁰⁹ bulunmuş örnekle yakın benzerlik gösterir, Toledo Museum’da sergilenen örnek, MS 90 yılına tarihlenmiştir. Kat. No. 1 için benzerini ve mezar buluntularını dikkate aldığımızda MS 1. yüzyıl ikinci yarısını önermemiz uygun olacaktır.

Aynı teknikte yapılan başka bir kâse M 72 (**Resim 2**) mezarında bulunmuştur. Hem boyut hem motif olarak Kat. No. 1 ile neredeyse birebir benzerlik gösteren Kat. No. 2 ile birlikte M 72 mezarında, MS 1. yüzyıl sonlarına tarihlenen, iki adet pişmiş toprak unguentarium¹¹⁰, bir adet pişmiş toprak lagynos¹¹¹, bir adet pişmiş toprak tek

⁹⁸ Canav Özgümüş, *Çağlar Boyu Cam Tasarımı*, 2013, s. 9.

⁹⁹ Canav Özgümüş, *Çağlar Boyu Cam Tasarımı*, 2013, s. 9.

¹⁰⁰ Yılmaz, *2005-2010 Yılları Arasında Bulunan Parion Nekropol Kandilleri*, 2012, s. 111, 123, Kat. No. 35, 47.

¹⁰¹ Ergürer, *Parion Roma Dönemi Seramiği*, 2012, s. 320, 322, 329, 330, 331, Kat. No. 74, 77, 91, 92, 93, 94, 95, 96.

¹⁰² Ergürer, *Parion Roma Dönemi Seramiği*, 2012, s. 352, Kat. No. 137.

¹⁰³ Ergürer, *Parion Roma Dönemi Seramiği*, 2012, s. 360, Kat. No. 153.

¹⁰⁴ Kasapoğlu, *Parion Nekropolü 2006 Yılı Seramik Buluntuları*, 2008, s. 418, Kat. No. 117.

¹⁰⁵ Kasapoğlu, *Parion Nekropolü 2006 Yılı Seramik Buluntuları*, 2008, s. 444, Kat. No. 161.

¹⁰⁶ Ersin Çelikbaş, *2005-2014 Parion Kazısı Metal (Bronz-Demir-Kurşun) Buluntuları*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2016, s. 319, Kat. No. E10.

¹⁰⁷ Çelikbaş, *2005-2014 Parion Kazısı Metal (Bronz-Demir-Kurşun) Buluntuları*, 2016, s. 324, Kat. No. E19.

¹⁰⁸ Çelikbaş, *2005-2014 Parion Kazısı Metal (Bronz-Demir-Kurşun) Buluntuları*, 2016, s. 332, Kat. No. E33.

¹⁰⁹ David Frederick Grose, *The Toledo Museum of Art: Early Ancient Glass*, Hudson Hills Press, New York 1989, s. 252, No.131.

¹¹⁰ Hasan Kasapoğlu, *Parion Nekropolü 2006 Yılı Seramik Buluntuları*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2008, s. 116-117, Kat. No. 34-35.

¹¹¹ Kasapoğlu, *Parion Nekropolü 2006 Yılı Seramik Buluntuları*, 2008, s. 130, Kat. No. 61.

kulplu kap¹¹², MS 1.-2. yüzyıla tarihlenen bir adet bronz disk formlu kapaklı ayna¹¹³ ve MS 1. yüzyıl sonlarına tarihlenen, iki adet bronz, ahşap kutu aksamaları¹¹⁴ MS. 1. yüzyıl ortalarına tarihlenen bir adet kemik kaşık¹¹⁵ bulunmuştur. Kat. No. 1 için önerdiğimiz benzer Kat. No. 2 içinde geçerlidir. Kat. No. 2'nin mezar buluntularının tarihlerinin de Kat. No. 1 konteksiyle paralel olduğunu dikkate alarak Kat. No. 2 için MS 1. yüzyılın ikinci yarısı uygun bir tarih olacaktır.

3.1.2. Kaburgalı Kâseler (Kat. No. 3-4)

Roma egemenliği altındaki Helenistik dönem cam üretim merkezlerinde lüks sofrakabı olarak tek renkli kaburgalı kâseler üretilmişlerdir¹¹⁶. Kaburgalı kâseler MÖ 1. yüzyılın ortalarından MS 2. yüzyıla kadar Doğu Akdeniz'in birçok merkezinde karşımıza çıkmaktadır¹¹⁷. Birçok araştırmacı tarafından Helenistik dönemle birlikte seri üretimin ilk aşaması olarak yorumlanan kalıp yapımı kâseler içerisinde büyük paya sahip kaburgalı kâseler genellikle kayıp balmumu ve indirme-çökertme tekniğiyle yapılmıştır. Erten'in döküm tekniği içerisinde değerlendirdiği ve kalıba bastırma olarak adlandırdığı bu tekniği, bazı araştırmacılar "indirme-çökertme" tekniği olarak da adlandırmışlardır¹¹⁸. Bu teknikte öncelikle, düz bir zeminde camdan bir diskin hazırlanması gerekmektedir. Kalıba dökülen bu disk biçiminde camın üst kısmında kaburgaları oluşturan kabartılar bulunur. Hazırlanan cam soğuduktan sonra yarım küre formlu bir iç kalıp üzerinde tekrar ısıtılarak çökertilmesi sağlanır¹¹⁹ (**Çizim 2**). Ağız kısmındaki kaburgalı kısımlar, cam tekrar ısıtılarak aletle düzeltilir ve form son şeklini alır. Parion Tavşandere Nekropolünde bu tipe örnek oluşturabilecek 2 kaburgalı kâse bulunmuştur.

Bu kaburgalı kâselerden ilki 2011 yılı çalışmalarında M 152 (**Resim 4**) mezarında ele geçen mavi renkli kaburgalı kâsedir. Yapım tekniği Kat. No. 4'le aynı

¹¹² Kasapoğlu, *Parion Nekropolü 2006 Yılı Seramik Buluntuları*, 2008, s. 133, Kat. No. 68.

¹¹³ Çelikbaş, *2005-2014 Parion Kazısı Metal (Bronz-Demir-Kurşun) Buluntuları*, 2016, s. 322, Kat. No. E15.

¹¹⁴ Çelikbaş, *2005-2014 Parion Kazısı Metal (Bronz-Demir-Kurşun) Buluntuları*, 2016, s. 354, Kat. No. H1.

¹¹⁵ Hasan Kasapoğlu, "Kemik Objeler", (ed.) Cevat Başaran, *Antik Troas'ın Parlayan Kenti Parion*, İstanbul 2015, s. 174, res. 223.

¹¹⁶ Eker, *Kahramanmaraş Müzesi'ndeki Cam Eserler*, 2014, s. 123

¹¹⁷ Gladys Davidson Weinberg, and Murray C McClellan, *Glass Vessels in Ancient Greece*, Archaeological Receipts Fund, Athens 1992, s. 27.

¹¹⁸ Canav Özgümüş, *Çağlar Boyu Cam Tasarımı*, 2013, s.12; Baykan ve Baykan, *Eskiçağ'da Cam* 2012, s. 18.

¹¹⁹ David Frederick Grose, "Glass Forming Methods in Classical Antiquity: Some Considerations" *JGS* 26, 1984, 25-34.

olan Kat. No. 3'ün, Kat. No. 4'den farklı olarak iç kısmında tek bir yiv bulunmakta ve dip kısmında yer almaktadır, dışta ağız kısmındaki yivler yine aletle düzleştirilmiştir, 4'te 3'ü korunmuş olan kâsede 20 kaburga bulunmakta ve bu kaburgalar hemen bu düzlüğün bittiği yerden başlayıp soldan sağa doğru hafif meyilli bir şekilde kaidenin başlangıç noktasına kadar incelererek inmekte ve kâse düz bir kaideyle sonlanmaktadır. Kat. No. 3, Kat. No. 4'den daha parlaktır, bu parlaklık disklerin hazırlanma aşamasında farklı sıcaklık derecelerinde eritildikleri ya da çökertildikleri anlamına gelebilir. M 152 mezarında, incelediğimiz kaburgalı kâse ile birlikte bir adet pişmiş toprak kandil, bir adet pişmiş toprak testi, bir adet pişmiş toprak soğan gövdeli unguentarium bulunmuştur, fakat kontekste bulunan eserler henüz herhangi bir yayında değerlendirilmemişlerdir. Kat. No. 4'ün benzerleri İtalya¹²⁰, Knossos¹²¹, Sahara¹²², Troia¹²³, Kıbrıs¹²⁴, Limyra¹²⁵, Klaros¹²⁶, Bodrum Müzesi¹²⁷, Patara¹²⁸, Hatay¹²⁹, Antalya Müzesi¹³⁰, Antalya Müzesi Koleksiyonu¹³¹, Kahramanmaraş Müzesi¹³², Marmaray-Sirkeci¹³³, Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu¹³⁴, Yüksel Erimtan Koleksiyonu¹³⁵, Sardes¹³⁶, Atina Ulusal Arkeoloji Müzesi¹³⁷, Pittsburgh Carnegie Müzesi¹³⁸ ve Royal Ontario Museum¹³⁹, da bulunmaktadır. M 152 mezarında bulunan

¹²⁰ Grose, *The Toledo Museum of Art: Early Ancient Glass*, 1989, s. 263, No.228-232.

¹²¹ Jill Carington Smith, "A Roman Chamber Tomb on the South-East Slopes of Monasteriaki Kephala, Knossos" *The Annual of the British School at Athens*, Vol. 77 1982, s. 270, pl. 36-a.

¹²² Isings, *Roman Glass From Dated Finds* 1957, s. 18 Form 3a.

¹²³ Polat, *Troia'nın Hellenistik ve Roma Dönemi Nekropoller*, 2005, s.46, Kat. No. BK46.

¹²⁴ Vessberg and Westholm, *The Swedish Cyprus Expedition*, 1956, s. 128, 41.6.

¹²⁵ Baybo, "Limyra 2002-2004 Sezonu "Batı Şehir" Cam Buluntuları", 2005, s. 231, Kat. No 35-38.

¹²⁶ Emre Taştür, " " IV. Uluslararası Katılımlı Seramik, Cam, Emaye, Sır ve Boya Semineri, 2008, s. 174, şekil 4.

¹²⁷ Özet, *Dipten Gelen Parıltı, Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi Cam Eserleri*, 1998, 49.

¹²⁸ Baybo, *Patara Kazılarında (1989-2001) Ele Geçen Cam Eserler*, 2003, çiz. 28, kat. no.154, 155.

¹²⁹ Erten Yağcı, "Hatay Müzesindeki Bir Grup Cam Eser" *I. Uluslararası Anadolu Cam Sanatı Sempozyumu*, 1990, s. 31, res. 28

¹³⁰ Stern 1989, 597-598.

¹³¹ Christopher S. Lightfoot, "Some Examples of Ancient Cast and Ribbed Bowls in Turkey" *JGS* 35, 1993a, s.29, fig. 27, Env. No. 7-3-77.

¹³² Eker, *Kahramanmaraş Müzesi'ndeki Cam Eserler*, 2014, s. 124, Kat. No. 7-11.

¹³³ Üzlifat Canav Özgümüş, "Tarihsel Süreçte Anadolu'da Cam Üretimi" *II. ODTÜ Arkeometri Çalıştayı, Türkiye Arkeoloji'sinde Cam: Arkeolojik ve Arkeometrik Çalışmalar*, Ankara 2012, s. 71, şekil 4.

¹³⁴ Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, *Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu Cam Eserler Kataloğu*, 1984, s. 23, Kat. No. 85, res. 35.

¹³⁵ Lightfoot ve Arslan, *Anadolu Antik Camları: Yüksel Erimtan Koleksiyonu*, 1992 s. 36, no. 5.

¹³⁶ Saldern, *Ancient and Byzantine Glass from Sardis*, 1980, pl.2, no.27.

¹³⁷ Weinberg, and McClellan, *Glass Vessels in Ancient Greece*, 1992, s. 102,

¹³⁸ Oliver, *Ancient Glass, in the Carnegie Museum of Natural History, Pittsburgh*, 1980, s. 47 res. 24-25

¹³⁹ Hayes *Roman and Pre-Roman Glass in the Royal Ontario Museum*, 1975. s. 19.

Kat. No. 4'ü form açısından benzerleri ile değerlendirdiğimizde MÖ 1. yüzyıl sonu-MS 1. yüzyıl başına tarihlenmek uygun olacaktır.

Aynı tip kâselerden diğeri Kat. No. 4'de değerlendirilen 2005 yılında gerçekleştirilen kazı çalışmalarında M 31 (**Resim 3**) mezarından ele geçen bal rengi kaburgalı kâsedir. Kalıba çökertme tekniğinde yapılan kâsenin iç kısmında dıştan kaburgaların başladığı hizada ve gövdenin ortasında olmak üzere iki adet belirgin yiv bulunmaktadır. Dışta, ağız kısmındaki yivler aletle düzleştirilmiştir, 21 kaburga hemen bu düzlüğün bittiği yerden başlayıp soldan sağa meyilli bir şekilde kaidenin başlangıç noktasına kadar incelerek inmektedir ve kâse konkav bir kaideyle sonlanmaktadır. Aynı mezardan Aydın-Tavukçunun doktora tezinde incelediği bir adet pişmiş toprak lagynos ve bir adet pişmiş toprak silindir boyunlu, armudi gövdeli unguentarium ele geçmiştir ve Aydın-Tavukçu tarafından MS 1 yüzyılın ilk yarısına tarihlenmişlerdir¹⁴⁰. Bu tip kapların en erken örneği Gordion kâsesi olarak adlandırılan MÖ 8. yüzyılda Tümüls konteksinden ele geçen omphalloslu yayvan kâsedir¹⁴¹. Kat. No. 4'ün benzerleri İtalya¹⁴², Knossos¹⁴³, Sahara¹⁴⁴, Troia¹⁴⁵, Kıbrıs¹⁴⁶, Limyra¹⁴⁷, Klaros¹⁴⁸, Bodrum Müzesi¹⁴⁹, Patara¹⁵⁰, Hatay¹⁵¹, Antalya Müzesi¹⁵², Antalya Müzesi Koleksiyonu¹⁵³, Kahramanmaraş Müzesi¹⁵⁴, Marmaray-Sirkeci¹⁵⁵, Hüseyin Kocabaş

¹⁴⁰ Aydın Tavukçu, *Parion Nekropolü 2005 Yılı Buluntuları* 2006, ss. 79-98

¹⁴¹ Axel von Saldern, "Glass Finds at Gordion" *JGS* 1, 1959, ss. 22-49.

¹⁴² Grose, *The Toledo Museum of Art: Early Ancient Glass*, 1989, s. 263, No.228-232.

¹⁴³ Jill Carington Smith, "A Roman Chamber Tomb on the South-East Slopes of Monasteriaki Kephala, Knossos" *The Annual of the British School at Athens*, Vol. 77 1982, s. 270, pl. 36-a.

¹⁴⁴ Isings, *Roman Glass From Dated Finds* 1957, s. 18 Form 3a.

¹⁴⁵ Bilge Ayça Polat, *Troia'nın Hellenistik ve Roma Dönemi Nekropoller* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi 2005) İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İstanbul 2005, s.46, Kat. No. BK46.

¹⁴⁶ Olof Vessberg and Alfred Westholm, *The Swedish Cyprus Expedition Vol.4, Part:3 The Hellenistic and Roman Periods in Cyprus*, Swedish Cyprus Expedition, Cyprus 1956, s. 128, 41.6.

¹⁴⁷ Selda Baybo, "Limyra 2002-2004 Sezonu "Batı Şehir" Cam Buluntuları" *ADALYA* No.VIII 2005, s. 231, Kat. no 35-38.

¹⁴⁸ Emre Taştemür, "Klaros Kehanet Merkezinde Ortaya Çıkarılan Cam Eserlerin Üretim Teknikleri ve Uygulanan Dekor Çeşitleri" IV. Uluslararası Katılımlı Seramik, Cam, Emaye, Sır ve Boya Semineri, 2008, s. 174, şekil 4.

¹⁴⁹ Özet, *Dipten Gelen Parıltı, Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi Cam Eserleri*, 1998, 49.

¹⁵⁰ Selda Baybo, *Patara Kazılarında (1989-2001) Ele Geçen Cam Eserler* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Antalya, 2003, çiz. 28, kat. no.154, 155.

¹⁵¹ Emel Erten Yağcı, "Hatay Müzesindeki Bir Grup Cam Eser" I. Uluslararası Anadolu Cam Sanatı Sempozyumu 1990, s. 31, res. 28

¹⁵² Stern 1989, 597-598.

¹⁵³ Christopher S. Lightfoot, "Some Examples of Ancient Cast and Ribbed Bowls in Turkey" *JGS* 35, 1993a, s.29, fig. 27, Env.No. 7-3-77.

¹⁵⁴ Eker, *Kahramanmaraş Müzesi'ndeki Cam Eserler*, 2014, s. 124, Kat. No. 7-11.

¹⁵⁵ Üzlifat Canav Özgümüş, "Tarihsel Süreçte Anadolu'da Cam Üretimi" *II. ODTÜ Arkeometri Çalıştayı, Türkiye Arkeoloji'sinde Cam: Arkeolojik ve Arkeometrik Çalışmalar*, Ankara 2012, s. 71, şekil 4.

Koleksiyonu¹⁵⁶, Yüksel Erimtan Koleksiyonu¹⁵⁷, Sardes¹⁵⁸, Atina Ulusal Arkeoloji Müzesi¹⁵⁹, Pittsburg Carnegie Museum¹⁶⁰ ve Royal Ontario Museum¹⁶¹'da bulunmaktadır. M 31 mezarında bulunan Kat. No. 4'ü mezar konteksi ve form yönünden benzerlerinden yola çıkarak MS 1. yüzyıl ortalarına tarihlendirebiliriz.

3.1.3. Kesme Bezemeli Kâseler (Kat. No. 5-6)

Bir diğer kalıp tekniği kalıba basma olarak adlandırılır. Bu teknikte bir miktar cam eriyiği formun şekline göre bir alt kalıba konulur, daha sonra ikinci bir kalıpla üstten baskı uygulanarak cam eriyiğin kalıbın şeklini alması sağlanır¹⁶²(Çizim 3). Roma dünyasında MÖ 1. yüzyıl- MS 1. yüzyıl arasında, cam kap yapımında yaygın olarak kullanılan bu teknikte genellikle küresel formda, yivli veya yivsiz cam kâseler üretilmiştir¹⁶³. Bu teknikle üretilmiş olan bir kâse Parion Tavşandere Nekropolünde M 108 (Resim 5) mezarında ele geçmiştir. Su yeşili cam hamurundan, kalıpta şekillendirilmiş düz ve geniş ağızlı yarım küresel formlu sığ kâsenin dışında çarkta kesilmiş iki adet yiv bulunmaktadır, form düz kaideyle sonlanmaktadır. M 108 mezarındaki cam kâse ile birlikte, bir adet Valerianus (MS 253-260) dönemine ait sikke¹⁶⁴, MS 65-100 yıllarına tarihlenen beş adet pişmiş toprak unguentarium¹⁶⁵, bir adet pişmiş toprak geniş ağızlı testi¹⁶⁶, bir adet pişmiş toprak maşrapa¹⁶⁷, MS 1. yüzyılın ilk yarısı-MS 2 yüzyılın ilk yarısına tarihlenen bir adet pişmiş toprak kandil¹⁶⁸, MS 1. yüzyıla tarihlenen bir adet bronz patera¹⁶⁹ ile bir adet bronz kaşık

¹⁵⁶ Yücel Akat ve Nezih Fıratlı ve Hüseyin Kocabaş, *Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu Cam Eserler Kataloğu*, Arkeoloji Sanat Yayınları, İstanbul 1984, s. 23, Kat. No. 85, res. 35.

¹⁵⁷ Lightfoot ve Arslan, *Anadolu Antik Camları: Yüksel Erimtan Koleksiyonu*, 1992 s. 36, no. 5.

¹⁵⁸ Alex Von Saldern, *Ancient and Byzantine Glass from Sardis*, London 1980, pl.2, no.27.

¹⁵⁹ Weinberg, and McClellan, *Glass Vessels in Ancient Greece*, 1992, s. 102,

¹⁶⁰ Andrew Oliver, *Ancient Glass, in the Carnegie Museum of Natural History, Pittsburgh*, Carnegie Institute Pittsburgh 1980, s. 47 res. 24-25

¹⁶¹ John W. Hayes *Roman and Pre-Roman Glass in the Royal Ontario Museum*, Toronto 1975. s. 19

¹⁶² Goldstein, *Pre-Roman and Early Roman Glass in the Corning Museum of Glass Corning*, 1979, 33-34; Gürler, *Tire Müzesi Cam Eserleri*, 2000, s. 7; Baykan ve Baykan, *Eskiçağ'da Cam* 2012, s. 17; Canav Özgümiş, *Çağlar Boyu Cam Tasarımı*, 2013, s. 12; Eker, *Kahramanmaraş Müzesi'ndeki Cam Eserler*, 2014, s. 90.

¹⁶³ Grose, *The Toledo Museum of Art: Early Ancient Glass* 1989, 193-194; Emel Erten "Anadolu Medeniyetleri Müzesi'nden Cam Pendant" *OLBA XV*, s.112; Eker, *Kahramanmaraş Müzesi'ndeki Cam Eserler*, 2014, s. 90.

¹⁶⁴ Çelikbaş, *Parion Roma Dönemi Kolonizasyon Sikkeleri*, 2010, s. 64 Kat. No. 27.

¹⁶⁵ Ergürer, *Parion Roma Dönemi Seramiği*, 2012, ss. 338-340, Kat. No. 110-114.

¹⁶⁶ Ergürer, *Parion Roma Dönemi Seramiği*, 2012, s. 353, Kat. No. 139.

¹⁶⁷ Ergürer, *Parion Roma Dönemi Seramiği*, 2012, s. 360, Kat. No. 154.

¹⁶⁸ Yılmaz, *2005-2010 Yılları Arasında Bulunan Parion Nekropol Kandilleri*, 2012, s. 133, Kat. No. 57.

¹⁶⁹ Çelikbaş, *2005-2014 Parion Kazısı Metal (Bronz-Demir-Kurşun) Buluntuları*, 2016, s. 306, Kat. No. D2.

ölçek¹⁷⁰ ele geçmiştir. M 108 mezarından ele geçen Kat. No. 5’de değerlendirilen kâsenin benzerleri, Filistin¹⁷¹, Suriye¹⁷², Atina Agorası¹⁷³, Quseir al-Qadim¹⁷⁴, Kahramanmaraş Müzesi¹⁷⁵, Olba¹⁷⁶, Elaiussa Sebaste¹⁷⁷, Kaunos¹⁷⁸, Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu¹⁷⁹, Antalya Müzesi Koleksiyon¹⁸⁰’unda karşımıza çıkmaktadır. Form yönünden benzerleri ışığında ve mezar konteksi dikkate alınarak 5 Kat. No.’lu kâseyi MS 1. yüzyılın ikinci yarısına tarihlememiz uygun olacaktır.

Parion Tavşandere Nekropolünde kalıba basma tekniğinde yapılan formlardan bir diğeri Kat. No. 6’da değerlendirilen derin kâsedir. Mavi cam hamurundan üretilmiş kâsenin düz ağzı ve gövdesi çarkta kesilmiştir, yatay yivlerle süslenmiş gövde profil vermeden düz bir şekilde iner, kaideye doğru keskin bir şekilde içe döner ve hafif konkav dipile sonlanır. M 100 (**Resim 6**) mezarında Kat. No. 6 ile birlikte, MS 1. yüzyılın ilk yarısına tarihlenen iki adet pişmiş toprak figürin¹⁸¹ bulunmuştur. İznik¹⁸²’te bulunan benzer bir örnek henüz tarihlenmemiştir. Medusa cam koleksiyonu¹⁸³’nda bulunan örneğin ağız kısmı daha geniştir ve MÖ 1. yüzyılın ortası-MS 1. yüzyılın ortasına tarihlendirilmiştir. Kat. No. 6’yı mezar konteksi ve benzer örneklerden hareketle MS 1. yüzyılın ilk yarısına tarihleyebiliriz.

3.2. Üfleme Tekniğinde Üretilmiş Formlar

Cam üretiminde devrim olarak kabul edilen ve seri cam üretimini tetikleyen bir buluş olan üfleme tekniğinin MÖ 1. yüzyıl ortalarında Suriye’de tesadüfen keşfedildiği

¹⁷⁰ Çelikbaş, 2005-2014 Parion Kazısı Metal (Bronz-Demir-Kurşun) Buluntuları, 2016, s. 337, Kat. No. E40.

¹⁷¹ Grose, *The Toledo Museum of Art: Early Ancient Glass* 1989, s. 2013, no. 244-245.

¹⁷² Hayes, *Roman and Pre-Roman Glass in the Royal Ontario Museum*, 1975, Fig. 1, no. 41.

¹⁷³ Gladys D. Weinberg and E. Marianne Stern, *The Athenian Agora, Vessel Glass Vol. XXXIV*, New Jersey 2009, s. 36, no. 59-62.

¹⁷⁴ Carol Meyer, “Glass From Quseir al-Qadim and the Indian Ocean Trade” *Studies in Ancient Oriental Civilization* No.53, Cap.2 (Ed.Thomas A. Holland&Thomas G. Urban), Chicago 1992, s.19, no.26.

¹⁷⁵ Eker, *Kahramanmaraş Müzesi’ndeki Cam Eserler*, 2014, s. 248, Kat. No. 15-16.

¹⁷⁶ Emel Erten, “Glass Finds Olba Survey-2001” *OLBA*, VII, 2003, fig.1, pl.a-e.

¹⁷⁷ Gençler, *Elaiussa Sebaste Antik Yerleşimi Cam Buluntuları*, 2009, s. 29, resim. 8, Kat. No. 16; Çiğdem Gençler Güray, “Elaiussa Sebaste’nin Roma Dönemi Cam Buluntuları” *Olba XIX* 2011, fig.2, no.2.

¹⁷⁸ Özet, *Dipten Gelen Parıltı, Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi Cam Eserleri*, 1998, s. 43, no. 13, tip II.

¹⁷⁹ Constanze Höpken ve Ömür Dünya Çakmaklı, *Narin Pırıltı Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu*, Fritz Thyssen Stiftung, Cologne, 2015, s.18, no. 8.

¹⁸⁰ Lightfoot, “Some Examples of Ancient Cast and Ribbed Bowls in Turkey” *JGS* 35, 1993a, s.23, fig. 1.

¹⁸¹ Kasapoğlu, *Parion Antik Kenti Roma Dönemi Terrakotta Figürinleri (2004-2013)*, 2015, s. 387, 389, Kat. No. 66, 70.

¹⁸² Canav, *Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş. Cam Eserler Koleksiyonu*, 1985. s. 87, no. 142.

¹⁸³ Höpken ve Çakmaklı, *Narin Pırıltı Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu*, 2015, s.18, no. 8.

ve başta sadece serbest üfleme olarak kullanıldığı kabul edilmektedir¹⁸⁴. İlk örnekler karşımıza tüpe üfleme olarak çıkmaktadır. Bu teknikte metal bir üfleme çubuğu kullanılmaz, bir ucu kapalı içi boş cam tüplerinin kapalı uçları ısıtılarak açık kısımdan üfleme suretiyle ampul benzeri şekiller meydana getirilmiştir¹⁸⁵(**Çizim 4**). Üfleme tekniğiyle beraber daha ince üretilebilen camların kontrollü soğuması için fırınlarda tavlama bölümü meydana getirilmiştir¹⁸⁶. Slovenya’da bulunan ve bize Roma dünyasındaki cam fırınları ve üfleme tekniği konusunda bilgi veren bir kandil (**Resim 7**), MS 1. yüzyılın 2. yarısına tarihlenen bir mezarda ele geçmiştir¹⁸⁷. Kandilin discus bölümünde bulunan betimde, karşılıklı duran iki cam ustasından birinin elinde üfleme çubuğu ve ucunda cam bir kap ortalarında da altta ateşliği olan iki katlı bir cam ergitme fırını görülmektedir. Üfleme tekniği serbest üfleme ve kalıba üfleme olarak iki alt başlık altında değerlendirilebilir.

3.2.1. Kalıba Üfleme Tekniği

Serbest üfleme tekniğinden daha sonra uygulandığı düşünülen bu teknik, MS 1. yüzyılın ilk çeyreğinden itibaren görülmeye başlanır¹⁸⁸. Bu teknik ucunda cam eriyiği bulunan üfleme çubuğunun, iki ya da daha fazla parçadan oluşan, pişmiş toprak, taş, metal ya da ahşap kalıpların içerisinde kalıbı kaplayacak kadar şişirilmesiyle oluşturulur¹⁸⁹(**Çizim 5**). Kalıba üflenilen cam eriyiğinin sıcaklığı 1000 °C’den fazla olduğundan kalıplar üfleme öncesinde ıslatılır ve üfleme işlemi birkaç saniyede tamamlanır, aksi halde ahşap kalıbın yanmasına neden olabilir¹⁹⁰. Kalıba üfleme sayesinde aynı form, ölçü ve süslemeye sahip camların tek bir kalıpla seri üretimi gerçekleştirilebilmiştir¹⁹¹. Kalıba üflenmiş kaplar, üflendiği kalıbın materyaline göre

¹⁸⁴ Baykan ve Baykan, *Eskiçağ’da Cam* 2012, s. 31; Eker, *Kahramanmaraş Müzesi’ndeki Cam Eserler*, 2014, s. 90.

¹⁸⁵ Erten Yağcı, *Başlangıcından Geç Antik Dönem Sonuna Kadar Anadolu’da Cam*, 1993, s. 29; Eker, *Kahramanmaraş Müzesi’ndeki Cam Eserler*, 2014, s. 91.

¹⁸⁶ Baykan ve Baykan, *Eskiçağ’da Cam* 2012, s. 31

¹⁸⁷ Irena Lazar, “An oil lamp from Slovenia depicting o Roman glass furnace”, *Vjesnik APD*, 2006, s. 230 Fig. 2, Fig 3a.

¹⁸⁸ Aynur Özet, “Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesindeki Cam Örnekleri İle Antik Çağda Cam Yapımı” *Belleten C. LIS. 200*, 1987a, s. 596; Christopher S. Lightfoot, “A Group of Early Roman Mold-Blown Flask from the West” *JGS* 29, 1987, s. 11

¹⁸⁹ Baykan ve Baykan, *Eskiçağ’da Cam* 2012, s. 33.

¹⁹⁰ Eker, *Kahramanmaraş Müzesi’ndeki Cam Eserler*, 2014, s. 91.

¹⁹¹ Christopher S. Lightfoot, “A Roman Glass Flask in Gaziantep Museum” *Anatolian Studies* 35 1985, 123-129.

kap üzerinde iz bırakabilirler. Taş ya da pişmiş toprak kalıplara üflenene camlarda pürüzlü yüzey ya da yüzey üzerinde kil kalıntıları gibi defolar oluşabilmektedir¹⁹².

3.2.1.1. Yüksek Bardaklar-Vazolar (Kat. No. 11)

Kat. No. 11'deki bardak 23 cm yüksekliğiyle daha çok bir vazoya görünümündedir, kalıba üfleme tekniğinde yapılmış olan formun ağız kısmı çarkta kesilmiştir, gövde kısmında dikine kanallar bulunmakta ve bütün gövdeyi sarmaktadır. Kaideye doğru daralan gövde kaide ile birlikte tekrar dışa çıkıntı yaparak konkav dip ile sonlanmaktadır. Kat. No. 11'deki bardağın tek benzeri, Köln¹⁹³'de bir mezarda bulunmuştur. Örnek form yönünden benzer ama bezeme yönünden farklıdır, Kat. No. 11'deki kanalların yerine Köln örneğinde yatay yivler vardır ayrıca MS 4. yüzyıla tarihlenmektedir. Corning Museum¹⁹⁴, örneği MS 1. yüzyıla tarihlenmektedir. Corning Museum örneğinin yukarıdan aşağı yivleri Kat. No. 11 ile yakın benzerlik gösteren Parion örneğini ele geçtiği mezardaki diğer eserler de göz önünde bulundurulduğunda MS 1. yüzyıl sonu-2. yüzyıl başına tarihlendirmek uygundur.

3.2.2. Serbest Üfleme Tekniği

Serbest üfleme tekniğinde, üfleme çubuğu ucuna alınan cam eriyiği işleme masasında sürekli yuvarlanarak ve üflenerek istenilen forma göre şekillendirilir. Cam istenen forma ulaştığında ucunda bir miktar cam eriyiği olan noble veya şekillendirme çubuğu formun dip kısmına yapıştırılır. Daha sonra üfleme çubuğu formun ağız kısmından kesilir ya da soğutularak kırılır. Bu işlemden sonra ağız profili oluşturmak için formun ağız kısmı tekrar ısıtılarak yardımcı aletlerle şekillendirilir ve kulp bezeme gibi eklentiler varsa bu esnada esere eklenir(**Çizim 6**). Sonrasında şekillendirme çubuğu kaptan ayrılır, kimi zaman bu ayrılma esnasında kabın dip kısmında iz oluşur, bu iz “noble izi” olarak isimlendirilir¹⁹⁵.

¹⁹² Price, M. J., “Decorated Mould Blown Tablewares in the First Century A.D.” (Ed. M. NewbyK.Painter), Roman Glass: Two Centuries of Art and Invention, The Society of Antiquaries of London, London 1991, s. 58.

¹⁹³ Von Ulrich Friedhoff, “Beigaben Aus Glas in Körpergrabern des Späten 3. und des 4. Jahrhunderts: Ein Indiz Für Den Sozialen Status Des Bestatteten?”, Kölner Jahrbuch für Vor-und Frühgeschichte 22, Köln 1989, s. 47, Abb 7/1.

¹⁹⁴ Whitehouse, *Roman Glass in the Corning Museum of Glass*, 1997, s. 111, no 169.

¹⁹⁵ Erten Yağcı, *Başlangıcından Geç Antik Dönem Sonuna Kadar Anadolu'da Cam*, 1993, s. 29.

3.2.2.1. Bardaklar (Kat. No. 7-10)

Bardaklar (**Tablo 3**) başlığı altında inceleyeceğimiz ilk tip küresel-yarı küresel bardaklardır. MS 1. yüzyılda Batı Roma, Doğu Akdeniz ve Anadolu'da sıklıkla rastlanılan bu tip bardaklara sonraki dönemlerde ilgi giderek azalmıştır¹⁹⁶. Roma'da "Hofheim-cup" ismiyle anılan¹⁹⁷ kesme bezemeli bardaklar, ince cidarlı küresel gövdeli, düz ve ya hafif konkav dibe sahip olabilirler. Bu tip bardakları Isings¹⁹⁸, Form 12, Özet¹⁹⁹ Tip IIIB, Eker²⁰⁰ Tip Ib başlıkları altında incelemiştir. M 80 mezarında bulunan Kat. No. 7 bu tiptedir. Açık yeşil cam hamurundan üretilen, geniş kesme ağızlı, küresel gövdeli, gövdenin kaideye doğru daraldığı bardak hafif konkav diple sonlanmaktadır. M 80 (**Resim 8**) mezarından küresel bardak ile birlikte Kat. No. 66'da değerlendirilen bir adet torba gövdeli cam şişe ve Kat. No. 77'de değerlendirilen bir adet cam aryballos'un yanı sıra, MS 1. yüzyılın ilk yarısına tarihlenen dört adet pişmiş toprak soğan gövdeli unguentarium²⁰¹, MS 1. yüzyılın ilk yarısına tarihlenen bir adet pişmiş toprak lagynos²⁰², MS 1. yüzyılın ilk yarısına tarihlenen bir adet pişmiş toprak tek kulplu kap²⁰³, MS 1. yüzyılın ortalarına tarihlenen bir adet pişmiş toprak kandil²⁰⁴, MS 1. yüzyıla tarihlenen bir adet demir yüzük²⁰⁵ ele geçmiştir.

Yapım tekniği ve form özelliklerine baktığımızda Kat. No. 7'nin benzerleri Kıbrıs²⁰⁶, Scotland Museum Piot Koleksiyonu²⁰⁷, Kaunos²⁰⁸, Muğla²⁰⁹, Tarsus²¹⁰,

¹⁹⁶ Hayes, *Roman and Pre-Roman Glass in the Royal Ontario Museum*, 1975, s.36; Christopher S. Lightfoot "Some Types of Roman Cut-Glass Vessels Found in Turkey" *I.Uluslararası Anadolu Cam Sanatı Sempozyumu*, İstanbul 1990, s. 9.

¹⁹⁷ Christopher S. Lightfoot, *Ancient Glass in National Museum Scotland*, Scoland 2007; Eker, *Kahramanmaraş Müzesi'ndeki Cam Eserler*, 2014, s. 135; Höpken ve Çakmaklı, *Narin Pırılı Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu*, 2015, s.28.

¹⁹⁸ Isings, *Roman Glass From Dated Finds*, 1957, s. 28, Form 12.

¹⁹⁹ Özet, *Dipten Gelen Parıltı, Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi Cam Eserleri*, 1998, s. 50-51, no. 17-18.

²⁰⁰ Eker, *Kahramanmaraş Müzesi'ndeki Cam Eserler*, 2014, s. 135 Kat. No. 33-37.

²⁰¹ Kasapoğlu, *Parion Nekropolü 2006 Yılı Seramik Buluntuları*, 2008, s. 105-106-108, Kat. No. 12-13-17-18.

²⁰² Kasapoğlu, *Parion Nekropolü 2006 Yılı Seramik Buluntuları*, 2008, s. 128, Kat. No. 58.

²⁰³ Kasapoğlu, *Parion Nekropolü 2006 Yılı Seramik Buluntuları*, 2008, s. 132, Kat. No. 66.

²⁰⁴ Yılmaz, *2005-2010 Yılları Arasında Bulunan Parion Nekropol Kandilleri*, 2012, s. 103, Kat. No. 27.

²⁰⁵ Çelikbaş, *2005-2014 Parion Kazısı Metal (Bronz-Demir-Kurşun) Buluntuları*, 2016, s. 461, Kat. No. R4.

²⁰⁶ Vessberg and Westholm, *The Hellenistic and Roman Periods in Cyprus*, Swedish Cyprus Expedition, 1956, fig. 44, no. 9-19.

²⁰⁷ Lightfoot, *Ancient Glass in National Museum Scotland*, 2007, s.74, No. 152.

²⁰⁸ Özet, *Dipten Gelen Parıltı, Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi Cam Eserleri*, 1998, s. 51, no. 18.

²⁰⁹ Özet, *Dipten Gelen Parıltı, Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi Cam Eserleri*, 1998, s. 50-52, no. 17-19.

²¹⁰ Figen Yurtseven, "Tarsus Köylü Garajı Mezarı Buluntuları" *Anadolu /Anatolia* 31, 2006, s. 119, resim 39, çizim 31.

Kahramanmaraş Müzesi²¹¹, İçel²¹², Elaiussa Sebaste²¹³, İznik²¹⁴, Israel Museum²¹⁵, Şanlıurfa Müzesi²¹⁶, Afyon Müzesi²¹⁷, Sardes²¹⁸, Yüksel Erimtan Koleksiyonu²¹⁹, Troia²²⁰, Tire Müzesi²²¹ ve Royal Ontario Museum²²²’da bulunmaktadır. Kat. No. 7’yi, mezar konteksinde bulunan eserler ve benzer eserlerin tarihlemelerinden yola çıkarak MS 1. yüzyılın ilk yarısına tarihlendirmek yanlış olmayacaktır.

Konik profil veren bardakları, Eker tip II²²³ olarak isimlendirmiş ve Isins’in Form 29²²⁴ tipiyle birlikte değerlendirmiştir. Serbest üfleme tekniğiyle üretilen bardakların erken örnekleri kalıba basma tekniğinde de yapılmışlardır²²⁵. Kesme ağızlı, ağızdan kaideye doğru daralan konik gövdeye sahip bardaklar düz veya hafif konkav dipli olabilirler. M 76 (**Resim 9**) mezarında ele geçen sarımsı cam hamurundan yapılmış bardağın, ağız kısmı kesilmiş ve kaideye doğru daralan gövdenin üzerinde de kesme bezemeler bulunmaktadır, bardağın dip kısmı hafif konkavdır. Kat. No. 8’de değerlendirilen bardakla aynı mezardan, Kasapoğlu tarafından MS 1. yüzyılın ortalarına tarihlenen, beş adet pişmiş toprak soğan gövdeli unguentarium²²⁶, bir adet pişmiş toprak lagynos²²⁷, bir adet pişmiş toprak tek kulplu kap²²⁸ ele geçmiştir.

²¹¹ Eker, *Kahramanmaraş Müzesi’ndeki Cam Eserler*, 2014, s. 135 Kat. No. 33-37.

²¹² Emel Erten, “İçel Müzesi Koleksiyonundan Cam Bardaklar”, *Günışığında Anadolu: Cevdet Bayburtluoğlu İçin Yazılar: Anatolia in Daylight: Essays in Honour of Cevdet Bayburtluoğlu*, İstanbul 2001a, s. 96, kat. no.1-2, res. 1-2 çiz. 1-2.

²¹³ Gençler, *Elaiussa Sebaste Antik Yerleşimi Cam Buluntuları*, 2009, s. 42, resim 19.

²¹⁴ Üzlifat Canav, *Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş. Cam Eserler Koleksiyonu. Ancient Glass Collection*. İstanbul 1985. s. 87, no. 142.

²¹⁵ Yael Israeli, *Ancient Glass in the Israel Museum, The Eliahu Dobkin Collection and Other Gifts*, The Israel Museum, Jerusalem 2003, s. 120 no. 115.

²¹⁶ Özgür Marangoz, *Şanlıurfa Müzesi’nde Yer Alan Cam Eserler*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2018, s. 228, Kat. No. 122.

²¹⁷ Christopher S. Lightfoot, *A Catalogue of Glass Vessels in Afyon Museum*, Ankara 1989, s. 76, fig. 1/1, pl. 2/1.

²¹⁸ Saldern, *Ancient and Byzantine Glass from Sardis*, 1980, pl. 4/104

²¹⁹ Lightfoot ve Arslan, *Anadolu Antik Camları: Yüksel Erimtan Koleksiyonu*, 1992 no. 26

²²⁰ Polat, *Troia’nın Hellenistik ve Roma Dönemi Nekropoller*, 2005, s.46, Kat. No. BK12.

²²¹ Gürler, *Tire Müzesi Cam Eserleri*, 2000, s. 66 Kat. No. 82.

²²² Hayes, *Roman and Pre-Roman Glass in the Royal Ontario Museum*, 1975, s. 168, fig. 3, no. 132.

²²³ Eker, *Kahramanmaraş Müzesi’ndeki Cam Eserler*, 2014, s. 136, Kat. No. 38-39.

²²⁴ Isings, *Roman Glass From Dated Finds*, 1957, s. 44, Form 29.

²²⁵ Isings, *Roman Glass From Dated Finds*, 1957, s. 44, Form 29.

²²⁶ Kasapoğlu, *Parion Nekropolü 2006 Yılı Seramik Buluntuları*, 2008, s. 114-116, Kat. No. 29-33.

²²⁷ Kasapoğlu, *Parion Nekropolü 2006 Yılı Seramik Buluntuları*, 2008, s. 129, Kat. No. 59.

²²⁸ Kasapoğlu, *Parion Nekropolü 2006 Yılı Seramik Buluntuları*, 2008, s. 133, Kat. No. 67.

Yapım tekniği, renk ve form özelliklerine baktığımızda Kat. No. 8'in benzerleri, Türkiye Şişecam Fabrikaları Koleksiyonu²²⁹, Kıbrıs²³⁰, Eskişehir Müzesi²³¹, Sardes²³², Bergama Müzesi²³³, Israel Museum²³⁴, Uşak Arkeoloji Müzesi²³⁵, Samothrace²³⁶ ve Kahramanmaraş Müzesi²³⁷'ndeki örneklerle benzerlik göstermektedir. Kahramanmaraş müzesindeki örnek MS 1-2. yüzyıla, Eskişehir Müzesindeki örnek MS 2. yüzyıla tarihlenirken, Bergama müzesindeki örnek MS 2-4. yüzyıla verilmiştir. Kat. No. 8'i M 76 mezarındaki buluntular ve benzerlerinden yola çıkarak MS 1. yüzyılın ikinci yarısına tarihleyebiliriz. Fakat özellikle Bergama örneğiyle benzerliği dikkat çekici olan Kat. No. 8'in benzeriyle bu denli farklı tarih aralığına sahip olması formun uzun yıllar çok fazla değişikliğe uğramadan kullanıldığını kanıtlar niteliktedir.

Parion Tavşandere Nekropolünde ele geçen bardaklardan bir diğeri, silindirik formlu bardaklardır. Ağız kısmı gövdeye nazaran daha geniş olan bu tipte, silindirik gövde kaideye doğru hiç profil vermeden düz bir şekilde iner ve form düz bir diple sonlanır. M 158 (**Resim 10**) mezarından, bir adet cam sürahi (Kat. No. 69), bir adet pişmiş toprak unguentarium, bir adet düşük kondisyonlu sikke ve bir adet demir makas ile beraber bulunan ve Kat. No. 9'da değerlendirilen silindir formlu bardak, Roma dünyasında oldukça tercih edilen bir formdur. Benzerleri, Afyon Müzesi Koleksiyonu²³⁸, Hüseyin Kocabaş Cam Eserleri Koleksiyonu²³⁹, Israel Museum²⁴⁰, Tire Müzesi²⁴¹, Eskişehir Müzesi²⁴², Bergama Müzesi²⁴³ ve Gaziantep Medusa Cam

²²⁹ Canav, *Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş. Cam Eserler Koleksiyonu. Ancient Glass Collection*. İstanbul 1985. s. 82, no. 129-130

²³⁰ Vessberg and Westholm, *The Hellenistic and Roman Periods in Cyprus*, Swedish Cyprus Expedition, 1956, fig. 44, no. 21.

²³¹ B. Yelda Olcay, "Ancient Glass Vessels in Eskişehir Museum" *Anatolian Studies*, Vol.51, 2001, s.147, fig.1-a.

²³² Saldern, *Ancient and Byzantine Glass from Sardis*, 1980, pl.20, no.49.

²³³ Atila-Gürler, *Bergama Müzesi Cam Eserleri*, 2008, s. 130, Kat. No. 202.

²³⁴ Israeli, *Ancient Glass in the Israel Museum, The Eliahu Dobkin Collection and Other Gifts*, 2003, s.160 no. 163

²³⁵ Ömür Dünya Çakmaklı, "Uşak Arkeoloji Müzesine Kazı Dışı Yollardan Kazandırılmış Roma Dönemine Ait bir Grup Cam Eser" (Ed. Çiğdem Gençler Güray) *Kaunos/Kbid Toplantıları 2 Anadolu Antik Cam Araştırmaları Sempozyumu* Ankara 2013, res. 5

²³⁶ Elsbeth B. Dusenbery, *Samothrace The Nekropoleis Catalogues of Objects by Categories*, Princeton University, New Jersey 1998, s. 1088, no. S219-19.

²³⁷ Eker, *Kahramanmaraş Müzesi'ndeki Cam Eserler*, 2014, s. 136, Kat. No. 38-39.

²³⁸ Lightfoot, *A Catalogue of Glass Vessels in Afyon Museum*, 1989, s. 77, fig. 1/3, pl. 1/3.

²³⁹ Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, *Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu Cam Eserler Kataloğu*, 1984, s. 27, Kat. No. 297, res. 39/141.

²⁴⁰ Israeli, *Ancient Glass in the Israel Museum, The Eliahu Dobkin Collection and Other Gifts*, 2003, s. 161, no. 164.

²⁴¹ Gürler, *Tire Müzesi Cam Eserleri*, 2000, s. 68-69, no. 86-89

²⁴² Olcay, "Ancient Glass Vessels in Eskişehir Museum", 2001, s.149, fig. 1/b-c, fig.1-a.

²⁴³ Atila-Gürler, *Bergama Müzesi Cam Eserleri*, 2008, s. 136-137, Kat. No. 212-125.

Koleksiyonu²⁴⁴nda bulunmaktadır. Kat. No. 9’u mezar buluntularının tarihleri ve benzerlerinden yola çıkarak MS 1. yüzyılın ikinci yarısıyla MS 2. yüzyılın başlarına tarihlenmemiz uygun olacaktır.

Nekropol çalışmalarında M 109 (**Resim 11**) mezarında ele geçen ve Kat. No. 10’da değerlendirilen bardak, Kat. No. 49’da bulunan çan gövdeli unguentarium ve bir adet Marcus Aurelius (MS 161-180) sikkesi²⁴⁵ ile birlikte bulunmuştur. 10 Kat. No.’lu bardak çarkta kesilmiş dışa çekik ağızı gövdeye doğru daralan, devamında kaideye doğru genişleyerek halka kaideyle sonlanırken, bardağın benzerleri, Smintheion²⁴⁶ ve Eskişehir Müzesi²⁴⁷’de bulunmaktadır. Smintheion örneğinin dibi, Parion örneğine göre daha dar, Eskişehir örneği ise gövdeden kaideye geçişte daha yuvarlak hatlara sahiptir. Smintheion örneği Gençler tarafından, MS 1. yüzyıl sonlarına tarihlenirken, Eskişehir Müzesindeki örnek, Olcay tarafından MS 4. yüzyıla tarihlenmektedir. Benzerleri geniş bir zaman aralığında görülen Kat. No. 10’u aynı mezarda bulunan sikke yardımıyla MS 2. yüzyılın sonlarına tarihlenmek uygun olacaktır.

3.2.2.2. Kavanozlar (Kat. No. 12)

Parion Tavşandere Nekropolünde tek örnekle temsil edilen bu kavanoz tipi Roma’da çok yaygın değildir. M 156 (**Resim 12**) mezarı yakınında tahrip olmuş bir mezardan ele geçen bu kavanoz su yeşili cam hamurundan, serbest üfleme tekniğiyle yapılmış boyun kısmı aletle şekillendirilmiştir. Ağız kısmı kesilen formun boyun kısmı daraltılmış küresel gövdeli, hafif konkav diple sonlandırılmıştır. Kat. No. 12’de değerlendirilen kavanozun form yönünden benzerleri, Bergama Müzesi²⁴⁸, Thessaloniki Museum²⁴⁹, Konya Ereğli Müzesi²⁵⁰, Israel Museum²⁵¹, Kayseri

²⁴⁴ Höpken ve Çakmaklı, *Narin Pırıl Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu*, 2015, s. 34-35, no. 42-44.

²⁴⁵ Çelikbaş, *Parion Roma Dönemi Kolonizasyon Sikkeleri*, 2010, s. 57 Kat. No. 5.

²⁴⁶ Çiğdem Gençler, Smintheion Camları Üzerine Ön Rapor, (ed. Zeynep Çizmeli Öğün vd.) I.-II. Arkeolojik Araştırmalar Sempozyumu, Ankara 2004, 61-74, s. 65, res. 12.

²⁴⁷ Olcay, “Ancient Glass Vessels in Eskişehir Museum”, 2001, s.149, fig. 1/e.

²⁴⁸ Atila-Gürler, *Bergama Müzesi Cam Eserleri*, 2008, s. 118, Kat. No. 187.

²⁴⁹ Anastassios C. Antonaras, *Glassware in Late Antique Thessaloniké (Third to Seventh Centuries C.E.)*, Harvard Theological Studies, Thessaloniké 2012, s. 315, fig. 10.

²⁵⁰ Onur Şahin, *Konya Ereğli Müzesi Cam Eserleri*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya 2018, s. 140, Kat. No. 65.

²⁵¹ Israeli, *Ancient Glass in the Israel Museum, The Eliahu Dobkin Collection and Other Gifts*, 2003, s.235 no. 297.

Müzesi²⁵², Tokat Müzesi²⁵³ ve Atina Agorası²⁵⁴,nda bulunmaktadır. Form ve renk yönünden benzerlerinden yola çıkarak Kat. No. 12'yi MS 2 yüzyılın ikinci yarısı-3. yüzyıla tarihlememiz uygundur.

3.2.2.3. Unguentariumlar (Tablo 4-5)

Bugün formu tanımlamak için kullandığımız Unguentarium kelimesi esasen bu kapların içine konulan, antik dönemde kozmetik ürünü sıvı ya da kremleri karşılamak için kullanılan “Unguenta” ya da “Unguentum” kelimesinden türetilmiştir²⁵⁵. Özellikle mezar buluntusu olarak yaygın bir şekilde kullanılan bir form olan unguentariumlar, pişmiş toprak, cam, altın, gümüş, kurşun veya alabasterden üretilmişlerdir²⁵⁶. Cam unguentariumlar, serbest üfleme tekniğinin bulunmasıyla birlikte MÖ 1. yüzyılın ikinci yarısından itibaren yaygın olarak görülmeye başlamışlardır²⁵⁷. Bu tür kaplar, sadece merhem ya da kokulu yağ saklamak amacıyla yapılmamışlar, ayrıca kozmetik ürünleri, renklendiriciler, ilaçlar ve kuru bitkiler de bu tip kaplarda muhafaza edilmiştir²⁵⁸. Antik dönemde ampulla olarak bilindiği düşünülen bu kaplar, çeşitli boyutlarda üretilmiştir²⁵⁹. Cam unguentariumların keşfinden önce koku ve merhem ticaretinde yoğun olarak pişmiş toprak unguentariumlar kullanılmıştır. Ancak cam üretiminin, serbest üflemeyle birlikte hızlanmasının ardından pişmiş toprak unguentariumların yerini camdan üretilenler almıştır. Çünkü cam, pişmiş toprak örneklerle kıyaslandığında içindeki sıvıyla etkileşime geçmeyen, geçirimsiz bir yapıdadır ve pişmiş toprak örneklerle nazaran daha estetik bir görünüme sahiptir²⁶⁰. Tek dezavantajı pişmiş toprak örneklerle göre fiziksel olarak daha az dayanıklı olmasıdır. Parion Tavşandere Nekropolünde görülen unguentarium örneklerini 6 başlık altında inceleyebiliriz.

²⁵² Kurup, *Kayseri Müzesi Cam Eserleri*, 2015, s. 215, Kat. No. 122.

²⁵³ Kasım Eker, *Tokat Müzesi'ndeki Cam Kaplar ve 3D Modelleme Çalışması*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2016, s.154-157, Kat. No.Ş62-Ş65

²⁵⁴ Weinberg and Stern, *The Athenian Agora, Vessel Glass*, 2009, pl. 28, no. 319.

²⁵⁵ Kasapoğlu, *Parion Nekropolü 2006 Yılı Seramik Buluntuları*, 2008, s. 30.

²⁵⁶ Eker, *Kahramanmaraş Müzesi'ndeki Cam Eserler*, 2014, s. 173.

²⁵⁷ Eker, *Kahramanmaraş Müzesi'ndeki Cam Eserler*, 2014, s. 173.

²⁵⁸ E. Marianne Stern, *Roman, Byzantine and Early Medieval Glass 10 BCE-700 CE*, Ernesto Wolf Collection, Ruit 2001, s. 43; Gençler, *Elaiussa Sebaste Antik Yerleşimi Cam Buluntuları*, 2009, s. 49.

²⁵⁹ Gençler, *Elaiussa Sebaste Antik Yerleşimi Cam Buluntuları*, 2009, s. 48.

²⁶⁰ Gençler, *Elaiussa Sebaste Antik Yerleşimi Cam Buluntuları*, 2009, s. 48; Eker, *Kahramanmaraş Müzesi'ndeki Cam Eserler*, 2014, s. 173.

3.2.2.3.1. Armudi Gövdeli Unguentariumlar (Kat. No. 13-24)

Armudi gövdeli unguentariumlar Parion Tavşandere Nekropol'ünde incelediğimiz ilk unguentarium grubunu oluşturmaktadır. Erken örneklerinde gövde yüksekliğiyle boyun yüksekliği birbirine yakın olan formun bazı örneklerinde bodur boyun dikkat çekicidir. Erken üfleme tekniğinin belirgin formlarından olan bu tipin erken örnekleri Pompeii ve Herculaneum'daki evlerde Titus ve Vespasian dönemlerine tarihlenen sikkelerle birlikte bulunmuşlardır²⁶¹. Parion Tavşandere Nekropolünde 12 örnek ile temsil edilen bu tip yeşil ve mavinin tonlarında cam hamurundan, ağız kısmı içe katlanmış ya da dışa yuvarlatılmış nispeten kısa silindirik boyunlu armudi gövdeli ve bir örnek haricinde düz dip ile sonlanmaktadır.

Armudi gövdeli unguentariumlar da inceleyeceğimiz ilk eser, TSM 6 (**Resim 24**) mezarından, MÖ geç 1. yüzyıl-MS 1. yüzyılın ilk yarısına tarihlenen, bir adet pişmiş toprak kandil²⁶², MS 1. yüzyılın ilk yarısına tarihlenen, dört adet pişmiş toprak soğan gövdeli unguentarium²⁶³ ve bir adet pişmiş toprak lagynos²⁶⁴ ile Kat. No. 62 ve 61'de değerlendirilen iki adet cam şişeyle birlikte ele geçmiştir. Açık yeşil renk cam hamurundan, serbest üfleme tekniğinde yapılmış olan Kat. No. 13'ün ağzı dışa çekildikten sonra içe katlanmıştır, silindirik boyundan gövdeye geçişte belirgin bir daralma gözlemlenir, gövdede bulunan bir yiv form için omuz kısmını oluşturur, armudi gövde konkav dip ile sonlanır. Benzerleri, Balıkesir²⁶⁵, Bergama Müzesi²⁶⁶, İzmir Ticaret Tarihi Müzesi²⁶⁷, Israel Museum²⁶⁸, Ontario Museum²⁶⁹, Silifke Müzesi²⁷⁰, Patara²⁷¹, Elaiussa Sebaste²⁷² ve Kıbrıs²⁷³'da bulunmaktadır. Mezarda

²⁶¹ Isings, *Roman Glass From Dated Finds*, 1957, s. 42.

²⁶² Yılmaz, *2005-2010 Yılları Arasında Bulunan Parion Nekropol Kandilleri*, 2012, s. 126, Kat. No. 50.

²⁶³ Kasapoğlu, *Parion Nekropolü 2006 Yılı Seramik Buluntuları*, 2008, s. 105, 107, 112, 127, Kat. No. 11, 15, 22, 26.

²⁶⁴ Kasapoğlu, *Parion Nekropolü 2006 Yılı Seramik Buluntuları*, 2008, s. 127, Kat. No. 55.

²⁶⁵ Canav, *Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş. Cam Eserler Koleksiyonu*, 1985. s. 47, no. 48.

²⁶⁶ Atila-Gürler, *Bergama Müzesi Cam Eserleri*, 2008, s. 26, Kat. No. 17.

²⁶⁷ Gürler, *İzmir Ticaret Odası Cam Eserleri*, 2007, s. 98, no: 25.

²⁶⁸ Israeli, *Ancient Glass in the Israel Museum, The Eliahu Dobkin Collection and Other Gifts*, 2003, s.114, no. 97.

²⁶⁹ Hayes, *Roman and Pre-Roman Glass in the Royal Ontario Museum*, 1975, s. 70, no. 224, fig. 8, no. 215

²⁷⁰ Erten, *Silifke Müzesi Cam Kataloğu*, 2018, s.145, Kat. No. 55.

²⁷¹ Baybo, *Patara Kazılarında (1989-2001) Ele Geçen Cam Eserler*, 2003, s. 98 Kat. No. 53, Çiz. 10/53.

²⁷² Gençler, *Elaiussa Sebaste Antik Yerleşimi Cam Buluntuları*, 2009, s. 180, Çizim VII/69.

²⁷³ Vessberg and Westholm, *The Hellenistic and Roman Periods in Cyprus*, 1956, fig. 48, no. 35.

bulunan eserlerin ve form yönünden benzerlerinin form özelliklerinden hareketle, Kat. No. 13 için MS 1. yüzyılın ilk yarısı uygun bir tarih olacaktır.

Kat. No. 13'e yakın benzerlik gösteren, Kat. No. 14 M 188 mezarından ele geçmiştir. M 188 mezarından Kat. No. 14 ile beraber, henüz yayınlanmamış üç adet pişmiş toprak unguentarium, bir adet pişmiş toprak tek kulplu testi, bir adet pişmiş toprak figürin ve bir adet pişmiş toprak kandil ele geçmiştir. Açık mavi renk cam hamurundan, serbest üfleme tekniğinde yapılmış olan Kat. No. 14'ün ağzı dışa çekildikten sonra içe katlanmıştır, silindirik boyundan gövdeye geçişte tıpkı Kat. No. 13'de olduğu gibi belirgin bir daralma gözlemlenir, gövdede omzu belirginleştiren bir yiv bulunmaktadır, kaide eksiktir. Benzerleri, Balıkesir²⁷⁴, Bergama Müzesi²⁷⁵, Kayseri Müzesi²⁷⁶, Patara²⁷⁷, İzmir Ticaret Tarihi Müzesi²⁷⁸, Israel Museum²⁷⁹, Ontario Museum²⁸⁰, Akdağ²⁸¹, Silifke Müzesi²⁸², Elaiussa Sebaste²⁸³ ve Kıbrıs²⁸⁴'da bulunmaktadır. Form yönünden benzerlerinden yola çıkarak Kat. No. 14'ü MS 1. yüzyılın ilk yarısına tarihleyebiliriz.

Bir diğer armudi gövdeli unguentarium olan Kat. No. 15 M 19 (**Resim 25**) mezarında, beraberinde MS 1. yüzyılın ilk yarısına tarihlenen iki adet pişmiş toprak soğan gövdeli unguentarium²⁸⁵, bir adet pişmiş toprak lagynos²⁸⁶, MS 25-100 yıllarına tarihlenen bir adet kemik saç tokası²⁸⁷, bir adet cam küresel gövdeli şişe ile birlikte bulunmuştur. Kat. No. 15 diğer armudi gövdeli unguentariumlardan farklı bir tip ortaya koymaktadır, ağız dışa çekilerek aşağı yuvarlatılmış, boyun Kat. No. 17'deki gibi kısa tutulmuştur, armudi gövde ise Kat. No. 22'ye benzer şekilde uzun ve ince verilmiş, form ise, düz bir kaide ile sonlanmaktadır. Benzerleri, Kıbrıs²⁸⁸, Uşak-

²⁷⁴ Canav, *Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş. Cam Eserler Koleksiyonu*, 1985. s. 47, no. 48.

²⁷⁵ Atila-Gürler, *Bergama Müzesi Cam Eserleri*, 2008, s. 26, Kat. No. 17.

²⁷⁶ Kurup, *Kayseri Müzesi Cam Eserleri*, 2015, s. 122, Kat. No. 29.

²⁷⁷ Baybo, *Patara Kazılarında (1989-2001) Ele Geçen Cam Eserler*, 2003, s. 98 Kat. No. 53, Çiz. 10/53.

²⁷⁸ Gürler, *İzmir Ticaret Odası Cam Eserleri*, 2007, s. 98, no: 25.

²⁷⁹ Israeli, *Ancient Glass in the Israel Museum, The Eliahu Dobkin Collection and Other Gifts*, 2003, s.114, no. 97.

²⁸⁰ Hayes, *Roman and Pre-Roman Glass in the Royal Ontario Museum*, 1975, s. 70, no. 224, fig. 8, no. 215

²⁸¹ Çakmaklı, *Karia Bölgesi Roma Dönemi Cam Tipolojisi*, 2012, s. 187, Kat. No. 16.

²⁸² Erten, *Silifke Müzesi Cam Kataloğu*, 2018, s.145, Kat. No. 55.

²⁸³ Gençler, *Elaiussa Sebaste Antik Yerleşimi Cam Buluntuları*, 2009, s. 180, Çizim VII/69.

²⁸⁴ Vessberg and Westholm, *The Hellenistic and Roman Periods in Cyprus*, 1956, fig. 48, no. 35.

²⁸⁵ Kasapoğlu, *Parion Nekropolü 2006 Yılı Seramik Buluntuları*, 2008, s. 106, 113, Kat. No. 14, 27.

²⁸⁶ Kasapoğlu, *Parion Nekropolü 2006 Yılı Seramik Buluntuları*, 2008, s. 128, Kat. No. 57.

²⁸⁷ Kasapoğlu, "Kemik Objeler", 2015, s. 172, res. 221

²⁸⁸ Vessberg and Westholm, *The Hellenistic and Roman Periods in Cyprus*, Swedish Cyprus Expedition, 1956, s. 162, fig. 50, no. 24.

Güre²⁸⁹, Royal Ontario Museum²⁹⁰, Tire Müzesi²⁹¹, Şanlıurfa Müzesi²⁹², Patara²⁹³, Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu²⁹⁴, Kahramanmaraş Müzesi²⁹⁵, Diyarbakır Müzesi²⁹⁶, Medusa Cam Koleksiyonu²⁹⁷ ve Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş. Cam Eserler Koleksiyonu²⁹⁸’nda bulunmaktadır. Benzerlerin ve mezar buluntularının tarihlerinden yola çıkarak Kat. No. 15’i MS 1. yüzyılın ortalarına tarihleyebiliriz.

Armudi gövdeli unguentariumlar içerisinde değerlendirilen bir diğer tip kaburgalı versiyondur. Mavi cam hamurundan serbest üfleme tekniğinde yapılmış olan formun kaburgaları kıştırma yöntemiyle oluşturulduğu gözlemlenmektedir. Ağız dışı çekilerek içe katlanmıştır, küt silindirik boyundan armudi gövdeye geçiş aletle sıkıştırılarak boğum oluşturulmuş, armudi gövde üzerinde kıştırma yöntemiyle oluşturulmuş olup, 11 adet kaburga oldukça düzenlidir, form hafif konkav dipile sona ermektedir. M 131 mezarında Kat. No. 16 ile birlikte, MS 25-100 yıllarına tarihlenen üç adet pişmiş toprak unguentarium²⁹⁹, bir adet pişmiş toprak lagynos³⁰⁰, bir adet pişmiş toprak çift kuplu kâse³⁰¹ bulunmuştur. Benzerleri, Medusa Cam Koleksiyonu³⁰², Diyarbakır Müzesi³⁰³, Anadolu Medeniyetleri Müzesi³⁰⁴, Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu³⁰⁵ ve Suriye³⁰⁶’de bulunmaktadır. MS 1. yüzyıldan MS 3. yüzyıla kadar benzerleri görülmekle birlikte, Parion buluntusu içim MS 1. yüzyıl uygun bir tarihtir.

²⁸⁹ Çakmaklı, *Uşak Arkeoloji Müzesinde Korunan Roma Dönemine Ait Cam Eserler*, 2007, s. 93, no. 16; Dal, *Roma Döneminde Anadolu’da Cam*, 2009, s. 115, fig. 61.

²⁹⁰ Hayes, *Roman and Pre-Roman Glass in the Royal Ontario Museum*, 1975, s. 150, fig. 20, no. 619, pl. 39.

²⁹¹ Gürler, *Tire Müzesi Cam Eserleri*, 2000, s. 28, no. 9

²⁹² Marangoz, *Şanlıurfa Müzesi’nde Yer Alan Cam Eserler*, 2018, s. 111, Kat. No. 5.

²⁹³ Baybo, *Patara Kazılarında (1989-2001) Ele Geçen Cam Eserler*, 2003, s. 97 Kat. No. 50, çiz. 10.

²⁹⁴ Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, *Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu Cam Eserler Kataloğu*, 1984, s. 25, Kat. No. 184, res. 76.

²⁹⁵ Eker, *Kahramanmaraş Müzesi’ndeki Cam Eserler*, 2014, s. 375, Kat. No. 271.

²⁹⁶ Hanar, *Diyarbakır Müzesindeki Cam Kaplar*, 2018, s. 256, Kat. No. 119.

²⁹⁷ Höpken ve Çakmaklı, *Narin Pırılı Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu*, 2015, s. 133, no. 297.

²⁹⁸ Canav, *Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş. Cam Eserler Koleksiyonu*, 1985. s. 46, no. 44.

²⁹⁹ Ergürer, *Parion Roma Dönemi Seramiği*, 2012, s. 312, 318, 328, Kat. No. 57, 70, 89.

³⁰⁰ Ergürer, *Parion Roma Dönemi Seramiği*, 2012, s. 349, Kat. No. 131.

³⁰¹ Ergürer, *Parion Roma Dönemi Seramiği*, 2012, s. 375, Kat. No. 183.

³⁰² Höpken ve Çakmaklı, *Narin Pırılı Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu*, 2015, s. 128-129, no. 282-284.

³⁰³ Hanar, *Diyarbakır Müzesindeki Cam Kaplar*, 2018, s. 402, Kat. No. 411-414.

³⁰⁴ Aynur Özet, *Anadolu Medeniyetleri Müzesinde Özgün Cam Eserler*, *Anadolu Medeniyetleri Müzesi 1987 Yılı* (ed.) Halil Demirdelen, 1988 Ankara, s. 122, res. 9.

³⁰⁵ Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, *Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu Cam Eserler Kataloğu*, 1984, s. 31, Kat. No. 213, res. 95.

³⁰⁶ Israeli, *Ancient Glass in the Israel Museum, The Eliahu Dobkin Collection and Other Gifts*, 2003, s. 226, no. 280.

Bir diğ er armut gövdeli unguentarium, Kat. No. 17’de değ erlendirilen açık mavi cam hamurundan yapılmış formdur. Dışa çekilerek ie katlanmış ağız, kısa silindirik boyunlu soğ an gövdeli unguentarium dü z dip ile sonlanmış tır, dip kısmında noble izi belirgindir. F4d nolu karelejda -130 cm kotta ele geçen Kat. No. 17 ile birlikte aynı seviyede J. Caesar dönemine ait bir adet sikke³⁰⁷ bulunmuştur. Benzerleri, Herakleia³⁰⁸, Tarsus³⁰⁹, Troia³¹⁰, Latmos Herakleiası³¹¹, Diyarbakır Müzesi³¹², Türkiye şişe ve Cam Fabrikaları A.ř. Cam Eserler Koleksiyonu³¹³, Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu³¹⁴, Tokat Müzesi³¹⁵, Elaiussa Sebaste³¹⁶, Derebağ³¹⁷, Mısır³¹⁸, Silifke Müzesi³¹⁹, İtalya³²⁰, Tire Müzesi³²¹, Bergama Müzesi³²², Stratonikeia³²³, da bulunmaktadır. Kat. No. 17’yi, bulunduğ u tabaka ve form yönünden benzerlerinden hareketle MS 1. yüzyıla tarihlendirilebilir.

M 125 mezarından, Kat. No. 18-19-20-21’da değ erlendirilen dör t adet armudi gövdeli unguentarium Kat. No. 80’de değ erlendirilen ağız parçası ve Kat. No. 1’de değ erlendirilen kâse ile birlikte, MS 1. yüzyılın ortaları ve MS 1 yüzyılın ilk yarısı-MS 2. yüzyılın ilk yarısına tarihlenen iki adet piş miş toprak kandil³²⁴, MS 25-100 yıllarına tarihlenen sekiz adet piş miş toprak unguentarium³²⁵, bir adet piş miş toprak geniş ağızlı testi³²⁶, bir adet piş miş toprak matara³²⁷, MS 2. yüzyıla tarihlenen bir adet

³⁰⁷ elikbař, *Parion Roma Dönemi Kolonizasyon Sikkeleri*, 2010, s. 64 Kat. No. 29.

³⁰⁸ Dal, *Roma Döneminde Anadolu’da Cam*, 2009, s. 108, fig. 51.

³⁰⁹ Yurtseven, “Tarsus Köylü Garajı Mezarı Buluntuları” 2006, s. 116, resim 8.

³¹⁰ Polat, *Troia’nın Hellenistik ve Roma Dönemi Nekropolleri*, 2005, s.22, Kat. No. BK06.

³¹¹ Özet, *Dipten Gelen Parıltı, Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi Cam Eserleri*, 1998, Kat. No. 23-24.

³¹² Elif Hanar, *Diyarbakır Müzesindeki Cam Kaplar*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2018, s. 252, Kat. No. 111-112.

³¹³ Canav, *Türkiye şişe ve Cam Fabrikaları A.ř. Cam Eserler Koleksiyonu*, 1985. s. 48, no. 51.

³¹⁴ Höpken ve akmaklı, *Narin Pırıltı Gaziantep Medusa Cam Kolleksiyonu*, 2015, s. 114-115, no. 239-240.

³¹⁵ Eker, *Tokat Müzesi’ndeki Cam Kaplar ve 3D Modelleme alışması*, 2016, s.131, Kat. No. ř39.

³¹⁶ Gençler, *Elaiussa Sebaste Antik Yerleşimi Cam Buluntuları*, 2009, s. 179, Kat. No. 16, iz. VII/67

³¹⁷ akmaklı, *Karia Bölgesi Roma Dönemi Cam Tipolojisi*, 2012, s. 189, Kat. No.17.2.

³¹⁸ Hayes, *Roman and Pre-Roman Glass in the Royal Ontario Museum*, 1975, Fig. 17, no. 543.

³¹⁹ Erten, *Silifke Müzesi Cam Kataloğ u*, 2018, s.195, Kat. No. 75.

³²⁰ Israeli, *Ancient Glass in the Israel Museum, The Eliahu Dobkin Collection and Other Gifts*, 2003, s. 113, no. 96.

³²¹ Gürler, *Tire Müzesi Cam Eserleri*, 2000, s. 24-25 Kat. No. 1-4.

³²² Atila-Gürler, *Bergama Müzesi Cam Eserleri*, 2008, s. 21, Kat. No. 10.

³²³ Polat, *Stratonikeia Akdağ Nekropolü Cam Buluntuları Üzerine Bir Değ erlendirme*, 2010, s. 15, res. 4a.

³²⁴ Yılmaz, *2005-2010 Yılları Arasında Bulunan Parion Nekropol Kandilleri*, 2012, s. 111, 123, Kat. No. 35, 47.

³²⁵ Ergürer, *Parion Roma Dönemi Seramiğ i*, 2012, s. 320, 322, 329, 330, 331, Kat. No. 74, 77, 91, 92, 93, 94, 95, 96.

³²⁶ Ergürer, *Parion Roma Dönemi Seramiğ i*, 2012, s. 352, Kat. No. 137.

³²⁷ Ergürer, *Parion Roma Dönemi Seramiğ i*, 2012, s. 360, Kat. No. 153.

pişmiş toprak köle figürini³²⁸, bir adet gladyatör tipli savaşçı kukla figürini³²⁹, MS 1. yüzyıla tarihlenen bir adet bronz ayna³³⁰, MS 1-2. yüzyıla tarihlenen bir adet bronz strigilis³³¹ ve bir adet bronz kaşık uçlu sonda³³² ele geçmiştir. M 125 mezarından ele geçen cam unguentariumlardan Kat. No. 18 açık mavi cam hamurundan serbest üfleme tekniğinde yapılmış olan örnek, silindirik kısa boyun gövde geçişinden kırık, armudi gövdeli ve düz diplidir, gövde kısmının şişkin ve basık olması yönüyle Kat. No. 17'ye benzerlik gösterir. Benzerleri Herakleia³³³, Tarsus³³⁴, Troia³³⁵, Bodrum Müzesi³³⁶, Silifke Müzesi³³⁷, Diyarbakır Müzesi³³⁸, Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş. Cam Eserler Koleksiyonu³³⁹, Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu³⁴⁰, Elaiussa Sebaste³⁴¹, Derebağ³⁴², Tokat Müzesi³⁴³, Mısır³⁴⁴, İtalya³⁴⁵, Tire Müzesi³⁴⁶, Bergama Müzesi³⁴⁷ ve Stratonikeia³⁴⁸'da bulunmaktadır. Başka bir M 125 buluntusu Kat. No. 19'da değerlendirilmiştir. Armudi gövdesi Kat. No. 18'e nazaran daha ince ve uzun olan Kat. No. 19'un ağız kısmı eksiktir ve düz bir dipile sonlanmaktadır. Benzerleri, Silifke Müzesi³⁴⁹, Kıbrıs³⁵⁰, Jerusalem³⁵¹, Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu³⁵²,

³²⁸ Kasapoğlu, *Parion Nekropolü 2006 Yılı Seramik Buluntuları*, 2008, s. 418, Kat. No. 117.

³²⁹ Kasapoğlu, *Parion Nekropolü 2006 Yılı Seramik Buluntuları*, 2008, s. 444, Kat. No. 161.

³³⁰ Çelikbaş, *2005-2014 Parion Kazısı Metal (Bronz-Demir-Kurşun) Buluntuları*, 2016, s. 319, Kat. No. E10.

³³¹ Çelikbaş, *2005-2014 Parion Kazısı Metal (Bronz-Demir-Kurşun) Buluntuları*, 2016, s. 324, Kat. No. E19.

³³² Çelikbaş, *2005-2014 Parion Kazısı Metal (Bronz-Demir-Kurşun) Buluntuları*, 2016, s. 332, Kat. No. E33.

³³³ Dal, *Roma Döneminde Anadolu'da Cam*, 2009, s. 108, fig. 51.

³³⁴ Yurtseven, "Tarsus Köylü Garajı Mezarı Buluntuları" 2006, s. 116, resim 8.

³³⁵ Polat, *Troia'nın Hellenistik ve Roma Dönemi Nekropoller*, 2005, s.22, Kat. No. BK06.

³³⁶ Özet, *Dipten Gelen Parıltı, Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi Cam Eserleri*, 1998, Kat. No. 23-24.

³³⁷ Erten, *Silifke Müzesi Cam Kataloğu*, 2018, s.195, Kat. No. 75.

³³⁸ Hanar, *Diyarbakır Müzesindeki Cam Kaplar*, 2018, s. 252, Kat. No. 111-112.

³³⁹ Canav, *Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş. Cam Eserler Koleksiyonu*, 1985. s. 48, no. 51.

³⁴⁰ Höpken ve Çakmaklı, *Narin Pırıltı Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu*, 2015, s. 114-115, no. 239-240.

³⁴¹ Gençler, *Elaiussa Sebaste Antik Yerleşimi Cam Buluntuları*, 2009, s. 179, Kat. No. 16, çiz. VII/67

³⁴² Çakmaklı, *Karia Bölgesi Roma Dönemi Cam Tipolojisi*, 2012, s. 189, Kat. No.17.2.

³⁴³ Eker, *Tokat Müzesi'ndeki Cam Kaplar ve 3D Modelleme Çalışması*, 2016, s.131, Kat. No. §39.

³⁴⁴ Hayes, *Roman and Pre-Roman Glass in the Royal Ontario Museum*, 1975, Fig. 17, no. 543.

³⁴⁵ Israeli, *Ancient Glass in the Israel Museum, The Eliahu Dobkin Collection and Other Gifts*, 2003, s. 113, no. 96.

³⁴⁶ Gürler, *Tire Müzesi Cam Eserleri*, 2000, s. 24-25 Kat. No. 1-4.

³⁴⁷ Atila-Gürler, *Bergama Müzesi Cam Eserleri*, 2008, s. 21, Kat. No. 10.

³⁴⁸ Polat, *Stratonikeia Akdağ Nekropolü Cam Buluntuları Üzerine Bir Değerlendirme*, 2010, s. 15, res. 4a

³⁴⁹ Erten, *Silifke Müzesi Cam Kataloğu*, 2018, s.193, Kat. No. 74.

³⁵⁰ Hayes, *Roman and Pre-Roman Glass in the Royal Ontario Museum*, 1975, s. 70, no. 224, pl. 16.

³⁵¹ Hayes, *Roman and Pre-Roman Glass in the Royal Ontario Museum*, 1975, s. 70, no. 225, pl. 16.

³⁵² Höpken ve Çakmaklı, *Narin Pırıltı Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu*, 2015, s.124, no. 277.

Kahramanmaraş Müzesi³⁵³, Heerlen³⁵⁴, Patara³⁵⁵, Şanlıurfa Müzesi³⁵⁶, Israel Museum³⁵⁷, Tire Müzesi³⁵⁸, İzmir Ticaret Tarihi Müzesi³⁵⁹, Bergama Müzesi³⁶⁰ ve Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu³⁶¹'nda bulunmaktadır. M 125 mezarındaki armudi gövdeli unguentariumlardan bir diğeri Kat. No. 20'dir. Kat. No. 19 ile yakın benzerlik gösteren Kat. No. 20 tümüyle korunmuş olarak ele geçmiş, gri renk cam hamurundan yapılmıştır, ağız kısmı dışa çekilerek aşağı yuvarlatılarak oluşturulmuş silindirik boyundan armudi gövdeye geçiş, aletle boğumlanarak belirginleştirilmiştir. Form düz bir dip ile sonlanmaktadır. Benzerleri, Silifke Müzesi³⁶², Kıbrıs³⁶³, Jerusalem³⁶⁴, Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu³⁶⁵, Tokat Müzesi³⁶⁶, Kahramanmaraş Müzesi³⁶⁷, Heerlen³⁶⁸, Patara³⁶⁹, Şanlıurfa Müzesi³⁷⁰, Israel Museum³⁷¹, Tire Müzesi³⁷², İzmir Ticaret Tarihi Müzesi³⁷³, Bergama Müzesi³⁷⁴ ve Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu³⁷⁵'nda bulunmaktadır. M 125 mezarındaki armudi gövdeli unguentariumlara son örnek Kat. No. 21'dir. Ağız kısmı dışa çekilerek içe katlanmış olan formun, silindirik boynun ve gövde uzunlukları aynıdır. Benzerleri, Israel Museum³⁷⁶, Tire Müzesi³⁷⁷ ve Uşak-Güre³⁷⁸'de görülmektedir. Mezar konteksi ve form yönünden benzerlerinden

³⁵³ Eker, *Kahramanmaraş Müzesi'ndeki Cam Eserler*, 2014, s. 181, Kat. No. 282.

³⁵⁴ Isings, *Roman Glass in Limburg*, 1971, s. 64, fig. 15 no. 6

³⁵⁵ Baybo, *Patara Kazılarında (1989-2001) Ele Geçen Cam Eserler*, 2003, çiz. 22-24,

³⁵⁶ Marangoz, *Şanlıurfa Müzesi'nde Yer Alan Cam Eserler*, 2018, s. 109, Kat. No. 3.

³⁵⁷ Israeli, *Ancient Glass in the Israel Museum, The Eliahu Dobkin Collection and Other Gifts*, 2003, s.208 no. 240.

³⁵⁸ Gürler, *Tire Müzesi Cam Eserleri*, 2000, s. 33 Kat. No. 20.

³⁵⁹ Binnur Gürler, *İzmir Ticaret Odası Cam Eserleri*, İzmir Ticaret Müzesi ve Antik Egede Ticaret, İzmir Ticaret Odası Yayın No: 159, İzmir 2007, s. 95, no: 20.

³⁶⁰ Atila-Gürler, *Bergama Müzesi Cam Eserleri*, 2008, s. 36, Kat. No. 39.

³⁶¹ Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, *Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu Cam Eserler Kataloğu*, 1984, s. 29, Kat. No. 74, 76, res. 74, 76.

³⁶² Erten, *Silifke Müzesi Cam Kataloğu*, 2018, s.193, Kat. No. 74.

³⁶³ Hayes, *Roman and Pre-Roman Glass in the Royal Ontario Museum*, 1975, s. 70, no. 224, pl. 16.

³⁶⁴ Hayes, *Roman and Pre-Roman Glass in the Royal Ontario Museum*, 1975, s. 70, no. 225, pl. 16.

³⁶⁵ Höpken ve Çakmaklı, *Narin Pırılı Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu*, 2015, s.124, no. 277.

³⁶⁶ Eker, *Tokat Müzesi'ndeki Cam Kaplar ve 3D Modelleme Çalışması*, 2016, s.131, Kat. No. 39.

³⁶⁷ Eker, *Kahramanmaraş Müzesi'ndeki Cam Eserler*, 2014, s. 181, Kat. No. 282.

³⁶⁸ Isings, *Roman Glass in Limburg*, 1971, s. 64, fig. 15 no. 6

³⁶⁹ Baybo, *Patara Kazılarında (1989-2001) Ele Geçen Cam Eserler*, 2003, çiz. 22-24,

³⁷⁰ Marangoz, *Şanlıurfa Müzesi'nde Yer Alan Cam Eserler*, 2018, s. 109, Kat. No. 3.

³⁷¹ Israeli, *Ancient Glass in the Israel Museum, The Eliahu Dobkin Collection and Other Gifts*, 2003, s.208 no. 240.

³⁷² Gürler, *Tire Müzesi Cam Eserleri*, 2000, s. 33 Kat. No. 20.

³⁷³ Gürler, *İzmir Ticaret Odası Cam Eserleri*, 2007, s. 95, no: 20.

³⁷⁴ Atila-Gürler, *Bergama Müzesi Cam Eserleri*, 2008, s. 36, Kat. No. 39.

³⁷⁵ Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, *Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu Cam Eserler Kataloğu*, 1984, s. 29, Kat. No. 74, 76, res. 74, 76.

³⁷⁶ Israeli, *Ancient Glass in the Israel Museum, The Eliahu Dobkin Collection and Other Gifts*, 2003, s.211, no. 248.

³⁷⁷ Gürler, *Tire Müzesi Cam Eserleri*, 2000, s. 50, no. 53.

³⁷⁸ Çakmaklı, *Uşak Arkeoloji Müzesinde Korunan Roma Dönemine Ait Cam Eserler*, 2007, s. 86, no. 9.

hareketle, Kat. No. 18'i MS 1. yüzyıla, Kat. No. 19-20-21'i ise MS 1. yüzyılın sonlarına tarihlemek mümkündür.

Parion Tavşandere Nekropolünde 2009 çalışmalarında ele geçen unguentarium bu tipin bir diğer örneğini teşkil eder. D4a nolu karelajda ele geçen Kat. No. 22 mezar buluntusu olmamakla birlikte, ele geçtiği karelajda aynı tabakada, MS 1. yüzyılın ilk yarısına tarihlenen üç adet pişmiş toprak pişmiş toprak figürin³⁷⁹, MS 1-2. yüzyıla tarihlenen bir adet bronz ayna³⁸⁰ bulunmuştur. Opak mavi cam hamurundan, serbest üfleme tekniğinde üretilen formun ağız kısmı kesilerek içe doğru katlanmıştır, silindirik boyundan armudi gövdeye geçiş aletle boğumlanarak belirginleştirilmiş ve armudi gövde düz dip ile sonlanmıştır. Benzerleri, Silifke Müzesi³⁸¹, Kıbrıs³⁸², Jariusalem³⁸³, Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu³⁸⁴, Kayseri Müzesi³⁸⁵, Kahramanmaraş Müzesi³⁸⁶, Heerlen³⁸⁷, Patara³⁸⁸, Şanlıurfa Müzesi³⁸⁹, Israel Museum³⁹⁰, Tire Müzesi³⁹¹, İzmir Ticaret Tarihi Müzesi³⁹², Bergama Müzesi³⁹³ ve Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu³⁹⁴'nda bulunan Kat. No. 22'yi MS 1. yüzyıl sonlarına tarihlemek mümkündür.

Kat. No. 23'de değerlendirilen armudi unguentarium M 91 (**Resim 23**) mezarında, MS 1. yüzyılın ikinci yarısına tarihlenen dört adet pişmiş toprak unguentarium³⁹⁵, bir adet pişmiş toprak lagynos³⁹⁶, MS 1 yüzyılın ortalarına tarihlenen bir adet pişmiş toprak kandil³⁹⁷ ile birlikte ele geçmiştir. Yeşil cam hamurundan,

³⁷⁹ Kasapoğlu, *Parion Antik Kenti Roma Dönemi Terrakotta Figürinleri (2004-2013)*, 2015, s. 388, 395, 396, Kat. No. 68, 80, 81.

³⁸⁰ Çelikbaş, *2005-2014 Parion Kazısı Metal (Bronz-Demir-Kurşun) Buluntuları*, 2016, s. 315, Kat. No. E4.

³⁸¹ Erten, *Silifke Müzesi Cam Kataloğu*, 2018, s.193, Kat. No. 74.

³⁸² Hayes, *Roman and Pre-Roman Glass in the Royal Ontario Museum*, 1975, s. 70, no. 224, pl. 16.

³⁸³ Hayes, *Roman and Pre-Roman Glass in the Royal Ontario Museum*, 1975, s. 70, no. 225, pl. 16.

³⁸⁴ Höpken ve Çakmaklı, *Narin Pırılı Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu*, 2015, s.124, no. 277.

³⁸⁵ Serpil Kurup, *Kayseri Müzesi Cam Eserleri*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2015, s. 122, Kat. No. 29.

³⁸⁶ Eker, *Kahramanmaraş Müzesi'ndeki Cam Eserler*, 2014, s. 181, Kat. No. 282.

³⁸⁷ Isings, *Roman Glass in Limburg*, 1971, s. 64, fig. 15 no. 6

³⁸⁸ Baybo, *Patara Kazılarında (1989-2001) Ele Geçen Cam Eserler*, 2003, çiz. 22-24,

³⁸⁹ Marangoz, *Şanlıurfa Müzesi'nde Yer Alan Cam Eserler*, 2018, s. 109, Kat. No. 3.

³⁹⁰ Israeli, *Ancient Glass in the Israel Museum, The Eliahu Dobkin Collection and Other Gifts*, 2003, s.208 no. 240.

³⁹¹ Gürler, *Tire Müzesi Cam Eserleri*, 2000, s. 33 Kat. No. 20.

³⁹² Gürler, *İzmir Ticaret Odası Cam Eserleri*, 2007, s. 95, no: 20.

³⁹³ Atıla-Gürler, *Bergama Müzesi Cam Eserleri*, 2008, s. 36, Kat. No. 39.

³⁹⁴ Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, *Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu Cam Eserler Kataloğu*, 1984, s. 29, Kat. No. 74, 76, res. 74, 76.

³⁹⁵ Ergürer, *Parion Roma Dönemi Seramiği*, 2012, s. 334-336, Kat. No. 102-105.

³⁹⁶ Ergürer, *Parion Roma Dönemi Seramiği*, 2012, s. 352, Kat. No. 138.

³⁹⁷ Yılmaz, *2005-2010 Yılları Arasında Bulunan Parion Nekropol Kandilleri*, 2012, s. 106, Kat. No. 30.

serbest üfleme tekniğinde üretilmiş olan formun ağız kısmı dışa çekilerek içe katlanmış, silindirik boyun diğer örneklerle karşılaştırıldığında daha uzatılmış armudi gövdeyle eşit boyuta ulaşmış ve form düz dipile sonlandırılmıştır. Benzerleri, Silifke Müzesi³⁹⁸, Kıbrıs³⁹⁹, Jarusalem⁴⁰⁰, Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu⁴⁰¹, Kahramanmaraş Müzesi⁴⁰², Heerlen⁴⁰³, Patara⁴⁰⁴, Şanlıurfa Müzesi⁴⁰⁵, Kayseri Müzesi⁴⁰⁶, Israel Museum⁴⁰⁷, Tire Müzesi⁴⁰⁸, İzmir Ticaret Tarihi Müzesi⁴⁰⁹, Bergama Müzesi⁴¹⁰ ve Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu⁴¹¹'nda bulunan Kat. No. 23'e benzer formların tarihleri, mezardaki diğer eserlerin tarihleriyle paraleldir. MS 1. yüzyılın sonları Kat. No. 23 için uygun bir tarih olacaktır.

Armudi gövdeli unguentariumlar için son örnek M 70 mezarında ele geçen, Kat. No. 24'tür. Zeytin yeşili cam hamurundan, serbest üfleme yöntemiyle üretilen unguentariumun ağız kısmı dışa çekilerek aşağı yuvarlatılmıştır, silindirik boyundan gövdeye geçişte aletle oluşturulmuş boğum belirgindir. Gövdenin bir kısmı eksik olmasına rağmen, korunan kısımdan armudi gövdeye sahip olduğu anlaşılan unguentarium hafif konkav dip ile sonlanmaktadır. M 70 mezarında Kat. No. 24 ile birlikte, MS 1. yüzyıl-2. yüzyıla tarihlenen bir adet bronz ayna⁴¹² ve MS 2. yüzyıla tarihlenen iki adet pişmiş toprak unguentarium⁴¹³ bulunmuştur. Benzerleri, Herakleia⁴¹⁴, Tarsus⁴¹⁵, Troia⁴¹⁶, Bodrum Müzesi⁴¹⁷, Silifke Müzesi⁴¹⁸, Diyarbakır

³⁹⁸ Erten, *Silifke Müzesi Cam Kataloğu*, 2018, s.193, Kat. No. 74.

³⁹⁹ Hayes, *Roman and Pre-Roman Glass in the Royal Ontario Museum*, 1975, s. 70, no. 224, pl. 16.

⁴⁰⁰ Hayes, *Roman and Pre-Roman Glass in the Royal Ontario Museum*, 1975, s. 70, no. 225, pl. 16.

⁴⁰¹ Höpken ve Çakmaklı, *Narin Pırılı Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu*, 2015, s.124, no. 277.

⁴⁰² Eker, *Kahramanmaraş Müzesi'ndeki Cam Eserler*, 2014, s. 181, Kat. No. 282.

⁴⁰³ Isings, *Roman Glass in Limburg*, 1971, s. 64, fig. 15 no. 6

⁴⁰⁴ Baybo, *Patara Kazılarında (1989-2001) Ele Geçen Cam Eserler*, 2003, çiz. 22-24,

⁴⁰⁵ Marangoz, *Şanlıurfa Müzesi'nde Yer Alan Cam Eserler*, 2018, s. 109, Kat. No. 3.

⁴⁰⁶ Kurup, *Kayseri Müzesi Cam Eserleri*, 2015, s. 122, Kat. No. 29.

⁴⁰⁷ Israeli, *Ancient Glass in the Israel Museum, The Eliahu Dobkin Collection and Other Gifts*, 2003, s.208 no. 240.

⁴⁰⁸ Gürler, *Tire Müzesi Cam Eserleri*, 2000, s. 33 Kat. No. 20.

⁴⁰⁹ Gürler, *İzmir Ticaret Odası Cam Eserleri*, 2007, s. 95, no: 20.

⁴¹⁰ Atila-Gürler, *Bergama Müzesi Cam Eserleri*, 2008, s. 36, Kat. No. 39.

⁴¹¹ Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, *Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu Cam Eserler Kataloğu*, 1984, s. 29, Kat. No. 74, 76, res. 74, 76.

⁴¹² Çelikbaş, *2005-2014 Parion Kazısı Metal (Bronz-Demir-Kurşun) Buluntuları*, 2016, s. 319, Kat. No. E11.

⁴¹³ Kasapoğlu, *Parion Nekropolü 2006 Yılı Seramik Buluntuları*, 2008, s. 119, 122, Kat. No. 39, 46.

⁴¹⁴ Dal, *Roma Döneminde Anadolu'da Cam*, 2009, s. 108, fig. 51.

⁴¹⁵ Yurtseven, "Tarsus Köylü Garajı Mezarı Buluntuları" 2006, s. 116, resim 8.

⁴¹⁶ Polat, *Troia'nın Hellenistik ve Roma Dönemi Nekropoller*, 2005, s.22, Kat. No. BK06.

⁴¹⁷ Özert, *Dipten Gelen Parılı, Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi Cam Eserleri*, 1998, Kat. No. 23-24.

⁴¹⁸ Erten, *Silifke Müzesi Cam Kataloğu*, 2018, s.195, Kat. No. 75.

Müzesi⁴¹⁹, Elaiussa Sebaste⁴²⁰, Derebağ⁴²¹, Tokat Müzesi⁴²², Mısır⁴²³, İtalya⁴²⁴, Tire Müzesi⁴²⁵, Bergama Müzesi⁴²⁶ ve Stratonikeia⁴²⁷, da bulunan Kat. No. 24'ü, MS 1. yüzyılın ikinci yarısı- MS 2. yüzyılın ilk yarısına tarihlenebilir.

3.2.2.3.2. Küresel Gövdeli Unguentariumlar (Kat. No. 25-30)

Parion Tavşandere Nekropolünde bulunan bir diğer tip altı örnekle temsil edilen küresel gövdeli unguentariumlardır. Çoğunlukla İtalya'da MS 1 yüzyılın ikinci yarısından itibaren yoğun olarak karşımıza çıkan bu tipin Anadolu örnekleriyle de karşılaşmaktayız⁴²⁸. Form içe doğru katlanarak oluşturulmuş ağız kenarı, silindirik kısa ya da uzun boyunludur, küresel gövde genellikle düz dipile sonlanır. Bu grupta ele alacağımız ilk örnek M 25 mezarında ele geçen Kat. No. 25 tipin genel özelliklerini yansıtır. Ağız dışı çekilip aşağı katlanarak sarkıtılmıştır, uzun silindirik boyun gövde uzunluğundan az kısadır ve küresel gövde hafif konkav tipte sonlanmaktadır. M 25 mezarında, MS 1. yüzyıla tarihlenen bir adet pişmiş toprak kandil⁴²⁹, MS 1. yüzyıl başları-MS 40 yılına tarihlenen bir adet pişmiş toprak figürin⁴³⁰ ile birlikte bulunmuştur. Kat. No. 25'in benzerleri, Kaunos⁴³¹, Stratonikeia⁴³², Şanlıurfa Müzesi⁴³³, Yüksel Erimtan Koleksiyonu⁴³⁴, Patara⁴³⁵, Gaziantep Medusa Cam

⁴¹⁹ Hanar, *Diyarbakır Müzesindeki Cam Kaplar*, 2018, s. 252, Kat. No. 111-112.

⁴²⁰ Gençler, *Elaiussa Sebaste Antik Yerleşimi Cam Buluntuları*, 2009, s. 179, Kat. No. 16, çiz. VII/67

⁴²¹ Çakmaklı, *Karia Bölgesi Roma Dönemi Cam Tipolojisi*, 2012, s. 189, Kat. No.17.2.

⁴²² Eker, *Tokat Müzesi'ndeki Cam Kaplar ve 3D Modelleme Çalışması*, 2016, s.131, Kat. No. Ş39.

⁴²³ Hayes, *Roman and Pre-Roman Glass in the Royal Ontario Museum*, 1975, Fig. 17, no. 543.

⁴²⁴ Israeli, *Ancient Glass in the Israel Museum*, The Eliahu Dobkin Collection and Other Gifts, 2003, s. 113, no. 96.

⁴²⁵ Gürler, *Tire Müzesi Cam Eserleri*, 2000, s. 24-25 Kat. No. 1-4.

⁴²⁶ Atila-Gürler, *Bergama Müzesi Cam Eserleri*, 2008, s. 21, Kat. No. 10.

⁴²⁷ Polat, *Stratonikeia Akdağ Nekropolü Cam Buluntuları Üzerine Bir Değerlendirme*, 2010, s. 15, res. 4a

⁴²⁸ Gençler, *Elaiussa Sebaste Antik Yerleşimi Cam Buluntuları*, 2009, s. 51; Çakmaklı, *Karia Bölgesi Roma Dönemi Cam Tipolojisi*, 2012, s. 92.

⁴²⁹ Yılmaz, *2005-2010 Yılları Arasında Bulunan Parion Nekropol Kandilleri*, 2012, s. 89, Kat. No. 13.

⁴³⁰ Kasapoğlu, *Parion Antik Kenti Roma Dönemi Terrakotta Figürinleri (2004-2013)*, 2015, s. 342, 351, 354, 397, 409, Kat. No. 3, 13, 17, 84, 103.

⁴³¹ Özet, *Dipten Gelen Parıltı, Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi Cam Eserleri*, 1998, s. 50-51, no. 17-18; Dal, *Roma Döneminde Anadolu'da Cam*, 2009, s. 109, lev.XIX fig. 53.

⁴³² Polat, *Stratonikeia Akdağ Nekropolü Cam Buluntuları Üzerine Bir Değerlendirme*, 2010, s. 15, res. 4d; Çakmaklı, *Karia Bölgesi Roma Dönemi Cam Tipolojisi*, 2012, s. 177, Kat. No.10.2.

⁴³³ Marangoz, *Şanlıurfa Müzesi'nde Yer Alan Cam Eserler*, 2018, s. 109, Kat. No. 3.

⁴³⁴ Lightfoot ve Arslan, *Anadolu Antik Camları: Yüksel Erimtan Koleksiyonu*, 1992 s. 36, no. 5.

⁴³⁵ Baybo, *Patara Kazılarında (1989-2001) Ele Geçen Cam Eserler*, 2003, s. 99, çiz. 11/56, lev. 3/56.

Koleksiyonu⁴³⁶, Diyarbakır Müzesi⁴³⁷, Troia⁴³⁸, Elaiussa Sebaste⁴³⁹, Kıbrıs⁴⁴⁰, Royal Ontario Museum⁴⁴¹ ve Israel Museum⁴⁴², da bulunmaktadır. 25 Kat. No.'lu unguentarium için, benzerleri ve M 25 mezarında bulunan diğer eserlerin tarihleri dikkate alındığında, MS 1. yüzyılın ortaları uygun bir tarih olacaktır.

Ağız kısmı Kat. No. 25'den farklılık gösteren küresel gövdeli unguentarium Kat. No. 26 ve 27'de değerlendirilmiştir. İki de M 96 (**Resim 26**) mezarından bulunmuş olan unguentariumlar, birbirlerine oldukça benzerdir. Açık mavi cam hamurundan serbest üfleme tekniğinde üretilen formlar, silindirik boyunlu, küresel gövdeli, hafif konkav dipleriyle. M 96 mezarından Kat. No. 26 ve 27 ile birlikte MS 25-100 yıllarına tarihlenen dört adet pişmiş toprak unguentarium⁴⁴³ ve bir adet pişmiş toprak biberon⁴⁴⁴, MS 1. yüzyılın ilk yarısına tarihlenen üç adet pişmiş toprak figürin⁴⁴⁵, de ele geçmiştir. Form açısından benzerleri, Kaunos⁴⁴⁶, Stratonikeia⁴⁴⁷, Yüksel Erimtan Koleksiyonu⁴⁴⁸, Patara⁴⁴⁹, Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu⁴⁵⁰, Şanlıurfa Müzesi⁴⁵¹, Diyarbakır Müzesi⁴⁵², Troia⁴⁵³, Elaiussa Sebaste⁴⁵⁴, Kıbrıs⁴⁵⁵, Royal Ontario Museum⁴⁵⁶ ve Israel Museum⁴⁵⁷, da bulunan Kat. No. 26 ve 27'yi,

⁴³⁶ Höpken ve Çakmaklı, *Narin Pırılı Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu*, 2015, s.122-124, no. 261-268.

⁴³⁷ Hanar, *Diyarbakır Müzesindeki Cam Kaplar*, 2018, s. 406, Kat. No. 420.

⁴³⁸ Polat, *Troia'nın Hellenistik ve Roma Dönemi Nekropoller*, 2005, s. 46, Kat. No. BK50.

⁴³⁹ Gençler, *Elaiussa Sebaste Antik Yerleşimi Cam Buluntuları*, 2009, s. 180, Kat. No. 72, çiz. VIII 72.

⁴⁴⁰ Vessberg and Westholm, *The Swedish Cyprus Expedition*, 1956, s. 154, fig 48/9.

⁴⁴¹ Hayes, *Roman and Pre-Roman Glass in the Royal Ontario Museum*, 1975, s. 69, pl. 16, no. 217.

⁴⁴² Israeli, *Ancient Glass in the Israel Museum, The Eliahu Dobkin Collection and Other Gifts*, 2003, s.299 no. 398.

⁴⁴³ Ergürer, *Parion Roma Dönemi Seramiği*, 2012, s. 324-326, Kat. No. 82-85.

⁴⁴⁴ Ergürer, *Parion Roma Dönemi Seramiği*, 2012, s. 376, Kat. No. 185.

⁴⁴⁵ Kasapoğlu, *Parion Antik Kenti Roma Dönemi Terrakotta Figürinleri (2004-2013)*, 2015, s. 348, 353, 398, Kat. No. 9, 15, 85.

⁴⁴⁶ Özet, *Dipten Gelen Parılı, Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi Cam Eserleri*, 1998, s. 50-51, no. 17-18; Dal, *Roma Döneminde Anadolu'da Cam*, 2009, s. 109, lev. XIX fig. 53.

⁴⁴⁷ Polat, *Stratonikeia Akdağ Nekropolü Cam Buluntuları Üzerine Bir Değerlendirme*, 2010, s. 15, res. 4d; Çakmaklı, *Karia Bölgesi Roma Dönemi Cam Tipolojisi*, 2012, s. 177, Kat. No.10.2.

⁴⁴⁸ Lightfoot ve Arslan, *Anadolu Antik Camları: Yüksel Erimtan Koleksiyonu*, 1992 s. 36, no. 5.

⁴⁴⁹ Baybo, *Patara Kazılarında (1989-2001) Ele Geçen Cam Eserler*, 2003, s. 99, çiz. 11/56, lev. 3/56.

⁴⁵⁰ Höpken ve Çakmaklı, *Narin Pırılı Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu*, 2015, s.122-124, no. 261-268.

⁴⁵¹ Marangoz, *Şanlıurfa Müzesi'nde Yer Alan Cam Eserler*, 2018, s. 109, Kat. No. 3.

⁴⁵² Hanar, *Diyarbakır Müzesindeki Cam Kaplar*, 2018, s. 406, Kat. No. 420.

⁴⁵³ Polat, *Troia'nın Hellenistik ve Roma Dönemi Nekropoller*, 2005, s. 46, Kat. No. BK50.

⁴⁵⁴ Gençler, *Elaiussa Sebaste Antik Yerleşimi Cam Buluntuları*, 2009, s. 180, Kat. No. 72, çiz. VIII 72.

⁴⁵⁵ Vessberg and Westholm, *The Swedish Cyprus Expedition*, 1956, s. 154, fig 48/9.

⁴⁵⁶ Hayes, *Roman and Pre-Roman Glass in the Royal Ontario Museum*, 1975, s. 69, pl. 16, no. 217.

⁴⁵⁷ Israeli, *Ancient Glass in the Israel Museum, The Eliahu Dobkin Collection and Other Gifts*, 2003, s.299 no. 398.

benzerleri ve mezar konteksi ışığında değerlendirildiğinde Kat. No. 25 gibi MS 1. yüzyılın ortalarına tarihlenebilir.

Küresel gövdeli unguentariumlardan bir diğeri, M 145 mezarında bulunan mavi cam hamurundan serbest üfleme tekniğinde üretilen unguentariumdur, ağız kısmı noksan olan formunun silindirik boynu gövdeye geçişte belirgin bir daralma mevcuttur, küresel gövde düz dip ile sonlanmaktadır. M 145 mezarında Yılmaz tarafından, MS 1. yüzyıl ortalarına tarihlenen iki adet pişmiş toprak kandil⁴⁵⁸ ile birlikte bulunan Kat. No. 28'in benzerleri, Kaunos⁴⁵⁹, Stratonikeia⁴⁶⁰, Yüksel Erimtan Koleksiyonu⁴⁶¹, Patara⁴⁶², Şanlıurfa Müzesi⁴⁶³, Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu⁴⁶⁴, Diyarbakır Müzesi⁴⁶⁵, Troia⁴⁶⁶, Elaiussa Sebaste⁴⁶⁷, Kıbrıs⁴⁶⁸, Royal Ontario Museum⁴⁶⁹ ve Israel Museum⁴⁷⁰'da bulunmaktadır. Kat. No. 28 için, mezar buluntuları ve benzerlerin tarihleri ışında diğer küresel unguentariumlar gibi MS 1. yüzyılın ortaları uygun bir tarih olacaktır.

Küresel gövdeli unguentariumlar için bir başka örnek M 19 mezarında bulunan Kat. No. 29'dur. Açık mavi cam hamurundan serbest üfleme tekniğinde üretilen formun ağız kısmı eksiktir, boyun gövde geçişi Kat. No. 28'in tersine, Kat. No. 29'da geniştir, küresel gövde Kat. No. 26-27'deki örnekler gibi konkav dip ile sonlanmaktadır. M 19 mezarında Kat. No 15'de değerlendirilen armudi gövdeli unguentarium, MS 1. yüzyılın ilk yarısına tarihlenen iki adet pişmiş toprak soğan gövdeli unguentarium⁴⁷¹, bir adet pişmiş toprak lagynos⁴⁷², MS 25-100 yıllarına

⁴⁵⁸ Yılmaz, 2005-2010 Yılları Arasında Bulunan Parion Nekropol Kandilleri, 2012, s. 115-116, Kat. No. 39-40.

⁴⁵⁹ Özet, Dipten Gelen Parıltı, Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi Cam Eserleri, 1998, s. 50-51, no. 17-18; Dal, Roma Döneminde Anadolu'da Cam, 2009, s. 109, lev.XIX fig. 53.

⁴⁶⁰ Polat, Stratonikeia Akdağ Nekropolü Cam Buluntuları Üzerine Bir Değerlendirme, 2010, s. 15, res. 4d; Çakmaklı, Karia Bölgesi Roma Dönemi Cam Tipolojisi, 2012, s. 177, Kat. No.10.2.

⁴⁶¹ Lightfoot ve Arslan, Anadolu Antik Camları: Yüksel Erimtan Koleksiyonu, 1992 s. 36, no. 5.

⁴⁶² Baybo, Patara Kazılarında (1989-2001) Ele Geçen Cam Eserler, 2003, s. 99, çiz. 11/56, lev. 3/56.

⁴⁶³ Marangoz, Şanlıurfa Müzesi'nde Yer Alan Cam Eserler, 2018, s. 109, Kat. No. 3.

⁴⁶⁴ Höpken ve Çakmaklı, Narin Pırıltı Gaziantep Medusa Cam Kolleksiyonu, 2015, s.122-124, no. 261-268.

⁴⁶⁵ Hanar, Diyarbakır Müzesindeki Cam Kaplar, 2018, s. 406, Kat. No. 420.

⁴⁶⁶ Polat, Troia'nın Hellenistik ve Roma Dönemi Nekropoller, 2005, s. 46, Kat. No. BK50.

⁴⁶⁷ Gençler, Elaiussa Sebaste Antik Yerleşimi Cam Buluntuları, 2009, s. 180, Kat. No. 72, çiz. VIII 72.

⁴⁶⁸ Vessberg and Westholm, The Swedish Cyprus Expedition, 1956, s. 154, fig 48/9.

⁴⁶⁹ Hayes, Roman and Pre-Roman Glass in the Royal Ontario Museum, 1975, s. 69, pl. 16, no. 217.

⁴⁷⁰ Israeli, Ancient Glass in the Israel Museum, The Eliahu Dobkin Collection and Other Gifts, 2003, s.299 no. 398.

⁴⁷¹ Kasapoğlu, Parion Nekropolü 2006 Yılı Seramik Buluntuları, 2008, s. 106, 113, Kat. No. 14, 27.

⁴⁷² Kasapoğlu, Parion Nekropolü 2006 Yılı Seramik Buluntuları, 2008, s. 128, Kat. No. 57.

tarikhlenen bir adet kemik saç tokası⁴⁷³ ile birlikte bulunmuştur. Benzerleri, Kaunos⁴⁷⁴, Stratonikeia⁴⁷⁵, Yüksel Erimtan Koleksiyonu⁴⁷⁶, Patara⁴⁷⁷, Şanlıurfa Müzesi⁴⁷⁸, Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu⁴⁷⁹, Diyarbakır Müzesi⁴⁸⁰, Troia⁴⁸¹, Elaiussa Sebaste⁴⁸², Kıbrıs⁴⁸³, Royal Ontario Museum⁴⁸⁴ ve Israel Museum⁴⁸⁵'da bulunan Kat. No. 29'u benzerleri ve mezar konteksi ışığında MS 1. yüzyılın ortalarına tarihleyebiliriz.

Küresel gövdeli unguentarium grubunun son örneği olduğunu düşündüğümüz Kat. No. 30, M 130 mezarında bulunmuş fakat kremasyondan dolayı sönmüştür. Bal sarısı cam hamurundan serbest üfleme tekniğinde üretilmiş olan formun küresel gövdeye sahip olduğu tahmin edilmektedir ancak form özellikleri ile ilgili ayrıntıların anlaşılması mümkün değildir. M 130 mezarında Kat. No. 30 ile birlikte, Kat. No. 83'de değerlendirilen ağız parçası, MS 25- 100 yıllarına tarihlenen, üç adet pişmiş toprak unguentarium⁴⁸⁶ bulunmuştur. Kat. No. 30 için formun ayrıntıları anlayamadığı için benzer önerilememiştir. Mezar buluntuları yardımıyla MS 1. yüzyılın ortalarına tarihlemek uygundur.

3.2.2.3.3. Oval Gövdeli Unguentariumlar (Kat. No. 31-32)

Oval gövdeli unguentariumlar Parion Tavşandere Nekropolünde iki örnekle temsil edilmektedir. İki örnek de M 78 (**Resim 27**) mezarında bulunmuştur. Dışa çekilmiş dudak kısa silindirik boyun, oval silindirik gövde formun belirgin özellikleridir örneklerden Kat. No. 31 hafif konkav dipole sonlanırken Kat. No. 32 düz dipole sonlanmaktadır. Aynı mezardan, MÖ 1. yüzyıla tarihlenen pişmiş toprak

⁴⁷³ Kasapoğlu, "Kemik Objeler", *Antik Troas'ın Parlayan Kenti Parion*, 2015, s. 172, res. 221.

⁴⁷⁴ Özet, *Dipten Gelen Parıltı, Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi Cam Eserleri*, 1998, s. 50-51, no. 17-18; Dal, *Roma Döneminde Anadolu'da Cam*, 2009, s. 109, lev.XIX fig. 53.

⁴⁷⁵ Polat, Stratonikeia Akdağ Nekropolü Cam Buluntuları Üzerine Bir Değerlendirme, 2010, s. 15, res. 4d; Çakmaklı, *Karia Bölgesi Roma Dönemi Cam Tipolojisi*, 2012, s. 177, Kat. No.10.2.

⁴⁷⁶ Lightfoot ve Arslan, *Anadolu Antik Camları: Yüksel Erimtan Koleksiyonu*, 1992 s. 36, no. 5.

⁴⁷⁷ Baybo, *Patara Kazılarında (1989-2001) Ele Geçen Cam Eserler*, 2003, s. 99, çiz. 11/56, lev. 3/56.

⁴⁷⁸ Marangoz, *Şanlıurfa Müzesi'nde Yer Alan Cam Eserler*, 2018, s. 109, Kat. No. 3.

⁴⁷⁹ Höpken ve Çakmaklı, *Narin Pırıltı Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu*, 2015, s.122-124, no. 261-268.

⁴⁸⁰ Hanar, *Diyarbakır Müzesindeki Cam Kaplar*, 2018, s. 406, Kat. No. 420.

⁴⁸¹ Polat, *Troia'nın Hellenistik ve Roma Dönemi Nekropoller*, 2005, s. 46, Kat. No. BK50.

⁴⁸² Gençler, *Elaiussa Sebaste Antik Yerleşimi Cam Buluntuları*, 2009, s. 180, Kat. No. 72, çiz. VIII 72.

⁴⁸³ Vessberg and Westholm, *The Swedish Cyprus Expedition*, 1956, s. 154, fig 48/9.

⁴⁸⁴ Hayes, *Roman and Pre-Roman Glass in the Royal Ontario Museum*, 1975, s. 69, pl. 16, no. 217.

⁴⁸⁵ Israeli, *Ancient Glass in the Israel Museum, The Eliahu Dobkin Collection and Other Gifts*, 2003, s.299 no. 398.

⁴⁸⁶ Ergürer, *Parion Roma Dönemi Seramiği*, 2012, s. 321, 326-327, Kat. No. 75, 86-87.

kantharos, MÖ 1. yüzyıl sonu-MS 1. yüzyıl başına tarihlenen pişmiş toprak figürin⁴⁸⁷, MS 1. yüzyılın ilk yarısına tarihlenen bir adet soğan gövdeli unguentarium⁴⁸⁸ ve bir adet pişmiş toprak lagynos⁴⁸⁹, MS 1. yüzyılın ilk yarısı-MS 2. yüzyılın ilk yarısına tarihlenen bir adet pişmiş toprak kandil⁴⁹⁰ de ele geçmiştir. Benzerleri, Houterend⁴⁹¹, Bergama Müzesi⁴⁹², Yüksel Erimtan Koleksiyonu⁴⁹³, Elaiussa Sebaste⁴⁹⁴, Afyon-Tınaz⁴⁹⁵, Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu⁴⁹⁶, Diyarbakır Müzesi⁴⁹⁷ ve Kıbrıs⁴⁹⁸’da bulunmaktadır. M 78 mezar konteksi MÖ 1. yüzyıldan MS 2. yüzyıla kadar geniş bir aralık göstermektedir, bunun yanında benzer formlardan hareketle Kat. No. 31 ve 32’yi MS 1. yüzyılın ikinci yarısına tarihlendirebiliriz.

3.2.2.3.4. Çan Gövdeli Unguentariumlar(Kat. No. 33-49)

Parion Tavşandere Nekropolünde en çok karşılaşılan formların başında çan gövdeli unguentariumlar gelmektedir. Çan gövdeli unguentariumlar 17 örnekle temsil edilmektedir. Genel olarak, mavi ve yeşil rengin farklı tonları, bal rengi cam hamurlarından, serbest üfleme tekniğinde üretilen formların genelinde dışa çekilmiş dudak içe doğru katlanmış, Kat. No. 37-42-43’ün dudakları ise çarkta kesilmiştir, uzun silindirik boyun, boyundan çan şeklindeki gövdeye geçiş boğumla belirginleştirilmiş ve Kat. No. 37-48-49’un haricinde hepsi konkav dip ile sonlanmış. Uzunlukları 12.7 cm’yle 19.3 cm arasında değişmektedir. TM 1 mezarından, Kat. No. 33-34’de değerlendirilen iki adet cam çan gövdeli unguentariumla birlikte, MS 1. yüzyılın ortalarına tarihlenen bir adet pişmiş toprak kandil⁴⁹⁹, MS 2. yüzyıla tarihlenen bir adet pişmiş toprak figürin⁵⁰⁰ ve iki tane savaşçı kukla bacağı⁵⁰¹, bulunmuştur. Benzerleri,

⁴⁸⁷ Kasapoğlu, *Parion Antik Kenti Roma Dönemi Terrakotta Figürinleri (2004-2013)*, 2015, s. 355, Kat. No. 18.

⁴⁸⁸ Kasapoğlu, *Parion Nekropolü 2006 Yılı Seramik Buluntuları*, 2008, s. 109, Kat. No. 19.

⁴⁸⁹ Kasapoğlu, *Parion Nekropolü 2006 Yılı Seramik Buluntuları*, 2008, s. 126, Kat. No. 54.

⁴⁹⁰ Yılmaz, *2005-2010 Yılları Arasında Bulunan Parion Nekropol Kandilleri*, 2012, s. 122, Kat. No. 46.

⁴⁹¹ Isings, *Roman Glass in Limburg*, 1971, s. 10, fig. 1, no. 15.

⁴⁹² Atila-Gürler, *Bergama Müzesi Cam Eserleri*, 2008, s. 111, Kat. No. 183.

⁴⁹³ Lightfoot ve Arslan, *Anadolu Antik Camları: Yüksel Erimtan Koleksiyonu*, 1992, s. 183, no. 118.

⁴⁹⁴ Gençler, *Elaiussa Sebaste Antik Yerleşimi Cam Buluntuları*, 2009, s. 190, Kat. No. 115, çiz. IX/115.

⁴⁹⁵ Çakmaklı, *Karia Bölgesi Roma Dönemi Cam Tipolojisi*, 2012, s. 171, Kat. No.7.

⁴⁹⁶ Höpken ve Çakmaklı, *Narin Pırılı Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu*, 2015, s.136, no. 305.

⁴⁹⁷ Hanar, *Diyarbakır Müzesindeki Cam Kaplar*, 2018, s. 357-358, Kat. No. 321-324.

⁴⁹⁸ Vessberg and Westholm, *The Hellenistic and Roman Periods in Cyprus*, Swedish Cyprus Expedition,1956, s. 158, fig. 48, no. 39.

⁴⁹⁹ Yılmaz, *2005-2010 Yılları Arasında Bulunan Parion Nekropol Kandilleri*, 2012, s. 98, Kat. No. 22.

⁵⁰⁰ Hasan Kasapoğlu, *Parion Antik Kenti Roma Dönemi Terrakotta Figürinleri (2004-2013)*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2015, s. 445 Kat. No. 163.

⁵⁰¹ Kasapoğlu, *Parion Antik Kenti Roma Dönemi Terrakotta Figürinleri (2004-2013)*, 2015, s. 467 Kat. No. 203.

Kıbrıs⁵⁰², Uşak Müzesi⁵⁰³, Afyon Müzesi⁵⁰⁴, Marseille⁵⁰⁵, Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu⁵⁰⁶, Tire Müzesi⁵⁰⁷, Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu⁵⁰⁸, Stratonikeia⁵⁰⁹, Silifke⁵¹⁰ ve Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş. Cam Eserler Koleksiyonu⁵¹¹nda bulunmaktadır. Benzerlerinden ve mezarda bulunan diğer eserlerin tarihlerinden hareketle Kat. No. 33-34'ü MS 1. yüzyılın ikinci yarısı-MS 2. yüzyılın ilk yarısına tarihlenmemiz uygun olacaktır.

Bir diğer çan gövdeli unguentarium, UM 1 mezarında bulunmuş olup, açık yeşil cam hamurundan, serbest üfleme tekniğinde üretilmiştir. Bu örnekle birlikte aynı mezar içerisinde, MS 2. yüzyıla tarihlenen bir adet pişmiş toprak lagynos⁵¹² ve iki adet pişmiş toprak unguentarium⁵¹³, bir adet pişmiş toprak kandil bulunmuştur. UM 1 mezarında bulunan kandil için Aydın Tavukçu⁵¹⁴, MÖ geç 1 yüzyıl- MS erken 1. yüzyıl tarihini önerirken, Yılmaz⁵¹⁵, MÖ 2. yüzyıl'ın ilk çeyreği- MS erken 1. yüzyıl tarihini önermiştir. Benzerleri, Kıbrıs⁵¹⁶, Uşak Müzesi⁵¹⁷, Afyon Müzesi⁵¹⁸, Marseille⁵¹⁹, Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu⁵²⁰, Tire Müzesi⁵²¹, Gaziantep Medusa

⁵⁰² Hayes, *Roman and Pre-Roman Glass in the Royal Ontario Museum*, 1975, s. 173, 202, fig. 8, no. 237, pl. 16, no. 236; Vessberg and Westholm, *The Hellenistic and Roman Periods in Cyprus*, Swedish Cyprus Expedition, 1956, s. 163, fig. 50, no. 3

⁵⁰³ Ömür Dünya Çakmaklı, *Uşak Arkeoloji Müzesinde Korunan Roma Dönemine Ait Cam Eserler*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2007, s. 82, no. 5

⁵⁰⁴ Lightfoot, *A Catalogue of Glass Vessels in Afyon Museum*, 1989, s. 84, fig. 3/1, pl. 4/3.

⁵⁰⁵ Isings, *Roman Glass in Limburg*, Wolters-Noordhoff, Groningen 1971, s. 65, fig. 15 no. 10

⁵⁰⁶ Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, *Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu Cam Eserler Kataloğu*, 1984, s. 22, Kat. No. 123, res. 54b.

⁵⁰⁷ Gürler, *Tire Müzesi Cam Eserleri*, 2000, s. 61-62, no. 76-77.

⁵⁰⁸ Höpken ve Çakmaklı, *Narin Pırıl Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu*, 2015, s. 96-97, no. 187-188.

⁵⁰⁹ Rahşan Tamsü Polat, *Stratonikeia Akdağ Nekropolü Cam Buluntuları Üzerine Bir Değerlendirme, Anadolu Antik Cam Araştırmaları Sempozyumu-Kaunos/Kbid Toplantıları-2*, 2010, s. 17, res. 4h

⁵¹⁰ Emel Erten, *Silifke Müzesi Cam Kataloğu*, Bilgin Kültür Sanat Yayınları, Ankara 2018, s.79, Kat. No. 28.

⁵¹¹ Canav, *Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş. Cam Eserler Koleksiyonu*, 1985. s. 49, no. 54-55.

⁵¹² Aydın Tavukçu, *Parion Nekropolü 2005 Yılı Buluntuları* 2006, s. 221, Kat. No. 93.

⁵¹³ Aydın Tavukçu, *Parion Nekropolü 2005 Yılı Buluntuları* 2006, s. 257-258, Kat. No. 191-192.

⁵¹⁴ Aydın Tavukçu, *Parion Nekropolü 2005 Yılı Buluntuları* 2006, s. 261, Kat. No. 200.

⁵¹⁵ Yılmaz, *2005-2010 Yılları Arasında Bulunan Parion Nekropol Kandilleri*, 2012, s. 80, Kat. No. 4.

⁵¹⁶ Hayes, *Roman and Pre-Roman Glass in the Royal Ontario Museum*, 1975, s. 173, 202, fig. 8, no. 237, pl. 16, no. 236; Vessberg and Westholm, *The Hellenistic and Roman Periods in Cyprus*, Swedish Cyprus Expedition, 1956, s. 163, fig. 50, no. 3

⁵¹⁷ Çakmaklı, *Uşak Arkeoloji Müzesinde Korunan Roma Dönemine Ait Cam Eserler*, 2007, s. 82, no. 5

⁵¹⁸ Lightfoot, *A Catalogue of Glass Vessels in Afyon Museum*, 1989, s. 84, fig. 3/1, pl. 4/3.

⁵¹⁹ Isings, *Roman Glass in Limburg*, 1971, s. 65, fig. 15 no. 10

⁵²⁰ Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, *Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu Cam Eserler Kataloğu*, 1984, s. 22, Kat. No. 123, res. 54b.

⁵²¹ Gürler, *Tire Müzesi Cam Eserleri*, 2000, s. 61-62, no. 76-77.

Cam Koleksiyonu⁵²², Stratonikeia⁵²³, Silifke⁵²⁴ ve Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş. Cam Eserler Koleksiyonu⁵²⁵nda bulunmaktadır. Benzerlerinden ve mezarda bulunan diğer eserlerin tarihlerinden hareketle Kat. No. 35'i MS 1. yüzyılın ikinci yarısı-MS 2. yüzyılın ilk yarısına tarihleyebiliriz.

Kat. No. 36 ve Kat. No. 43 1540-2305 nolu karelajda yan yana bulunmuşlardır. Kat. No. 36 açık mavi cam hamurundan ince cidarlı ağız kısmı dışa çekilerek içe katlanmış, uzun silindirik formuyla Kat. No. 35'le yakın benzerlik gösterir. Kat. No. 43 koyu yeşil cam hamurundan kalın cidarlı saydam olmayan, dudak kısmı dışa çekildikten sonra çarkta kesilmiş yapısıyla diğer çan gövdeli unguentariumlardan ayrılır. Kat. No. 36'nin benzerleri, Kıbrıs⁵²⁶, Uşak Müzesi⁵²⁷, Afyon Müzesi⁵²⁸, Marseille⁵²⁹, Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu⁵³⁰, Tire Müzesi⁵³¹, Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu⁵³², Stratonikeia⁵³³, Silifke⁵³⁴, Konya Ereğli Müzesi⁵³⁵ ve Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş. Cam Eserler Koleksiyonu⁵³⁶nda bulunurken, Kat. No. 43'ün benzerleri, Stratonikeia⁵³⁷, Tarsus⁵³⁸, Patara⁵³⁹ ve Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu⁵⁴⁰nda bulunmaktadır. Form yönünden benzerlerinden hareketle, Kat.

⁵²² Höpken ve Çakmaklı, *Narin Pırılta Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu*, 2015, s. 96-97, no. 187-188.

⁵²³ Tamsü Polat, *Stratonikeia Akdağ Nekropolü Cam Buluntuları Üzerine Bir Değerlendirme*, 2010, s. 17, res. 4h

⁵²⁴ Erten, *Silifke Müzesi Cam Kataloğu*, 2018, s.79, Kat. No. 28.

⁵²⁵ Canav, *Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş. Cam Eserler Koleksiyonu*, 1985. s. 49, no. 54-55.

⁵²⁶ Hayes, *Roman and Pre-Roman Glass in the Royal Ontario Museum*, 1975, s. 173, 202, fig. 8, no. 237, pl. 16, no. 236; Vessberg and Westholm, *The Hellenistic and Roman Periods in Cyprus*, Swedish Cyprus Expedition, 1956, s. 163, fig. 50, no. 3

⁵²⁷ Çakmaklı, *Uşak Arkeoloji Müzesinde Korunan Roma Dönemine Ait Cam Eserler*, 2007, s. 82, no. 5

⁵²⁸ Lightfoot, *A Catalogue of Glass Vessels in Afyon Museum*, 1989, s. 84, fig. 3/1, pl. 4/3.

⁵²⁹ Isings, *Roman Glass in Limburg*, 1971, s. 65, fig. 15 no. 10

⁵³⁰ Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, *Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu Cam Eserler Kataloğu*, 1984, s. 22, Kat. No. 123, res. 54b.

⁵³¹ Gürler, *Tire Müzesi Cam Eserleri*, 2000, s. 61-62, no. 76-77.

⁵³² Höpken ve Çakmaklı, *Narin Pırılta Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu*, 2015, s. 96-97, no. 187-188.

⁵³³ Tamsü Polat, *Stratonikeia Akdağ Nekropolü Cam Buluntuları Üzerine Bir Değerlendirme*, 2010, s. 17, res. 4h

⁵³⁴ Erten, *Silifke Müzesi Cam Kataloğu*, 2018, s.79, Kat. No. 28.

⁵³⁵ Şahin, *Konya Ereğli Müzesi Cam Eserleri*, 2018, s. 117, Kat. No. 42.

⁵³⁶ Canav, *Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş. Cam Eserler Koleksiyonu*, 1985. s. 49, no. 54-55.

⁵³⁷ Ömür Dünya Çakmaklı, *Karia Bölgesi Roma Dönemi Cam Kap Tipolojisi*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2012, s. 178, Kat. No. 11.1.

⁵³⁸ Yurtseven, "Tarsus Köylü Garajı Mezarı Buluntuları" 2006, s. 119, resim 37, çizim 29.

⁵³⁹ Baybo, *Patara Kazılarında (1989-2001) Ele Geçen Cam Eserler*, 2003, s. 87 Kat. No. 23-25 levha II, res. 23-25.

⁵⁴⁰ Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, *Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu Cam Eserler Kataloğu*, 1984, s. 26, Kat. No. 129, res. 55b.

No. 36'yı MS 1. yüzyılın ikinci yarısı-MS 2. yüzyılın ilk yarısına, Kat. No. 43'ü MS 2. yüzyıla tarihlendirmemiz uygun olacaktır.

Bir diğer çan gövdeli unguentarium Parion Nekropolü 2009 çalışmalarında F4d nolu karelaıda -140 cm kotta ele geçmiştir. Açık mavi renk cam hamurundan serbest üfleme tekniğinde yapılmış olan unguentariumun ağız kısmı dışa çekilerek yükseltilmiş ve çarkta kesilmiştir, silindirik boynu diğer örneklere göre kısa olan formun dip kısmında noble izi bulunmaktadır. Kat. No. 37'de değerlendirilen unguentariumun benzerleri, Kıbrıs⁵⁴¹, Uşak Müzesi⁵⁴², Afyon Müzesi⁵⁴³, Marseille⁵⁴⁴, Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu⁵⁴⁵, Tire Müzesi⁵⁴⁶, Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu⁵⁴⁷, Stratonikeia⁵⁴⁸, Silifke⁵⁴⁹, Konya Ereğli Müzesi⁵⁵⁰ ve Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş. Cam Eserler Koleksiyonu⁵⁵¹nda görmekteyiz. Form yönünden benzerleri ışığında Kat. No. 37'yi MS 1. yüzyılın ikinci yarısı MS 2. yüzyılın ilk yarısına tarihlenebilir.

Çan gövdeli unguentariumlar için bir başka örnek M 114 (**Resim 19**) mezarından ele geçen 38 Kat. No.'lu unguentariumdur. Çelikbaş tarafından MS 2. yüzyıla tarihlenen bir çingirakla⁵⁵² birlikte bulunan Kat. No. 38 form olarak Kat. No. 35 ile yakın benzerlik göstermektedir. Zeytin yeşili cam hamurundan serbest üfleme tekniğinde üretilen kabın ağız kısmın dışa çekilerek kesildikten sonra içe katlanmış, uzun silindirik boyundan gövdeye geçiş yumuşak bir boğumla verilmiştir. Çan şeklindeki gövde diğer örneklere nazaran daha dar olup konkav dip ile sonlanan

⁵⁴¹ Hayes, *Roman and Pre-Roman Glass in the Royal Ontario Museum*, 1975, s. 173, 202, fig. 8, no. 237, pl. 16, no. 236; Vessberg and Westholm, *The Hellenistic and Roman Periods in Cyprus*, Swedish Cyprus Expedition, 1956, s. 163, fig. 50, no. 3

⁵⁴² Çakmaklı, *Uşak Arkeoloji Müzesinde Korunan Roma Dönemine Ait Cam Eserler*, 2007, s. 82, no. 5

⁵⁴³ Lightfoot, *A Catalogue of Glass Vessels in Afyon Museum*, 1989, s. 84, fig. 3/1, pl. 4/3.

⁵⁴⁴ Isings, *Roman Glass in Limburg*, 1971, s. 65, fig. 15 no. 10

⁵⁴⁵ Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, *Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu Cam Eserler Kataloğu*, 1984, s. 22, Kat. No. 123, res. 54b.

⁵⁴⁶ Gürler, *Tire Müzesi Cam Eserleri*, 2000, s. 61-62, no. 76-77.

⁵⁴⁷ Höpken ve Çakmaklı, *Narin Pırılı Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu*, 2015, s. 96-97, no. 187-188.

⁵⁴⁸ Tamsü Polat, *Stratonikeia Akdağ Nekropolü Cam Buluntuları Üzerine Bir Değerlendirme*, 2010, s. 17, res. 4h

⁵⁴⁹ Erten, *Silifke Müzesi Cam Kataloğu*, 2018, s.79, Kat. No. 28.

⁵⁵⁰ Şahin, *Konya Ereğli Müzesi Cam Eserleri*, 2018, s. 117, Kat. No. 42.

⁵⁵¹ Canav, *Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş. Cam Eserler Koleksiyonu*, 1985. s. 49, no. 54-55.

⁵⁵² Çelikbaş, *2005-2014 Parion Kazısı Metal (Bronz-Demir-Kurşun) Buluntuları*, 2016, s. 349, Kat. No. G2.

formun dip kısmında noble izi görülmektedir. Benzerleri, Kıbrıs⁵⁵³, Uşak Müzesi⁵⁵⁴, Afyon Müzesi⁵⁵⁵, Marseille⁵⁵⁶, Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu⁵⁵⁷, Tire Müzesi⁵⁵⁸, Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu⁵⁵⁹, Stratonikeia⁵⁶⁰, Silifke⁵⁶¹ ve Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş. Cam Eserler Koleksiyonu⁵⁶²nda bulunmaktadır. Form açısından benzerleriyle tipolojik yönden karşılaştırıldığında ve mezar konteksinden hareketle Kat. No. 38'i MS 1. yüzyıl sonu-MS 2. yüzyıla tarihleyebiliriz.

Çan gövdeli unguentarium için bir diğer örnek, yine 2006 çalışmalarında M 79 (Resim 13) mezarında ele geçmiştir. Açık yeşil cam hamurundan serbest üfleme tekniği ile üretilen ve Kat No. 39'da değerlendirilen unguentariumun diğer örneklerle göre, silindirik boynu daha dar, çan gövdesi ise daha uzun ve dardır. M 79 mezarında Kat. No. 39 ile birlikte MS 2. yüzyıla tarihlenen bir adet pişmiş toprak unguentarium⁵⁶³, bir adet pişmiş toprak lagynos⁵⁶⁴, bir adet MS 1 yüzyılın ilk yarısına tarihlenen bir adet pişmiş toprak köpekle oynayan çocuk Eros figürü⁵⁶⁵ ile iki adet pişmiş toprak köpek figürü⁵⁶⁶, MS 1-2. yüzyıla tarihlenen bir adet bronz ayna⁵⁶⁷ bulunmuştur. Benzerleri, Kıbrıs⁵⁶⁸, Uşak Müzesi⁵⁶⁹, Afyon Müzesi⁵⁷⁰, Marseille⁵⁷¹,

⁵⁵³ Hayes, *Roman and Pre-Roman Glass in the Royal Ontario Museum*, 1975, s. 173, 202, fig. 8, no. 237, pl. 16, no. 236; Vessberg and Westholm, *The Hellenistic and Roman Periods in Cyprus*, Swedish Cyprus Expedition, 1956, s. 163, fig. 50, no. 3

⁵⁵⁴ Çakmaklı, *Uşak Arkeoloji Müzesinde Korunan Roma Dönemine Ait Cam Eserler*, 2007, s. 82, no. 5

⁵⁵⁵ Lightfoot, *A Catalogue of Glass Vessels in Afyon Museum*, 1989, s. 84, fig. 3/1, pl. 4/3.

⁵⁵⁶ Isings, *Roman Glass in Limburg*, 1971, s. 65, fig. 15 no. 10

⁵⁵⁷ Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, *Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu Cam Eserler Kataloğu*, 1984, s. 22, Kat. No. 123, res. 54b.

⁵⁵⁸ Gürler, *Tire Müzesi Cam Eserleri*, 2000, s. 61-62, no. 76-77.

⁵⁵⁹ Höpken ve Çakmaklı, *Narin Pırılı Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu*, 2015, s. 96-97, no. 187-188.

⁵⁶⁰ Tamsü Polat, *Stratonikeia Akdağ Nekropolü Cam Buluntuları Üzerine Bir Değerlendirme*, 2010, s. 17, res. 4h

⁵⁶¹ Erten, *Silifke Müzesi Cam Kataloğu*, 2018, s.79, Kat. No. 28.

⁵⁶² Canav, *Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş. Cam Eserler Koleksiyonu*, 1985. s. 49, no. 54-55.

⁵⁶³ Kasapoğlu, *Parion Nekropolü 2006 Yılı Seramik Buluntuları*, 2008, s. 125, Kat. No. 51; Ergürer, *Parion Roma Dönemi Seramiği*, 2012, s. 341, Kat. No. 115.

⁵⁶⁴ Kasapoğlu, *Parion Nekropolü 2006 Yılı Seramik Buluntuları*, 2008, s. 131, Kat. No. 63.

⁵⁶⁵ Kasapoğlu, *Parion Antik Kenti Roma Dönemi Terrakotta Figürinleri (2004-2013)*, 2015, s. 376, Kat. No. 49.

⁵⁶⁶ Kasapoğlu, *Parion Antik Kenti Roma Dönemi Terrakotta Figürinleri (2004-2013)*, 2015, s. 502,504, Kat. No. 285, 288.

⁵⁶⁷ Çelikbaş, *2005-2014 Parion Kazısı Metal (Bronz-Demir-Kurşun) Buluntuları*, 2016, s. 318, Kat. No. E9.

⁵⁶⁸ Hayes, *Roman and Pre-Roman Glass in the Royal Ontario Museum*, 1975, s. 173, 202, fig. 8, no. 237, pl. 16, no. 236; Vessberg and Westholm, *The Hellenistic and Roman Periods in Cyprus*, Swedish Cyprus Expedition, 1956, s. 163, fig. 50, no. 3

⁵⁶⁹ Çakmaklı, *Uşak Arkeoloji Müzesinde Korunan Roma Dönemine Ait Cam Eserler*, 2007, s. 82, no. 5

⁵⁷⁰ Lightfoot, *A Catalogue of Glass Vessels in Afyon Museum*, 1989, s. 84, fig. 3/1, pl. 4/3.

⁵⁷¹ Isings, *Roman Glass in Limburg*, 1971, s. 65, fig. 15 no. 10

Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu⁵⁷², Tire Müzesi⁵⁷³, Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu⁵⁷⁴, Stratonikeia⁵⁷⁵, Silifke⁵⁷⁶ ve Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş. Cam Eserler Koleksiyonu⁵⁷⁷’nda bulunmaktadır. Form açısından benzerleri ile yapılan tipolojik karşılaştırmalar ve aynı mezarda ele geçen diğer konteks buluntuları beraber değerlendirdiğimizde MS 1. yüzyıl sonları ile MS 2. yüzyıl başları şeklinde bir tarih aralığı Kat. No. 39 için uygundur.

Çan gövdeli unguentariumlardan bir diğeri Parion 2006 Nekropol çalışmalarında M 71 mezarından ele geçen 40 Kat. No.’lu unguentariumdur. Formun genel özelliklerini taşıyan Kat. No. 40 ile aynı mezarda bulunan bir kandil Yılmaz⁵⁷⁸ tarafından, MS 1. yüzyılın ilk yarısı- MS 2. yüzyılın ilk yarısına tarihlendirilmiştir. Benzerleri, Kıbrıs⁵⁷⁹, Uşak Müzesi⁵⁸⁰, Marseille⁵⁸¹, Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu⁵⁸², Tire Müzesi⁵⁸³, Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu⁵⁸⁴, Stratonikeia⁵⁸⁵, Silifke⁵⁸⁶ ve Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş. Cam Eserler Koleksiyonu⁵⁸⁷’nda bulunmaktadır. Form olarak benzerlerinden ve mezar konteksinde bulunan eserlerin tarihlerinden hareketle, Kat. No. 40’ı MS 2. yüzyıl başlarına tarihlendirmek mümkündür.

Kat. No. 41 Parion Nekropol buluntuları içerisinde en uzun çan gövdeye sahip olan formdur. Su yeşili cam hamurundan serbest üfleme tekniğinde yapılmış olan formun ağız kenarı dışa çekildikten sonra içe katlanmıştır, uzun silindirik boyundan

⁵⁷² Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu Cam Eserler Kataloğu, 1984, s. 22, Kat. No. 123, res. 54b.

⁵⁷³ Gürler, *Tire Müzesi Cam Eserleri*, 2000, s. 61-62, no. 76-77.

⁵⁷⁴ Höpken ve Çakmaklı, *Narin Pırlıltı Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu*, 2015, s. 96-97, no. 187-188.

⁵⁷⁵ Tamsü Polat, Stratonikeia Akdağ Nekropolü Cam Buluntuları Üzerine Bir Değerlendirme, 2010, s. 17, res. 4h

⁵⁷⁶ Erten, *Silifke Müzesi Cam Kataloğu*, 2018, s.79, Kat. No. 28.

⁵⁷⁷ Canav, *Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş. Cam Eserler Koleksiyonu*, 1985. s. 49, no. 54-55.

⁵⁷⁸ Yılmaz, *2005-2010 Yılları Arasında Bulunan Parion Nekropol Kandilleri*, 2012, s. 129, Kat. No. 4.

⁵⁷⁹ Hayes, *Roman and Pre-Roman Glass in the Royal Ontario Museum*, 1975, s. 173, 202, fig. 8, no. 237, pl. 16, no. 236; Vessberg and Westholm, *The Hellenistic and Roman Periods in Cyprus*, Swedish Cyprus Expedition, 1956, s. 163, fig. 50, no. 3

⁵⁸⁰ Çakmaklı, *Uşak Arkeoloji Müzesinde Korunan Roma Dönemine Ait Cam Eserler*, 2007, s. 82, no. 5

⁵⁸¹ Isings, *Roman Glass in Limburg*, 1971, s. 65, fig. 15 no. 10

⁵⁸² Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, *Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu Cam Eserler Kataloğu*, 1984, s. 22, Kat. No. 123, res. 54b.

⁵⁸³ Gürler, *Tire Müzesi Cam Eserleri*, 2000, s. 61-62, no. 76-77.

⁵⁸⁴ Höpken ve Çakmaklı, *Narin Pırlıltı Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu*, 2015, s. 96-97, no. 187-188.

⁵⁸⁵ Tamsü Polat, Stratonikeia Akdağ Nekropolü Cam Buluntuları Üzerine Bir Değerlendirme, 2010, s. 17, res. 4h

⁵⁸⁶ Erten, *Silifke Müzesi Cam Kataloğu*, 2018, s.79, Kat. No. 28.

⁵⁸⁷ Canav, *Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş. Cam Eserler Koleksiyonu*, 1985. s. 49, no. 54-55.

gövdeye geçişteki alet izi belirgindir, çan şeklindeki gövde konkav dipile sonlandırılmıştır. M 151 (**Resim 17**) mezarından Kat. No. 41 ile birlikte MS 1. yüzyıl başları-MS 40'a tarihlenen bir adet arkalıklı tahtta oturan kadın figürünü⁵⁸⁸, MS 2. yüzyıla tarihlenen dört adet pişmiş toprak figürün⁵⁸⁹ ile bir adet bronz aplik⁵⁹⁰ bulunmuştur. Benzerleri Royal Ontario Museum⁵⁹¹ ve Kıbrıs⁵⁹²'de bulunmaktadır. Benzerlerinden ve mezar buluntularının ışığında Kat. No. 41'i MS erken 2. yüzyıla tarihleyebiliriz.

Çan gövdeli unguentariumlar için bir başka örnek, M 162 (**Resim 18**) mezarında ele geçen Kat. No. 42'dir. Aynı mezardan Kat. No. 70'de değerlendirilen bir adet huni ağızlı sürahi ile Kasapoğlu tarafından MS 2. yüzyıla tarihlenen dört adet pişmiş toprak gladyatör tipli savaşçı kukla figürünü⁵⁹³ ele geçmiştir. Kat. No. 37 ile yakın benzerlik gösteren Kat. No. 42'nin de ağız kısmı çarkta kesilmiş ve silindirik boyun diğer örneklerle nazaran kısa tutulmuştur. Benzerleri, Kıbrıs⁵⁹⁴, Uşak Müzesi⁵⁹⁵, Afyon Müzesi⁵⁹⁶, Konya Ereğli Müzesi⁵⁹⁷, Marseille⁵⁹⁸, Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu⁵⁹⁹, Tire Müzesi⁶⁰⁰, Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu⁶⁰¹, Stratonikeia⁶⁰², Silifke⁶⁰³ ve Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş. Cam Eserler Koleksiyonu⁶⁰⁴nda bulunan Kat. No. 42'yi mezar buluntuları ve benzerlerinden hareketle MS 1. yüzyılın ikinci yarısı MS 2. yüzyılın ilk yarısına tarihleyebiliriz.

⁵⁸⁸ Kasapoğlu, *Parion Antik Kenti Roma Dönemi Terrakotta Figürinleri (2004-2013)*, 2015, s. 429, Kat. No. 137.

⁵⁸⁹ Kasapoğlu, *Parion Antik Kenti Roma Dönemi Terrakotta Figürinleri (2004-2013)*, 2015, s. 418, 447, 448, Kat. No. 117, 166, 167, 168.

⁵⁹⁰ Çelikbaş, *2005-2014 Parion Kazısı Metal (Bronz-Demir-Kurşun) Buluntuları*, 2016, s. 381, Kat. No. K2.

⁵⁹¹ Hayes, *Roman and Pre-Roman Glass in the Royal Ontario Museum*, 1975, s. 73, pl. 17, no. 246.

⁵⁹² Vessberg and Westholm, *The Hellenistic and Roman Periods in Cyprus*, 1956, s. 164, fig. 49, no. 24

⁵⁹³ Kasapoğlu, *Parion Antik Kenti Roma Dönemi Terrakotta Figürinleri (2004-2013)*, 2015, s. 444, 446, 450, Kat. No. 162, 164, 171.

⁵⁹⁴ Hayes, *Roman and Pre-Roman Glass in the Royal Ontario Museum*, 1975, s. 173, 202, fig. 8, no. 237, pl. 16, no. 236; Vessberg and Westholm, *The Hellenistic and Roman Periods in Cyprus*, Swedish Cyprus Expedition, 1956, s. 163, fig. 50, no. 3

⁵⁹⁵ Çakmaklı, *Uşak Arkeoloji Müzesinde Korunan Roma Dönemine Ait Cam Eserler*, 2007, s. 82, no. 5

⁵⁹⁶ Lightfoot, *A Catalogue of Glass Vessels in Afyon Museum*, 1989, s. 84, fig. 3/1, pl. 4/3.

⁵⁹⁷ Şahin, *Konya Ereğli Müzesi Cam Eserleri*, 2018, s. 117, Kat. No. 42.

⁵⁹⁸ Isings, *Roman Glass in Limburg*, 1971, s. 65, fig. 15 no. 10

⁵⁹⁹ Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, *Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu Cam Eserler Kataloğu*, 1984, s. 22, Kat. No. 123, res. 54b.

⁶⁰⁰ Gürler, *Tire Müzesi Cam Eserleri*, 2000, s. 61-62, no. 76-77.

⁶⁰¹ Höpken ve Çakmaklı, *Narin Pırlıltı Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu*, 2015, s. 96-97, no. 187-188.

⁶⁰² Tamsü Polat, *Stratonikeia Akdağ Nekropolü Cam Buluntuları Üzerine Bir Değerlendirme*, 2010, s. 17, res. 4h

⁶⁰³ Erten, *Silifke Müzesi Cam Kataloğu*, 2018, s.79, Kat. No. 28.

⁶⁰⁴ Canav, *Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş. Cam Eserler Koleksiyonu*, 1985. s. 49, no. 54-55.

Kat. No. 44'de değerlendirilen çan gövdeli unguentarium 1530-2300 nolu karelej'da anıt mezar olduğu düşünülen bir podyumun 15 cm üstünde bulunmuştur (**Resim 14**). Açık mavi cam hamurundan serbest üfleme tekniğinde yapılmıştır. Dudak kısmı dışa çekilerek içeri doğru katlanan Kat. No. 44'ün çan gövdesi Kat. No. 33-40 ve Kat. No. 46 ile çok yakın benzerlik göstermektedir. Form yönünden benzerleri, Kıbrıs⁶⁰⁵, Uşak Müzesi⁶⁰⁶, Afyon Müzesi⁶⁰⁷, Marseille⁶⁰⁸, Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu⁶⁰⁹, Tire Müzesi⁶¹⁰, Konya Ereğli Müzesi⁶¹¹, Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu⁶¹², Stratonikeia⁶¹³, Silifke⁶¹⁴ ve Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş. Cam Eserler Koleksiyonu⁶¹⁵nda bulunmaktadır. Benzerlerinden yola çıkarak Kat. No. 44'de değerlendirilen unguentariumu MS 2. yüzyıla tarihlendirmemiz uygun olacaktır.

Çan gövdeli unguentariumlardan bir diğeri M 104 (**Resim 15**) mezarından bulunmuştur. Açık mavi cam hamurundan, serbest üfleme tekniğinde yapılmış olan Kat. No. 45'in, ağız kısmı dışa çekildikten sonra aşağı yuvarlanmıştır, uzun silindirik boyundan çan gövdeye geçişte, aletle boğum oluşturulmuş, form konkav dipile sonlandırılmıştır. M 104 mezarında Kat. No. 45 ile birlikte, bir adet Antoninus Pius (MS 138-161) dönemi sikke⁶¹⁶, MS 117-150 yıllarına tarihlenen bir adet pişmiş toprak geniş ağızlı testi⁶¹⁷, MS 2. yüzyıla tarihlenen iki adet pişmiş toprak kandil⁶¹⁸ ve bir adet demir strigilis bulunmuştur. Benzerleri, Kıbrıs⁶¹⁹, Uşak Müzesi⁶²⁰, Afyon

⁶⁰⁵ Hayes, *Roman and Pre-Roman Glass in the Royal Ontario Museum*, 1975, s. 173, 202, fig. 8, no. 237, pl. 16, no. 236; Vessberg and Westholm, *The Hellenistic and Roman Periods in Cyprus*, Swedish Cyprus Expedition, 1956, s. 163, fig. 50, no. 3

⁶⁰⁶ Çakmaklı, *Uşak Arkeoloji Müzesinde Korunan Roma Dönemine Ait Cam Eserler*, 2007, s. 82, no. 5

⁶⁰⁷ Lightfoot, *A Catalogue of Glass Vessels in Afyon Museum*, 1989, s. 84, fig. 3/1, pl. 4/3.

⁶⁰⁸ Isings, *Roman Glass in Limburg*, 1971, s. 65, fig. 15 no. 10

⁶⁰⁹ Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu Cam Eserler Kataloğu, 1984, s. 22, Kat. No. 123, res. 54b.

⁶¹⁰ Gürler, *Tire Müzesi Cam Eserleri*, 2000, s. 61-62, no. 76-77.

⁶¹¹ Şahin, *Konya Ereğli Müzesi Cam Eserleri*, 2018, s. 117, Kat. No. 42.

⁶¹² Höpken ve Çakmaklı, *Narin Pırılı Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu*, 2015, s. 96-97, no. 187-188.

⁶¹³ Tamsü Polat, *Stratonikeia Akdağ Nekropolü Cam Buluntuları Üzerine Bir Değerlendirme*, 2010, s. 17, res. 4h

⁶¹⁴ Erten, *Silifke Müzesi Cam Kataloğu*, 2018, s.79, Kat. No. 28.

⁶¹⁵ Canav, *Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş. Cam Eserler Koleksiyonu*, 1985. s. 49, no. 54-55.

⁶¹⁶ Çelikbaş, *Parion Roma Dönemi Kolonizasyon Sikkeleri*, 2010, s. 59, Kat. No. 12.

⁶¹⁷ Ergürer, *Parion Roma Dönemi Seramiği*, 2012, s. 353, Kat. No. 140.

⁶¹⁸ Yılmaz, *2005-2010 Yılları Arasında Bulunan Parion Nekropol Kandilleri*, 2012, s. 136, 137, Kat. No. 60, 61.

⁶¹⁹ Hayes, *Roman and Pre-Roman Glass in the Royal Ontario Museum*, 1975, s. 173, 202, fig. 8, no. 237, pl. 16, no. 236; Vessberg and Westholm, *The Hellenistic and Roman Periods in Cyprus*, Swedish Cyprus Expedition, 1956, s. 163, fig. 50, no. 3

⁶²⁰ Çakmaklı, *Uşak Arkeoloji Müzesinde Korunan Roma Dönemine Ait Cam Eserler*, 2007, s. 82, no. 5

Müzesi⁶²¹, Marseille⁶²², Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu⁶²³, Tire Müzesi⁶²⁴, Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu⁶²⁵, Stratonikeia⁶²⁶, Silifke⁶²⁷ ve Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş. Cam Eserler Koleksiyonu⁶²⁸nda bulunmaktadır. Form yönünden benzerleri ve mezar buluntularının tarihleri göz önünde bulundurularak Kat. No. 45 için MS 2. yüzyıl tarihi uygun olacaktır.

Bir diğer çan gövdeli unguentarium M 105 (**Resim 16**) mezarından ele geçen 46 Kat. No.'lu unguentariumdur. Mavi cam hamurundan, serbest üfleme tekniğinde üretilen eserin ağzı dışa çekilerek katlanmış olup, silindirik uzun boyundan çan gövdeye geçişte alet izi oldukça belirgindir, ayrıca gövde kısmı kırık olmasına rağmen tam form vermektedir. M 105 mezarında, bir adet Antoninus Pius (MS 138-161) dönemi sikke⁶²⁹, MS 117-150 yıllarına tarihlenen bir adet pişmiş toprak geniş ağızlı testi⁶³⁰, ile birlikte ele geçen Kat. No. 46 mezar buluntuları form olarak Kat. No. 45 ile oldukça benzerdir. Form yönünden benzerleri Kıbrıs⁶³¹, Uşak Müzesi⁶³², Afyon Müzesi⁶³³, Marseille⁶³⁴, Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu⁶³⁵, Tire Müzesi⁶³⁶, Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu⁶³⁷, Stratonikeia⁶³⁸, Silifke⁶³⁹ ve Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş. Cam Eserler Koleksiyonu⁶⁴⁰nda bulunan Kat. No. 46'yı MS 2. yüzyıla tarihleyebiliriz.

⁶²¹ Lightfoot, *A Catalogue of Glass Vessels in Afyon Museum*, 1989, s. 84, fig. 3/1, pl. 4/3.

⁶²² Isings, *Roman Glass in Limburg*, 1971, s. 65, fig. 15 no. 10

⁶²³ Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu Cam Eserler Kataloğu, 1984, s. 22, Kat. No. 123, res. 54b.

⁶²⁴ Gürler, *Tire Müzesi Cam Eserleri*, 2000, s. 61-62, no. 76-77.

⁶²⁵ Höpken ve Çakmaklı, *Narin Pırlıltı Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu*, 2015, s. 96-97, no. 187-188.

⁶²⁶ Tamsü Polat, *Stratonikeia Akdağ Nekropolü Cam Buluntuları Üzerine Bir Değerlendirme*, 2010, s. 17, res. 4h

⁶²⁷ Erten, *Silifke Müzesi Cam Kataloğu*, 2018, s.79, Kat. No. 28.

⁶²⁸ Canav, *Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş. Cam Eserler Koleksiyonu*, 1985. s. 49, no. 54-55.

⁶²⁹ Çelikbaş, *Parion Roma Dönemi Kolonizasyon Sikkeleri*, 2010, s. 60, Kat. No. 13.

⁶³⁰ Ergürer, *Parion Roma Dönemi Seramiği*, 2012, s. 354, Kat. No. 141.

⁶³¹ Hayes, *Roman and Pre-Roman Glass in the Royal Ontario Museum*, 1975, s. 173, 202, fig. 8, no. 237, pl. 16, no. 236; Vessberg and Westholm, *The Hellenistic and Roman Periods in Cyprus*, Swedish Cyprus Expedition, 1956, s. 163, fig. 50, no. 3

⁶³² Çakmaklı, *Uşak Arkeoloji Müzesinde Korunan Roma Dönemine Ait Cam Eserler*, 2007, s. 82, no. 5

⁶³³ Lightfoot, *A Catalogue of Glass Vessels in Afyon Museum*, 1989, s. 84, fig. 3/1, pl. 4/3.

⁶³⁴ Isings, *Roman Glass in Limburg*, 1971, s. 65, fig. 15 no. 10

⁶³⁵ Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu Cam Eserler Kataloğu, 1984, s. 22, Kat. No. 123, res. 54b.

⁶³⁶ Gürler, *Tire Müzesi Cam Eserleri*, 2000, s. 61-62, no. 76-77.

⁶³⁷ Höpken ve Çakmaklı, *Narin Pırlıltı Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu*, 2015, s. 96-97, no. 187-188.

⁶³⁸ Tamsü Polat, *Stratonikeia Akdağ Nekropolü Cam Buluntuları Üzerine Bir Değerlendirme*, 2010, s. 17, res. 4h

⁶³⁹ Erten, *Silifke Müzesi Cam Kataloğu*, 2018, s.79, Kat. No. 28.

⁶⁴⁰ Canav, *Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş. Cam Eserler Koleksiyonu*, 1985. s. 49, no. 54-55.

Çan gövdeli unguentariumlar için bir diğer örnek Kat. No. 47'dir. 1330-1285 no'lu karelejda bulunan unguentarium yeşil renk cam hamurundan üretilmiş olup oldukça kalın cidarlıdır. Ağız dışı çekildikten sonra içe katlanmıştır, uzun silindirik boyundan gövdeye geçiş aletle boğumlanarak belirginleştirilmiştir, dip kısmı ele geçmeyen Kat. No. 47, Kat. No. 43 ile benzerlik gösterir. Benzerleri Stratonikeia⁶⁴¹, Tarsus⁶⁴², Patara⁶⁴³ ve Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu⁶⁴⁴'nda bulunan Kat. No. 47'yi form yönünden benzerleri yardımıyla MS 2. yüzyıla tarihlendirebiliriz.

Bir diğer çan gövdeli unguentarium örneği 1535-2305 no'lu karelejda bulunan Kat. No. 48'dir. Mavi renk cam hamurundan serbest üfleme tekniğinde üretilen form Kat. No. 47'deki gibi kalın cidarlıdır, ağız kısmı kırık olan formun, silindirik gövdesinin korunan kısmı, çan gövdesiyle eşit boydadır, boyun gövde geçişi boğum ile belirginleştirilen örnek, düz dip ile sonlanmaktadır. Benzerleri, Kıbrıs⁶⁴⁵, Uşak Müzesi⁶⁴⁶, Afyon Müzesi⁶⁴⁷, Marseille⁶⁴⁸, Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu⁶⁴⁹, Tire Müzesi⁶⁵⁰, Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu⁶⁵¹, Stratonikeia⁶⁵², Silifke⁶⁵³, Konya Ereğli Müzesi⁶⁵⁴ ve Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş. Cam Eserler Koleksiyonu⁶⁵⁵'nda bulunan Kat. No. 48'i benzerleri yardımıyla MS 2. yüzyıla tarihlemek mümkündür.

Çan gövdeli unguentariumlar için incelediğimiz son örnek M 109 mezarında ele geçen ve Kat. No. 49'dur. Mavi renk cam hamurundan serbest üfleme tekniğinde üretilen form kalın cidarlı, ağız ve boyun kısmı noksan olup, çan biçimli gövdesinde

⁶⁴¹ Çakmaklı, *Karia Bölgesi Roma Dönemi Cam Kap Tipolojisi*, 2012, s. 178, Kat. No. 11.1.

⁶⁴² Yurtseven, "Tarsus Köylü Garajı Mezarı Buluntuları" 2006, s. 119, resim 37, çizim 29.

⁶⁴³ Baybo, *Patara Kazılarında (1989-2001) Ele Geçen Cam Eserler*, 2003, s. 87 Kat. No. 23-25 levha II, res. 23-25.

⁶⁴⁴ Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, *Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu Cam Eserler Kataloğu*, 1984, s. 26, Kat. No. 129, res. 55b.

⁶⁴⁵ Hayes, *Roman and Pre-Roman Glass in the Royal Ontario Museum*, 1975, s. 173, 202, fig. 8, no. 237, pl. 16, no. 236; Vessberg and Westholm, *The Hellenistic and Roman Periods in Cyprus*, Swedish Cyprus Expedition, 1956, s. 163, fig. 50, no. 3

⁶⁴⁶ Çakmaklı, *Uşak Arkeoloji Müzesinde Korunan Roma Dönemine Ait Cam Eserler*, 2007, s. 82, no. 5

⁶⁴⁷ Lightfoot, *A Catalogue of Glass Vessels in Afyon Museum*, 1989, s. 84, fig. 3/1, pl. 4/3.

⁶⁴⁸ Isings, *Roman Glass in Limburg*, 1971, s. 65, fig. 15 no. 10

⁶⁴⁹ Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, *Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu Cam Eserler Kataloğu*, 1984, s. 22, Kat. No. 123, res. 54b.

⁶⁵⁰ Gürler, *Tire Müzesi Cam Eserleri*, 2000, s. 61-62, no. 76-77.

⁶⁵¹ Höpken ve Çakmaklı, *Narin Pırılı Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu*, 2015, s. 96-97, no. 187-188.

⁶⁵² Tamsü Polat, *Stratonikeia Akdağ Nekropolü Cam Buluntuları Üzerine Bir Değerlendirme*, 2010, s. 17, res. 4h

⁶⁵³ Erten, *Silifke Müzesi Cam Kataloğu*, 2018, s.79, Kat. No. 28.

⁶⁵⁴ Şahin, *Konya Ereğli Müzesi Cam Eserleri*, 2018, s. 117, Kat. No. 42.

⁶⁵⁵ Canav, *Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş. Cam Eserler Koleksiyonu*, 1985. s. 49, no. 54-55.

boğum bulunan formun gövdesi tanımlamada yardımcı olmuştur, form Kat. No. 37 ve 48'de olduğu gibi düz diple sonlanmaktadır. M 109 mezarında, Kat. No. 49 ile birlikte, Kat. No. 10'da değerlendirilen bardak ve bir adet Marcus Aurelius (MS 161-180) sikkesi⁶⁵⁶ bulunmuştur. Benzerleri, Kıbrıs⁶⁵⁷, Uşak Müzesi⁶⁵⁸, Afyon Müzesi⁶⁵⁹, Marseille⁶⁶⁰, Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu⁶⁶¹, Tire Müzesi⁶⁶², Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu⁶⁶³, Stratonikeia⁶⁶⁴, Silifke⁶⁶⁵, Konya Ereğli Müzesi⁶⁶⁶ ve Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş. Cam Eserler Koleksiyonu⁶⁶⁷nda bulunmaktadır. Benzerleri ve M 109 mezar buluntularından hareketle MS 2. yüzyıla tarihleyebiliriz.

3.2.2.3.5. Şamdan Gövdeli Unguentariumlar (Kat. No. 50-52)

Cam unguentariumlardan bir diğer tip şamdan biçimli örneklerdir, formun en belirgin özelliği uzun silindirik boynu ve konik yayvan gövdesidir, dip genellikle konkavdır. Açık mavi cam hamurundan serbest üfleme tekniğinde üretildiği anlaşılan formun, ağız kenarı dışa çekildikten sonra aşağı katlanmıştır, uzun silindirik boyun, yayvan konik gövde ve konkav diple sonlanmaktadır. M 111 (**Resim 20**) mezarında Kat. No. 50 ile birlikte bir adet Antoninus Pius (MS 138-161) dönemi sikke⁶⁶⁸, MS 1. yüzyıl ortalarına tarihlenen bir adet pişmiş toprak kandil⁶⁶⁹, MS 1. yüzyıl sonlarına tarihlenen iki adet pişmiş toprak figürin⁶⁷⁰ ve MS 1-2. yüzyıla tarihlenen bir adet bronz ayna⁶⁷¹ ele geçmiştir. Benzerleri Heerlen⁶⁷², Royal Ontario Museum⁶⁷³, Tokat

⁶⁵⁶ Çelikbaş, *Parion Roma Dönemi Kolonizasyon Sikkeleri*, 2010, s. 57 Kat. No. 5.

⁶⁵⁷ Hayes, *Roman and Pre-Roman Glass in the Royal Ontario Museum*, 1975, s. 173, 202, fig. 8, no. 237, pl. 16, no. 236; Vessberg and Westholm, *The Hellenistic and Roman Periods in Cyprus*, Swedish Cyprus Expedition, 1956, s. 163, fig. 50, no. 3

⁶⁵⁸ Çakmaklı, *Uşak Arkeoloji Müzesinde Korunan Roma Dönemine Ait Cam Eserler*, 2007, s. 82, no. 5

⁶⁵⁹ Lightfoot, *A Catalogue of Glass Vessels in Afyon Museum*, 1989, s. 84, fig. 3/1, pl. 4/3.

⁶⁶⁰ Isings, *Roman Glass in Limburg*, 1971, s. 65, fig. 15 no. 10

⁶⁶¹ Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, *Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu Cam Eserler Kataloğu*, 1984, s. 22, Kat. No. 123, res. 54b.

⁶⁶² Gürler, *Tire Müzesi Cam Eserleri*, 2000, s. 61-62, no. 76-77.

⁶⁶³ Höpken ve Çakmaklı, *Narin Pırlıltı Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu*, 2015, s. 96-97, no. 187-188.

⁶⁶⁴ Tamsü Polat, *Stratonikeia Akdağ Nekropolü Cam Buluntuları Üzerine Bir Değerlendirme*, 2010, s. 17, res. 4h

⁶⁶⁵ Erten, *Silifke Müzesi Cam Kataloğu*, 2018, s.79, Kat. No. 28.

⁶⁶⁶ Şahin, *Konya Ereğli Müzesi Cam Eserleri*, 2018, s. 117, Kat. No. 42.

⁶⁶⁷ Canav, *Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş. Cam Eserler Koleksiyonu*, 1985. s. 49, no. 54-55.

⁶⁶⁸ Çelikbaş, *Parion Roma Dönemi Kolonizasyon Sikkeleri*, 2010, s. 60 Kat. No. 14.

⁶⁶⁹ Yılmaz, *2005-2010 Yılları Arasında Bulunan Parion Nekropol Kandilleri*, 2012, s. 109, Kat. No. 33.

⁶⁷⁰ Kasapoğlu, *Parion Antik Kenti Roma Dönemi Terrakotta Figürinleri (2004-2013)*, 2015, s. 350, 353, Kat. No. 11, 16.

⁶⁷¹ Çelikbaş, *2005-2014 Parion Kazısı Metal (Bronz-Demir-Kurşun) Buluntuları*, 2016, s. 320, Kat. No. E12.

⁶⁷² Isings, *Roman Glass in Limburg*, 1971, s. 66, fig. 15 no. 15.

⁶⁷³ Hayes *Roman and Pre-Roman Glass in the Royal Ontario Museum*, 1975. s. 75, fig. 9 no. 259.

Müzesi⁶⁷⁴, Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu⁶⁷⁵, Kıbrıs⁶⁷⁶, Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş. Cam Eserler Koleksiyonu⁶⁷⁷, Muğla⁶⁷⁸, Medusa Cam Koleksiyonu⁶⁷⁹, Tire Müzesi⁶⁸⁰, İzmir Ticaret Tarihi Müzesi⁶⁸¹, Bergama Müzesi⁶⁸², Sardes⁶⁸³, Troia⁶⁸⁴, Diyarbakır Müzesi⁶⁸⁵, Kahramanmaraş Müzesi⁶⁸⁶ ve Idyma⁶⁸⁷’da bulunmaktadır. Mezar konteksi geniş bir tarih aralığı vermekle birlikte, şamdan biçimli unguentariumların MS 2. yüzyılda yaygın olarak görülen bir form olmasından yola çıkarak Kat. No. 50 için MS 2. yüzyıl tarihini önermek uygun olacaktır.

Bir diğer şamdan gövdeli unguentarium M 188 (**Resim 21**) mezarında bulunmuş olan Kat. No. 51’dir. Buz rengi cam hamurundan, serbest üfleme tekniğinde üretilen formun ağız kısmı dışa çekilerek içe katlanmış, uzun silindirik boyundan basık konik gövdeye geçiş aletle belirginleştirilip, form konkav diple sonlanmıştır. M 188 mezarında henüz yayınlanmamış, iki adet pişmiş toprak unguentarium, bir adet pişmiş toprak lagynos, bir adet pişmiş toprak kandil ve bir adet pişmiş toprak figürin ele geçmiştir. Kat. No. 51’in benzerleri Heerlen⁶⁸⁸, Royal Ontario Museum⁶⁸⁹, Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu⁶⁹⁰, Kıbrıs⁶⁹¹, Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş. Cam Eserler Koleksiyonu⁶⁹², Muğla⁶⁹³, Medusa Cam Koleksiyonu⁶⁹⁴, Tokat Müzesi⁶⁹⁵, Tire

⁶⁷⁴ Eker, *Tokat Müzesi’ndeki Cam Kaplar ve 3D Modelleme Çalışması*, 2016, s.110, Kat. No. U18.

⁶⁷⁵ Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, *Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu Cam Eserler Kataloğu*, 1984, s. 26, Kat. No. 128, res. 56.

⁶⁷⁶ Vessberg and Westholm, *The Hellenistic and Roman Periods in Cyprus*, Swedish Cyprus Expedition, 1956, s. 163, fig. 49, no. 18.

⁶⁷⁷ Canav, *Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş. Cam Eserler Koleksiyonu*, 1985. s. 51, no. 62.

⁶⁷⁸ Özet, *Dipten Gelen Parıltı, Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi Cam Eserleri*, 1998, s. 127 no. 84.

⁶⁷⁹ Höpken ve Çakmaklı, *Narin Pırılı Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu*, 2015, s. 111, no. 228.

⁶⁸⁰ Gürler, *Tire Müzesi Cam Eserleri*, 2000, s. 59, no. 72.

⁶⁸¹ Gürler, *İzmir Ticaret Odası Cam Eserleri*, 2007, s. 92, no: 13.

⁶⁸² Atila-Gürler, *Bergama Müzesi Cam Eserleri*, 2008, s. 95-106, Kat. No. 154-173.

⁶⁸³ Saldern, *Ancient and Byzantine Glass from Sardis*, 1980, pl. 8, no. 155.

⁶⁸⁴ Polat, *Troia’nın Hellenistik ve Roma Dönemi Nekropoller*, 2005, s.47, Kat. No. BK.28.

⁶⁸⁵ Hanar, *Diyarbakır Müzesindeki Cam Kaplar*, 2018, s. 252, Kat. No. 111-112.

⁶⁸⁶ Eker, *Kahramanmaraş Müzesi’ndeki Cam Eserler*, 2014, s. 390, Kat. No. 300.

⁶⁸⁷ Çakmaklı, *Karia Bölgesi Roma Dönemi Cam Tipolojisi*, 2012, s. 179, Kat. No.11.2.

⁶⁸⁸ Isings, *Roman Glass in Limburg*, 1971, s. 66, fig. 15 no. 15.

⁶⁸⁹ Hayes *Roman and Pre-Roman Glass in the Royal Ontario Museum*, 1975. s. 75, fig. 9 no. 259.

⁶⁹⁰ Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, *Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu Cam Eserler Kataloğu*, 1984, s. 26, Kat. No. 128, res. 56.

⁶⁹¹ Vessberg and Westholm, *The Hellenistic and Roman Periods in Cyprus*, Swedish Cyprus Expedition, 1956, s. 163, fig. 49, no. 18.

⁶⁹² Canav, *Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş. Cam Eserler Koleksiyonu*, 1985. s. 51, no. 62.

⁶⁹³ Özet, *Dipten Gelen Parıltı, Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi Cam Eserleri*, 1998, s. 127 no. 84.

⁶⁹⁴ Höpken ve Çakmaklı, *Narin Pırılı Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu*, 2015, s. 111, no. 228.

⁶⁹⁵ Eker, *Tokat Müzesi’ndeki Cam Kaplar ve 3D Modelleme Çalışması*, 2016, s.110, Kat. No. U18.

Müzesi⁶⁹⁶, İzmir Ticaret Tarihi Müzesi⁶⁹⁷, Bergama Müzesi⁶⁹⁸, Sardes⁶⁹⁹, Troia⁷⁰⁰, Diyarbakır Müzesi⁷⁰¹, Kahramanmaraş Müzesi⁷⁰² ve Idyma⁷⁰³'da bulunmaktadır. Form özellikleri dikkate alındığında benzerlerin de yardımıyla Kat. No. 51'i MS 2. yüzyıla tarihleyebiliriz.

Şamdan biçimli unguentariumlar için son örnek oldukça ilginç bir buluntudur. 1535-2300 No.'lu karolajda 6.80 m seviyede bulunan Kat. No. 52'nin ağız kısmı bir sikke ile kapatılmış olarak ele geçmiştir (**Resim 22**). Ağız kısmı dışa çekilerek içe doğru katlanan form uzun silindirik boyunla devam eder, basık konik gövde konkav dip ile sonlanır, dipte noble izi belirgindir. Benzerleri Heerlen⁷⁰⁴, Royal Ontario Museum⁷⁰⁵, Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu⁷⁰⁶, Kıbrıs⁷⁰⁷, Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş. Cam Eserler Koleksiyonu⁷⁰⁸, Muğla⁷⁰⁹, Medusa Cam Koleksiyonu⁷¹⁰, Tire Müzesi⁷¹¹, İzmir Ticaret Tarihi Müzesi⁷¹², Bergama Müzesi⁷¹³, Tokat Müzesi⁷¹⁴, Sardes⁷¹⁵, Troia⁷¹⁶, Diyarbakır Müzesi⁷¹⁷, Kahramanmaraş Müzesi⁷¹⁸ ve Idyma⁷¹⁹'da bulunan Kat. No. 52'yi form yönünden benzerleri ve ağız kısmına kapatılan sikke yardımıyla MS 2. yüzyıla tarihlememiz mümkündür.

⁶⁹⁶ Gürler, *Tire Müzesi Cam Eserleri*, 2000, s. 59, no. 72.

⁶⁹⁷ Gürler, *İzmir Ticaret Odası Cam Eserleri*, 2007, s. 92, no: 13.

⁶⁹⁸ Atila-Gürler, *Bergama Müzesi Cam Eserleri*, 2008, s. 95-106, Kat. No. 154-173.

⁶⁹⁹ Saldern, *Ancient and Byzantine Glass from Sardis*, 1980, pl. 8, no. 155.

⁷⁰⁰ Polat, *Troia'nın Hellenistik ve Roma Dönemi Nekropoller*, 2005, s.47, Kat. No. BK.28.

⁷⁰¹ Hanar, *Diyarbakır Müzesindeki Cam Kaplar*, 2018, s. 252, Kat. No. 111-112.

⁷⁰² Eker, *Kahramanmaraş Müzesi'ndeki Cam Eserler*, 2014, s. 390, Kat. No. 300.

⁷⁰³ Çakmaklı, *Karia Bölgesi Roma Dönemi Cam Tipolojisi*, 2012, s. 179, Kat. No.11.2.

⁷⁰⁴ Isings, *Roman Glass in Limburg*, 1971, s. 66, fig. 15 no. 15.

⁷⁰⁵ Hayes *Roman and Pre-Roman Glass in the Royal Ontario Museum*, 1975. s. 75, fig. 9 no. 259.

⁷⁰⁶ Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, *Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu Cam Eserler Kataloğu*, 1984, s. 26, Kat. No. 128, res. 56.

⁷⁰⁷ Vessberg and Westholm, *The Hellenistic and Roman Periods in Cyprus*, Swedish Cyprus Expedition, 1956, s. 163, fig. 49, no. 18.

⁷⁰⁸ Canav, *Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş. Cam Eserler Koleksiyonu*, 1985. s. 51, no. 62.

⁷⁰⁹ Özet, *Dipten Gelen Parıltı, Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi Cam Eserleri*, 1998, s. 127 no. 84.

⁷¹⁰ Höpken ve Çakmaklı, *Narin Pırıltı Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu*, 2015, s. 111, no. 228.

⁷¹¹ Gürler, *Tire Müzesi Cam Eserleri*, 2000, s. 59, no. 72.

⁷¹² Gürler, *İzmir Ticaret Odası Cam Eserleri*, 2007, s. 92, no: 13.

⁷¹³ Atila-Gürler, *Bergama Müzesi Cam Eserleri*, 2008, s. 95-106, Kat. No. 154-173.

⁷¹⁴ Eker, *Tokat Müzesi'ndeki Cam Kaplar ve 3D Modelleme Çalışması*, 2016, s.110, Kat. No. U18.

⁷¹⁵ Saldern, *Ancient and Byzantine Glass from Sardis*, 1980, pl. 8, no. 155.

⁷¹⁶ Polat, *Troia'nın Hellenistik ve Roma Dönemi Nekropoller*, 2005, s.47, Kat. No. BK.28.

⁷¹⁷ Hanar, *Diyarbakır Müzesindeki Cam Kaplar*, 2018, s. 252, Kat. No. 111-112.

⁷¹⁸ Eker, *Kahramanmaraş Müzesi'ndeki Cam Eserler*, 2014, s. 390, Kat. No. 300.

⁷¹⁹ Çakmaklı, *Karia Bölgesi Roma Dönemi Cam Tipolojisi*, 2012, s. 179, Kat. No.11.2.

3.2.2.3.6. Tüp Gövdeli Unguentariumlar (Kat. No. 53-54)

En yaygın unguentarium formlarından biri olan tüp biçimli unguentariumlar basit şekilde boyun gövde genişliği hemen hemen eşit dibe doğru hafif şekilde genişleyen bazen hafif konkav bazen düz bazen de dış bükey dipleridir. MS 1. yüzyıldan 3. yüzyıla kadar görülmeye devam eden tüp biçimli unguentariumların erken örneklerinde boyun kısayken geçe doğru boynun uzadığı görülür⁷²⁰. Parion Tavşandere Nekropolünde iki adet örneği bulunan tüp biçimli unguentariumlardan ilki Kat. No. 53’de değerlendirilen M 193 buluntusudur. Bej renk cam hamurundan serbest üfleme tekniğinde üretilen Kat. No. 53’ün ağız kısmı içe doğru yuvarlatılmıştır, silindirik gövde boyunda geniş gövdeye doğru daralmış, kaideye doğru tekrar genişlemiştir, form dışbükey dip ile sonlanır. M 193 mezarından Kat. No. 53 ile birlikte, Kat. No 62’da değerlendirilen huni ağızlı halka dipli sürahi, MS 2. yüzyıla tarihlenen bir adet bronz sikke ele geçmiştir. Benzerleri, Tokat Müzesi⁷²¹, Diyarbakır Müzesi⁷²², Kahramanmaraş Müzesi⁷²³, Konya Ereğli Müzesi⁷²⁴, Adana-Şarköy⁷²⁵, Kaunos⁷²⁶, Patara⁷²⁷, Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu⁷²⁸, Tire Müzesi⁷²⁹, İznik⁷³⁰, Silifke Müzesi⁷³¹, Bursa-Kestel⁷³², İzmir Ticaret Tarihi Müzesi⁷³³ ve Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu⁷³⁴’nda bulunmaktadır. Benzerlerin ve mezar buluntularının tarihleri dikkate alındığında Kat. No. 53’ü MS 2. yüzyıla tarihlemek mümkündür.

Tüp biçimli unguentariumlardan bir diğeri C4d no’lu karelajda bulunmuş, Kat. No. 54’de değerlendirilmiştir. Sadece dip kısmı korunan unguentarium, açık mavi cam hamurundan serbest üfleme tekniğinde üretilmiş ve dışbükey bir özellik yansıtmaktadır. Benzerleri, Tokat Müzesi⁷³⁵, Diyarbakır Müzesi⁷³⁶, Kahramanmaraş

⁷²⁰ Erten Yağcı, *Başlangıcından Geç Antik Dönem Sonuna Kadar Anadolu’da Cam*, 1993, s. 133.

⁷²¹ Eker, *Tokat Müzesi’ndeki Cam Kaplar ve 3D Modelleme Çalışması*, 2016, s. 133, Kat. No. §41.

⁷²² Hanar, *Diyarbakır Müzesindeki Cam Kaplar*, 2018, s. 406, Kat. No. 419.

⁷²³ Eker, *Kahramanmaraş Müzesi’ndeki Cam Eserler*, 2014, s. 288-289, Kat. No. 95-98.

⁷²⁴ Şahin, *Konya Ereğli Müzesi Cam Eserleri*, 2018, s. 112-113, Kat. No. 36-37.

⁷²⁵ Kurup, *Kayseri Müzesi Cam Eserleri*, 2015, s. 110, Kat. No. 17.

⁷²⁶ Özet, *Dipten Gelen Parıltı, Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi Cam Eserleri*, 1998, s. 51, no. 18.

⁷²⁷ Baybo, *Patara Kazılarında (1989-2001) Ele Geçen Cam Eserler*, 2003, s. 85, Kat. No. 14, çiz. 4,

⁷²⁸ Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, *Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu Cam Eserler Kataloğu*, 1984, s. 33, Kat. No. 237, res. 104c.

⁷²⁹ Gürlü, *Tire Müzesi Cam Eserleri*, 2000, s. 32-33, no. 18-19.

⁷³⁰ Canav, *Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş. Cam Eserler Koleksiyonu*, 1985. s. 45, no. 41.

⁷³¹ Erten, *Silifke Müzesi Cam Kataloğu*, 2018, s.183, Kat. No. 69.

⁷³² Atıla-Gürlü, *Bergama Müzesi Cam Eserleri*, 2008, s. 33, Kat. No. 34.

⁷³³ Gürlü, *İzmir Ticaret Odası Cam Eserleri*, 2007, s. 89, no: 7.

⁷³⁴ Höpken ve Çakmaklı, *Narin Pırıltı Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu*, 2015, s.92-93, no. 173-175.

⁷³⁵ Eker, *Tokat Müzesi’ndeki Cam Kaplar ve 3D Modelleme Çalışması*, 2016, s. 133, Kat. No. §41.

⁷³⁶ Hanar, *Diyarbakır Müzesindeki Cam Kaplar*, 2018, s. 406, Kat. No. 419.

Müzesi⁷³⁷, Konya Ereğli Müzesi⁷³⁸, Adana-Şarköy⁷³⁹, Kaunos⁷⁴⁰, Patara⁷⁴¹, Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu⁷⁴², Tire Müzesi⁷⁴³, Silifke Müzesi⁷⁴⁴, İznik⁷⁴⁵, Bursa-Kestel⁷⁴⁶, İzmir Ticaret Tarihi Müzesi⁷⁴⁷ ve Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu⁷⁴⁸’nda bulunan Kat. No. 54’ü form yönünden benzerleri yardımıyla MS 2. yüzyıla tarihleyebiliriz.

3.2.2.4. Şişeler (Tablo 6-7)

3.2.2.4.1. Renkli Bant Şişeler

Renkli banta sahip şişeler MÖ 1. yüzyıl boyunca agat ve onix gibi değerli taşların taklidi olarak yapılmışlardır⁷⁴⁹. Çeşitli tekniklerde üretilen formlardan bazıları, düz bir yüzey üzerinde döndürülerek, bazıları çekirdek sarma tekniğiyle, bazıları da üfleme tekniğiyle üretilmişlerdir. Bu şişeler MÖ 1. yüzyılın sonu-MS 1. yüzyılın başında eski tekniklerle üretilen modern şişelerdir. Üfleme daha kolay bir teknik olduğu için bu teknikle üretilenlerin sayısı fazladır. Mermer etkisi, form üfleme çubuğunun ucundayken çevrilip döndürülerek, kullanılan daha açık tonlarla verilir⁷⁵⁰. Renkli ve hareketli dekorasyon bir yeniliktir ve formun yüzeyine mermer görünümü veren renkli bantlar nedeniyle bu adı alır. Renkli gövde üzerine beyaz camdan bir iplik uygulayarak yapım süreci tamamlanır⁷⁵¹. Üfleme tekniğinde yapılmış renkli bant şişeler İmparatorluğun doğusunda ve batısında üretilmişlerdir⁷⁵². Doğu ve batı ürünleri arasında çok az fark vardır, yassı formlar daha çok doğuda tercih edilmiştir⁷⁵³. Bu şişelerden Samothrake'nin güney nekropolisinde çok sayıda bulunmuştur. İtalya'da Aquileia'daki buluntular ise yerel üretimdir⁷⁵⁴. Samothrake'de Güney nekropolisinde

⁷³⁷ Eker, *Kahramanmaraş Müzesi'ndeki Cam Eserler*, 2014, s. 288-289, Kat. No. 95-98.

⁷³⁸ Şahin, *Konya Ereğli Müzesi Cam Eserleri*, 2018, s. 112-113, Kat. No. 36-37.

⁷³⁹ Kurup, *Kayseri Müzesi Cam Eserleri*, 2015, s. 110, Kat. No. 17.

⁷⁴⁰ Özet, *Dipten Gelen Parıltı, Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi Cam Eserleri*, 1998, s. 51, no. 18.

⁷⁴¹ Baybo, *Patara Kazılarında (1989-2001) Ele Geçen Cam Eserler*, 2003, s. 85, Kat. No. 14, çiz. 4,

⁷⁴² Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, *Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu Cam Eserler Kataloğu*, 1984, s. 33, Kat. No. 237, res. 104c.

⁷⁴³ Gürler, *Tire Müzesi Cam Eserleri*, 2000, s. 32-33, no. 18-19.

⁷⁴⁴ Erten, *Silifke Müzesi Cam Kataloğu*, 2018, s.183, Kat. No. 69.

⁷⁴⁵ Canav, *Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş. Cam Eserler Koleksiyonu*, 1985. s. 45, no. 41.

⁷⁴⁶ Atila-Gürler, *Bergama Müzesi Cam Eserleri*, 2008, s. 33, Kat. No. 34.

⁷⁴⁷ Gürler, *İzmir Ticaret Odası Cam Eserleri*, 2007, s. 89, no: 7.

⁷⁴⁸ Höpken ve Çakmaklı, *Narin Pırıltı Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu*, 2015, s.92-93, no. 173-175.

⁷⁴⁹ E. Marianne Stern, *Ancient Glass at the Fondation Custodia* (Collection Frits Lugt), Utrecht, Paris 1977, s. 33.

⁷⁵⁰ Stern, *Ancient Glass at the Fondation Custodia*, 1977, s. 33.

⁷⁵¹ Grossmann, *Ancient Glass a Guide to the Yale Collection*, 2002, s. 11, fig. 10.

⁷⁵² David Whitehouse, *Roman Glass in the Corning Museum of Glass*, Vol. 1, New York 1997, s. 39.

⁷⁵³ Stern, *Ancient Glass at the Fondation Custodia*, 1977, s. 34.

⁷⁵⁴ Stern, *Ancient Glass at the Fondation Custodia*, 1977, s. 34.

bulunan renkli bant üfleme şişelerde de renkler beyaz opak ile kombine edilmiş sarımsı kahverengi, mor ve parlak mavidir⁷⁵⁵.

3.2.2.4.1.1. Küresel Gövdeli Renkli Bant Şişeler (Kat. No. 55-56)

M 174 mezarından 2012 çalışmalarında ele geçen küresel formlu şişe bal rengi cam hamurundan serbest üfleme tekniğinde üretilmiştir. Çarkta kesilerek düzleştirilmiş şişenin ağzı huni şeklinde dışa meyillidir, uzun silindirik boyundan küresel gövdeye geçişi yumuşak olan form düz diple sonlanmaktadır. M 174 mezarında, Kat. No. 55 ile birlikte, Kat. No. 57’de değerlendirilen bir adet basık gövdeli renkli bant şişe, iki adet Kat. No. 58 ve Kat. No. 59 değerlendirilen küresel gövdeli minyatür şişe, Kat. No. 62’de değerlendirilen torba gövdeli minyatür şişe ile henüz herhangi bir yayında değerlendirilmemiş olan, bir adet kemik toka, bir adet mermer unguentarium, bir adet pişmiş toprak kandil, beş adet pişmiş toprak unguentarium bulunmuştur. Benzerleri Corning Museum⁷⁵⁶, Israel Museum⁷⁵⁷ ve Samothrake⁷⁵⁸’de bulunan Kat. No. 55’i M 174 mezar konteksi ve benzerlerinin yardımıyla MS 1. yüzyılın ilk yarısına tarihleyebiliriz.

Küresel gövdeli renkli bant şişelerden bir diğeri M 194 mezar buluntusu olan Kat. No. 56’dır. M 194 **(Resim 33)** mezarında kremasyon gömü uygulanmış olmasından dolayı Kat. No. 56’nın ağız kısmı ve küresel gövdesinde deformasyon oluşmuştur. Opak mavi renk cam hamurundan serbest üfleme tekniğinde üretilen formun ağzı dışa çekilip içe katlanmıştır. Basık boyundan küresel gövdeye geçişte yumuşak bir hatla verilmiştir ve kap düz diple sonlanmaktadır. Kat. No. 56 ile birlikte M 194 mezarında, dokuz adet pişmiş toprak unguentarium, bir adet pişmiş toprak kandil bulunmuştur. Benzerleri, Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş. Cam Eserler Koleksiyonu⁷⁵⁹, Corning Museum⁷⁶⁰ ve Israel Museum⁷⁶¹ ve Samothrake⁷⁶²’de

⁷⁵⁵ Dusenbery, Samothrace The Nekropoleis Catalogues of Objects by Categories, 1998, s. 40.

⁷⁵⁶ Whitehouse, *Roman Glass in the Corning Museum of Glass*, 1997, s. 39, no 769.

⁷⁵⁷ Israeli, *Ancient Glass in the Israel Museum, The Eliahu Dobkin Collection and Other Gifts*, 2003, s.115 no. 100-101.

⁷⁵⁸ Dusenbery, Samothrace The Nekropoleis Catalogues of Objects by Categories, 1998, s. 1088, no. S219-19.

⁷⁵⁹ Canav, *Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş. Cam Eserler Koleksiyonu*, 1985. s. 41, no. 30.

⁷⁶⁰ Whitehouse, *Roman Glass in the Corning Museum of Glass*, 1997, s. 39, no 769.

⁷⁶¹ Israeli, *Ancient Glass in the Israel Museum, The Eliahu Dobkin Collection and Other Gifts*, 2003, s.115 no. 100-101.

⁷⁶² Dusenbery, Samothrace The Nekropoleis Catalogues of Objects by Categories, 1998, s. 1088, no. S219-19.

bulunan Kat. No. 56'yı yapım tekniği açısından benzerleri yardımıyla MS 1. yüzyılın ilk yarısında tarihlemek uygun olacaktır.

3.2.2.4.1.2. Basık Gövdeli Renkli Bant Şişeler (Kat. No. 57)

Renkli bant şişelerden bir diğeri Kat. No. 55 gibi yine M 174 mezarında ele geçen ve Kat. No. 57'de değerlendirilen basık gövdeli şişedir. Mor renk cam hamurundan, serbest üfleme tekniğinde üretilen basık gövdeli şişenin ağız kısmı korunmamıştır. Silindirik boyun gövdeye doğru genişlemiş, gövde boyun ve kaide kısmından basık olup, şişkin gövde kaideye doğru daralmış ve hafif konkav diple sonlanmıştır. M 174 mezarında, Kat. No. 57 ile birlikte, Kat. No. 55'de değerlendirilen bir adet küresel gövdeli renkli bant şişe, iki adet Kat. No. 58 ve Kat. No. 59 değerlendirilen küresel gövdeli minyatür şişe, Kat. No. 62'de değerlendirilen torba gövdeli minyatür şişe ile henüz herhangi bir yayında değerlendirilmemiş olan, bir adet kemik toka, bir adet mermer unguentarium, bir adet pişmiş toprak kandil, beş adet pişmiş toprak unguentarium bulunmuştur. Benzerleri, Berlin⁷⁶³, Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu⁷⁶⁴, Royal Ontario Museum⁷⁶⁵ ve Samothrake⁷⁶⁶'de bulunmaktadır. Kat. No. 57'yi benzerleri ve M 174 mezarında bulunan diğer buluntuların tarihlerinden yola çıkarak MS 1. yüzyılın ilk yarısına tarihleyebiliriz.

3.2.2.4.2. Küresel Gövdeli Minyatür Şişeler (Kat. No. 58-61)

Parion Tavşandere Nekropolünde dört örnekle temsil edilen küresel gövdeli minyatür cam şişeler Erken İmparatorluk Dönemi camları arasında iyi tanınan bir grubu oluştururlar⁷⁶⁷. Kat. No. 58 ve 59 olarak çalışmamızda temsil edilen bu gruba ait iki örnek M 174 mezarında bulunmuştur. Bu örneklerden Kat. No. 58 bej rengi cam hamurundan serbest üfleme tekniğinde üretilmiş oldukça ince cidarlıdır. Dışa çekilerek içe katlanmış ağız ve yaklaşık gövde uzunluğunun yarısı kadar silindirik boyundan, küresel gövdeye geçiş yumuşak hatla verilmiş olup, formun hafif konkav diple sonlandığı görülmektedir. Kat. No. 59 kısmen gövdenin bir kısmı, boyun ve ağız kısmı korunmuş olup, mavi renk cam hamurundan serbest üfleme tekniğinde üretilmiş

⁷⁶³ Wolf-Dieter Heilmeyer, *Antiken museum Berlin, Die ausgestellten Werke*, Staatliche Museen Preussischer Kulturbesitz, Berlin 1988, s. 46, no. 10.

⁷⁶⁴ Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, *Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu Cam Eserler Kataloğu*, 1984, s. 23, Kat. No. 85, res. 35.

⁷⁶⁵ Hayes, *Roman and Pre-Roman Glass in the Royal Ontario Museum*, 1975, s. 51, pl. 9, no. 101.

⁷⁶⁶ Dusenbery, *Samothrace The Nekropoleis Catalogues of Objects by Categories*, 1998, s. 1088, no. S219-19.

⁷⁶⁷ Erten, *Silifke Müzesi Cam Kataloğu*, 2018, s.197.

olan form Kat. No. 58 gibi oldukça ince cidarlıdır ağız kısmı içe katlanmış olan Kat. No. 59'un boynu ise Kat. No. 58'e göre daha uzundur. M 174 mezarında, Kat. No. 58 ve Kat. No. 59 ile birlikte, Kat. No. 62'de değerlendirilen torba gövdeli minyatür şişe, iki adet Kat. No. 55 ve 57'de değerlendirilen renkli bant şişe ile henüz herhangi bir yayında değerlendirilmemiş olan, bir adet kemik toka, bir adet mermer unguentarium, bir adet pişmiş toprak kandil, beş adet pişmiş toprak unguentarium ele geçmiştir. Benzerleri, Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu⁷⁶⁸, Balıkesir⁷⁶⁹, Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu⁷⁷⁰, Patara⁷⁷¹, Kıbrıs⁷⁷², Royal Ontario Museum⁷⁷³, Diyarbakır Müzesi⁷⁷⁴, İzmir Ticaret Tarihi Müzesi⁷⁷⁵, Silifke Müzesi⁷⁷⁶ ve Bergama Müzesi⁷⁷⁷, de bulunan 58 ve 59 Kat. No.'lu küresel gövdeli minyatür şişeleri, benzerlerin tarihleri ve mezar buluntuları yardımıyla MS 1. yüzyılın ilk yarısına tarihlemek uygun olacaktır.

Küresel gövdeli minyatür cam şişelerden bir diğeri M 198 mezarında bulunan Kat. No. 60'dır. Açık mavi cam hamurundan serbest üfleme tekniğinde üretilen formun ağzı dışa çekilerek yuvarlatılmış, boyun kısmı Kat. No. 59 ile benzerdir. Örneğin dip kısmı ele geçmemiştir. M 198 (**Resim 31**) mezarında Kat. No. 60 ile birlikte henüz değerlendirilmemiş bir adet pişmiş toprak lagynos, dört adet pişmiş toprak figürin, bir adet pişmiş toprak kandil, bir adet bronz sikke bulunmuştur. Benzerleri, Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu⁷⁷⁸, Balıkesir⁷⁷⁹, Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu⁷⁸⁰, Patara⁷⁸¹, Kıbrıs⁷⁸², Diyarbakır Müzesi⁷⁸³, Royal Ontario Museum⁷⁸⁴,

⁷⁶⁸ Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, *Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu Cam Eserler Kataloğu*, 1984, s. 33, Kat. No. 237, res. 104c.

⁷⁶⁹ Canav, *Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş. Cam Eserler Koleksiyonu*, 1985. s. 47, no. 49.

⁷⁷⁰ Höpken ve Çakmaklı, *Narin Pırılı Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu*, 2015, s. 122-123, no. 261-265.

⁷⁷¹ Baybo, *Patara Kazılarında (1989-2001) Ele Geçen Cam Eserler*, 2003, s. 97, Kat. No. 49, lev. III/50.

⁷⁷² Vessberg and Westholm, *The Hellenistic and Roman Periods in Cyprus*, Swedish Cyprus Expedition, 1956, s. 154, fig. 48, no. 7.

⁷⁷³ Hayes, *Roman and Pre-Roman Glass in the Royal Ontario Museum*, 1975, s. 69, no. 217, pl. 16.

⁷⁷⁴ Hanar, *Diyarbakır Müzesindeki Cam Kaplar*, 2018, s. 406, Kat. No. 419.

⁷⁷⁵ Gürler, *İzmir Ticaret Odası Cam Eserleri*, 2007, s. 97, no: 23.

⁷⁷⁶ Erten, *Silifke Müzesi Cam Kataloğu*, 2018, s.197, Kat. No. 76.

⁷⁷⁷ Atila-Gürler, *Bergama Müzesi Cam Eserleri*, 2008, s. 26, Kat. No. 19.

⁷⁷⁸ Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, *Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu Cam Eserler Kataloğu*, 1984, s. 33, Kat. No. 237, res. 104c.

⁷⁷⁹ Canav, *Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş. Cam Eserler Koleksiyonu*, 1985. s. 47, no. 49.

⁷⁸⁰ Höpken ve Çakmaklı, *Narin Pırılı Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu*, 2015, s. 122-123, no. 261-265.

⁷⁸¹ Baybo, *Patara Kazılarında (1989-2001) Ele Geçen Cam Eserler*, 2003, s. 97, Kat. No. 49, çiz. 22-24,

⁷⁸² Vessberg and Westholm, *The Hellenistic and Roman Periods in Cyprus*, Swedish Cyprus Expedition, 1956, s. 154, fig. 48, no. 7.

⁷⁸³ Hanar, *Diyarbakır Müzesindeki Cam Kaplar*, 2018, s. 406, Kat. No. 419.

⁷⁸⁴ Hayes, *Roman and Pre-Roman Glass in the Royal Ontario Museum*, 1975, s. 69, no. 217, pl. 16.

İzmir Ticaret Tarihi Müzesi⁷⁸⁵, Silifke Müzesi⁷⁸⁶ ve Bergama Müzesi⁷⁸⁷,de bulunan Kat. No. 60 için MS 1. yüzyıl tarihini önermek uygundur.

TSM 6 mezarından bulunan küresel gövdeli minyatür cam şişe Kat. No. 61 Parion Nekropol örneklerinin sonuncusudur. Açık yeşil cam hamurundan serbest üfleme tekniğinde üretilen form diğer örneklerle göre daha kaba ve kalın cidarlıdır, ağzı dışa çekilerek yuvarlatılmış olan Kat. No. 61'in silindirik boynu diğer örneklerden daha geniştir, eserde küresel gövde hafif konkav dipole sonlanmıştır. TSM 6 mezarında Kat. No. 61 ile birlikte, MÖ geç 1. yüzyıl-MS 1. yüzyılın ilk yarısına tarihlenen, bir adet pişmiş toprak kandil⁷⁸⁸, MS 1. yüzyılın ilk yarısına tarihlenen, dört adet pişmiş toprak soğan gövdeli unguentarium⁷⁸⁹ ve bir adet pişmiş toprak lagynos⁷⁹⁰ ile Kat. No. 13'de değerlendirilen bir adet armudi gövdeli unguentariumla Kat. No. 63'de değerlendirilen bir adet basık gövdeli cam şişeyle ele geçmiştir. Benzerleri Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu⁷⁹¹, Balıkesir⁷⁹², Diyarbakır Müzesi⁷⁹³, Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu⁷⁹⁴, Patara⁷⁹⁵, Kıbrıs⁷⁹⁶, Royal Ontario Museum⁷⁹⁷, İzmir Ticaret Tarihi Müzesi⁷⁹⁸, Silifke Müzesi⁷⁹⁹ ve Bergama Müzesi⁸⁰⁰,de bulunmuştur. Benzerlerin ve TSM 6 mezarında bulunan konteks malzemenin yardımıyla, Kat. No. 61'i MS 1. yüzyıla tarihleyebiliriz.

3.2.2.4.3. Basık Gövdeli Şişeler (Kat. No. 62)

Basık gövdeli şişeler için tek örnek Kat. No. 62'dir. TSM 6 mezarı buluntusu olan örnek de dışa çekilmiş ağız kenarı aşağı yuvarlatılmış, uzun silindirik boyun gövdeye doğru genişlemiş olup, küresel geniş gövde, boyun kısmından ve kaideden

⁷⁸⁵ Gürler, İzmir Ticaret Odası Cam Eserleri, 2007, s. 97, no: 23.

⁷⁸⁶ Erten, *Silifke Müzesi Cam Kataloğu*, 2018, s.197, Kat. No. 76.

⁷⁸⁷ Atila-Gürler, *Bergama Müzesi Cam Eserleri*, 2008, s. 26, Kat. No. 19.

⁷⁸⁸ Yılmaz, *2005-2010 Yılları Arasında Bulunan Parion Nekropol Kandilleri*, 2012, s. 126, Kat. No. 50.

⁷⁸⁹ Kasapoğlu, *Parion Nekropolü 2006 Yılı Seramik Buluntuları*, 2008, s. 105, 107, 112, 127, Kat. No. 11, 15, 22, 26.

⁷⁹⁰ Kasapoğlu, *Parion Nekropolü 2006 Yılı Seramik Buluntuları*, 2008, s. 127, Kat. No. 55.

⁷⁹¹ Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, *Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu Cam Eserler Kataloğu*, 1984, s. 33, Kat. No. 237, res. 104c.

⁷⁹² Canav, *Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş. Cam Eserler Koleksiyonu*, 1985. s. 47, no. 49.

⁷⁹³ Hanar, *Diyarbakır Müzesindeki Cam Kaplar*, 2018, s. 408, Kat. No. 424.

⁷⁹⁴ Höpken ve Çakmaklı, *Narin Pırılı Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu*, 2015, s. 122-123, no. 261-265.

⁷⁹⁵ Baybo, *Patara Kazılarında (1989-2001) Ele Geçen Cam Eserler*, 2003, s. 97, Kat. No. 49, çiz. 22-24,

⁷⁹⁶ Vessberg and Westholm, *The Hellenistic and Roman Periods in Cyprus*, 1956, s. 154, fig. 48, no. 7.

⁷⁹⁷ Hayes, *Roman and Pre-Roman Glass in the Royal Ontario Museum*, 1975, s. 69, no. 217, pl. 16.

⁷⁹⁸ Gürler, İzmir Ticaret Odası Cam Eserleri, 2007, s. 97, no: 23.

⁷⁹⁹ Erten, *Silifke Müzesi Cam Kataloğu*, 2018, s.197, Kat. No. 76.

⁸⁰⁰ Atila-Gürler, *Bergama Müzesi Cam Eserleri*, 2008, s. 26, Kat. No. 19.

basık bir görünüm yansıtırken, eserin hafif konkav dip ile sonlandığı dikkat çekmektedir. TSM 6'da Kat. No. 62 ile birlikte, MÖ geç 1. yüzyıl-MS 1. yüzyılın ilk yarısına tarihlenen, bir adet pişmiş toprak kandil⁸⁰¹, MS 1. yüzyılın ilk yarısına tarihlenen, dört adet pişmiş toprak soğan gövdeli unguentarium⁸⁰² ve bir adet pişmiş toprak lagynos⁸⁰³ ile Kat. No. 13'de değerlendirilen bir adet cam armudi gövdeli unguentarium ile Kat. No. 61'de ele alınan bir adet küresel gövdeli cam şişe ele geçmiştir. Form açısından benzerlerini, Royal Ontario Museum⁸⁰⁴ ve Kayseri Müzesi⁸⁰⁵'nde gördüğümüz Kat. No. 62'yi MS 1. yüzyıla tarihleyebiliriz.

3.2.2.4.4. Torba Gövdeli Şişeler (Kat. No. 63)

Torba gövdeli şişeler Isings'e göre erken dönemlerde yivli yapılmıştır, ağız kısmı eksik olan bütün şişeler uzun silindirik boyunlu olup, formun en belirgin özelliği yüksek torba biçimli gövdesidir. Gövde üzerinde yivler bulunan örnekler, hafif konkav dip ile sonlanmaktadır. Kat. No. 63 ile birlikte M 80 mezarında 7 Kat. No.'lu bardak ve 77 Kat. No.'lu Aryballos'un yanında, MS 1. yüzyılın ilk yarısına tarihlenen dört adet pişmiş toprak soğan gövdeli unguentarium⁸⁰⁶, MS 1. yüzyılın ilk yarısına tarihlenen bir adet pişmiş toprak lagynos⁸⁰⁷, MS 1. yüzyılın ilk yarısına tarihlenen bir adet pişmiş toprak tek kulplu kap⁸⁰⁸, MS 1. yüzyılın ortalarına tarihlenen bir adet pişmiş toprak kandil⁸⁰⁹ ve MS 1. yüzyıla tarihlenen bir adet demir yüzük⁸¹⁰ ele geçmiştir. Benzerlerini, Hierapolis⁸¹¹, Samothrace⁸¹², Bergama Müzesi⁸¹³, Israel

⁸⁰¹ Yılmaz, 2005-2010 Yılları Arasında Bulunan Parion Nekropol Kandilleri, 2012, s. 126, Kat. No. 50.

⁸⁰² Kasapoğlu, Parion Nekropolü 2006 Yılı Seramik Buluntuları, 2008, s. 105, 107, 112, 127, Kat. No. 11, 15, 22, 26.

⁸⁰³ Kasapoğlu, Parion Nekropolü 2006 Yılı Seramik Buluntuları, 2008, s. 127, Kat. No. 55.

⁸⁰⁴ Hayes, Roman and Pre-Roman Glass in the Royal Ontario Museum, 1975, s. 52, no. 109, pl. 9.

⁸⁰⁵ Kurup, Kayseri Müzesi Cam Eserleri, 2015, s. 181, Kat. No. 88.

⁸⁰⁶ Kasapoğlu, Parion Nekropolü 2006 Yılı Seramik Buluntuları, 2008, s. 105-106-108, Kat. No. 12-13-17-18.

⁸⁰⁷ Kasapoğlu, Parion Nekropolü 2006 Yılı Seramik Buluntuları, 2008, s. 128, Kat. No. 58.

⁸⁰⁸ Kasapoğlu, Parion Nekropolü 2006 Yılı Seramik Buluntuları, 2008, s. 132, Kat. No. 66.

⁸⁰⁹ Yılmaz, 2005-2010 Yılları Arasında Bulunan Parion Nekropol Kandilleri, 2012, s. 103, Kat. No. 27.

⁸¹⁰ Çelikbaş, 2005-2014 Parion Kazısı Metal (Bronz-Demir-Kurşun) Buluntuları, 2016, s. 461, Kat. No. R4.

⁸¹¹ Mehmet Okunak, Hierapolis Kuzey Nekropolü (159D Nolu Tümülüs) Anıt Mezar Buluntuları, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli 2005, s. 94-95, Kat. No. 24-25, res. 55-56

⁸¹² Dusenbery, Samothrace The Nekropoleis Catalogues of Objects by Categories, 1998, s. 1116, no. S220-5.

⁸¹³ Atilla-Gürler, Bergama Müzesi Cam Eserleri, 2008, s. 130, Kat. No. 202.

Museum⁸¹⁴ ve Jerusalem⁸¹⁵’de bulduğumuz, Kat. No. 63 benzerlerin ve mezar buluntularının yardımı ile MS 1. yüzyıla tarihlemek uygundur.

3.2.2.4.5. Torba Gövdeli Minyatür Şişeler (Kat. No. 64)

Torba gövdeli şişelerin minyatür versiyonu, Tavşandere Nekropol’ünde M 174 **(Resim 30)** mezarında bulunmuştur, Mor renkli cam hamurundan, serbest üfleme tekniğinde üretilmiş olan şişe oldukça ince cidarlıdır. Geniş ağız kenarı boyuna geçişte sert bir şekilde daralmış, sonra kaideye doğru genişleyerek torba şeklini alarak, düz diple sonlanmıştır. Kat. No. 64’de değerlendirdiğimiz şişeye birlikte, iki adet küresel gövdeli minyatür şişe, iki adet renkli bant şişe ile henüz herhangi bir yayında değerlendirilmemiş olan bir adet kemik toka, bir adet mermer unguentarium, bir adet pişmiş toprak kandil, beş adet pişmiş toprak unguentarium bulunmuştur. Kat. No. 64 için örneklerden biri, İzmir Ticaret Tarihi Müzesi⁸¹⁶’nde bulunan ve Gürler tarafından MS 1. yüzyılın ikinci yarısına tarihlenen minyatür şişedir. Bir diğeri Patara⁸¹⁷’da bulunan ve Baybo tarafından MS 1. yüzyıla tarihlenen minyatür şişedir. İzmir örneği form açısından Parion da bulunan şişe ile birebir benzerlik gösterirken Patara örneğinin gövdesi Parion ve İzmir örneklerine kıyasla daha dardır. Kat. No. 64, benzerlerin ve M 174 mezarında bulunan diğer camların tarihleri dikkate alındığında, MS 1. yüzyıl sonlarına tarihlendirilebilir.

3.2.2.4.6. Küresel Gövdeli Şişeler (Kat. No. 65-66)

Küresel gövdeli şişeler, ağız kısımları genellikle düz, kesme ve işlenmemiş olarak üretilmişlerdir, bazı örnekler, ateşte ısıtılarak yuvarlatılmış ya da içe katlanmıştır⁸¹⁸. Silindirik boyun şişkin küresel gövdeye geçişte aletle sıkıştırılmıştır, bazı örnekler düz diple sonlanırken bazıları hafif konkav diple sonlandığı da görülmektedir. Parion Nekropol’ünde bulunan örneklerden ilki Kat. No. 65’dir. M 177’de **(Resim 28)** bulunan 68 Kat. No.’lu huni ağızlı küresel şişe, MS 2. yüzyıl sonları-MS 3. yüzyıl başlarına tarihlenen bir adet pişmiş toprak at figürini⁸¹⁹, MS 2.

⁸¹⁴ Israeli, *Ancient Glass in the Israel Museum, The Eliahu Dobkin Collection and Other Gifts*, 2003, s.210 no. 246.

⁸¹⁵ Hayes, *Roman and Pre-Roman Glass in the Royal Ontario Museum*, 1975, s. 150, fig. 20, no. 619, pl. 16/224.

⁸¹⁶ Gürler, *İzmir Ticaret Odası Cam Eserleri*, 2007, s. 98, no: 26.

⁸¹⁷ Baybo, *Patara Kazılarında (1989-2001) Ele Geçen Cam Eserler*, 2003, s. 97, Kat. No. 50, Lev. III.

⁸¹⁸ Eker, *Kahramanmaraş Müzesi’ndeki Cam Eserler*, 2014, s. 343, Kat. No. 206.

⁸¹⁹ Kasapoğlu, *Parion Antik Kenti Roma Dönemi Terrakotta Figürinleri (2004-2013)*, 2015, s. 494, Kat. No. 494.

yüzyıla tarihlenen bir adet bronz oinochoe⁸²⁰ ve bir adet bronz çingırak'ın⁸²¹ yanında, iki adet pişmiş toprak unguentarium, üç adet pişmiş toprak kandil, bir adet kemik toka, beş adet bronz sikke bir adet altın yüzük ve iki çift altın küpe diğer konteks malzemelerdir. Benzerleri, Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu⁸²², Yüksel Erimtan Koleksiyonu⁸²³, Bodrum Müzesi⁸²⁴, Saloniki⁸²⁵, Tire⁸²⁶, Kayseri Müzesi⁸²⁷, Manisa⁸²⁸, Uşak-Banaz⁸²⁹, Uşak Arkeoloji Müzesi⁸³⁰, Stratonikeia⁸³¹, Konya Ereğli Müzesi⁸³², Kahramanmaraş Müzesi⁸³³, Medusa Cam Koleksiyonu⁸³⁴, Israel Museum⁸³⁵ ve Tokat-Niksar⁸³⁶ da bulunmuştur. Benzerlerinden ve M 177 mezar konteksinden hareketle Kat. No. 65 için MS 2. yüzyıl ikinci yarısı-3. yüzyıl başları bir tarihi önermek uygundur.

Bir diğer küresel gövdeli şişe, M 155 (**Resim 29**) mezarında bulunan Kat. No. 66'dır. Ağız kısmı kesilerek ateşte düzeltilmiş silindirik boyun gövdeye geçişte daraltılmıştır, omuzlardan basık olan form gövdeden şişkin kaideye doğru daralmaktadır ve hafif konkav dipole sonlanmaktadır. M 155 mezarından Kat. No. 66 ile birlikte, Çelikbaş tarafından MS 2.-3. yüzyıla tarihlenen bronz kolye bulunmuştur. Benzerleri, Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu⁸³⁷, Yüksel Erimtan Koleksiyonu⁸³⁸,

⁸²⁰ Çelikbaş, 2005-2014 Parion Kazısı Metal (Bronz-Demir-Kurşun) Buluntuları, 2016, s. 307, Kat. No. D4.

⁸²¹ Çelikbaş, 2005-2014 Parion Kazısı Metal (Bronz-Demir-Kurşun) Buluntuları, 2016, s. 350, Kat. No. G3.

⁸²² Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu Cam Eserler Kataloğu, 1984, s. 29, Kat. No. 173, res. 71a.

⁸²³ Lightfoot ve Arslan, Anadolu Antik Camları: Yüksel Erimtan Koleksiyonu, 1992 s. 122, no. 69.

⁸²⁴ Özet, Dipten Gelen Parıltı, Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi Cam Eserleri, 1998, s. 141 no. 95.

⁸²⁵ Anastassios C. Antonaras, Glassware in Late Antique Thessaloniké (Third to Seventh Centuries C.E.), (et. Laura Nasrallah, Choralambos Bakirtzis, Steven J. Friesen), From Roman to Early Christian Thessaloniké, Harvard 2010, s. 303, fig. 3.

⁸²⁶ Gürler, Tire Müzesi Cam Eserleri, 2000, s. 89, no. 101-102.

⁸²⁷ Kurup, Kayseri Müzesi Cam Eserleri, 2015, s. 184-187, Kat. No. 91-94.

⁸²⁸ Gürler, İzmir Ticaret Odası Cam Eserleri, 2007, s. 96, no: 21.

⁸²⁹ Lightfoot, A Catalogue of Glass Vessels in Afyon Museum, 1989, s. 99, fig. 7/3,

⁸³⁰ Çakmaklı, Uşak Arkeoloji Müzesinde Korunan Roma Dönemine Ait Cam Eserler, 2007, s. 97, no. 20.

⁸³¹ Çakmaklı, Karia Bölgesi Roma Dönemi Cam Kap Tipolojisi, 2012, s. 208, Kat. No. 33.

⁸³² Şahin, Konya Ereğli Müzesi Cam Eserleri, 2018, s. 91, Kat. No. 16.

⁸³³ Eker, Kahramanmaraş Müzesi'ndeki Cam Eserler, 2014, s. 288-289, Kat. No. 95-98.

⁸³⁴ Höpken ve Çakmaklı, Narin Pırıltı Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu, 2015, s. 46-47, no. 68-71.

⁸³⁵ Israeli, Ancient Glass in the Israel Museum, The Eliahu Dobkin Collection and Other Gifts, 2003, s.167, no. 176.

⁸³⁶ Eker, Tokat Müzesi'ndeki Cam Kaplar ve 3D Modelleme Çalışması, 2016, s.154-157, Kat. No.Ş62-Ş65.

⁸³⁷ Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu Cam Eserler Kataloğu, 1984, s. 33, Kat. No. 246, res. 108.

⁸³⁸ Lightfoot ve Arslan, Anadolu Antik Camları: Yüksel Erimtan Koleksiyonu, 1992 s. 122, no. 69.

Saloniki⁸³⁹, Bodrum Müzesi⁸⁴⁰, Uşak Arkeoloji Müzesi⁸⁴¹, Tire Müzesi⁸⁴², Manisa⁸⁴³, Stratonikeia⁸⁴⁴, Konya Ereğli Müzesi⁸⁴⁵, Kahramanmaraş Müzesi⁸⁴⁶, Medusa Cam Koleksiyonu⁸⁴⁷, Israel Museum⁸⁴⁸ ve Tokat-Niksar⁸⁴⁹, da bulunan 66 Kat. No.'lu şişeyi benzer örnekler ve mezarda bulunan bronz kolyeden de yola çıkarak MS 2. yüzyıl ikinci yarısı-3. yüzyıl başlarına tarihlendirmek uygun olacaktır.

3.2.2.4.7. Huni Ağızlı Küresel Şişeler (Kat. No. 67-68)

En erken örnekleri MS 3. yüzyılda görülmeye başlanan huni ağızlı şişe ve sürahiler Erken Bizans dönemi boyunca, genel formunda değişimler geçirerek kullanılmaya devam etmiştir⁸⁵⁰. Form yapısından dolayı içine sıvı doldurmaya çok uygun bir yapıda olan bu kaplar, uzun süre tercih edilen masa kapları olarak kullanım görmüştür⁸⁵¹. Açık mavi cam hamurundan serbest üfleme tekniğinde üretilen formun ağız kısmı huni biçiminde açık küresel gövdeye doğru daralmakta ve form hafif konkav dip ile sonlanmaktadır. M 115 mezarından Kat. No. 67 haricinde herhangi bir buluntu ele geçmemiştir. Kat. No. 67'nin benzerleri, Royal Ontario Museum⁸⁵², Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu⁸⁵³, Yüksel Erimtan Koleksiyonu⁸⁵⁴, Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi⁸⁵⁵, Tire Müzesi⁸⁵⁶, Niğde⁸⁵⁷, Afyon-Sandıklı⁸⁵⁸, Türkiye Şişe ve Cam

⁸³⁹ Antonaras, *Glassware in Late Antique Thessaloniké (Third to Seventh Centuries C.E.)*, 2010, s. 303, fig. 3.

⁸⁴⁰ Özet, *Dipten Gelen Parıltı, Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi Cam Eserleri*, 1998, s. 141 no. 95.

⁸⁴¹ Çakmaklı, *Uşak Arkeoloji Müzesinde Korunan Roma Dönemine Ait Cam Eserler*, 2007, s. 97, no. 20.

⁸⁴² Gürler, *Tire Müzesi Cam Eserleri*, 2000, s. 89, no. 101-102.

⁸⁴³ Gürler, *İzmir Ticaret Odası Cam Eserleri*, 2007, s. 96, no: 21.

⁸⁴⁴ Çakmaklı, *Karia Bölgesi Roma Dönemi Cam Kap Tipolojisi*, 2012, s. 208, Kat. No. 33.

⁸⁴⁵ Şahin, *Konya Ereğli Müzesi Cam Eserleri*, 2018, s. 91, Kat. No. 16.

⁸⁴⁶ Eker, *Kahramanmaraş Müzesi'ndeki Cam Eserler*, 2014, s. 288-289, Kat. No. 95-98.

⁸⁴⁷ Höpken ve Çakmaklı, *Narin Pırıltı Gaziantep Medusa Cam Kolleksiyonu*, 2015, s. 46-47, no. 68-71.

⁸⁴⁸ Israeli, *Ancient Glass in the Israel Museum, The Eliahu Dobkin Collection and Other Gifts*, 2003, s.167, no. 176.

⁸⁴⁹ Eker, *Tokat Müzesi'ndeki Cam Kaplar ve 3D Modelleme Çalışması*, 2016, s.154-157, Kat. No.Ş62-Ş65

⁸⁵⁰ Gençler, *Elaiussa Sebaste Antik Yerleşimi Cam Buluntuları*, 2009, s. 84.

⁸⁵¹ Gençler, *Elaiussa Sebaste Antik Yerleşimi Cam Buluntuları*, 2009, s. 84.

⁸⁵² Hayes, *Roman and Pre-Roman Glass in the Royal Ontario Museum*, 1975, s. 79, pl. 20, no. 290.

⁸⁵³ Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, *Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu Cam Eserler Kataloğu*, 1984, s. 34, Kat. No. 249, res. 110.

⁸⁵⁴ Lightfoot ve Arslan, *Anadolu Antik Camları: Yüksel Erimtan Koleksiyonu*, 1992 s. 124, no. 71.

⁸⁵⁵ Özet, *Dipten Gelen Parıltı, Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi Cam Eserleri*, 1998, s. 139, no. 93

⁸⁵⁶ Gürler, *Tire Müzesi Cam Eserleri*, 2000, s. 94-95, no. 111-114.

⁸⁵⁷ Gürler, *İzmir Ticaret Odası Cam Eserleri*, 2007, s. 91, no: 11.

⁸⁵⁸ Mehmet Tekocak, "Akşehir Nasreddin Hoca Arkeoloji Müzesi'nden Bir Grup Cam Eser", Gençler Güray (ed.), *Anadolu Antik Cam Araştırmaları Sempozyumu*, Kaunos/Kbid Toplantıları 2, Bilgin Yayınevi, Ankara 2013, s. 115, res. 1/8.

Fabrikaları A.Ş. Cam Eserler Koleksiyonu⁸⁵⁹, Sardes⁸⁶⁰, Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu⁸⁶¹, Muğla-Kabasakız⁸⁶², Silifke Müzesi⁸⁶³, Tokat Müzesi⁸⁶⁴, Uşak Arkeoloji Müzesi⁸⁶⁵, Kıbrıs⁸⁶⁶, Israel Museum⁸⁶⁷, Bergama Müzesi⁸⁶⁸, Saloniki⁸⁶⁹’de bulunmaktadır. Benzerlerinden hareketle Kat. No. 67’yi MS 3. yüzyıla tarihleyebiliriz.

Huni ağızlı şişelerden bir diğeri M 177 mezarında ele geçen Kat. No. 68’dir. Açık mavi cam hamurundan serbest üfleme tekniğinde üretilmiş olan Kat. No. 68’in ağız kısmı aletle genişletilerek huni şekli verilmiştir, küresel gövde, omuzlardan basık, kaideye doğru dardır, form konkav dipole sonlanmaktadır. M 177 mezarında Kat. No. 68’in yanında, Kat. No. 65’de değerlendirilen küresel gövdeli şişe ile birlikte, MS 2. yüzyıl sonları-MS 3. yüzyıl başlarına tarihlenen bir adet pişmiş toprak at figürini⁸⁷⁰, MS 2. yüzyıla tarihlenen bir adet bronz oinochoe⁸⁷¹ ve bir adet bronz çingirak’ın⁸⁷² yanında, iki adet pişmiş toprak unguentarium, üç adet pişmiş toprak kandil, bir adet kemik toka, beş adet bronz sikke bir adet altın yüzük ile iki çift altın küpe ele geçmiştir. Benzerleri, Royal Ontario Museum⁸⁷³, Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu⁸⁷⁴, Yüksel Erimtan Koleksiyonu⁸⁷⁵, Bodrum Sualtı Müzesi⁸⁷⁶, Tire Müzesi⁸⁷⁷, Niğde⁸⁷⁸, Türkiye

⁸⁵⁹ Canav, *Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş. Cam Eserler Koleksiyonu*, 1985. s. 60, no. 85.

⁸⁶⁰ Saldern, *Ancient and Byzantine Glass from Sardis*, 1980, pl.22, no.135.

⁸⁶¹ Höpken ve Çakmaklı, *Narin Pırlıltı Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu*, 2015, s. 59-60, no. 100-101.

⁸⁶² Çakmaklı, *Karia Bölgesi Roma Dönemi Cam Tipolojisi*, 2012, s. 205, Kat. No. 30.

⁸⁶³ Erten, *Silifke Müzesi Cam Kataloğu*, 2018, s.164-167, Kat. No. 63-64.

⁸⁶⁴ Eker, *Tokat Müzesi’ndeki Cam Kaplar ve 3D Modelleme Çalışması*, 2016, s.144-148, Kat. No.Ş52-Ş56.

⁸⁶⁵ Çakmaklı, *Uşak Arkeoloji Müzesinde Korunan Roma Dönemine Ait Cam Eserler*, 2007, s. 96, no. 19.

⁸⁶⁶ Vessberg and Westholm, *The Hellenistic and Roman Periods in Cyprus*, Swedish Cyprus Expedition, 1956, s. 155, fig. 48, no. 14

⁸⁶⁷ Israeli, *Ancient Glass in the Israel Museum, The Eliahu Dobkin Collection and Other Gifts*, 2003, s. 167 no. 178.

⁸⁶⁸ Atıla-Gürler, *Bergama Müzesi Cam Eserleri*, 2008, s. 155-156, Kat. No. 231-233.

⁸⁶⁹ Antonaras, *Glassware in Late Antique Thessaloniké (Third to Seventh Centuries C.E.)*, 2010, s. 303, fig. 3.

⁸⁷⁰ Kasapoğlu, *Parion Antik Kenti Roma Dönemi Terrakotta Figürinleri (2004-2013)*, 2015, s. 494, Kat. No. 494.

⁸⁷¹ Çelikbaş, *2005-2014 Parion Kazısı Metal (Bronz-Demir-Kurşun) Buluntuları*, 2016, s. 307, Kat. No. D4.

⁸⁷² Çelikbaş, *2005-2014 Parion Kazısı Metal (Bronz-Demir-Kurşun) Buluntuları*, 2016, s. 350, Kat. No. G3.

⁸⁷³ Hayes, *Roman and Pre-Roman Glass in the Royal Ontario Museum*, 1975, s. 79, pl. 20, no. 290.

⁸⁷⁴ Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, *Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu Cam Eserler Kataloğu*, 1984, s. 34, Kat. No. 249, res. 110.

⁸⁷⁵ Lightfoot ve Arslan, *Anadolu Antik Camları: Yüksel Erimtan Koleksiyonu*, 1992 s. 124, no. 71.

⁸⁷⁶ Özet, *Dipten Gelen Parıltı, Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi Cam Eserleri*, 1998, s. 139, no. 93

⁸⁷⁷ Gürler, *Tire Müzesi Cam Eserleri*, 2000, s. 94-95, no. 111-114.

⁸⁷⁸ Gürler, *İzmir Ticaret Odası Cam Eserleri*, 2007, s. 91, no: 11.

Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş. Cam Eserler Koleksiyonu⁸⁷⁹, Sardes⁸⁸⁰, Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu⁸⁸¹, Muğla-Kabasakız⁸⁸², Silifke Müzesi⁸⁸³, Tokat Müzesi⁸⁸⁴, Uşak Arkeoloji Müzesi⁸⁸⁵, Kıbrıs⁸⁸⁶, Israel Museum⁸⁸⁷, Bergama Müzesi⁸⁸⁸, Thessaloniki⁸⁸⁹’de bulunmaktadır. Mezar konteksinden ve benzerlerinden hareketle Kat. No. 68’i MS 3. yüzyıl başlarına tarihlenmek uygundur.

3.2.2.5. Sürahiler (Tablo 8-9)

3.2.2.5.1. Huni Ağızlı Sürahiler (Kat. No. 69-71)

Çalışmamızda Sürahi tipi cam kapların alt grubunu oluşturan huni ağızlı sürahiler, halka veya düz dipli şişe, armut ya da oval şekilli bir gövdeye ve uzun hunimsi bir boyuna sahiptir. Bunlar genelde süsleme yapılmamış şişeler olmakla beraber Kat. No. 69 gibi bazı örneklerin boyunlarında sarmal, gövdelerinde ise girinti ve kaburga motifleri ile süsleme yapıldığına tanık olunmaktadır⁸⁹⁰. Bu tip sürahiler MS 2. yüzyıl sonlarıyla 4. yüzyıl arasında kullanımda kalmıştır. Parion Tavşandere Nekropolünde görülen örneklerden ilki M 193 mezarında bulunan huni ağızlı halka dipli sürahi olan Kat. No. 69’dur. Bej renk cam hamurundan serbest üfleme tekniğinde üretilen Kat. No. 69 oldukça ince cidarlıdır. Eserde huni şeklindeki ağız boyuna doğru daralırken, gövdeye doğru genişleyip halka kaideye doğru tekrar daralmakta ve armudi bir biçim almaktadır. Bu örnek Parion Tavşandere Nekropolünde cam ipliği bezemesi kullanılan tek örnek olması açısından dikkat çekmektedir. M 193 mezarından Kat. No. 69 ile birlikte, Kat. No. 53’de değerlendirilen tüp biçimli unguentarium, MS 2. yüzyıla tarihlenen bir adet bronz sikke ele geçmiştir. Yüksel Erimtan Koleksiyonu⁸⁹¹, Bodrum

⁸⁷⁹ Canav, *Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş. Cam Eserler Koleksiyonu*, 1985. s. 60, no. 85.

⁸⁸⁰ Saldern, *Ancient and Byzantine Glass from Sardis*, 1980, pl.22, no.135.

⁸⁸¹ Höpken ve Çakmaklı, *Narin Pırılı Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu*, 2015, s. 59-60, no. 100-101.

⁸⁸² Çakmaklı, *Karia Bölgesi Roma Dönemi Cam Tipolojisi*, 2012, s. 205, Kat. No. 30.

⁸⁸³ Erten, *Silifke Müzesi Cam Kataloğu*, 2018, s.164-167, Kat. No. 63-64.

⁸⁸⁴ Eker, *Tokat Müzesi’ndeki Cam Kaplar ve 3D Modelleme Çalışması*, 2016, s.144-148, Kat. No.Ş52-Ş56.

⁸⁸⁵ Çakmaklı, *Uşak Arkeoloji Müzesinde Korunan Roma Dönemine Ait Cam Eserler*, 2007, s. 96, no. 19.

⁸⁸⁶ Vessberg and Westholm, *The Hellenistic and Roman Periods in Cyprus*, Swedish Cyprus Expedition, 1956, s. 155, fig. 48, no. 14

⁸⁸⁷ Israeli, *Ancient Glass in the Israel Museum, The Eliahu Dobkin Collection and Other Gifts*, 2003, s. 167 no. 178.

⁸⁸⁸ Atıla-Gürler, *Bergama Müzesi Cam Eserleri*, 2008, s. 155-156, Kat. No. 231-233.

⁸⁸⁹ Antonaras, *Glassware in Late Antique Thessaloniké (Third to Seventh Centuries C.E.)*, 2010, s. 303, fig. 3.

⁸⁹⁰ Höpken ve Çakmaklı, *Narin Pırılı Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu*, 2015, s. 55.

⁸⁹¹ Lightfoot ve Arslan, *Anadolu Antik Camları: Yüksel Erimtan Koleksiyonu*, 1992 s. 194, no. 129.

Sualtı Arkeoloji Müzesi⁸⁹², Bergama Müzesi⁸⁹³, Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu⁸⁹⁴, Afyon Müzesi⁸⁹⁵, Kahramanmaraş Müzesi⁸⁹⁶, Kıbrıs⁸⁹⁷, Royal Ontario Museum⁸⁹⁸, Silifke-Pazarkaşı⁸⁹⁹, Saloniki Museum⁹⁰⁰ ve Diyarbakır Müzesi⁹⁰¹'nde benzerlerine tanık olduğumuz Kat. No. 69 için MS 2. yüzyıl sonları uygun bir tarihir.

Huni ağızlı sürahilerden sonuncusunu M 162 mezarında bulunmuş Kat. No. 70 oluşturmaktadır. Mavi şeffaf cam hamurundan serbest üfleme tekniğinde yapılan sürahinin ağız kısmı içe doğru yuvarlatılmış ve boyuna doğru daralma hafif konik huni biçiminde bir ağız oluşmasını sağlamıştır. Ortadan kırık olan form anlaşıldığı kadarıyla gövde merkezine doğru şişkin kaideye gittikçe daralan oval bir formdadır, sürahi konkav bir dipile sonlanır. M 162 mezarından, Kat. No. 42'de değerlendirilen bir adet çan gövdeli unguentarium, Kasapoğlu tarafından MS 2. yüzyıla tarihlenen dört adet pişmiş toprak gladyatör tipli savaşçı kukla figürünü⁹⁰² ile ele geçmiştir. Benzerlerini, Tire Müzesi⁹⁰³, Bergama Müzesi⁹⁰⁴, Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu⁹⁰⁵, Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş. Cam Eserler Koleksiyonu⁹⁰⁶, Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi⁹⁰⁷, Sardes⁹⁰⁸, Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu⁹⁰⁹ ve Afyon Müzesi⁹¹⁰'nde bulduğumuz, Kat. No. 70'i form yönünden benzerlerinden hareketle MS 2. yüzyıl sonu- MS 3. yüzyıl başlarına tarihleyebiliriz.

⁸⁹² Özet, *Dipten Gelen Parıltı, Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi Cam Eserleri*, 1998, s. 143, no. 97.

⁸⁹³ Atila-Gürler, *Bergama Müzesi Cam Eserleri*, 2008, s. 161, Kat. No. 241.

⁸⁹⁴ Höpken ve Çakmaklı, *Narin Pırıltı Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu*, 2015, s. 57, no. 95.

⁸⁹⁵ Lightfoot, *A Catalogue of Glass Vessels in Afyon Museum*, 1989, s. 93, Kat. No. 50, fig. 7/1.

⁸⁹⁶ Eker, *Kahramanmaraş Müzesi'ndeki Cam Eserler*, 2014, s. 294, Kat. No. 107.

⁸⁹⁷ Vessberg and Westholm, *The Hellenistic and Roman Periods in Cyprus*, Swedish Cyprus Expedition, 1956, s. 158, fig. 49, no. 1.

⁸⁹⁸ Hayes, *Roman and Pre-Roman Glass in the Royal Ontario Museum*, 1975, s. 67, no. 201, pl. 15.

⁸⁹⁹ Erten, *Silifke Müzesi Cam Kataloğu*, 2018, s.35, Kat. No. 8.

⁹⁰⁰ Antonaras, *Glassware in Late Antique Thessaloniké (Third to Seventh Centuries C.E.)*, 2012, s. 302, fig. 2.

⁹⁰¹ Hanar, *Diyarbakır Müzesindeki Cam Kaplar*, 2018, s. 372, Kat. No. 352.

⁹⁰² Kasapoğlu, *Parion Antik Kenti Roma Dönemi Terrakotta Figürinleri (2004-2013)*, 2015, s. 444, 446, 450, Kat. No. 162, 164, 171.

⁹⁰³ Gürler, *Tire Müzesi Cam Eserleri*, 2000, s. 97, no. 117.

⁹⁰⁴ Atila-Gürler, *Bergama Müzesi Cam Eserleri*, 2008, s. 181-184, Kat. No. 276-282.

⁹⁰⁵ Höpken ve Çakmaklı, *Narin Pırıltı Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu*, 2015, s. 58, no. 98.

⁹⁰⁶ Canav, *Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş. Cam Eserler Koleksiyonu*, 1985, s. 55, no. 74.

⁹⁰⁷ Özet, *Dipten Gelen Parıltı, Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi Cam Eserleri*, 1998, s. 151, no. 104.

⁹⁰⁸ Saldern, *Ancient and Byzantine Glass from Sardis*, 1980, pl. 26/476.

⁹⁰⁹ Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, *Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu Cam Eserler Kataloğu*, 1984, s. 30, Kat. No. 189, res. 81.

⁹¹⁰ Lightfoot, *A Catalogue of Glass Vessels in Afyon Museum*, 1989, s. 100, fig. 7/4, pl. 8/1.

M 156 (**Resim 32**) mezarında bulunan bir diğer huni ağızlı sürahi Kat. No. 71'dir. Mavi renk cam hamurundan serbest üfleme tekniğinde yapılmış olan şişe Kat. No. 69'a göre daha kalın cidarlıdır. Huni biçimindeki ağız boyuna geldiğinde daralır, gövdeye doğru keskin biçimde genişleyen form düz kaideye doğru tekrar daralarak oval bir yapı kazanır ve form konkav bir dip ile sonlanır. M 156 mezarında Kat. No. 71 ile birlikte MS 2. yüzyıla tarihlenen bir adet bronz sikke, bir adet pişmiş toprak kandil, bir adet pişmiş toprak unguentarium bulunmuştur. Benzerleri, Tire Müzesi⁹¹¹, Bergama Müzesi⁹¹², Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu⁹¹³, Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş. Cam Eserler Koleksiyonu⁹¹⁴, Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi⁹¹⁵, Sardes⁹¹⁶, Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu⁹¹⁷ ve Afyon Müzesi⁹¹⁸'nde bulunan Kat. No. 71'i form yönünden benzerleri ve mezar konteksi yardımı ile MS 2. yüzyıl sonu- MS 3. yüzyıl başlarına tarihleyebiliriz.

3.2.2.5.2. Tek Kulplu Silindirik Formlu Sürahiler (Kat. No. 72-74)

Öncüleri MS 1. yüzyılda köşeli prizma formlu sürahiler olan silindirik formlu sürahiler MS 2. yüzyıldan itibaren görülmeye başlamış ve 4. yüzyıla kadar kullanımda kalmışlardır⁹¹⁹. Köşeli sürahiler daha kalın cidarlılarken, silindirik gövdeye sahip olanlar daha ince cidarlıdır. Kalın cidarlı olmasına rağmen köşeli sürahiler silindir gövdeli formlara nazaran daha kırılganlardır. Parion Tavşandere Nekropolünde Kat. No. 72'de değerlendirilen sürahi; geniş ağız kenarı aşağı ve yukarı katlanıp dışa doğru düzleştirilmiştir. Silindirik boyundan omuza geçen formun en geniş olduğu kısım omuz başlangıcıdır ve kaideye doğru yumuşak bir şekilde daralan form konkav bir dip ile sonlanır. Sürahi üretildikten sonra applike edilen kulp, üç kaburgalı ve kalın cidarlıdır. M 158 mezarından, bir adet cam bardak, bir adet pişmiş toprak unguentarium, bir adet düşük kondisyonlu sikke ve bir adet demir makas ile beraber

⁹¹¹ Gürler, *Tire Müzesi Cam Eserleri*, 2000, s. 97, no. 117.

⁹¹² Atila-Gürler, *Bergama Müzesi Cam Eserleri*, 2008, s. 181-184, Kat. No. 276-282.

⁹¹³ Höpken ve Çakmaklı, *Narin Pırılı Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu*, 2015, s. 58, no. 98.

⁹¹⁴ Canav, *Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş. Cam Eserler Koleksiyonu*, 1985, s. 55, no. 74.

⁹¹⁵ Özet, *Dipten Gelen Parılı, Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi Cam Eserleri*, 1998, s. 151, no. 104.

⁹¹⁶ Saldern, *Ancient and Byzantine Glass from Sardis*, 1980, pl. 26/476.

⁹¹⁷ Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, *Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu Cam Eserler Kataloğu*, 1984, s. 30, Kat. No. 189, res. 81.

⁹¹⁸ Lightfoot, *A Catalogue of Glass Vessels in Afyon Museum*, 1989, s. 100, fig. 7/4, pl. 8/1.

⁹¹⁹ Höpken ve Çakmaklı, *Narin Pırılı Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu*, 2015, s. 73,

bulunmuştur. Benzerleri. Israel Museum⁹²⁰, Kıbrıs⁹²¹, Uşak Müzesi⁹²², Tarsus⁹²³, Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu⁹²⁴, Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş. Cam Eserler Koleksiyonu⁹²⁵, Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi⁹²⁶, Sardes⁹²⁷ ve Balıkesir⁹²⁸’de bulunmaktadır. Mezar buluntularının tarihleri ve benzerlerinden yola çıkarak Kat. No. 72’yi MS 1. yüzyılın ikinci yarısıyla MS 2. yüzyılın başlarına tarihlenmemiz uygun olacaktır.

1555-1295 no’lu karelej’da bulunan, Kat. No. 73’de değerlendirilen, sürahinin yalnızca ağız ve boyun kısmı ele geçmiştir. Mavi cam hamurundan üretilen örneğin geniş ağız kenarı aşağı ve yukarı katlanıp dışa doğru düzleştirilmiştir. Sürahi üretildikten sonra aplike edilen kaburgalı kulp, kalın cidarlıdır. Benzerleri, Israel Museum⁹²⁹, Limburg-Gulpen⁹³⁰, Troia⁹³¹, Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu⁹³², Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş. Cam Eserler Koleksiyonu⁹³³, Kıbrıs⁹³⁴, Uşak Müzesi⁹³⁵, Tarsus⁹³⁶, Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi⁹³⁷, Sardes⁹³⁸ ve Balıkesir⁹³⁹’de bulunmaktadır. Kat. No. 73’ün gövde kısmı eksik olduğundan, formun tamamı ile ilgili bilgilerimiz sınırlıdır. Ağız kısmının benzerlerinden hareketle Kat. No. 73 için MS 1. yüzyılın ikinci yarısı- MS 2. yüzyılın ilk yarısını önermemiz uygun olacaktır.

⁹²⁰ Israeli, *Ancient Glass in the Israel Museum, The Eliahu Dobkin Collection and Other Gifts*, 2003, s.254, no. 323.

⁹²¹ Vessberg and Westholm, *The Hellenistic and Roman Periods in Cyprus*, Swedish Cyprus Expedition, 1956, s. 148, fig. 46, no. 21.

⁹²² Çakmaklı, *Uşak Arkeoloji Müzesinde Korunan Roma Dönemine Ait Cam Eserler*, 2007, s. 98, no. 21.

⁹²³ Yurtseven, “Tarsus Köylü Garajı Mezarı Buluntuları” 2006, s. 120, resim 41, çizim 32.

⁹²⁴ Höpken ve Çakmaklı, *Narin Pırlıltı Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu*, 2015, s. 73-74, no. 130-131.

⁹²⁵ Canav, *Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş. Cam Eserler Koleksiyonu*, 1985. s. 66, no. 96.

⁹²⁶ Özet, *Dipten Gelen Parıltı, Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi Cam Eserleri*, 1998, s. 110, no. 70.

⁹²⁷ Saldern, *Ancient and Byzantine Glass from Sardis*, 1980, pl. 10/435.

⁹²⁸ Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, *Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu Cam Eserler Kataloğu*, 1984, s. 36, Kat. No. 278, res. 127.

⁹²⁹ Israeli, *Ancient Glass in the Israel Museum, The Eliahu Dobkin Collection and Other Gifts*, 2003, s.254, no. 323.

⁹³⁰ Isings, *Roman Glass in Limburg*, 1971, s. 34, fig. 7, no. 112a

⁹³¹ Polat, *Troia’nın Hellenistik ve Roma Dönemi Nekropolleri*, 2005, s.22, Kat. No. BK66.

⁹³² Höpken ve Çakmaklı, *Narin Pırlıltı Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu*, 2015, s. 76, no. 134.

⁹³³ Canav, *Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş. Cam Eserler Koleksiyonu*, 1985. s. 66, no. 96.

⁹³⁴ Vessberg and Westholm, *The Hellenistic and Roman Periods in Cyprus*, Swedish Cyprus Expedition, 1956, s. 148, fig. 46, no. 21.

⁹³⁵ Çakmaklı, *Uşak Arkeoloji Müzesinde Korunan Roma Dönemine Ait Cam Eserler*, 2007, s. 98, no. 21.

⁹³⁶ Yurtseven, “Tarsus Köylü Garajı Mezarı Buluntuları” 2006, s. 120, resim 41, çizim 32.

⁹³⁷ Özet, *Dipten Gelen Parıltı, Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi Cam Eserleri*, 1998, s. 110, no. 70.

⁹³⁸ Saldern, *Ancient and Byzantine Glass from Sardis*, 1980, pl. 10/435.

⁹³⁹ Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, *Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu Cam Eserler Kataloğu*, 1984, s. 36, Kat. No. 278, res. 127.

Silindirik formlu sürahilerden bir diğeri, F4a no.'lu karelejda yer alan Kat. No. 74'tür. Mavi cam hamurundan üretilen forum ağız kenarı aşağı ve yukarı katlanıp dışa doğru düzleştirilmiştir. Kat. No. 72 ve 73'e göre daha dardır ve kısa boyun hafif şişkindir. Omuz, kulp başlangıcına kadar hafif eğimli bir şekilde inerken kulpun başladığı yerden itibaren gövdenin dik bir şekilde aşağı indiği anlaşılmakta olup, formun kaide kısmı eksiktir. Sürahi üretildikten sonra aplike edilen kaburgalı kulp, kalın cidarlıdır. Benzerleri, Israel Museum⁹⁴⁰, Limburg-Gulpen⁹⁴¹, İzmir Ticaret Tarihi Müzesi⁹⁴², Kıbrıs⁹⁴³, Uşak-Banaz⁹⁴⁴, Nicaea (İznik)⁹⁴⁵, Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu⁹⁴⁶, Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş. Cam Eserler Koleksiyonu⁹⁴⁷ ve Diyarbakır Müzesi⁹⁴⁸'nde bulunan Kat. No. 74'ü benzerlerinden yola çıkarak MS 3. yüzyıla tarihlememiz uygun olacaktır.

3.2.2.5.3. Tek Kulplu Küresel Formlu Sürahiler (Kat. No. 75)

Küresel formlu sürahiler ile ilgili bilgilerimiz sınırlıdır. Sarı renk cam hamurundan serbest üfleme tekniğinde üretilen sürahinin ağız sırasıyla aşağı, yukarı ve tekrar aşağı katlanarak yaka ağız oluşturulmuştur, silindirik boyun yaklaşık gövde uzunluğunun yarısı kadardır, küresel gövde üzeri kesme bezemeye süslenmiş, sürahi hafif konkav dip ile sonlanmıştır. Sade kulp, silindirik boyundan küresel gövdeye doksan derecelik açıyla iner. M 103 mezarında Kat. No. 75 ile birlikte henüz herhangi bir yayında değerlendirilmemiş, pişmiş toprak üç adet unguentarium, bir adet kandil ve bir adet lagynos bulunmuştur. Kulpsuz örnekleri Corning Museum⁹⁴⁹, Royal Ontario Museum⁹⁵⁰'da bulunan Kat. No. 75'i form yönünden benzerleri yardımıyla, MS 2. yüzyıl sonuna tarihleyebiliriz.

⁹⁴⁰ Israeli, *Ancient Glass in the Israel Museum, The Eliahu Dobkin Collection and Other Gifts*, 2003, s.257, no. 332.

⁹⁴¹ Isings, *Roman Glass in Limburg*, 1971, s. 34, fig. 7, no. 111

⁹⁴² Gürler, *İzmir Ticaret Odası Cam Eserleri*, 2007, s. 94, no: 17.

⁹⁴³ Hayes, *Roman and Pre-Roman Glass in the Royal Ontario Museum*, 1975, s. 59, no. 147, pl. 11.

⁹⁴⁴ Çakmaklı, *Uşak Arkeoloji Müzesinde Korunan Roma Dönemine Ait Cam Eserler*, 2007, s. 105, no. 26.

⁹⁴⁵ Dal, *Roma Döneminde Anadolu'da Cam*, 2009, s. 103, lev. XIII, fig. 40.

⁹⁴⁶ Höpken ve Çakmaklı, *Narin Pırlıltı Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu*, 2015, s. 73-75, no. 130-134.

⁹⁴⁷ Canav, *Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş. Cam Eserler Koleksiyonu*, 1985. s. 67, no. 98.

⁹⁴⁸ Hanar, *Diyarbakır Müzesindeki Cam Kaplar*, 2018, s. 412, Kat. No. 432.

⁹⁴⁹ Whitehouse, *Roman Glass in the Corning Museum of Glass*, 1997, s. 231, no 393.

⁹⁵⁰ Hayes, *Roman and Pre-Roman Glass in the Royal Ontario Museum*, 1975, s. 58, fig. 4/146,

3.2.2.5.4. Tek Kulplu Armudi Gövdeli Sürahiler (Kat. No. 76)

Parion Tavşandere Nekropolünde ele geçen cam buluntularında bir diğer sürahi tipi, armudi gövdeli sürahilerdir. Lagynos benzeri bu tip, Parion Tavşandere Nekropolü 2009 yılı çalışmalarında D4a no.'lu karelajda ele geçmiştir. Kat. No. 76 ile birlikte aynı tabakada, MÖ 2. yüzyılın ilk çeyreği-MS erken 1.yüzyıla tarihlenen bir adet pişmiş toprak kandil⁹⁵¹, MS 1. yüzyıla tarihlenen 1 adet pişmiş toprak lagynos⁹⁵², MS 1. yüzyılın ilk yarısına tarihlenen iki adet pişmiş toprak figürin⁹⁵³ bulunmuştur. Mavi cam hamurundan serbest üfleme tekniğinde üretilen sürahinin ağzı dışa çekilerek dudak altına yuvarlatılmıştır, uzun silindirik boyun ise şişkin armudi gövdeye yumuşak bir şekilde geçiş yapmıştır, sürahi hafif konkav diple sonlanmaktadır. Benzerleri, Güney Rusya⁹⁵⁴, Kıbrıs⁹⁵⁵, Patara⁹⁵⁶, Trakya-Vize⁹⁵⁷, Çankırı-Yapraklı⁹⁵⁸ ve Konya Ereğli Müzesi⁹⁵⁹ bulunmaktadır. Özellikle MS 1. yüzyılın ikinci yarısına tarihlenen, Güney Rusya örneği ile birebir benzerlik gösteren Kat. No. 76'yı benzerlerinden hareketle MS 1. yüzyıla tarihlemek uygundur.

3.2.2.6. Aryballoslar (Kat. No. 77)

Erken dönem cam tarihi araştırmalarında cam aryballosların daha çok Roma İmparatorluğunun batı topraklarında yaygın olduğu düşünülse de, Roma'nın çoğu eyaletinde de birçok örneğinin ele geçmesi, bu tipin batı kadar doğuda da iyi bilindiğini ortaya koymuştur⁹⁶⁰. MS 1.-3. yüzyıl arasında görülen cam aryballoslar 5-10 cm arasında değişen yüksekliğe sahiplerdir. Aryballoslar yakalı ağız kenarına sahip kısa silindirik boyunlu, küresel ya da basık küresel biçimli gövdeye sahipken, dip ise genellikle konkavdır. Yakalı ağız oluşturulurken ağız kenarı sırasıyla dışarıya aşağıya ve tekrar yukarıya çekilir⁹⁶¹. Çift kulp kullanılması formun en belirgin özelliklerinden

⁹⁵¹ Yılmaz, 2005-2010 Yılları Arasında Bulunan Parion Nekropol Kandilleri, 2012, s. 83, Kat. No. 7.

⁹⁵² Ergürer, Parion Roma Dönemi Seramiği, 2012, s. 321, 326-327, Kat. No. 75, 86-87.

⁹⁵³ Kasapoğlu, Parion Nekropolü 2006 Yılı Seramik Buluntuları, 2008, s. 348, Kat. No. 130.

⁹⁵⁴ Christopher S. Lightfoot, "Additional Early Roman Blown Jugs in the East" *Journal of Glass Studies* vol. 60, Corning 2018, s. 319-322, fig. 3.

⁹⁵⁵ Vessberg and Westholm, *The Hellenistic and Roman Periods in Cyprus*, Swedish Cyprus Expedition, 1956, s. 146, fig. 46, no. 9.

⁹⁵⁶ Baybo, *Patara Kazılarında (1989-2001) Ele Geçen Cam Eserler*, 2003, s. 123, Kat. No. 137, Çiz. 24, Lev. IV/137.

⁹⁵⁷ Dal, *Roma Döneminde Anadolu'da Cam*, 2009, s. 104, lev. XIV, fig. 43.

⁹⁵⁸ Özet, Anadolu Medeniyetleri Müzesinde Özgün Cam Eserler, 1988, s. 122, res. 10.

⁹⁵⁹ Şahin, *Konya Ereğli Müzesi Cam Eserleri*, 2018, s. 95, Kat. No. 20.

⁹⁶⁰ Erten Yağcı, *Başlangıcından Geç Antik Dönem Sonuna Kadar Anadolu'da Cam*, 1993, s. 159.

⁹⁶¹ Erten Yağcı, *Başlangıcından Geç Antik Dönem Sonuna Kadar Anadolu'da Cam*, 1993, s. 159.

biridir, kulp eriyik durumdaki cam damlasının omuz üzerine yapıştırıldıktan sonra ağız kenarına çekilmesiyle oluşturulur.

Parion örneği yeşil renk cam hamurundan yaka ağızlı kısa silindirik boyunlu küresel gövdeli, konkav diplidir. Gövde kesme bezemeyle süslenmiş kulplar omuza yapıştırıldıktan sonra yaka ağzın altına yapıştırılmıştır. Kat. No. 77 olarak değerlendirilen aryballos ile birlikte M 81 mezarında, Kat. No. 7’de değerlendirilen bardak ve Kat. No. 63’de değerlendirilen torba gövdeli şişe, MS 1. yüzyılın ilk yarısına tarihlenen dört adet pişmiş toprak soğan gövdeli unguentarium⁹⁶², MS 1. yüzyılın ilk yarısına tarihlenen bir adet pişmiş toprak lagynos⁹⁶³, MS 1. yüzyılın ilk yarısına tarihlenen bir adet pişmiş toprak tek kulplu kap⁹⁶⁴, MS 1. yüzyılın ortalarına tarihlenen bir adet pişmiş toprak kandil⁹⁶⁵, MS 1. yüzyıla tarihlenen bir adet demir yüzük⁹⁶⁶ ile birlikte ele geçmiştir. Benzerleri, Israel Museum⁹⁶⁷, Bergama Müzesi⁹⁶⁸, Limburg-Kerkrade⁹⁶⁹, Kıbrıs⁹⁷⁰, Elaiussa Sebaste⁹⁷¹, Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu⁹⁷², Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu⁹⁷³, Afyon Müzesi⁹⁷⁴, Diyarbakır Müzesi⁹⁷⁵ ve Yale Üniversitesi Koleksiyonu⁹⁷⁶’nda bulunmaktadır. Kat. No. 77 için, benzerleri ve mezar konteksi dikkate alındığında MS 1. yüzyılın ikinci yarısı uygun bir tarih olacaktır.

3.2.2.8. Tanımlanamayan Ağız Kenarları (Kat. No. 78-84)

Parion Tavşandere Nekropol’ünde gerek mezar, gerekse mezar dışı olmak üzere, 7 adet ağız parçası bulunmuştur, bunlardan bazılarının ait olduğu formlar sınıflandırılabilirken bazılarının ait oldukları formlar için sınıflandırma

⁹⁶² Kasapoğlu, *Parion Nekropolü 2006 Yılı Seramik Buluntuları*, 2008, s. 105-106-108, Kat. No. 12-13-17-18.

⁹⁶³ Kasapoğlu, *Parion Nekropolü 2006 Yılı Seramik Buluntuları*, 2008, s. 128, Kat. No. 58.

⁹⁶⁴ Kasapoğlu, *Parion Nekropolü 2006 Yılı Seramik Buluntuları*, 2008, s. 132, Kat. No. 66.

⁹⁶⁵ Yılmaz, *2005-2010 Yılları Arasında Bulunan Parion Nekropol Kandilleri*, 2012, s. 103, Kat. No. 27.

⁹⁶⁶ Çelikbaş, *2005-2014 Parion Kazısı Metal (Bronz-Demir-Kurşun) Buluntuları*, 2016, s. 461, Kat. No. R4.

⁹⁶⁷ Israeli, *Ancient Glass in the Israel Museum, The Eliahu Dobkin Collection and Other Gifts*, 2003, s.216, no. 261.

⁹⁶⁸ Atilla-Gürler, *Bergama Müzesi Cam Eserleri*, 2008, s. 116, Kat. No. 186.

⁹⁶⁹ Isings, *Roman Glass in Limburg*, 1971, s. 34, fig. 2, no. 28

⁹⁷⁰ Vessberg and Westholm, *The Hellenistic and Roman Periods in Cyprus*, Swedish Cyprus Expedition, 1956, s. 168, fig. 50, no. 36.

⁹⁷¹ Gençler, *Elaiussa Sebaste Antik Yerleşimi Cam Buluntuları*, 2009, s. 178, Çizim VI/60.

⁹⁷² Höpken ve Çakmaklı, *Narin Pırılı Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu*, 2015, s. 95, no. 192.

⁹⁷³ Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, *Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu Cam Eserler Kataloğu*, 1984, s. 34, Kat. No. 263-264, res. 117a-117b.

⁹⁷⁴ Lightfoot, *A Catalogue of Glass Vessels in Afyon Museum*, 1989, s. 83, pl. 4/2.

⁹⁷⁵ Hanar, *Diyarbakır Müzesindeki Cam Kaplar*, 2018, s. 440, Kat. No. 488.

⁹⁷⁶ Richard A. Grossmann, *Ancient Glass a Guide to the Yale Collection*, Yale University Art Gallery, New Haven 2002, s. 11, fig. 10.

yapılamamıştır. Kat. No. 78 ve Kat. No. 79, 8.4 cm uzunluğunda boyunlarıyla muhtemelen, unguentariuma ait olmalıdır. Kat. No. 36 ve Kat. No. 43'ün yanında bulunan ağız parçalarından Kat. No. 78 su yeşili cam hamurundan serbest üfleme tekniğinde üretilmiş olup ağız kısmı dışa çekilip içe katlanmıştır, uzun silindirik boyun gövde ile birleştiği yerden kırıktır. Benzerleri, Kıbrıs⁹⁷⁷, Uşak Müzesi⁹⁷⁸, Afyon Müzesi⁹⁷⁹, Marseille⁹⁸⁰, Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu⁹⁸¹, Tire Müzesi⁹⁸², Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu⁹⁸³, Stratonikeia⁹⁸⁴, Silifke⁹⁸⁵ ve Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş. Cam Eserler Koleksiyonu⁹⁸⁶nda bulunmaktadır. Kat. No. 79 koyu mavi cam hamurundan, serbest üfleme tekniğinde üretilmiş ağız kısmı dışa çekildikten sonra içe katlanmıştır ve uzun silindirik boyuna sahiptir. Gövde kısmı ele geçmeyen Kat. No. 79'un benzerleri, Kıbrıs⁹⁸⁷, Uşak Müzesi⁹⁸⁸, Afyon Müzesi⁹⁸⁹, Marseille⁹⁹⁰, Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu⁹⁹¹, Tire Müzesi⁹⁹², Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu⁹⁹³, Stratonikeia⁹⁹⁴, Silifke⁹⁹⁵ ve Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş. Cam Eserler Koleksiyonu⁹⁹⁶nda bulunmaktadır. Kat. No. 78'i benzerlerinden yola

⁹⁷⁷ Hayes, *Roman and Pre-Roman Glass in the Royal Ontario Museum*, 1975, s. 173, 202, fig. 8, no. 237, pl. 16, no. 236; Vessberg and Westholm, *The Hellenistic and Roman Periods in Cyprus*, Swedish Cyprus Expedition, 1956, s. 163, fig. 50, no. 3

⁹⁷⁸ Ömür Dünya Çakmaklı, *Uşak Arkeoloji Müzesinde Korunan Roma Dönemine Ait Cam Eserler*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2007, s. 82, no. 5

⁹⁷⁹ Lightfoot, *A Catalogue of Glass Vessels in Afyon Museum*, 1989, s. 84, fig. 3/1, pl. 4/3.

⁹⁸⁰ Isings, *Roman Glass in Limburg*, Wolters-Noordhoff, Groningen 1971, s. 65, fig. 15 no. 10

⁹⁸¹ Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, *Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu Cam Eserler Kataloğu*, 1984, s. 22, Kat. No. 123, res. 54b.

⁹⁸² Gürler, *Tire Müzesi Cam Eserleri*, 2000, s. 61-62, no. 76-77.

⁹⁸³ Höpken ve Çakmaklı, *Narin Pırlıltı Gaziantep Medusa Cam Kolleksiyonu*, 2015, s. 96-97, no. 187-188.

⁹⁸⁴ Raşan Tamsü Polat, *Stratonikeia Akdağ Nekropolü Cam Buluntuları Üzerine Bir Değerlendirme, Anadolu Antik Cam Araştırmaları Sempozyumu-Kaunos/Kbid Toplantıları-2*, 2010, s. 17, res. 4h

⁹⁸⁵ Erten, *Silifke Müzesi Cam Kataloğu*, 2018, s.79, Kat. No. 28.

⁹⁸⁶ Canav, *Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş. Cam Eserler Koleksiyonu*, 1985. s. 49, no. 54-55.

⁹⁸⁷ Hayes, *Roman and Pre-Roman Glass in the Royal Ontario Museum*, 1975, s. 173, 202, fig. 8, no. 237, pl. 16, no. 236; Vessberg and Westholm, *The Hellenistic and Roman Periods in Cyprus*, Swedish Cyprus Expedition, 1956, s. 163, fig. 50, no. 3

⁹⁸⁸ Çakmaklı, *Uşak Arkeoloji Müzesinde Korunan Roma Dönemine Ait Cam Eserler*, 2007, s. 82, no. 5

⁹⁸⁹ Lightfoot, *A Catalogue of Glass Vessels in Afyon Museum*, 1989, s. 84, fig. 3/1, pl. 4/3.

⁹⁹⁰ Isings, *Roman Glass in Limburg*, 1971, s. 65, fig. 15 no. 10

⁹⁹¹ Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, *Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu Cam Eserler Kataloğu*, 1984, s. 22, Kat. No. 123, res. 54b.

⁹⁹² Gürler, *Tire Müzesi Cam Eserleri*, 2000, s. 61-62, no. 76-77.

⁹⁹³ Höpken ve Çakmaklı, *Narin Pırlıltı Gaziantep Medusa Cam Kolleksiyonu*, 2015, s. 96-97, no. 187-188.

⁹⁹⁴ Tamsü Polat, *Stratonikeia Akdağ Nekropolü Cam Buluntuları Üzerine Bir Değerlendirme*, 2010, s. 17, res. 4h

⁹⁹⁵ Erten, *Silifke Müzesi Cam Kataloğu*, 2018, s.79, Kat. No. 28.

⁹⁹⁶ Canav, *Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş. Cam Eserler Koleksiyonu*, 1985. s. 49, no. 54-55.

çıkarak MS 1. yüzyılın ikinci yarısı- MS 2. yüzyılın ilk yarısına, Kat. No. 79'u ise MS 2. yüzyılın ilk yarısına tarihlemek mümkündür.

Kat. No. 80-81-82'nin uzunlukları, 3.2 cm ile 4.5 cm arasında değişmektedir. Mavinin farklı tonlarında cam hamurundan serbest üfleme tekniğinde üretilen ağız parçalarının, gövdeleri korunmamıştır, bu yüzden sınıflandırma yapılamamaktadır. Kat. No. 80 ve 81 için bulundukları tabakanın tarihinden yola çıkarak MS 1. yüzyılın ikinci yarısı- MS 2. yüzyılın ikinci yarısı tarihlerini önermek mümkündür. Kat. No. 82 ile birlikte M 125 mezarından, Kat. No. 18-19-20-21'de değerlendirilen dört adet armudi gövdeli unguentarium ile birlikte, MS 1. yüzyılın ortaları ve MS 1 yüzyılın ilk yarısı-MS 2. yüzyılın ilk yarısına tarihlenen 2 adet pişmiş toprak kandil⁹⁹⁷, MS 25-100 yıllarına tarihlenen 8 adet pişmiş toprak unguentarium⁹⁹⁸, 1 adet pişmiş toprak geniş ağızlı testi⁹⁹⁹, 1 adet pişmiş toprak matara¹⁰⁰⁰, MS 2. yüzyıla tarihlenen 1 adet pişmiş toprak köle figürini¹⁰⁰¹, 1 adet gladyatör tipli savaşçı kukla figürini¹⁰⁰², MS 1. yüzyıla tarihlenen 1 adet bronz ayna¹⁰⁰³, MS 1-2. yüzyıla tarihlenen bir adet bronz strigilis¹⁰⁰⁴, 1 adet bronz kaşık uçlu sonda¹⁰⁰⁵ bulunmuştur. Kat. No. 82'yi de mezar buluntuları yardımıyla MS 1. yüzyılın ikinci yarısı- MS 2. yüzyılın ilk yarısına tarihlemek mümkündür.

Bir diğer tanımlanamayan ağız parçası M 130 mezarından ele geçen 4.7 cm uzunluğunda Kat. No. 83'teki ağız parçasıdır. M 130 mezarındaki diğer buluntular gibi Kat. No. 83'de kremasyondan dolayı formunu kaybetmiştir. M 130 mezarında Kat. No. 83 ile birlikte, Kat. No. 30'da değerlendirilen sönmüş küresel gövdeli unguentarium, MS 25- 100 yıllarına tarihlenen, üç adet pişmiş toprak

⁹⁹⁷ Yılmaz, 2005-2010 Yılları Arasında Bulunan Parion Nekropol Kandilleri, 2012, s. 111, 123, Kat. No. 35, 47.

⁹⁹⁸ Ergürer, Parion Roma Dönemi Seramiği, 2012, s. 320, 322, 329, 330, 331, Kat. No. 74, 77, 91, 92, 93, 94, 95, 96.

⁹⁹⁹ Ergürer, Parion Roma Dönemi Seramiği, 2012, s. 352, Kat. No. 137.

¹⁰⁰⁰ Ergürer, Parion Roma Dönemi Seramiği, 2012, s. 360, Kat. No. 153.

¹⁰⁰¹ Kasapoğlu, Parion Nekropolü 2006 Yılı Seramik Buluntuları, 2008, s. 418, Kat. No. 117.

¹⁰⁰² Kasapoğlu, Parion Nekropolü 2006 Yılı Seramik Buluntuları, 2008, s. 444, Kat. No. 161.

¹⁰⁰³ Çelikbaş, 2005-2014 Parion Kazısı Metal (Bronz-Demir-Kurşun) Buluntuları, 2016, s. 319, Kat. No. E10.

¹⁰⁰⁴ Çelikbaş, 2005-2014 Parion Kazısı Metal (Bronz-Demir-Kurşun) Buluntuları, 2016, s. 324, Kat. No. E19.

¹⁰⁰⁵ Çelikbaş, 2005-2014 Parion Kazısı Metal (Bronz-Demir-Kurşun) Buluntuları, 2016, s. 332, Kat. No. E33.

unguentarium¹⁰⁰⁶ bulunmuştur. M 130 mezar konteksi yardımıyla Kat. No. 83'i MS 1. yüzyıla tarihleyebiliriz.

Tanımlanamayan ağız parçalarının sonuncusu, D5b no'lu karelajda bulunan Kat. No. 84'tür. Şeffaf cam hamurundan serbest üfleme tekniğinde üretilen Kat. No. 84'ün huni biçimindeki ağız çarkta kesilmiş ve ateşte parlatılmıştır, boyun üzerinde cam ipliği bezemesi bulunmaktadır, formun gövde kısmı ele geçmemiştir. Troia¹⁰⁰⁷ Nekropolünde bulunan ağız parçası Parion Nekropol buluntusuyla birebir benzerdir. Kat. No. 84'ü benzerleri yardımıyla MS 2. yüzyıl- MS 3. yüzyıla tarihleyebiliriz.

3.2.2.9. Kadeh Kaideleri (Kat. No. 85-86)

Parion Tavşandere Nekropolünde 2011 çalışmalarında 1540-1305 no'lu karelajda bulunan iki adet kadeh kaidesi ele geçmiştir (Kat. No. 85, 86). Koyu yeşil cam hamurundan serbest üfleme tekniğinde üretilen kalın cidarlı kaidelerden Kat. No. 85 uzun ince bir dibe sahipken Kat. No. 86 geniş ve basıktır. Kaidelerin ikisinin de üzerinin kesme bezemeye süslendiği anlaşılmaktadır. Kadeh kaideleri ile aynı tabakada MS 2. yüzyıla tarihlenen beş adet pişmiş toprak, kukla bacağı¹⁰⁰⁸, MS 1-2. yüzyıla tarihlenen bronz kulp¹⁰⁰⁹, MS 3-4. yüzyıla tarihlenen bir adet kaşık uçlu sonda¹⁰¹⁰ bulunmuştur. Kat. No. 85-86'in benzerleri Elaiussa Sebaste¹⁰¹¹'de bulunmaktadır, MS 2. yüzyıldan 7. yüzyıla kadar geniş bir aralıkta görülen bu tür kaidelerden¹⁰¹², Parion örneklerini, bulunduğu tabaka dikkate alındığında MS 2.- 3. yüzyıla tarihleyebiliriz.

3.3. Cam Objeler

3.3.1. Yüzük (Kat. No. 87)

Erken dönemlerden itibaren görülen bir takı ögesi olan yüzükler, bileziklerle aynı teknikte üretilmektedir. Bu objelerin üretimi ile ilgili iki farklı görüş vardır. Bunlardan ilki, yeteri miktarda cam eriyiğinin, uzun metal bir çubukla dairesel

¹⁰⁰⁶ Ergürer, *Parion Roma Dönemi Seramiği*, 2012, s. 321, 326-327, Kat. No. 75, 86-87.

¹⁰⁰⁷ Polat, *Troia'nın Hellenistik ve Roma Dönemi Nekropoller* 2005, s.44, Kat. No. BK41.

¹⁰⁰⁸ Kasapoğlu, *Parion Antik Kenti Roma Dönemi Terrakotta Figürinleri (2004-2013)*, 2015, s. 469, 470, 471, 474, 477, Kat. No. 209, 210, 213, 220, 228

¹⁰⁰⁹ Çelikbaş, *2005-2014 Parion Kazısı Metal (Bronz-Demir-Kurşun) Buluntuları*, 2016, s. 309, Kat. No. D8.

¹⁰¹⁰ Çelikbaş, *2005-2014 Parion Kazısı Metal (Bronz-Demir-Kurşun) Buluntuları*, 2016, s. 333, Kat. No. E34.

¹⁰¹¹ Gençler, *Elaiussa Sebaste Antik Yerleşimi Cam Buluntuları*, 2009, s. 235, Kat. No. 286, çiz. XXII/286

¹⁰¹² Gençler, *Elaiussa Sebaste Antik Yerleşimi Cam Buluntuları*, 2009, s. 102.

hareketlerle döndürülerek istenilen genişliğe ulaştığında soğutulmasıyla oluşturulur¹⁰¹³. Bir diğer görüş ise iki metal çubuk kullanılarak dairesel formun verilmeye çalışılmasıdır¹⁰¹⁴. Parion örneğini incelediğimizde iki tekniğinde Kat. No. 87'nin üretimini tatmin edici şekilde açıklamadığını görürüz. Kat. No. 87'nin yüzük kaşı olarak isimlendirilen üst kısmı düz yüzük kaşından aşağı doğru her iki taraftan simetrik bir şekilde incelendiği gözlenir. Metal çubukla üretim bu simetriyi veremeyecek kadar geliş güzel olmalıdır. Bu yüzden Kat. No. 87 parlaklığı da göz önünde bulundurularak kalıpta üretildikten sonra ateşte parlatılmış olması daha olasıdır.

M 141(**Resim 34**) mezarında Kat. No. 87 ile birlikte, MS 2. yüzyıla tarihlenen üç adet pişmiş toprak figürin¹⁰¹⁵, bir adet bronz ayna ile bir adet bronz kolye¹⁰¹⁶ bulunmuştur. Benzerleri, Aşvan Kale¹⁰¹⁷ ve Yüksel Erimtan Koleksiyonu¹⁰¹⁸'nunda bulunan Kat. No. 87'nin benzerlerinde ek yerleri belirgindir bu nedenle Parion örneğinden farklı bir biçimde yapılmış olmaları muhtemeldir. Benzer buluntular MS 1.-3. yüzyıllar arasında görülürken mezar buluntuları yardımıyla Kat. No. 87'yi MS 2. yüzyıla tarihleyebiliriz.

¹⁰¹³ Baykan ve Baykan, *Eskiçağ'da Cam* 2012, s. 48

¹⁰¹⁴ Baykan ve Baykan, *Eskiçağ'da Cam* 2012, s. 48.

¹⁰¹⁵ Kasapoğlu, *Parion Antik Kenti Roma Dönemi Terrakotta Figürinleri (2004-2013)*, 2015, s. 460-462, Kat. No. 190-192.

¹⁰¹⁶ Çelikbaş, *2005-2014 Parion Kazısı Metal (Bronz-Demir-Kurşun) Buluntuları*, 2016, s. 316, 369, Kat. No. E6, I20.

¹⁰¹⁷ Stephen Mitchell, *Aşvan Kale: Keban Rescue Excavations, Eastern Anatolia. I The Hellenistic, Roman and Islamic Sites*, Oxford 1980, s. 235, fig. 121/61.

¹⁰¹⁸ Lightfoot ve Arslan, *Anadolu Antik Camları: Yüksel Erimtan Koleksiyonu*, 1992 s. 234, no. 177.

SONUÇ

Bu çalışmada Parion Tavşandere Nekropol'ünde 2005-2017 yılları arasında yapılan bilimsel arkeolojik çalışmalarda ele geçen 87 adet cam buluntu incelenmiştir. Buluntulardan 65 tanesi 42 farklı mezarda ele geçmişken, 22 tanesi herhangi bir mezar konteksine ait değildir. Mezarlarda ele geçen buluntulara genel olarak baktığımızda hemen her mezara, bir ya da birden fazla pişmiş toprak veya cam unguentarium, pişmiş toprak kandil, pişmiş toprak figürin, pişmiş toprak kap veya cam kap bırakıldığı tespit edilmiştir. Kremasyon gömünün uygulandığı bazı mezarlarda pişmiş toprak buluntuların üzerlerinde yanık izleri, cam buluntuların üzerinde ise yüksek ısı nedeniyle deformasyon olduğu gözlemlenmiştir¹⁰¹⁹. Bu durumun oluşmasının nedeni kremasyonun ardından buluntuların ateşin koru geçmeden mezarlara bırakılmış olmasıdır.

Parion Tavşandere Nekropol'ünde 2005-2017 yılları arasında yapılan çalışmalarda toplam 268 mezar ortaya çıkarılmıştır. İnhumasyon ve kremasyon olmak üzere iki farklı gömü geleneğinin uygulandığı bu mezarlar, Anıt Mezar, Lahit Mezar, Taş Örgü Mezar, Taş Sandık Mezar, Kiremit Mezar, Basit Toprak Mezar, Ahşap Tabut Mezar, Amphora Mezar, Urne Mezar ve Pithos Mezar tipindedir¹⁰²⁰.

Çalışmada değerlendirilen cam buluntular öncelikle üretim şekillerine göre üç farklı başlık altında değerlendirilmiştir. Sonrasında 87 cam buluntu 12 ana tip olarak gruplandırılmıştır, bu 14 ana tipten, unguentariumlar ve şişeler 6, sürahiler 4 alt tipe ayrılarak incelenmiştir.

Parion Tavşandere Nekropol'ünde en erken cam buluntu grubunu oluşturan formların döküm tekniğinde üretildiklerine tanık olunmaktadır. Kat. No. 1-6 arasında değerlendirilen buluntuların hepsi açık ağızlı kâselerdir. MÖ 1. yüzyıl sonu ve MS 1. yüzyılın ilk yarısına tarihlenen bu kâselerden Kat. No 1-2 basit şekilde döküm tekniğinde yapılmıştır ve az bilinen bir tipin temsilcileridir¹⁰²¹. Kat. No. 3-4'te değerlendirilen kaburgalı kâseler Hellenistik dönemde yaygın olarak görülen ve dönemin en sık karşılaşılan formlar, olup bu örnekler Hellenistik dönem tipin Roma dönemi yansımalarıdır.

¹⁰¹⁹ Kasapoğlu, *Parion Nekropolü 2006 Yılı Seramik Buluntuları*, 2008, s. 84.

¹⁰²⁰ Kasapoğlu, "Parion Nekropolü Mezar Tipleri", 2007, s. 484; Kasapoğlu, "Nekropol", 2015, s. 108.

¹⁰²¹ Prof. Dr. Christopher S. Lightfoot ile birebir görüşme.

Parion'da Tavşandere Nekropol'ünde ele geçen az sayıda bardağın her biri farklı bir tipi yansıtmaktadır, Kat. No. 7-11'de değerlendirilen bardaklar MS 1. yüzyılın ikinci yarısıyla MS 2. yüzyılın sonları arasına tarihlendirilmiştir.

Unguentariumlar hem buluntu sayısı hem form repertuarı bakımından nekropolün en geniş grubunu oluşturmaktadır. Gövdelerine göre; Çan Gövdeli, Şamdan Gövdeli, Tüp Gövdeli, Armudi Gövdeli, Küresel Gövdeli ve Silindir Gövdeli olmak üzere, 6 alt başlıkta incelenen unguentariumlardan 42 adet bulunmuştur. Sayısal olarak en yoğun buluntu grubunu 17 adetle çan gövdeli unguentariumlar oluşturmaktadır. Kat. No. 13-29 arasında değerlendirilen bu unguentariumlar MS 1. yüzyılın ikinci yarısıyla MS 2. yüzyılın ikinci yarısı arasına tarihlendirilmişlerdir.

Bu tip Parion Tavşandere nekropolünde olduğu gibi diğer Roma kentlerinde de en çok tercih edilen tiplerden biridir. Parion Tavşandere Nekropolünde 3 örnekle temsil edilen şamdan gövdeli unguentariumlar MS 2. yüzyıla tarihlendirilmişlerdir. Kat. No. 50-52 arasında değerlendirilen unguentariumlardan en ilginç olanı bulunduğu sırada ağzı bir sikke ile kapatılmış olan Kat. No. 52'dir. Olasılıkla içinde bulunan sıvının dökülmemesi amacıyla böyle bir uygulama başvurulmuş Kat. No. 52 ölü gömme ritüelleri ile ilgili önemli bir kanıttır. Bir diğer unguentarium tipi tüp şeklinde bir gövdeye sahip olan unguentariumlardır.

Parion'da az sayıda bulunan bu tip 2 örnekle temsil edilmekte ve MS 2. yüzyıla tarihlenmektedir. Çan gövdeli unguentariumlardan sonra en yoğun buluntu grubunu armudi gövdeli unguentariumlar oluşturmaktadır. MS 1. yüzyıl ile MS 2. yüzyılın ilk yarısına tarihlenen armudi gövdeli unguentariumlar Kat. No. 13-24 arasında değerlendirilmişlerdir. En erken örnekleri gövdesinde boğum bulunduran Kat. No. 13, 14'tür.

Unguentariumların bir diğer alt tipini küresel gövdeli unguentariumlar oluşturmaktadır. Kat. No. 25-30 arasında değerlendirilen 6 örnekten en ilginç olanı Kat. No. 30'da ele alınan, kremasyondan dolayı sönmüş olan örnektir. Bu durum kremasyondan sonraki ritüellere ışık tutması açısından önemlidir. M 130 (**Resim 35**) mezarında Kat. No. 30 ile birlikte ele geçen buluntuları incelediğimizde pişmiş toprak unguentariumların üzerinde yanık izlerini görmekteyiz. Bu izlerin nedeni yukarıda bahsettiğimiz gibi kremasyon sonrasında ölü hediyelerinin, kremasyon alanının ısınıp kaybetmeden bırakılmasıdır. Silindir gövdeli unguentariumlar son unguentarium tipini

oluşturmaktadır. Parion Tavşandere Nekropol'ünde Kat. No. 31, 32'de iki örnekle temsil edilen tip MS 1. yüzyılın ikinci yarısına tarihlenmektedir.

Parion Tavşandere Nekropol'ünde görülen 13 şişe 6 alt tipte incelenmiş, tiplerin çoğunluğu tekil örneklerle temsil edilmiştir. Küresel gövdeli şişe ve huni ağzlı küresel gövdeli şişe alt başlıklarında incelenen iki tip Parion Tavşandere Nekropol'ünde görülen en geç tarihli cam buluntulardır. MS 2. yüzyılın ikinci yarısından MS 3. yüzyıl başları aralığına tarihlenen Kat. No. 65- 68 içerisinde, Kat. No. 65 çok kaliteli bir işçiliğe sahiptir. Kat. No. 62, 63 ve 64 değerlendirilen sırasıyla basık gövdeli şişe, torba gövdeli şişe ve torba gövdeli minyatür şişe, tiplerinin tekil örnekleridir. Kat. No. 58-61 arasında değerlendirilen küresel gövdeli minyatür 5 cm'in altındaki boyları dolayısıyla bu ismi almışlardır. MS. 1. yüzyıla tarihlenen bu şişeler olasılıkla değerli kokuları saklamak için kullanılmış olmalılardır.

Parion Nekropol'ünde bulunan bir diğer grup dört alt başlıkta incelenen sürahilerdir. Huni ağzlı sürahiler alt başlığı altında değerlendirilen 3 sürahiden, Kat. No. 69 cam ipliği bezemesi ve halka kaidesi ile diğer huni ağzlı sürahilerden ayrılır. MS 2. yüzyıl sonu ile MS 3. yüzyıl başlarına tarihlenen huni ağzlı sürahilerden Kat. No. 71'de incelenen ateşte parlatılmış olmasıyla dikkat çekicidir. Tek kulplu sürahiler silindirik gövdeli, küresel gövdeli ve armudi gövdeli olmak üzere, gövdelerine göre üç ayrı alt başlıkta incelenmişlerdir. Silindir gövdeli tek kulplu sürahilerden Kat. No. 72 geniş bir gövdeye sahipken, Kat. No. 74 dar gövdelidir. Geniş gövde kronolojik olarak erkenken dar gövdeli daha geç tarihlenmektedir. Ayrıca silindir gövdeye sahip olanların kulpları kaburgalı, diğer formların kulpları düz yapılmıştır. Kat. No. 75, 76'de değerlendirilen tek kulplu küresel gövdeli sürahi ile tek kulplu armudi gövdeli sürahi tiplerinin tekil örneklerini temsil etmektedir ve iki örnekte çok yaygın olmayan tiplerdir.

Kat. No. 77'de değerlendirilen cam aryballos örneği erken dönemlerden itibaren severek kullanılan pişmiş toprak aryballosların cam taklididir. MS 1. yüzyılın ikinci yarısına tarihlenen cam aryballoslar da bu dönemde yoğun olarak kullanılmışlardır.

Parion Tavşandere Nekropol'ünde görülen bir diğer grup renkli bant şişelerdir. M 174 mezarında bulunan iki renkli bant şişe ile birlikte bu mezarda bulunan camlar oldukça kalitelidir. Kat. No. 56'da bulunan bir diğer küresel gövdeli renkli bant şişe yine bir kremasyon uygulanan mezarda bulunmuştur ve deforme olmuştur.

Parion Tavşandere Nekropolü cam buluntuları genel olarak incelendiğinde en erken tarihli buluntuların MÖ 1. yüzyılın sonlarına tarihlendiği görülmüştür. Nekropolde 2005-2017 yılları arasında yapılan kazı çalışmalarında 268 mezar açıldığından ve bu mezarların tiplerinden yukarıda bahsetmiştik, bu mezarlardan yaklaşık 200'e yakını Roma dönemine tarihlenmektedir. Cam obje ele geçen mezarların 42'sinin de Roma dönemine tarihlenen mezarlar olması, neredeyse her beş Roma dönemi mezarından birinde cam obje ele geçtiğini göstermektedir. Bu durum cam objelerin Roma dönemi ölü gömme ritüellerinde ve ölü hediyeleri repertuarında önemli bir konuma geldiğini ve toplum tarafından tercih edildiğini de ortaya koymaktadır. Nekropolün Arkaik, Klasik ve Hellenistik dönemde zengin buluntulara sahip olmasına rağmen bu dönemlere ait cam buluntulara rastlanılmaması, Parion'da yaşayan halkın yeterli zenginliğe sahip olmamasıyla açıklanamayacağı aşikârdır. Çünkü şüana kadar bu dönem mezarlarında ele geçen buluntular Parion halkının erken dönemlerden itibaren ne denli zengin olduğunu ortaya koyar niteliktedir¹⁰²². Bu durum erken dönemde camın her ne kadar sadece zenginlerin ulaşabileceği bir obje de olsa, yine de çok nadir bir buluntu grubunu oluşturduğuyla alakalı olmalıdır.

Çalışmamızda, Parion'da cam üretimi olduğuna ilişkin kesin bulgulara ulaşamamıştır. Bunun yanında Kat. No. 1, 2'de değerlendirilen kâselerin benzerlerine nadir rastlanması ve Parion Tavşandere Nekropol'ünde aynı tipten iki adet bulunması, bunların yerel üretimi olabileceklerini akla getirmektedir. Ancak sadece nekropol değil Parion Antik Kenti'ndeki diğer sektörlerde ele geçen cam buluntular dikkate alındığında Parion'da cam üretimi yapılıyor olması neredeyse kesindir. Kazı çalışmalarının ilerleyen dönemlerinde cam buluntular üzerinde yapılması planlanan analizlerin bize bu konuda daha net bilgiler verebileceğini düşünmekteyiz. Kat. No. 72'de¹⁰²³ yer alan sürahinin ve M 174 mezar buluntularının ithal örnekler olduğunu söyleyebiliriz. M 174 mezarında ele geçen cam buluntuları incelediğimizde ve Parion Tavşandere Nekropol cam buluntuları ile karşılaştırdığımızda dönemin buluntuları açısından ayrıcalıklı malzemeler olduğunu görmekteyiz. Ayrıca yapım tekniği açısından minyatür malzemelerdeki cidar incelikleri, renkli bant camlardaki bezeme

¹⁰²² Parion Tavşandere Nekropolü erken dönem buluntuları için bkz. Aydın Tavukçu, *Parion Nekropolü 2005 Yılı Buluntuları* 2006; Kasapoğlu, *Parion Korinth Aryballosları (2005-2013)*, 2013; Vedat Keleş, "Parion Nekropolü"nde Ele Geçen Dört Altın Objeye Üzerine Yeni Bir Değerlendirme", *Olba XXII*, Mersin 2014, ss. 117-128. Çelikbaş, *2005-2014 Parion Kazısı Metal (Bronz-Demir-Kurşun) Buluntuları*, 2016.

¹⁰²³ Prof. Dr. Christopher S. Lightfoot ile birebir görüşme sonrasında, Güney Rusya'dan bir örnekle olan benzerlikten yola çıkarak aynı atölyede üretilebilmiş olacağı düşünülmektedir.

öğeleri bu camların seçkin atölyelerde üretildiğini göstermektedir. M 174 mezarında ele geçen mermer unguentarium örneği de hem işçiliği, hem de Parion Tavşandere Nekropolünde benzeri bulunmaması açısından bu görüşümüzü destekler niteliktedir.

KAYNAKÇA

- Akat Yücel vd., *Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu Cam Eserler Kataloğu*, Arkeoloji Sanat Yayınları, İstanbul 1984.
- Antonaras, Anastassios C., “Glass Vessels From Roman and Early Christian Thessaloniki and its Surroundings (1st Century BC- 6th Century AD)” *ANNALES of the 17th Congress*, 2006, s. 74-79.
- Atik, Şeniz, “İç Kalıplama Tekniği ile Yapılmış Anadolu Kaynaklı Cam Kaplar”, *İstanbul I. Uluslararası Cam Sempozyumu*, T.Ş.C.F.A.Ş. Belge ve Bilgi Merkezi, İstanbul 1990, s. 16-30.
- _____, “İstanbul Arkeoloji Müzeleri’nde Bulunan İ.Ö. II. – I. Bin Yıllarına Ait Mezopotamya Cam Eserleri”, XXXIV. Uluslararası Assirioloji Kongresi Bildirileri, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1998, s. 365-376.
- _____, *MÖ I. Binde Anadolu’da Cam Üretimi ve Tasarımı* (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Mimar Sinan Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü İstanbul 2004.
- _____, “Late Roman/Early Byzantine Glass Finds from the Marmaray Rescue Excavation at Yenikapı in İstanbul” *Late Antique/Early Byzantine Glass in the Eastern Mediterranean*, İzmir 2009, s. 1-16.
- Atila, Gençer ve Gürler, Binnur, *Bergama Müzesi Cam Eserleri*, Bergama Kültür ve Sanat Vakfı, İzmir 2008.
- _____, “Early Christian And Byzantine Glass Vessels: Forms And Uses” *Byzanz-das Römerreich im Mittelalter*-Daim/DrauschkeVerlag des Römisch-Germanischen Zentralmuseums 2010, s. 383-430.
- Avram, Alexandru, “The Propontic Coast of Asia Minor”, *An Inventory of Archaic and Classical Poleis*, M. H. Hansen, T. H. Nielsen (eds.), Oxford University Press, New York, 2004, s. 974-999.
- Aydın Tavukçu, Zerrin, *Parion Nekropolü 2005 Yılı Buluntuları* (Yayımlanmamış Doktora Tezi) Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2006.
- _____, “Parion Güney Nekropolünden Bir Grup Cam Eser”, *Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Dergisi*, Erzurum 2007, s. 145-161.

- Aytüre, Serpil, “Hellenistik Dönem’de Panionion/İonia Birliği”, *Pamukkale Üniversitesi SBE Dergisi*, 2017, s. 337-348.
- Barag, Dan, “*Glass Vessels of the Roman and Byzantine Periods in Palestine*” (Ph. D. Disseration), The Hebrew Universty, Jaruselah 1970.
- _____, “Rod-Formed Kohl-Tubes of the Mid-First Millennium BC”, *JGS 17, Corning Museum of Glass* 1975, s. 23-36.
- _____, *Catalogue of Western Asiatic Glass in the British Museum*, Vol. I, Trustees of the British Museum, London 1985.
- Bass Gorge, “Serçe Limanı Sualtı Kazısı”, *II. KST*, Ankara 1980, s. 15-17.
- Başaran, Cevat, “Parion 1997 Araştırmaları”, *AST XVI-I*, 1998, s. 349-364.
- _____, “Parion’dan İki Gladyatör Steli”, *Günüşiğinde Anadolu, Cevdet Bayburtluoğlu İçin Yazılar Anatolia in Daylight: Essays in Honour of Cevdet Bayburtluoğlu*, İstanbul 2001, s. 19-24.
- _____, “Kuzey Troas Parion Araştırmaları 2002”, *AST 21-II*, 2003, s. 185-192.
- _____, “Antik Troas Kenti Parion”, *Toplumsal Tarih, Sayı 147*, 2005a, s. 20-22.
- _____, “Jewellery Center in Antique Era: Parion”, *Gold News, Sayı 153*, 2005b, s. 106-111.
- _____, “Parion: Karanlıktan Gün Işığına”, Turan Takaoğlu (ed.), *Anadolu Arkeolojisine Katkıları 65. Yaşında Abdullah Yaylalı’ya Sunulan Yazılar*, İstanbul 2006, s. 185-200.
- _____, “Parion’dan Persia’ya Yol Gider”, İnci Delemen, Sedef Çokay-Kepçe, Aşkım Özdzibay, Özgür Turak (eds.), *Euergetes, Prof. Dr. Haluk ABBASOĞLU’na 65.Yaş Armağanı, C. I*, 2008, s. 133-137.
- Başaran Cevat ve Ergürer Ertuğ, “Parion Odeion’u (Bouleuterion?) 2010 Çalışmaları ve Odeion’da Bulunan Seramikler”, *Olba XX*, Mersin 2012, s. 245-289.
- Başaran, Cevat ve Tavukçu, A. Yalçın, “Kuzey Troas Parion Yüzey Araştırması 1999”, *AST 18-II*, 2001, s. 225-236.
- Başaran, Cevat ve Tavukçu, A. Yalçın, “Parion Kazısı 2005”, *KST 28- 1*, 2007, s. 609-628.

- Başaran, Cevat vd., “Parion 2011 Kazı ve Restorasyon Çalışmaları”, *KST*, 34-II, 2012, s. 347-364.
- Başaran, Cevat ve Kasapoğlu, Hasan, “Parion Kazısı Metal Buluntuları”, *III. ODTÜ Arkeometri Çalıştayı-Türkiye Arkeolojisinde Metal: Arkeolojik ve Arkeometrik Çalışmalar*, P. Ayter, Ş. Demirci, A. M. Özer (eds.), Ankara, 2013, s. 126-140.
- Başaran, Cevat ve Kasapoğlu, B. Elif, “Parion Güney Nekropolisi 2005-2013”, *Anadolu’nun Zirvesinde Türk Arkeolojisinin 40 Yılı – Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arkeoloji Bölümü 40. Kuruluş Yılı Armağanı*, Hasan Kasapoğlu, M. Ali Yılmaz (eds.), Bilgin Kültür Sanat Yayınları, Ankara 2014, s. 117-138.
- Başaran, Sait, *Pişmiş Toprak ve Cam Eserlerin Konservasyon/Restorasyonu*, Graphis Yayınları, İstanbul 2000.
- Başaran, Sait ve Kurap, Gülnur, “Enez (Ainos) 2011 Yılı Arkeoloji Kazısı” 34. *KST* C. 2, Çorum, 2013, s. 375-390.
- Bonacasa, Nicola, *Princeton Encyclopedia of Classical Sites*, Princeton University Press, New Jersey 1976.
- Baybo, Selda, *Patara Kazılarında (1989-2001) Ele Geçen Cam Eserler*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Antalya, 2003.
- _____, “Limyra 2002-2004 Sezonu “Batı Şehir” Cam Buluntuları” *ADALYA No.VIII* 2005, s. 230-239.
- Belli, Oktay, *Urartu: Savaş ve Estetik*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2003, s. 194-199.
- Canav, Üzlifat, *Çağlar Boyu Cam*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi Anabilim Dalı, İstanbul 1984.
- _____, *Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş. Cam Eserler Koleksiyonu. Ancient Glass Collection*. İstanbul 1985.
- _____, “Art Nouveau Camlar” *Sanat Tarihi Araştırmaları Dergisi*, C. 1, S. 1, İstanbul 1987, s. 36-39.

- Canav Özgümüş, Üzlifat, “Tarihsel Süreçte Anadolu’da Cam Üretimi” *II. ODTÜ Arkeometri Çalıştayı, Türkiye Arkeoloji’sinde Cam: Arkeolojik ve Arkeometrik Çalışmalar*, Ankara 2012, s. 67-79.
- _____, *Çağlar Boyu Cam Tasarımı*, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul 2013.
- Canav Özgümüş, Üzlifat ve Kanyak, Serra, “Nif (Olympos) Dağı Kazıları Cam Buluntuları”, *Türkiye’de Arkeometrinin Ulu Çınarları*, Prof. Dr. Ay Melek Özer ve Prof. Dr. Şahinde Demirci’ye Armağan, Ali Akın Akyol - Kameray Özdemir (eds.) Homer Kitabevi ve Yayıncılık, İstanbul 2012, 295-302.
- Çakmaklı, Ömür Dünya, “Uşak Arkeoloji Müzesinde Korunan Roma Dönemine Ait Cam Eserler” (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji Anabilim Dalı, Ankara 2007.
- _____, *Karia Bölgesi Roma Dönemi Cam Kap Tipolojisi*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2012.
- _____, “Uşak Arkeoloji Müzesine Kazı Dışı Yollardan Kazandırılmış Roma Dönemine Ait bir Grup Cam Eser” Çiğdem Gençler Güray(ed.), *Kaunos/Kbid Toplantıları 2 Anadolu Antik Cam Araştırmaları Sempozyumu*, Ankara 2013, s. 65-82.
- Çelikbaş, Ersin, *Parion Roma Kolonizasyon Sikkeleri*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2010.
- _____, *2005-2014 Parion Kazısı Metal (Bronz-Demir-Kurşun) Buluntuları*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2016.
- Dal, Yusuf, *Roma Döneminde Anadolu’da Cam*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın 2009.
- Demir, Abdurrahman, *Giresun Müzesi’nde Bulunan Bir Grup Cam Eser*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2013.
- Demircioğlu, Halil, *Roma Tarihi*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1993.

- Doornick, Frederick H. Van, “The Serçe Limanı Shipwreck: An 11th-Century Cargo of Fatimid Glassware Cullet for Byzantine Glassmakers” *I.Uluslararası Anadolu Cam Sempozyumu*, İstanbul 1990, s. 58-63.
- Dusenbery, Elsbeth B., *Samothrace, the Nekropoleis Catalogues of Objects by Categories*, Princeton, New Jersey 1998.
- Eker, Fevziye, “Camın Tarihi Serüveni” *CAMGERAN Uluslararası Katılımlı Uygulamalı Cam Sempozyumu*, Eskişehir 2010, s. 147-151.
- _____, *Kahramanmaraş Müzesi’ndeki Cam Eserler*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi) Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2014.
- Eker, Kasım, *Tokat Müzesi’ndeki Cam Kaplar ve 3D Modelleme Çalışması*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2016
- Er, Yasemin, *Klasik Arkeoloji Sözlüğü*, Phoenix Yayınevi, Ankara 2012.
- Ergürer, H. Ertuğ, *Parion Roma Dönemi Seramiği*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi) Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2012.
- Erten, Emel “İçel Müzesi Koleksiyonundan Cam Bardaklar”, *Günışığında Anadolu: Cevdet Bayburtluoğlu İçin Yazılar: Anatolia in Daylight: Essays in Honour of Cevdet Bayburtluoğlu*, İstanbul 2001a, s. 96-103.
- _____, “Türkiye Dışındaki Müzelerde Bulunan Anadolu Kaynaklı Roma Cam Eserleri Işığında Anadolu’da Cam”, *TAED* 2, 2001b, s. 73-82.
- _____, “Glass Finds Olba Survey-2001” *OLBA*, VII, Mersin 2003, s. 145-154.
- _____, “Fethiye Müzesi Koleksiyonundan Antalya, Kaş, Dirgenler Köyü Kaynaklı Camlar” *Türk Arkeoloji ve Etnografya Dergisi*, 2004a, s. 13-18.
- _____, “Anadolu’dan Örneklerle Demir Çağı’nda Cam” *OLBA IX*, 2004b, s. 95-110.
- _____, “Anadolu’da Erken Bizans Dönemi Camcılığı ve Roma Kökenleri” *Sakarya Üniversitesi Fen Edebiyat Dergisi*, VII. Ortaçağ ve Kültür Dönemi Kazıları Ve Sanat Tarihi Araştırmaları Sempozyumu C.7, S.1, 2005, s. 225-235.
- _____, “Glass in Hittites” *V. Uluslararası Hititoloji Kongresi Bildirileri Çorum* 2005, s. 319-329.

- _____, “Anadolu Medeniyetleri Müzesi’nden Cam Pendant” *OLBA XV*, Mersin 2007, s. 1-12.
- Erten, Emel, “Fenike Camları ve Akdeniz Dünyası” *Anadolu Medeniyetleri Müzesi 2007-2008 Yıllığı, S. XXI*, Ankara 2009a, s. 227-239.
- _____, “Early Ancient Glass from Şaraga Höyük, Gaziantep-Turkey” (Ed. Despina İgnatiadou- Anastassios Antonaras), *ANNALES du 18e Congress de l’association Internationale pour l’Histoire du Verre Thessanoliki*, Greece 2009b, s. 33-37.
- _____, “Camın Erken Tarihi: Anadolu’da Tunç Çağı’nda Cam Konusunda Düşünceler” *Camgeran 2010 Uluslararası Katılımlı Uygulamalı Cam Sempozyumu*, Eskişehir 2010, s. 59-64.
- _____, “Eskiçağ Camcılığında Renk ve Biçim İlişkileri” *II. ODTÜ Arkeometri Çalıştayı, Türkiye Arkeoloji’sinde Cam: Arkeolojik ve Arkeometrik Çalışmalar*, Ankara 2011, s. 80-101.
- _____, “Eski Çağda Tunç ve Cam” (eds.) Pelin Ayter- Şahinde Demirci- Ay Melek Özer, *III. ODTÜ Arkeometri Çalıştayı Türkiye Arkeolojisiinde Metal: Arkeolojik ve Arkeometrik Çalışmalar*, Ankara 2013a, s. 77-82.
- _____, “Silifke Pazarkaşı kaya Mezarı Cam Buluntuları” (eds.) Çiğdem Gençler Güray, *Kaunos/Kbid Toplantıları 2 Anadolu Antik Cam Sempozyumu*, Ankara 2013b, s. 41-51.
- _____, *Silifke Müzesi Cam Kataloğu*, Bilgin Kültür Sanat Yayınları, Ankara 2018.
- Erten Yağcı, Emel, “Hatay Müzesindeki Bir Grup Cam Eser” *I. Uluslararası Anadolu Cam Sanatı Sempozyumu* 1990, s. 30-36.
- _____, *Başlangıcından Geç Antik Dönem Sonuna Kadar Anadolu’da Cam*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi) Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 1993.
- _____, “Akhamenid Cam Kâseleri ve Milas Müzesinden Yayımlanmamış İki Örnek” *T.C. Kültür Bakanlığı, Anadolu Medeniyetleri Müzesi 1995 Yıllığı*, Ankara 1996, s. 312-326.
- _____, “İÖ 2. Binde Anadolu’da Cam” *OLBA I*, Mersin 1998, s. 29-44.

Freeman, Charles, *Mısır, Yunan ve Roma Antik Akdeniz Uygarlıkları*, Dost Kitabevi Yayınları, Ankara 2010.

Frisch, Peter, *Die Inschriften von Parion, Inschriften Griechischer Städte Aus Kleinasien, Band 25*, Bonn 1983.

Gadd C. J. - Thompson Campbell, *A Middle Babylonian Chemical Text*, Iraq III, 1936, s. 87-96.

Gençler, Çiğdem, “Hierapolis Camları- I Vetri Di Hierapolis ”, (eds.) F. D’andria- F. Silvestrelli, *Lycos Vadisi Türk Arkeoloji Araştırmaları - Ricerche Archeologiche Turche Nella Valle Del Lykos*, Lecce 2000a, s. 209-289.

_____, “Smintheion Camları” (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Arkeoloji Anabilim Dalı, Ankara 2000b.

_____, “Elaiussa Sebaste Antik Yerleşimi Cam Buluntuları” (Yayımlanmamış Doktora Tezi) Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2009.

Gençler Güray, Çiğdem, “Early Byzantine Glass Finds From Elaiussa Sebaste (MersinAyaş)” ANNALES du 18e Congrès De L’association Internationale Pour L’histoire Du Verre, Thessaloniki 2009, s. 292-299.

_____, “Soli-Pompeipolis Antik Kenti (Mersin-Mezitli) Cam Buluntuları” CAMGERAN Uluslararası Katılımlı Uygulamalı Cam Sempozyumu, Eskişehir 2010, s. 141-146.

_____, “Elaiussa Sebaste’nin Roma Dönemi Cam Buluntuları” Olba XIX, Mersin 2011, s. 233-266.

_____, “Smintheion Roma Dönemi Cam Buluntuları” (Ed. Ahmet Coşkun Özgünel), SMINTHEION: Apollon Smintheus’un İzinde, Ege Yayınları, İstanbul 2013, s. 129-134.

Goldstein, Sidney M., *Pre-Roman and Early Roman Glass in the Corning Museum of Glass Corning*, NewYork 1979.

_____, Pre-Persian and Persian Glass: Some Observations on Objects in the Corning Museum of Glass, (eds.) Schmandt-Besserat *Ancient Persia: The Art of an Empire*, Undena 1980.

Grose, David Frederick, “Early Blown Glass” JGS XIX, 1977, s. 9-29.

- _____, “Glass Forming Methods in Classical Antiquity: Some Considerations”
JGS 26, 1984, s. 25-34.
- _____, *The Toledo Museum of Art: Early Ancient Glass*, Hudson Hills Press, New York 1989.
- Grossmann, Richard A., *Ancient Glass a Guide to the Yale Collection*, Yale University Art Gallery, New Haven 2002.
- Güneş, Fevziye, “Late Antique Glass from the Museum of Kahramanmaraş” (ed.)
Ergün Laflı, *Late Antique/Early Byzantine Glass in the Eastern Mediterranean*,
İzmir 2009, s. 245-259.
- Gürler, Binnur, “An Inscribed Bowl Decorated With Wheel Abrasion-Technique in
Western Anatolia” *Anatolian Studies*, Vol. 48, 1998, s. 171-173.
- _____, *Tire Müzesi Cam Eserleri*, T.C. Kültür Bakanlığı, Ankara 2000.
- _____, “İzmir Ticaret Odası Cam Eserleri”, *İzmir Ticaret Müzesi ve Antik Egede
Ticaret*, İzmir Ticaret Odası Yayın No: 159, İzmir 2007, s. 83-101.
- Gürler, Billur ve Ersoy Akın, “Smyrna Agorası Geç Antik Çağ Cam Repertuarı”
CAMGERAN Uluslararası Katılımlı ve Uygulamalı Cam Sempozyumu,
Eskişehir 2010, s. 23-27.
- Hanar, Elif, *Diyarbakır Müzesindeki Cam Kaplar*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi),
Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2018.
- Harden, Donald B., *Catalogue of Greek and Roman Glass in the British Museum*, vol.
1, The British Museum Press, London, 1981.
- _____, “Study and Research”, *Journal of Glass Studies*, 1984, s. 9-12.
- Hayes, John W., *Roman and Pre-Roman Glass in the Royal Ontario Museum*, Toronto
1975.
- Höpken Constanze ve Dünya Çakmaklı Ömür, *Narin Pırıltı Gaziantep Medusa Cam
Kolleksiyonu*, Fritz Thyssen Stiftung, Cologne, 2015.
- Isings, Clasina, *Roman Glass From Dated Finds*, *Archaeologia Traiectina* II,
Groningen 1957.
- _____, *Roman Glass in Limburg*, Wolters-Noordhoff, Groningen 1971.

- Israeli, Yael, “The Glass Vessels” *Archaeological Excavations At Caesarea Maritima Areas Cc, Kk And Nn Final Reports, Volume I: The Objects*, 2002, s. 363-418.
- _____, *Ancient Glass in Israel Museum. The Eliahu Dobkin Collection and Other Gifts*, Jaruselam 2003.
- Kasapoğlu, Büşra Elif, *Parion Korinth Aryballosları*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2013.
- Kasapoğlu, Hasan, “Parion Nekropolü Mezar Tipleri”, (eds.) Birol Can- Mehmet Işıklı, *Doğudan Yükselen Işık: Arkeoloji Yazıları*, İstanbul 2007, s. 481-520.
- Kasapoğlu, Hasan, *Parion Nekropolü 2006 Yılı Seramik Buluntuları*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2008.
- _____, “Nekropol”, (ed.) Cevat Başaran, *Antik Troas’ın Parlayan Kenti Parion*, İstanbul 2013, s. 107-136.
- _____, *Parion Antik Kenti Roma Dönemi Terrakotta Figürinleri (2004-2013)*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2015,
- Kasapoğlu, Hasan ve Özdemir, Semra, “Cam Eserler” (ed.) Cevat Başaran, *Antik Troas’ın Parlayan Kenti Parion*, Ege Yayınları, İstanbul 2013, s. 151-163.
- Keleş, Vedat, “Giriş” Coğrafik Özellikler, (ed.) Cevat Başaran, *Antik Troas’ın Parlayan Kenti Parion*, Ege Yayınları, İstanbul 2012.
- _____, “İlk Bulgular Işığında Parion Tiyatrosu”, *Arkeoloji ve Sanat Dergisi* 128, İstanbul 2008 s. 45-56.
- _____, “Parion Nekropolü”nde Ele Geçen Dört Altın Obje Üzerine Yeni Bir Değerlendirme”, *Olba XXII*, Mersin 2014, s. 117-128.
- Keleş, Vedat ve Çelikbaş, Ersin, “Parion Roma Kolonizasyon Sikkeleri”, *Arkeoloji ve Sanat Dergisi*, S. 145, İstanbul, 2014, s. 75-84.
- Keleş, Vedat ve Yılmaz, Alper, “Parion Roma Hamamı 2006-2013”, (eds.) Hasan Kasapoğlu, Mehmet Ali Yılmaz, *Anadolu’nun Zirvesinde Türk Arkeolojisinin 40 Yılı*, Ankara 2014, s. 159-174.

Kozanlı, Candan, “Kuzey Troas’ın Zengin Kenti: Parion”, *IDOL*, S. 28, Ankara 2006, s. 28-29.

Kökten, İ. Kılıç, *Anadolu’da Prehistorik Yerleşme Yerlerinin Dağılışı Üzerine Bir Araştırma*, Ankara 1952.

Ksenophon, *Yunan Tarihi (Hellenika)*, (çev.) Bilge Umar, Sergi Yayınevi, 1984.

_____, *Anabasis-Onbinlerin Dönüşü*, (çev.) Tanju Gökçöl, İstanbul 1984.

Küçükerman, Önder, *Cam /Glass*, İstanbul 1978.

_____, *Cam Sanatı*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara 1985.

_____, *3000 Yıllık Akdeniz Camcılığının Anadolu’daki Son İzleri Göz Boncuğu*, Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, İstanbul 1987.

_____, “Venedik Camcılığı ve Venedik Kanalları Çevresinde Yaşatılan 1000 Yıllık Gelenek: Murano Cam Adası” *Antik&Dekor Antika Dekorasyon ve Sanat Dergisi*, S. 12, İstanbul 1991, s. 64-69.

_____, *Türk Cam Sanayi ve Şişecam*, Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş. İstanbul 1998.

Küçükpazarlı, Nalan, *Konya Arkeoloji Müzesi’nde Bulunan Roma Çağı Cam Eserleri*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya 2006.

Lazar, Irena, “An oil lamp from Slovenia depicting a Roman glass furnace”, *Vjesnik APD*, 2006, s. 227-234.

Leaf, Walter, *Strabo on the Troad*, Cambridge University Press, London 1923.

Lighfoot, Christopher S. “A Roman Glass Flask in Gaziantep Museum” *Anatolian Studies* 35 1985, s. 123-129.

_____, “A Group of Early Roman Mold-Blown Flask from the West” *JGS* 29, 1987, s. 11-29.

_____, “Some Types of Roman Cut-Glass Vessels Found in Turkey” *I.Uluslararası Anadolu Cam Sanatı Sempozyumu*, 26-27 Nisan 1988, İstanbul 1990, s. 7-15.

- _____, “Glass in the Iron Age” *Anatolian Iron Ages, The Proceedings of the Second Anatolian Iron Ages Colloquium held at İzmir, 4-8 May 1987*, Oxbow – B.I.A.A., London 1991, s. 67-74.
- _____, “Some Examples of Ancient Cast and Ribbed Bowls in Turkey” *JGS* 35, 1993.
- _____, “Glass Finds at Amorium” *Dumbarton Oaks Papers*, Vol. 59, 2005, s. 173-181.
- _____, *Ancient Glass in National Museum Scotland*, Scoland 2007.
- Lightfoot Christopher S. ve Arslan, Melih, *Anadolu Antik Camları: Yüksel Erimtan Koleksiyonu*, Ankara 1992.
- Löber, Hans “Hatte Plinius der Alter Recth mit Seinem Berich über das Entstehen des Glases?”, *Festschrift für Waldemar Haberey*, Mainz 1976, s. 85-88.
- Marangoz, Özgür, *Şanlıurfa Müzesi’nde Yer Alan Cam Eserler*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2018,
- Meyer Carol, *Glass From Quseir al-Qadim and the Indian Ocean Trade*, (eds.) Thomas A. Holland-Thomas G. Urban, *Studies in Ancient Oriental Civilization* No.53, Cap.2, Chicago 1992,
- Mitchell Stephen, *Aşvan Kale: Keban Rescue Excavations, Eastern Anatolia. I The Hellenistic, Roman and Islamic Sites*, Oxford 1980.
- Okunak, Mehmet, *Hierapolis Kuzey Nekropolü (159D Nolu Tümülü) Anıt Mezar ve Buluntuları*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli, 2005.
- Olçay, B. Yelda, *Antalya’nın Demre(Kale) İlçesi’ndeki Aziz Nikolaos Kilisesi Kazısı 1989-1995 Yılları Cam Buluntuları*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Ankara 1997.
- _____, “Bizans Dönemi Pencere Camları ve Kullanım Biçimleri Üzerine Bazı Bulgular”, *Anadolu Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, C. I, S. 2*, Eskişehir 2000, s. 259-265
- _____, “Ancient Glass Vessels in Eskişehir Museum” *Anatolian Studies*, vol.51, 2001, s. 147-157.

- Oliver Andrew, *Ancient Glass, in the Carnegie Museum of Natural History, Pittsburgh*, Carnegie Institute, Pittsburgh 1980.
- Olof Vessberg and Alfred Westholm, *The Swedish Cyprus Expedition Vol.4, Part:3 The Hellenistic and Roman Periods in Cyprus*, Swedish Cyprus Expedition, Cyprus 1956.
- Oyarçin, Kasım, “Parion Kazısı 2010-2014 Yılları Numismatik Çalışmaları” *Parion Kazıları 10. Yıl Armağanı*, Cevat Başaran ve Vedat Keleş (eds.), Bilgin Kültür Sanat Yayınları, Ankara, 2015, s. 133-139.
- _____, *Parion’da 2005-2014 Yılları Arasında Ele Geçen Geç Roma ve Erken Bizans Dönemi Sikkeleri (MS 3.- 7. Y.Y.)*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi) Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2017.
- Özen, Soner, “Cam Mezar Hediyeletlerinin İşlevi” (ed.) Çiğdem Gençler Güray, *Kaunos/Kbid Toplantıları 2 Anadolu Antik Cam Araştırmaları Sempozyumu*, 17-20 Haziran 2010, , Ankara 2013, s. 15-24.
- Özet, Aynur, “Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesindeki Cam Örnekleri İle Antik Çağda Cam Yapımı” *Belleten C. LI S. 200*, 1987, s. 587-609.
- _____, “Anadolu Medeniyetleri Müzesinde Özgün Cam Erserler”, *Anadolu Medeniyetleri Müzesi 1987 Yıllığı*, (ed.) Halil Demirdelen, 1988 Ankara, s. 116-126.
- _____, *Dipten Gelen Parıltı, Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi Cam Eserleri*, T.C. Kültür Bakanlığı, Ankara 1998.
- _____, *Sparkles from the Deep, Glass Vessels of the Bodrum Museum of Underwater Marchaeology*, Berikap Kapak sanayi Ltd. Yayını, İstanbul 2000.
- Özsait, Mehmet, “Küçük Asya”da Roma Kolonileri”, (ed.) Nezih Başgelen, *Zafer Taşlıklioğlu Armağanı Anadolu ve Trakya Çalışmaları I*, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul 1999, s. 123-132.
- Polat, Bilge Ayça, *Troia’nın Hellenistik ve Roma Dönemi Nekropolleri* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi 2005) İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2005.

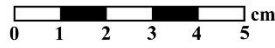
- Prêteux, Franck, “Parion et son territoire a l’époque hellénistique: un exemple d’organisation de la chora sur le rivage de la Propontide”, *L’Asie Mineure dans l’Antiquité: échanges populations et territoires*, 2009, s. 335-351.
- Price, M. J., “Decorated Mould Blown Tablewares in the First Century A.D.” (eds.) M. Newby-K.Painter, *Roman Glass: Two Centuries of Art and Invention*, The Society of Antiquaries of London, London 1991.
- Ramsay, William M., *Anadolu’nun Tarihi Coğrafyası*, İstanbul 1960.
- Richter, Otto Friedrich von, *Baufabrten im Morgenlande*, Berlin 1822.
- Saldern Alex Von, “Glass Finds at Gordion”, *JGS*, vol 1, 1959, s. 22-49.
- _____, “Glass from Sardis” *AJA* 66, 1962, s. 5-12.
- _____, “Mosaic Glass from Hasanlu, Marlik, and Tell Al-Rimah” *JGS* 8, 1966.
- _____, *Ancient and Byzantine Glass from Sardis*, London 1980.
- Sayar, Mustafa H., “Parion’da Divus Vespasianus Augustus’a Bir Sunu”, (eds.) Cevat Başaran-Vedat Keleş, *Parion Kazıları 10. Yıl Armağanı*, Bilgin Kültür Sanat Yayınları, Ankara 2015, s. 163-166.
- _____, “Tiyatroda Ölüm: Parion Tiyatrosu’nda Gladyatör Dövüşleri”, (eds.) Cevat Başaran-H. Ertuğ Ergürer, *Parion Roma Tiyatrosu: 2006-2015 Yılı Çalışmaları, Mimarisi ve Buluntuları*, İÇDAŞ A.Ş. Yayınları, Ankara, 2016, s. 201-207.
- Schliemann, Heinrich, Ilios, *The City and Country of The Trojans*, Harper&Brothers, New York 1881.
- Sevin, Veli, *İmikuşağı*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1995.
- Stern, E. Marianne, *Ancient Glass at the Fondation Custodia (Collection Frits Lugt)*, Utrecht, Paris 1977.
- _____, “Antikes Glas in der Südtürkei” *Glstechnische Berichte*, Vol. 57, No. 5, 1984, s. 132-139.
- _____, “Ancient and Medieval Glass from the Necropolis Church at Anemurium” *ANNALES du 9e Congresss*, France 1985, s. 22-28.
- _____, “Glass Vessels Exhibited in the Bölge Museum Adana” *Belleten* 53, (çev.) Emel Erten Yağcı 1989a, s. 595-605.

- _____, “The Production of Glass Vessels in Roman Cilicia” *Kölner jahrbuch für Vor- und Frühgeschichte* 22, 1989b, s. 121-128.
- _____, *Roman Mold-Blown Glass: The First Thought Sixth Centuries*, Roma 1995.
- _____, “Roman Glassblowing in a Cultural Context” *AJA* 103, 1999, s. 441-484.
- Stern, E. Marianne, *Roman, Byzantine and Early Medieval Glass 10 BCE-700 CE*, Ernesto Wolf Collection, Ruit 2001.
- Strabon, Geographika, *Antik Anadolu Coğrafyası, Kitap: XII, XIII, XIV*, (çev.) Adnan Pekman, İstanbul 1993.
- Sulan, Sadık, *Parion Oda Mezarları*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun 2018.
- Şahin, Onur, *Konya Ereğli Müzesi Cam Eserleri*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya 2018.
- Şimşek, Celal vd., *Laodikeia Nekropolü (2004-2011 Yılları)*, Laodikeia Çalışmaları 1.1-2, (ed.) Celal Şimşek, Ege Yayınları, İstanbul, 2011.
- Taştemür Emre, ““Klaros Kehanet Merkezinde Ortaya Çıkarılan Cam Eserlerin Üretim Teknikleri ve Uygulanan Dekor Çeşitleri” *IV. Uluslararası Katılımlı Seramik, Cam, Emaye, Sır ve Boya Semineri*, 2008, s. 169-180.
- Tek, Ahmet Tolga, “Antik Dönem’de Anadolu’da Cam Üretimi”, *Seres, III. Uluslararası Katılımlı Seramik, Cam, Emaye, Sır ve Boya Semineri*, Eskişehir 2005, s. 108-123.
- _____, “Arykanda’da Bulunan Antikcam Eserlere Genel Bir Bakış”, *Seres, IV. Uluslararası Katılımlı Seramik, Cam, Emaye, Sır ve Boya Semineri*, Eskişehir 2007, s. 153-168.
- Tekçam, Tamay, *Arkeoloji Sözlüğü*, Alfa Basın Yayın Dağıtım, İstanbul 2007.
- Tekocak, M., “Akşehir Müzesi Seramik ve Cam Eserler Koleksiyonu” *28. AST, C. 2* 2010, s. 409-433.
- _____, “Akşehir Nasreddin Hoca Arkeoloji Müzesi’nden Bir Grup Cam Eser” (ed.) Çiğdem Gençler Güray, *Kaunos/Kbid Toplantıları, Anadolu Antik Cam Araştırmaları Sempozyumu 17-20 Haziran*, Ankara 2013, s. 127-142.

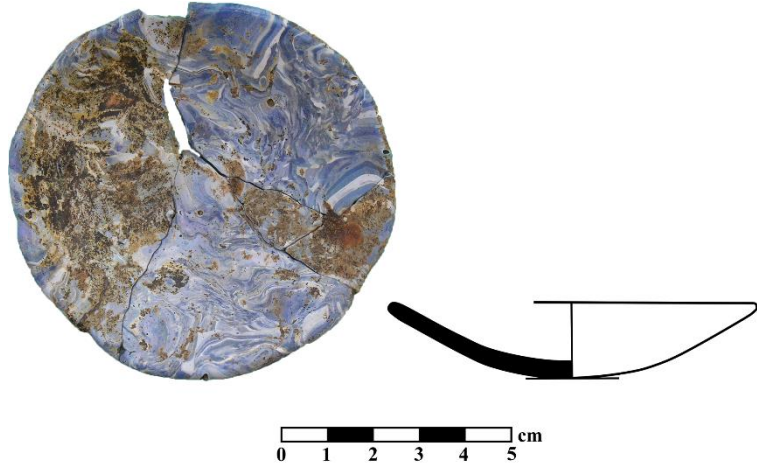
- Vessberg, Olof, "Roman Glass in Cyprus" *Opuscula Archaeologica* 7, 1952, s. 109-65.
- Vessberg Olof and Westholm Alfred, *The Swedish Cyprus Expedition Vol.4, Part:3 The Hellenistic and Roman Periods in Cyprus*, Swedish Cyprus Expedition, Cyprus 1956.
- Weinberg, Gladys D, "Hellenistic Glass Vessels from the Athenian Agora" *Hesperia*, Vol. 30, No. 4, 1961, s. 380-392.
- _____, "Evidence for Glass Manufacture in Ancient Thessaly" *AJA* 66, 1962, s. 129-133.
- Weinberg, Gladys D, "The Glass From Antikythera Shipwreck Reconsidered: The Glass Vessels From The Antikythera Wreck" *Transactions of the American Philosophical Society*, V.55, No.3, 1965, s. 30-39.
- _____, "Glass Manufacture in Hellenistic Rhodes" *Archaeologikon Deltion* 24, 1969, s. 143-151.
- _____, "The Buildings and Installations" *Jelame*, 1998, s. 5-23.
- Weinberg, G. Davidson and McClellan Murray C., *Glass Vessels in Ancient Greece, Archaeological Receipts Fund*, Athens 1992.
- Weinberg, G. Davidson.-Stern E. M., *The Athenian Agora, Vessel Glass Vol. XXXIV*, New Jersey 2009.
- Whitehouse, David, *Roman Glass in the Corning Museum of Glass, Vol. 1*, New York 1997.
- Yılmaz, Alper, *2005-2010 Yılları Arasında Bulunan Parion Nekropol Kandilleri*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2012.
- Yılmaz, Michael D., "Parion Antik Kenti'nde Su Temini ve Tahliyesi Üzerine İlk Gözlemler", (eds.) Cevat Başaran-Vedat Keleş, *Parion Kazıları 10. Yıl Armağanı*, Bilgin Kültür Sanat Yayınları, Ankara 2015, s. 197-214.
- Yurtseven, Figen, "Tarsus Köylü Garajı Mezarı Buluntuları" *Anadolu /Anatolia* 31, 2006, s. 91-121.

KATALOG

Kat. No.	: 1	Kazı No.	: AFS 12
Buluntu Durumu	: Tamamı korunmuş	Mezar No.	: M 125
Form	: Mozaik kâse	Rengi	: Mozaik
Yükseklik	: 1.7 cm	Ağız Çapı:	8 cm
		Kaide Çapı	: 0.7 cm
Yapım Tekniği	: Kalıba döküm		
Tanım	: Düz dudaklı sığ kâse		
Benzer	: Grose 1989, s. 252, res. 131.		
Tarih	: MÖ 1. yüzyıl sonları- MS 1. yüzyıl başları		

Kat. No. : 2 **Kazı No.** : CKO 19
Buluntu Durumu : Tamamı korunmuş **Mezar No.** : M 72
Form : Mozaik kâse **Rengi** : Mozaik
Yükseklik : 1.9 cm **Ağız Çapı:** 8.5 cm **Kaide Çapı** : 0.8
Yapım Tekniği : Kalıba Döküm
Tanım : Düz dudaklı sığ kâse
Benzer : Grose 1989, s. 252, res. 131.
Tarih : MÖ 1. yüzyıl sonları- MS 1. yüzyıl başları

Kat. No. : 3 **Kazı No.** : ALZ 1

Buluntu Durumu : Kırık **Mezar No.** : M 152

Form : Kaburgalı kâse **Rengi** : Mavimsi yeşil

Yükseklik : 4.2 cm **Ağız Çapı:** 12.6 cm **Kaide Çapı** : 5.6 cm

Yapım Tekniği : Kalıp- İndirme-Çökertme

Tanım : Düz dudaklı kısa boyunlu gövde kısmı kaburgalı düz dipli.

Benzer : Grose, 1989, s. 263, No.228-232; Smith, 1982, s. 270, pl. 36-a; Isings, 1957, s. 18 Form 3a; Polat, 2005, s.46, Kat. No. BK46; Vessberg and Westholm, 1956, s. 128, 41.6; Baybo, 2005, s. 231, Kat. no 35-38; Taştemür, 2008, s. 174, şekil 4; Özet, 1998, 49; Baybo, 2003, çiz. 28, kat. no.154, 155; Erten Yağcı, 1990, s. 31, res. 28; Stern 1989, 597-598; Lightfoot, 1993a, s.29, fig. 27, Env.No. 7-3-77; Eker, 2014, s. 124, Kat. No. 7-11; Canav Özgümüş, 2012, s. 71, şekil 4; Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, 1984, s. 23, Kat. No. 85, res. 35; Lightfoot ve Arslan, 1992 s. 36, no. 5.Saldern, 1980, pl.2, no.27; Weinberg and McClellan 1992, s. 102; Oliver, 1980, s. 47 res. 24-25; Hayes 1975. s. 19.

Tarih : MÖ 1. yüzyıl sonu- MS 1. yüzyıl başı

Kat. No. : 4 **Kazı No.** : CKN 5

Buluntu Durumu : Tamamı korunmuş **Mezar No.** : M 31

Form : Kaburgalı kâse **Rengi** : Bal sarısı

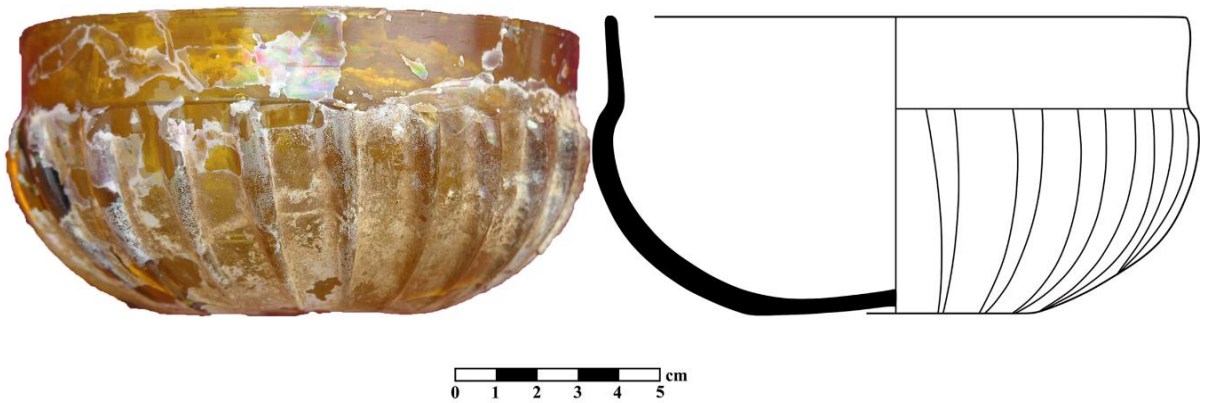
Yükseklik : 5.8 cm **Ağız Çapı:** 12.3 cm **Kaide Çapı** : 5.6 cm

Yapım Tekniği : Kalıp- İndirme-Çökertme

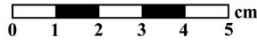
Tanım : Düz dudaklı kısa boyunlu gövde kısmı kaburgalı düz dipli.

Benzer : Grose, 1989, s. 263, No.228-232; Smith, 1982, s. 270, pl. 36-a; Isings, 1957, s. 18 Form 3a; Polat, 2005, s.46, Kat. No. BK46; Vessberg and Westholm, 1956, s. 128, 41.6; Baybo, 2005, s. 231, Kat. no 35-38; Taştemür, 2008, s. 174, şekil 4; Özet, 1998, 49; Baybo, 2003, çiz. 28, kat. no.154, 155; Erten Yağcı, 1990, s. 31, res. 28; Stern 1989, 597-598; Lightfoot, 1993a, s.29, fig. 27, Env.No. 7-3-77; Eker, 2014, s. 124, Kat. No. 7-11; Canav Özgümüş, 2012, s. 71, şekil 4; Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, 1984, s. 23, Kat. No. 85, res. 35; Lightfoot ve Arslan, 1992 s. 36, no. 5; Saldern, 1980, pl.2, no.27; Weinberg and McClellan 1992, s. 102; Oliver, 1980, s. 47 res. 24-25; Hayes 1975. s. 19.

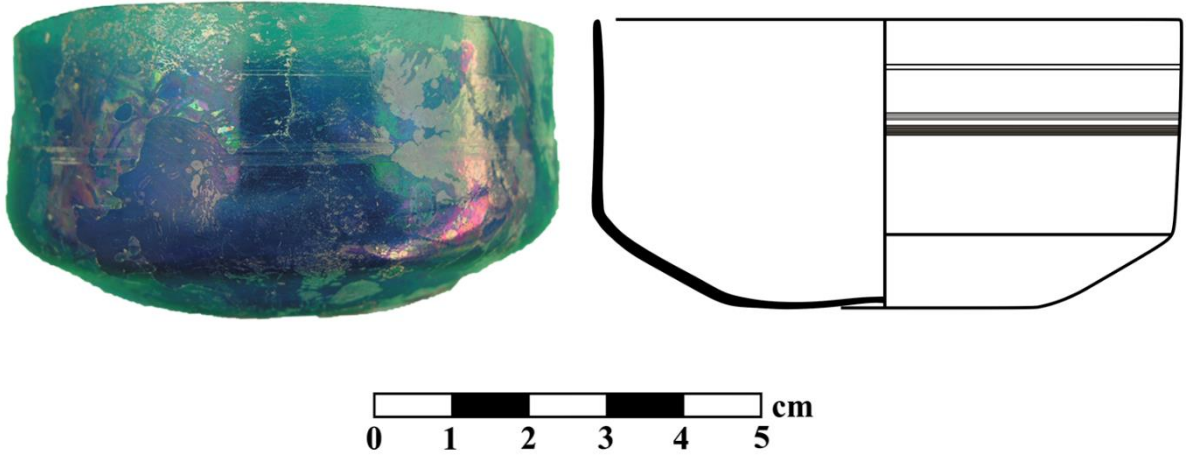
Tarih : MS 1. yüzyıl ortaları

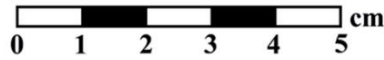
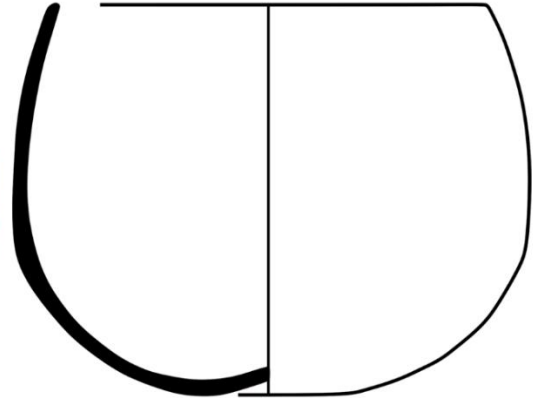
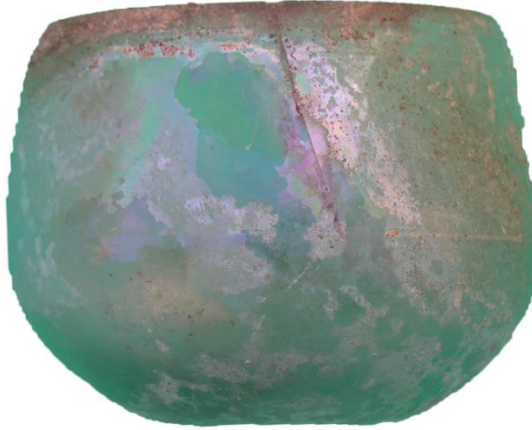
Kat. No.	: 5	Kazı No.	: ACS 3
Buluntu Durumu	: Ağız kısmında kırıklar var	Mezar No.	: M 108
Form	: Kesme bezemeli kâse	Rengi	: Su yeşili
Yükseklik	: 3.6 cm	Ağız Çapı:	12.8 cm
		Kaide Çapı	: 1.2 cm
Yapım Tekniği	: Kalıba basma		
Tanım	: düz geniş ağızlı yarım küresel formlu dar sığ kase, dışında çarkta kesilmiş iki adet yiv, düz dipli.		
Benzer	: Grose, 1989, s. 2013, no. 244-245; Hayes, 1975, Fig. 1, no. 41; Weinberg and Stern 2009, s. 36, no. 59-62; Meyer 1992, s.19, no.26; Eker 2014, s. 248, Kat. No. 15-16; Erten, 2003, fig.1, pl.a-e; Gençler, 2009, s. 29, resim. 8, Kat. No. 16; Gençler Güray, 2011, fig.2, no.2; Özet,1998, s. 43, no. 13, tip II; Höpken ve Çakmaklı, 2015, s.18, no. 8; Lightfoot, 1993a, s.23, fig. 1.		
Tarih	: MS 1. yüzyılın 2. yarısı		

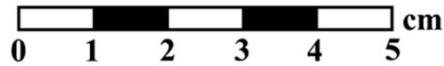
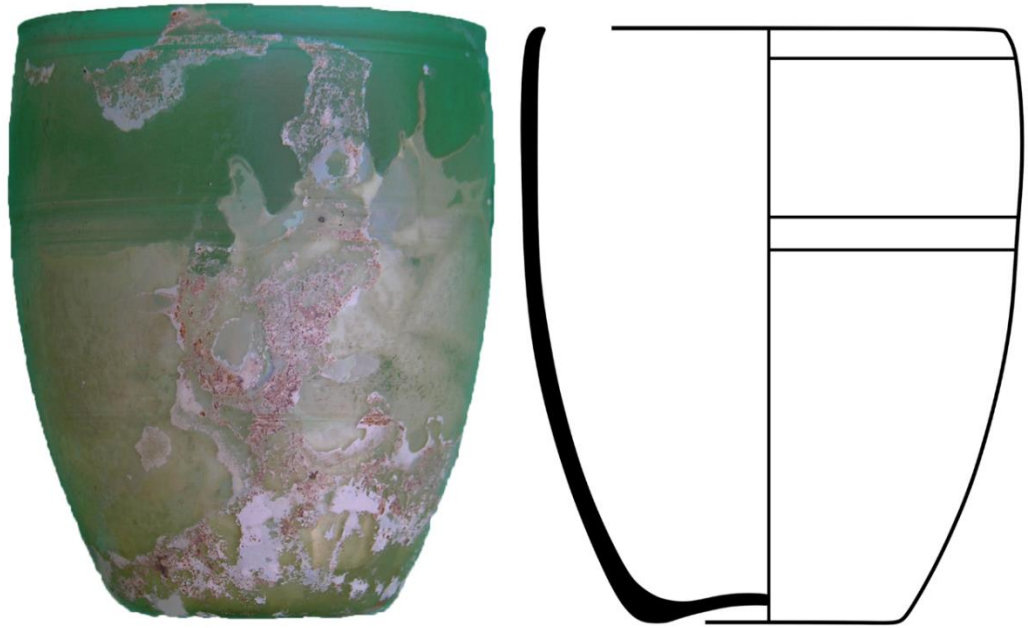
Kat. No. : 6 **Kazı No.** : AAY 3
Buluntu Durumu : Tamamı korunmuş **Mezar No.** : M 100
Form : Kesme bezemeli tabak-kâse **Rengi** : Mavi
Yükseklik : 3.5 cm **Ağız Çapı:** 7.7 cm **Kaide Çapı** : 3.6 cm
Yapım Tekniği : Kalıba basma
Tanım : Geniş ağızlı, gövde üzerinde çizgi bezeme, hafif konkav dipli kâse.
Benzer : Canav, 1985. s. 87, no. 142.
Tarih : MS 1. yüzyıl

Kat. No.	: 7	Kazı No.	: CKO 1
Buluntu Durumu	: Tamamı korunmuş üzeri çatlak	Mezar No.	: M 80
Form	: Bardak	Rengi	: Açık Yeşil
Yükseklik	: 5.5 cm	Ağız Çapı:	6.6 cm
		Kaide Çapı	: 3.4 cm
Yapım Tekniği	: Serbest üfleme- Aletle şekillendirme		
Tanım	: Geniş ağızlı cam bardak konkav dipli.		
Benzer	: Vessberg and Westholm, 1956, fig. 44, no. 9-19; Lightfoot, 2007, s.74, No. 152; Özet, 1998, s. 51, no. 18; Özet, 1998, s. 50-52, no. 17-19; Yurtseven, 2006, s. 119, resim 39, çizim 31; Eker, 2014, s. 135 Kat. No. 33-37; Erten, 2001a, s. 96, kat. no.1-2, res. 1-2 çiz. 1-2; Gençler, 2009, s. 42, resim 19; Canav, 1985. s. 87, no. 142; Israeli, 2003, s. 120 no. 115; Marangoz, 2018, s. 228, Kat. No. 122; Lightfoot 1989, s. 76, fig. 1/1, pl. 2/1; Saldern, 1980, pl. 4/104; Lightfoot ve Arslan, 1992 no. 26; Polat, 2005, s.46, Kat. No. BK12; Gürler, 2000, s. 66 Kat. No. 82; Hayes, 1975, s. 168, fig. 3, no. 132.		
Tarih	: MS 1. yüzyılın ilk yarısı		

Kat. No.	: 8	Kazı No.	: CKO 9
Buluntu Durumu	: Tamamı korunmuş	Mezar No.	: M 76
Form	: Kesme bezemeli bardak	Rengi	: Açık sarı
Yükseklik	: 8 cm	Ağız Çapı:	6.4 cm
		Kaide Çapı	: 3.8 cm
Yapım Tekniği	: Kalıba üfleme- Aletle şekillendirme		
Tanım	: Hafif içe kıvrılmış dudak altında kalın kabartma yiv, gövde de aynı kabartma yivden iki adet kullanılmış hafif konkav dipli kupa.		
Benzer	: Canav, 1985. s. 82, no. 129-130; Vessberg and Westholm, 1956, fig. 44, no. 21; Olcay, 2001, s.147,fig.1-a; Saldern, 1980, pl.20, no.49; Atila-Gürler, 2008, s. 130, Kat. No. 202; Israeli, 2003, s.160 no. 163; Çakmaklı, 2013, res. 5; Dusenbery, 1998, s. 1088, no. S219-19; Eker, 2014, s. 136, Kat. No. 38-39.		
Tarih	: MS 1. yüzyılın ikinci yarısı.		

Kat. No. : 9 **Kazı No.** : ANG 1

Buluntu Durumu : Tamamı korunmuş **Mezar No.** : M 158

Form : Silindirik formlu bardak **Rengi** : Sarı

Yükseklik : 10 cm **Ağız Çapı:** 7.6 cm **Kaide Çapı** : 6 cm

Yapım Tekniği : Serbest üfleme- Aletle şekillendirme

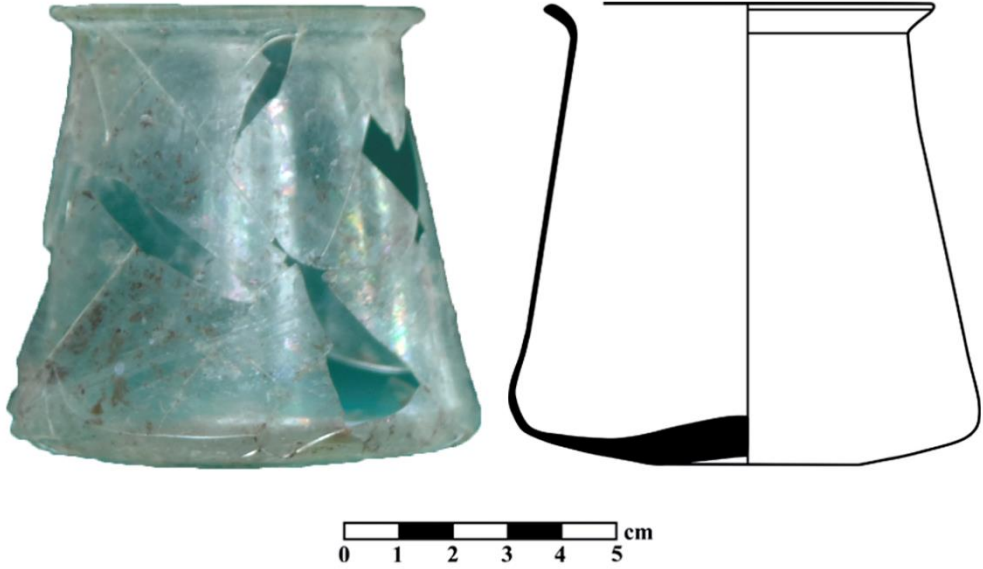
Tanım : Dışa dönük geniş ağızlı uzun silindirik gövdeli konkav dipli.

Benzer : Lightfoot, 1989, s. 77, fig. 1/3, pl. 1/3; Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, 1984, s. 27, Kat. No. 297, res. 39/141; Israeli, 2003, s. 161, no. 164; Gürler, 2000, s. 68-69, no. 86-89; Olcay, 2001, s.149, fig. 1/b-c. fig.1-a; Atila-Gürler, 2008, s. 136-137, Kat. No. 212-125; Höpken ve Çakmaklı, 2015, s. 34-35, no. 42-44.

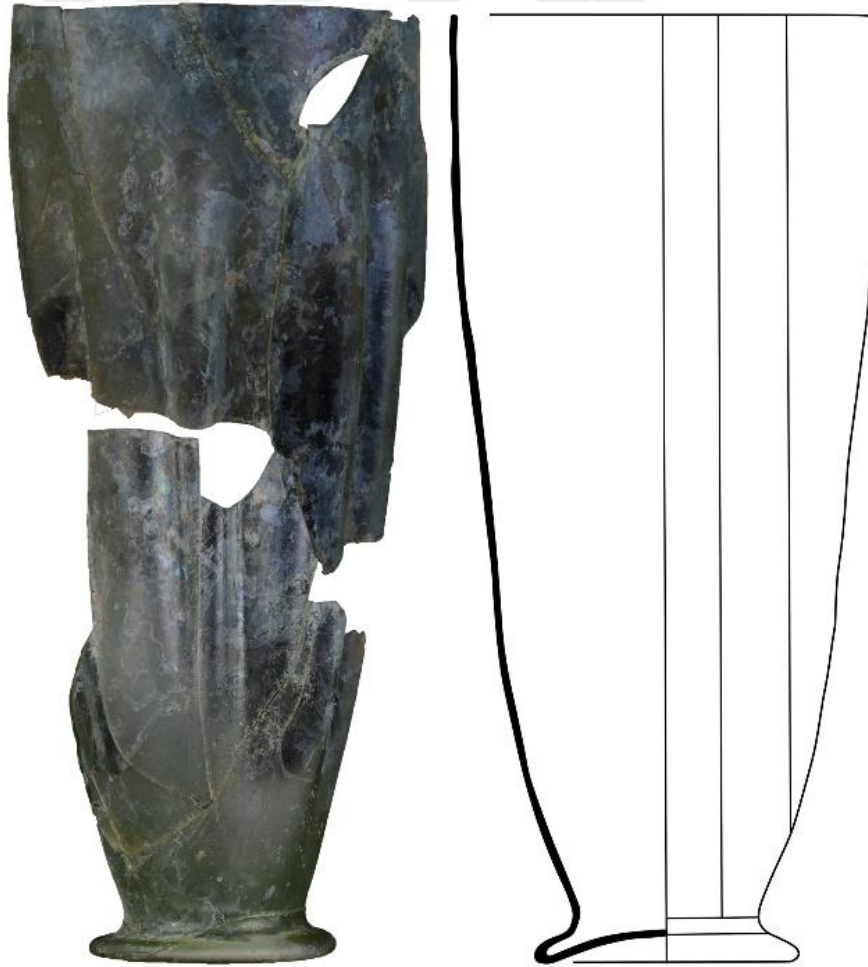
Tarih : MS 1. yüzyılın ikinci yarısıyla MS 2. yüzyılın başları

Kat. No. : 10 **Kazı No.** : ADK 5
Buluntu Durumu : Tamamı korunmuş **Mezar No.** : M 109
Form : Bardak **Rengi** : Zeytin yeşili
Yükseklik : 8.5 cm **Ağız Çapı:** 7 cm **Kaide Çapı** : 4 cm
Yapım Tekniği : Serbest üfleme- Aletle şekillendirme
Tanım : Dışa çekik dudak, kaideye doğru hafif genişleyen gövde kalın cidarlı hafif konkav kaide.
Benzer : Gençler, 2004, 61-74, s. 65, res. 12. Olcay, 2001, s.149, fig. 1/e.
Tarih : MS 2. yüzyılın sonları

Kat. No. : 11 **Kazı No.** : AOK 6
Buluntu Durumu : Gövdesi kırık **Mezar No.** :
Form : Yüksek bardak-vazo **Rengi** : Zeytin yeşili
Yükseklik : 23 cm **Ağız Çapı:** 10.3 cm **Kaide Çapı** : 6 cm
Yapım Tekniği : Serbest üfleme- Aletle şekillendirme
Tanım : Düz dudaklı geniş ağızlı yivli konkav dipli bardak.
Benzer : Friedhoff, 1989, s. 47, Abb 7/1, Whitehouse, 1997, s. 111, no 169.
Tarih : MS 1.-2. yüzyıl

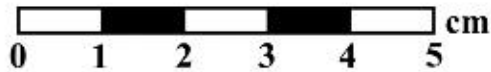
0 1 2 3 4 5 cm

Kat. No.	: 12	Kazı No.	: ANI 5
Buluntu Durumu	: Tamamı korunmuş	Mezar No.	: M 156
Form	: Kavanoz	Rengi	: Su yeşili
Yükseklik	: 8.4 cm	Ağız Çapı:	6.9 cm
		Kaide Çapı	: 2.9 cm
Yapım Tekniği	: Serbest üfleme- Aletle şekillendirme		
Tanım	: Geniş ağızlı, dar boyunlu küresel gövdeli konkav dipli.		
Benzer	: Atila - Gürlü, 2008, s. 118, Kat. No. 187; Antonaras, 2012, s. 315, fig. 10; Şahin, 2018, s. 140, Kat. No. 65; Israeli, 2003, s.235 no. 297; Kurup, 2015, s. 215, Kat. No. 122; Eker, 2016, s. 160, Kat. No.KR68; Weinberg and Stern, 2009, pl. 28, no. 319.		
Tarih	: MS 2. yüzyıl-3. yüzyıl		

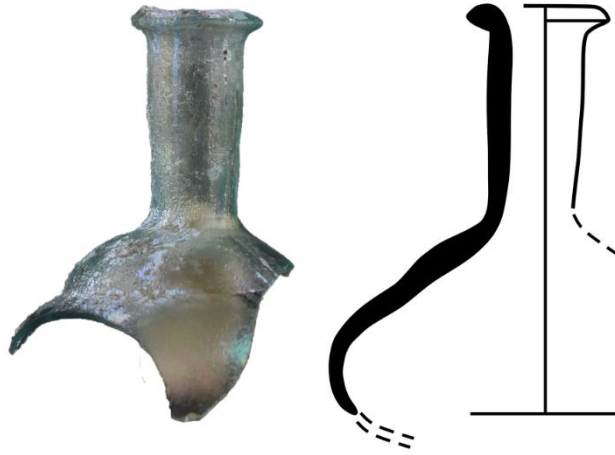

0 1 2 3 4 5 cm

Kat. No.	: 13	Kazı No.	: CKO 17
Buluntu Durumu	: Boyun kısmı kırık	Mezar No.	: TSM 6
Form	: Armudi gövdeli unguentarium	Rengi	: Açık yeşil
Yükseklik	: 7.3 cm	Ağız Çapı:	2 cm
		Kaide Çapı	: 3.2 cm
Yapım Tekniği	: Serbest üfleme- Aletle şekillendirme		
Tanım	: Dışa çekilmiş dudak aşağı sarmış, uzun silindirik botun gövdeye geçişte boğum yapmış küresel gövde, hafif konkav dipli.		
Benzer	: Canav, 1985. s. 47, no. 48; Atila-Gürler, 2008, s. 26, Kat. No. 17; Gürler, 2007, s. 98, no: 25; Israeli, 2003, s.114, no. 97; Hayes, 1975, s. 70, no. 224, fig. 8, no. 215; Erten, 2018, s.145, Kat. No. 55; Baybo, 2003, s. 98 Kat. No. 53, Çiz. 10/53; Gençler, 2009, s. 180, Çizim VII/69; Vessberg and Westholm, 1956, fig. 48, no. 35.		
Tarih	: MS 1. yüzyılın ilk yarısı.		

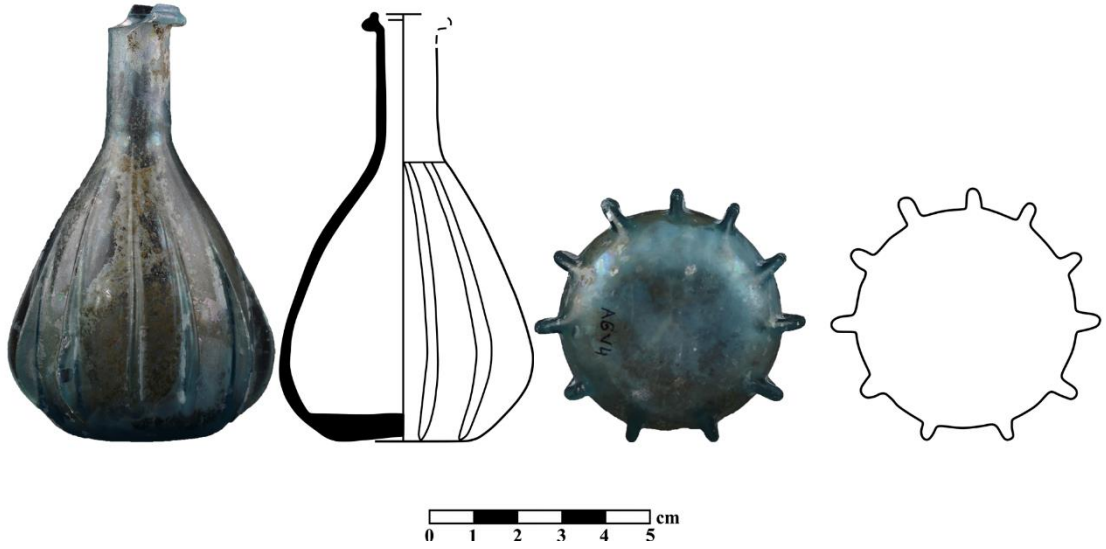
Kat. No.	: 14	Kazı No.	: BEC 93
Buluntu Durumu	: Dip kısmı noksan	Mezar No.	: M 188
Form	: Armudi gövdeli unguentarium	Rengi	: Mavi
Yükseklik	: 5.5 cm	Ağız Çapı	: 1.5 cm
Yapım Tekniği	: Serbest üfleme-Aletle şekillendirme		
Tanım	: Hafif dışa çekik dudak kısa silindirik boyun boyundan küresel gövdeye geçiş yivlerle belirginleştirilmiş.		
Benzer	: Canav, 1985. s. 47, no. 48; Atila-Gürler, 2008, s. 26, Kat. No. 17; Gürler, 2007, s. 98, no: 25; Israeli, 2003, s.114, no. 97; Hayes, 1975, s. 70, no. 224, fig. 8, no. 215; Erten, 2018, s.145, Kat. No. 55; Baybo, 2003, s. 98 Kat. No. 53, Çiz. 10/53; Gençler, 2009, s. 180, Çizim VII/69; Vessberg and Westholm, 1956, fig. 48, no. 35.		
Tarih	: MS 1. yüzyılın ilk yarısı		

Kat. No.	: 15	Kazı No.	: CKO 20
Buluntu Durumu	: Tamamı korunmuş	Mezar No.	: M 19
Form	: Armudi gövdeli unguentarium	Rengi	: Açık yeşil
Yükseklik	: 7.2 cm	Ağız Çapı:	1.9 cm
		Kaide Çapı	: 2.1 cm
Yapım Tekniği	: Serbest üfleme- Aletle şekillendirme		
Tanım	: Ağız dışı çekilerek aşağı yuvarlatılmış, silindirik boyun kısa, armudi gövde ise uzun ve ince verilmiştir, düz bir kaide ile sonlanmaktadır.		
Benzer	: Vessberg and Westholm, 1956, s. 162, fig. 50, no. 24; Çakmaklı, 2007, s. 93, no. 16; Dal, 2009, s. 115, fig. 61; Hayes, 1975, s. 150, fig. 20, no. 619, pl. 39; Gürler, 2000, s. 28, no. 9; Marangoz, 2018, s. 111, Kat. No. 5; Baybo, 2003, s. 97 Kat. No. 50, çiz. 10; Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, 1984, s. 25, Kat. No. 184, res. 76; Eker, 2014, s. 375, Kat. No. 271; Hanar, 2018, s. 256, Kat. No. 119; Höpken ve Çakmaklı, 2015, s. 133, no. 297; Canav, 1985. s. 46, no. 44.		
Tarih	: MS. 1. yüzyılın ortaları		

Kat. No. : 16 **Kazı No.** : AGV 4
Buluntu Durumu : Tamamı korunmuş **Mezar No.** : M 131
Form : Kaburgalı Armudi gövdeli unguentarium **Rengi** : Mavi
Yükseklik : 9.8 cm **Ağız Çapı:** 1.4 cm **Kaide Çapı** : 3 cm
Yapım Tekniği : Serbest üfleme- Aletle şekillendirme
Tanım : Dışa çekilmiş yivli dudak, kısa silindirik boyun kaburgalı armudi gövde, hafif konkav dipli kalın cidarlı.
Benzer : Höpken ve Çakmaklı, 2015, s. 128-129, no. 282-284; Hanar, 2018, s. 402, Kat. No. 411-414; Özet, 1988, s. 122, res. 9; Akat ve Fıratlı ve Kocabaş 1984, s. 31, Kat. No. 213, res. 95; Israeli, 2003, s. 226, no. 280.
Tarih : MS 1. yüzyıl

Kat. No.	: 17	Kazı No.	: AGT 5
Buluntu Durumu	: Tamamı korunmuş	Mezar No.	:
Form	: Armudi gövdeli unguentarium	Rengi	: Açık mavi
Yükseklik	: 7.6 cm	Ağız Çapı:	2.3 cm
		Kaide Çapı	: 3 cm
Yapım Tekniği	: Serbest üfleme- Aletle şekillendirme		
Tanım	: Dışa çekik dudak, silindirik kısa boyunlu armudi gövdeli konkav dipli.		
Benzer	: Dal, 2009, s. 108, fig. 51; Yurtseven, 2006, s. 116, resim 8; Polat, 2005, s. 22, Kat. No. BK06; Özet, 1998, Kat. No. 23-24; Hanar, 2018, s. 252, Kat. No. 111-112; Canav, 1985. s. 48, no. 51; Höpken ve Çakmaklı, 2015, s. 114-115, no. 239-240; Eker, 2016, s.131, Kat. No. Ş39; Gençler, 2009, s. 179, Kat. No. 16, çiz. VII/67; Çakmaklı, 2012, s. 189, Kat. No.17.2; Hayes, 1975, Fig. 17, no. 543; Erten, 2018, s.195, Kat. No. 75; Israeli, 2003, s. 113, no. 96; Gürlər, 2000, s. 24-25 Kat. No. 1-4; Atila-Gürlər, 2008, s. 21, Kat. No. 10; Tamsü Polat, 2010, s. 15, res. 4a.		
Tarih	: MS 1. yüzyıl.		

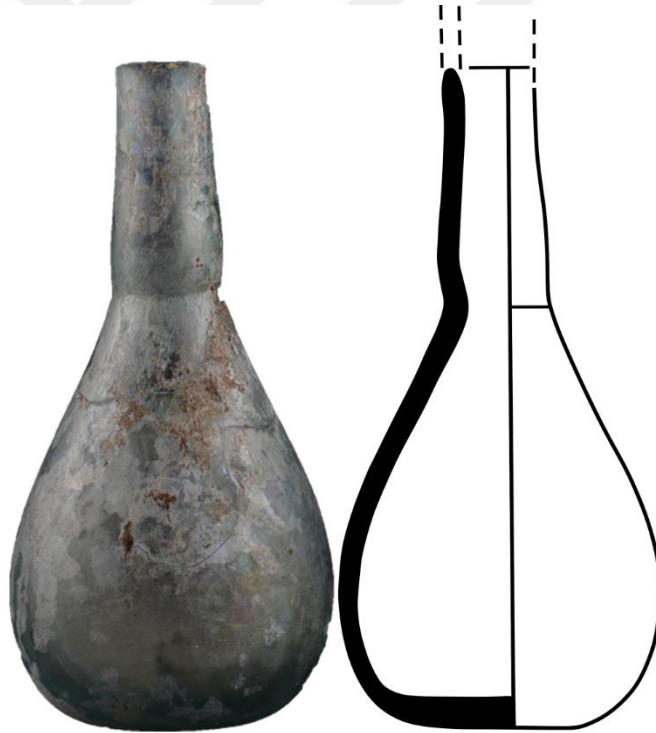
Kat. No.	: 18	Kazı No.	: AFS 19
Buluntu Durumu	: Gövde kısmı korunmuş	Mezar No.	: M 125
Form	: Armudi gövdeli unguentarium	Rengi	: Açık mavi
Yükseklik	: 6 cm	Kaide Çapı	: 2.6 cm
Yapım Tekniği	: Serbest üfleme- Aletle şekillendirme		
Tanım	: Dar boyunlu soğan gövdeli düz dipli.		
Benzer	: Dal, 2009, s. 108, fig. 51; Yurtseven, 2006, s. 116, resim 8; Polat, 2005, s. 22, Kat. No. BK06; Özet, 1998, Kat. No. 23-24; Erten, 2018, s. 195, Kat. No. 75; Hanar, 2018, s. 252, Kat. No. 111-112; Canav 1985 s. 48, no. 51; Höpken ve Çakmaklı, 2015, s. 114-115, no. 239-240; Gençler 2009, s. 179, Kat. No. 16, çiz. VII/67; Çakmaklı, 2012, s. 189, Kat. No.17.2; Eker, 2016, s.131, Kat. No. Ş39, Hayes, 1975, Fig. 17, no. 543; Israeli, 2003, s. 113, no. 96; Gürler, 2000, s. 24-25 Kat. No. 1-4; Atila-Gürler, 2008, s. 21, Kat. No. 10; Tamsü Polat, 2010, s. 15, res. 4a.		
Tarih	: MS 1. yüzyıl		

Kat. No. : 19 **Kazı No.** : AFS 16
Buluntu Durumu : Boyun ve gövde kısmı korunmuş **Mezar No.** : M 125
Form : Armudi gövdeli unguentarium **Rengi** : Açık mavi
Yükseklik : 8.8 cm **Kaide Çapı** : 2 cm
Yapım Tekniği : Serbest üfleme- Aletle şekillendirme
Tanım : Uzun silindirik boyunlu, boyun gövde geçişi boğum ile belirginleştirilmiş, düz dipli.

Benzer : Erten 2018, s.193, Kat. No. 74; Hayes 1975, s. 70, no. 224, pl. 16; Hayes, 1975, s. 70, no. 225, pl. 16; Höpken ve Çakmaklı, 2015, s.124, no. 277; Eker, 2014, s. 181, Kat. No. 282; Isings, 1971, s. 64, fig. 15 no. 6; Baybo, 2003, çiz. 22-24; Marangoz, 2018, s. 109, Kat. No. 3; Israeli, 2003, s.208 no. 240; Gürler, 2000, s. 33 Kat. No. 20. Gürler, 2007, s. 95, no: 20; Atila-Gürler, 2008, s. 36, Kat. No. 39. Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, 1984, s. 29, Kat. No. 74, 76, res. 74, 76.

Tarih :
MS 1. yüzyılın
sonları

0 1 2 3 4 5 cm

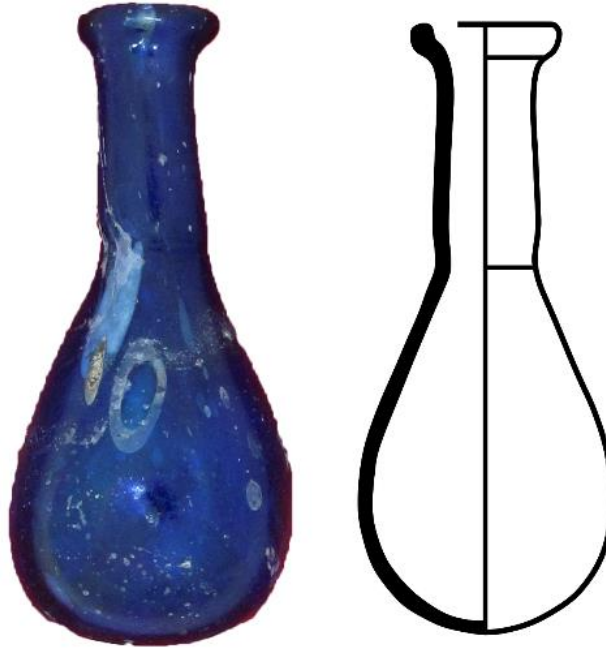
Kat. No.	: 20	Kazı No.	: AFS 14
Buluntu Durumu	: Tamamı korunmuş	Mezar No.	: M 125
Form	: Armudi gövdeli unguentarium	Rengi	: Gri şeffaf
Yükseklik	: 8.1 cm	Ağız Çapı:	1.6 cm
		Kaide Çapı	: 0.5 cm
Yapım Tekniği	: Serbest üfleme- Aletle şekillendirme		
Tanım	: Düzgün olmayan dudak dışı çekilmiş, kısa silindirik boyun, boyun gövde geçişi boğumla belirginleştirilmiş, gövde torba şeklinde verilmiş.		
Benzer	: Erten, 2018, s.193, Kat. No. 74; Hayes, 1975, s. 70, no. 224, pl. 16; Hayes, 1975, s. 70, no. 225, pl. 16; Höpken ve Çakmaklı, 2015, s.124, no. 277; Eker, 2016, s.131, Kat. No. Ş39; Eker, 2014, s. 181, Kat. No. 282; Isings, 1971, s. 64, fig. 15 no. 6; Baybo, 2003, çiz. 22-24; Marangoz, 2018, s. 109, Kat. No. 3; Israeli, 2003, s.208 no. 240; Gürler, 2000, s. 33 Kat. No. 20; Gürler, 2007, s. 95, no: 20; Atila-Gürler, 2008, s. 36, Kat. No. 39; Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, 1984, s. 29, Kat. No. 74, 76, res. 74, 76.		
Tarih	: MS 1. yüzyılın sonları		

Kat. No. : 21 **Kazı No.** : AFS 15
Buluntu Durumu : Tamamı korunmuş **Mezar No.** : M 125
Form : Armudi gövdeli unguentarium **Rengi** : Açık mavi
Yükseklik : 6.4 cm **Ağız Çapı:** 1.5 cm **Kaide Çapı** : 1.3 cm
Yapım Tekniği : Serbest üfleme- Aletle şekillendirme
Tanım : İçe kıvrılmış ağız dışa çekilmiş dudak düzgün değil, kısa geniş silindirik boyun, boyun gövde geçişi boğumla belirginleştirilmiş, armudi gövde, düz dipli.
Benzer : Israeli, 2003, s.211, no. 248; Gürlər, 2000, s. 50, no. 53; Çakmaklı, 2007, s. 86, no. 9.
Tarih : MS 1. yüzyılın sonları

Kat. No.	: 22	Kazı No.	: AFK 1
Buluntu Durumu	: Tamamı korunmuş	Mezar No.	:
Form	: Armudi gövdeli unguentarium	Rengi	: Mavi
Yükseklik	: 7.2 cm	Ağız Çapı:	1.7 cm
		Kaide Çapı	: 0.6 cm
Yapım Tekniği	: Serbest üfleme- Aletle şekillendirme		
Tanım	: Düzgün olmayan dudak dışa çekildikten sonra içe katlanmış, kısa silindirik boyun, sarkık torba gövde yuvarlak dip.		
Benzer	: Erten, 2018, s.193, Kat. No. 74; Hayes, 1975, s. 70, no. 224, pl. 16; Hayes, 1975, s. 70, no. 225, pl. 16; Höpken ve Çakmaklı, 2015, s.124, no. 277; Kurup, 2015, s. 122, Kat. No. 29; Eker, 2014, s. 181, Kat. No. 282; Isings, 1971, s. 64, fig. 15 no. 6; Baybo, 2003, çiz. 22-24; Marangoz, 2018, s. 109, Kat. No. 3; Israeli, 2003, s.208 no. 240; Gürler, 2000, s. 33 Kat. No. 20; Gürler, 2007, s. 95, no: 20; Atila-Gürler, 2008, s. 36, Kat. No. 39; Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, 1984, s. 29, Kat. No. 74, 76, res. 74, 76.		
Tarih	: MS 1. yüzyıl sonları		

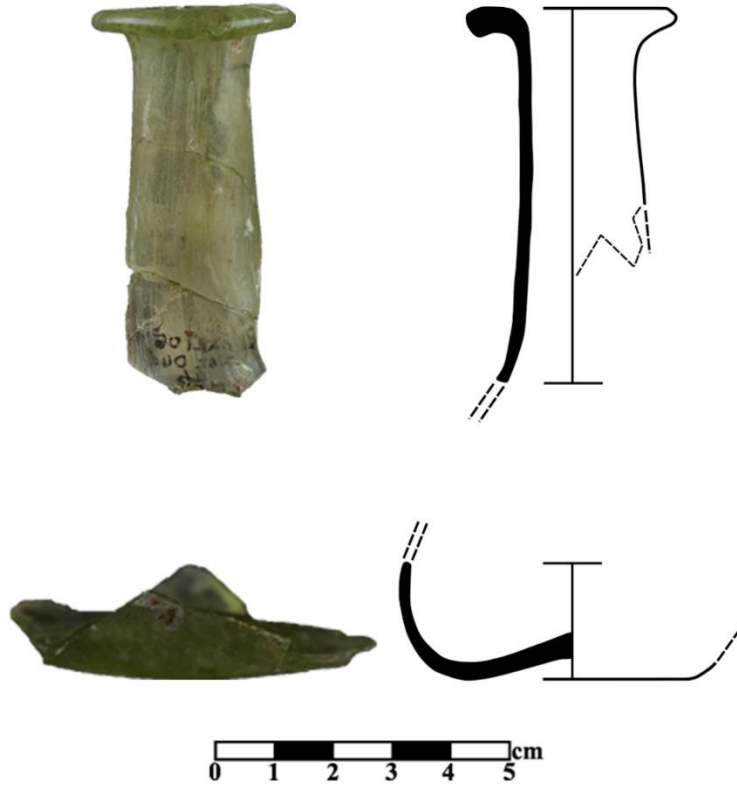

Kat. No.	: 23	Kazı No.	: AAP 7
Buluntu Durumu	: Tamamı korunmuş	Mezar No.	: M 91
Form	: Armudi gövdeli unguentarium	Rengi	:Koyu Yeşil
Yükseklik	: 17.2 cm	Ağız Çapı:	3.4 cm
		Kaide Çapı :	3.5 cm
Yapım Tekniği	: Serbest üfleme- Aletle şekillendirme		
Tanım	: Dışa çekilmiş dudak uzun silindirik boyun, boyun gövde geçişi boğumlu armudi gövdeli hafif konkav dipli.		
Benzer	: Erten, 2018, s.193, Kat. No. 74; Hayes, 1975, s. 70, no. 224, pl. 16; Hayes, 1975, s. 70, no. 225, pl. 16; Höpken ve Çakmaklı, 2015, s.124, no. 277; Kurup, 2015, s. 122, Kat. No. 29; Eker, 2014, s. 181, Kat. No. 282; Isings, 1971, s. 64, fig. 15 no. 6; Baybo, 2003, çiz. 22-24; Marangoz, 2018, s. 109, Kat. No. 3; Israeli, 2003, s.208 no. 240; Gürler, 2000, s. 33 Kat. No. 20; Gürler, 2007, s. 95, no: 20; Atila-Gürler, 2008, s. 36, Kat. No. 39; Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, 1984, s. 29, Kat. No. 74, 76, res. 74, 76.		
Tarih	: MS 1. yüzyıl sonları		

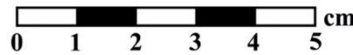

0 1 2 3 4 5 cm

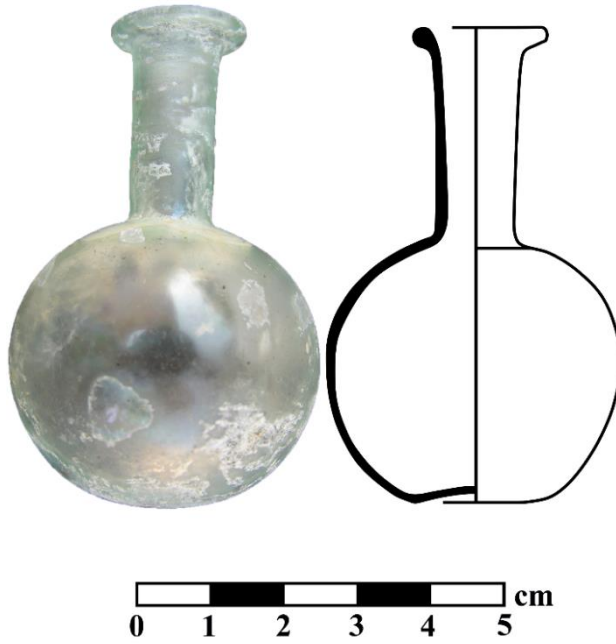
Kat. No.	: 24	Kazı No.	: CKO 1-2
Buluntu Durumu	: Ağız ve kaide kısmı korunmuş	Mezar No.	: M 70
Form	: Armudi gövdeli unguentarium	Rengi	: Acı yeşil
Yükseklik	: 8.4 cm	Ağız Çapı:	3.5 cm
		Kaide Çapı	: 4 cm
Yapım Tekniği	: Serbest üfleme- Aletle şekillendirme		
Tanım	: Dudak dışı çekilmiş uzun silindirik boyun, konkav dipli.		
Benzer	: Dal, 2009, s. 108, fig. 51; Yurtseven, 2006, s. 116, resim 8; Polat, 2005, s.22, Kat. No. BK06; Özet, 1998, Kat. No. 23-24; Erten, 2018, s.195, Kat. No. 75; Hanar, 2018, s. 252, Kat. No. 111-112; Gençler 2009, s. 179, Kat. No. 16, çiz. VII/67; Çakmaklı, 2012, s. 189, Kat. No.17.2; Eker, 2016, s.131, Kat. No. Ş39; Hayes, 1975, Fig. 17, no. 543; Israeli, 2003, s. 113, no. 96; Gürler, 2000, s. 24-25 Kat. No. 1-4; Atila-Gürler, 2008, s. 21, Kat. No. 10; Tamsü Polat, 2010, s. 15, res. 4a.		
Tarih	: MS 1. yüzyılın ikinci yarısı- MS 2. yüzyılın ilk yarısı		

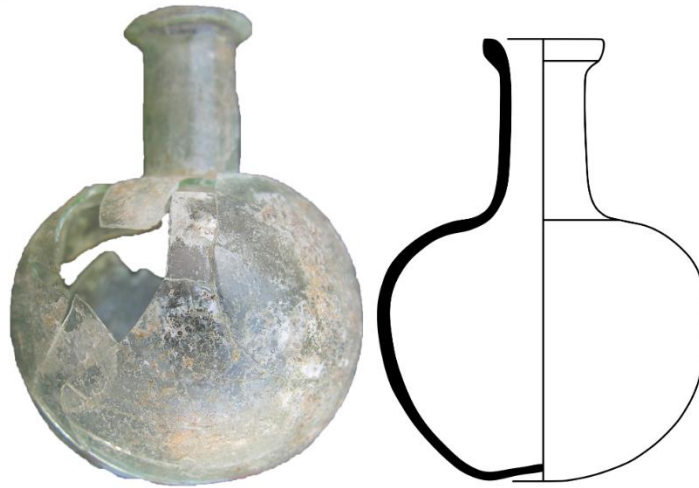
Kat. No.	: 25	Kazı No.	: CKN 9
Buluntu Durumu	: Tamamı korunmuş	Mezar No.	: M 25
Form	: Küresel gövdeli unguentarium	Rengi	: Su yeşil
Yükseklik	: 8.4 cm	Ağız Çapı:	1.6 cm
		Kaide Çapı	: 2.2 cm
Yapım Tekniği	: Serbest üfleme- Aletle şekillendirme		
Tanım	: Dışa ve aşağı çekilmiş dudak, uzun silindirik boyun, gövdeye doğru daralmış, küresel gövdeli, hafif konkav dipli.		
Benzer	: Özet, 1998, s. 50-51, no. 17-18; Dal, 2009, s. 109, lev. XIX fig. 53; Tamsü Polat, 2010, s. 15, res. 4d; Çakmaklı, 2012, s. 177, Kat. No.10.2; Marangoz, 2018, s. 109, Kat. No. 3; Lightfoot ve Arslan, 1992 s. 36, no. 5; Baybo, 2003, s. 99, çiz. 11/56, lev. 3/56; Höpken ve Çakmaklı 2015, s.122-124, no. 261-268; Hanar, 2018, s. 406, Kat. No. 420; Polat, 2005, s. 46, Kat. No. BK50; Gençler, 2009, s. 180, Kat. No. 72, çiz. VIII 72. Vessberg and Westholm, 1956, s. 154, fig 48/9; Hayes, 1975, s. 69, pl. 16, no. 217; Israeli, 2003, s.299 no. 398.		
Tarih	: MS 1. yüzyılın ortaları		

Kat. No.	: 26	Kazı No.	: AAS 7
Buluntu Durumu	: Tamamı korunmuş	Mezar No.	: M 96
Form	: Küresel gövdeli unguentarium	Rengi	: Açık Mavi
Yükseklik	: 5.8 cm	Ağız Çapı:	1.6 cm
		Kaide Çapı	: ?
Yapım Tekniği	: Serbest üfleme- Aletle şekillendirme		
Tanım	: Dışa çekilmiş dudak, uzun silindirik boyun, küresel gövdeli, konkav dipli.		
Benzer	: Özet, 1998, s. 50-51, no. 17-18; Dal, 2009, s. 109, lev. XIX fig. 53; Tamsü Polat, 2010, s. 15, res. 4d; Çakmaklı, 2012, s. 177, Kat. No.10.2; Marangoz, 2018, s. 109, Kat. No. 3; Lightfoot ve Arslan, 1992 s. 36, no. 5; Baybo, 2003, s. 99, çiz. 11/56, lev. 3/56; Höpken ve Çakmaklı 2015, s.122-124, no. 261-268; Hanar, 2018, s. 406, Kat. No. 420; Polat, 2005, s. 46, Kat. No. BK50; Gençler, 2009, s. 180, Kat. No. 72, çiz. VIII 72. Vessberg and Westholm, 1956, s. 154, fig 48/9; Hayes, 1975, s. 69, pl. 16, no. 217; Israeli, 2003, s.299 no. 398.		
Tarih	: MS 1. yüzyılın ortaları		

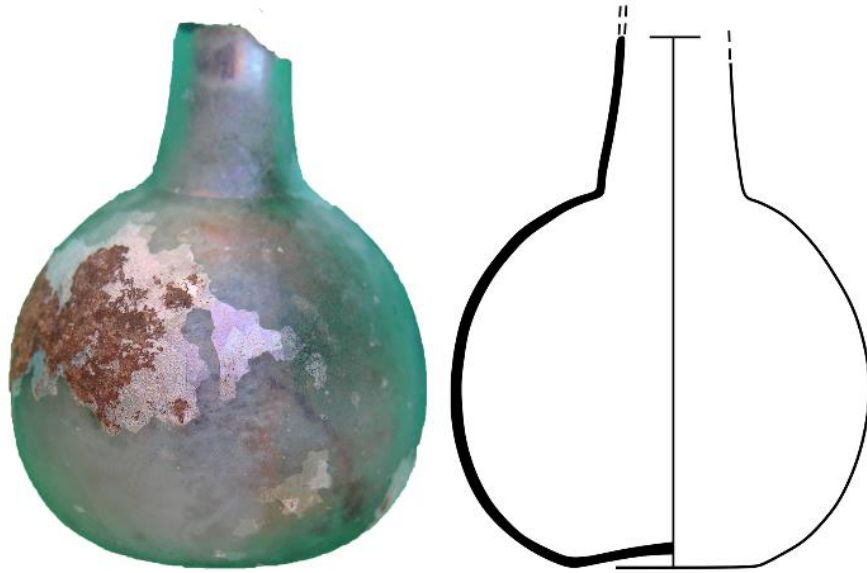
Kat. No.	: 27	Kazı No.	: AAS 8
Buluntu Durumu	: Tamamı korunmuş gövde kırık	Mezar No.	: M 96
Form	: Küresel gövdeli unguentarium	Rengi	: Açık Mavi
Yükseklik	: 5.6 cm	Ağız Çapı:	1.6 cm
		Kaide Çapı	: ?
Yapım Tekniği	: Serbest üfleme- Aletle şekillendirme		
Tanım	: Düzgün olmayan dudak dışı çekilip katlanmış, kısa silindirik boyunlu, küresel gövdeli konkav dipli.		
Benzer	: Özet, 1998, s. 50-51, no. 17-18; Dal, 2009, s. 109, lev. XIX fig. 53; Tamsü Polat, 2010, s. 15, res. 4d; Çakmaklı, 2012, s. 177, Kat. No.10.2; Marangoz, 2018, s. 109, Kat. No. 3; Lightfoot ve Arslan, 1992 s. 36, no. 5; Baybo, 2003, s. 99, çiz. 11/56, lev. 3/56; Höpken ve Çakmaklı 2015, s.122-124, no. 261-268; Hanar, 2018, s. 406, Kat. No. 420; Polat, 2005, s. 46, Kat. No. BK50; Gençler, 2009, s. 180, Kat. No. 72, çiz. VIII 72. Vessberg and Westholm, 1956, s. 154, fig 48/9; Hayes, 1975, s. 69, pl. 16, no. 217; Israeli, 2003, s.299 no. 398.		
Tarih	: MS 1. yüzyılın ortaları		

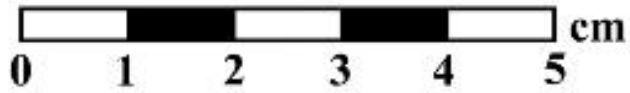
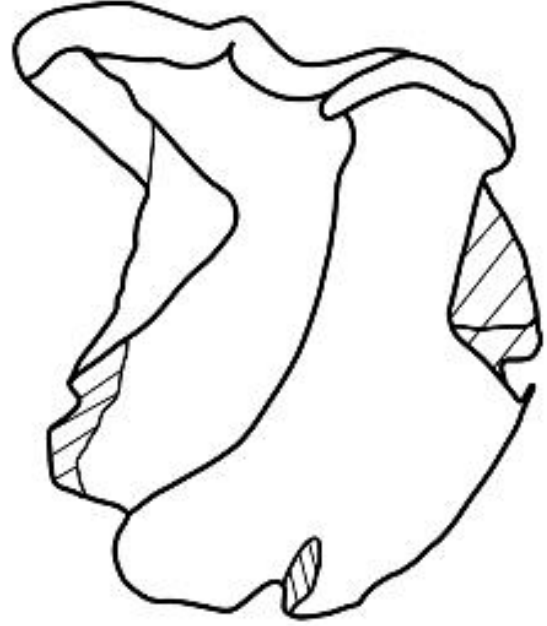
Kat. No.	: 28	Kazı No.	: AJR 4
Buluntu Durumu	: Ağız kısmı noksan	Mezar No.	: M 145
Form	: Küresel gövdeli unguentarium	Rengi	: Mavi
Yükseklik	: 6.5 cm	Kaide Çapı	: 2.2 cm
Yapım Tekniği	: Serbest üfleme- Aletle şekillendirme		
Tanım	: Kısa silindirik boyun, boyun gövde geçişi boğumla belirginleştirilmiş, küresel gövdeli, düz dipli.		
Benzer	: Özet, 1998, s. 50-51, no. 17-18; Dal, 2009, s. 109, lev. XIX fig. 53; Tamsü Polat, 2010, s. 15, res. 4d; Çakmaklı, 2012, s. 177, Kat. No.10.2; Marangoz, 2018, s. 109, Kat. No. 3; Lightfoot ve Arslan, 1992 s. 36, no. 5; Baybo, 2003, s. 99, çiz. 11/56, lev. 3/56; Höpken ve Çakmaklı 2015, s.122-124, no. 261-268; Hanar, 2018, s. 406, Kat. No. 420; Polat, 2005, s. 46, Kat. No. BK50; Gençler, 2009, s. 180, Kat. No. 72, çiz. VIII 72. Vessberg and Westholm, 1956, s. 154, fig 48/9; Hayes, 1975, s. 69, pl. 16, no. 217; Israeli, 2003, s.299 no. 398.		
Tarih	: MS 1. yüzyılın ortaları		

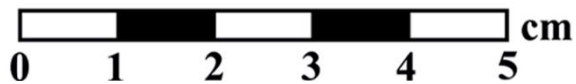
Kat. No.	: 29	Kazı No.	: CKO 21
Buluntu Durumu	: Ağız kısmı noksan	Mezar No.	: M 19
Form	: Küresel gövdeli unguentarium	Rengi	: Açık yeşil
Yükseklik	: 6.9 cm	Kaide Çapı	: 2.5 cm
Yapım Tekniği	: Serbest üfleme- Aletle şekillendirme		
Tanım	: Kısa silindirik boyun, boyun gövde geçişi boğumla belirginleştirilmiş, küresel gövdeli, düz dipli.		
Benzer	: Özet, 1998, s. 50-51, no. 17-18; Dal, 2009, s. 109, lev. XIX fig. 53; Tamsü Polat, 2010, s. 15, res. 4d; Çakmaklı, 2012, s. 177, Kat. No.10.2; Marangoz, 2018, s. 109, Kat. No. 3; Lightfoot ve Arslan, 1992 s. 36, no. 5; Baybo, 2003, s. 99, çiz. 11/56, lev. 3/56; Höpken ve Çakmaklı 2015, s.122-124, no. 261-268; Hanar, 2018, s. 406, Kat. No. 420; Polat, 2005, s. 46, Kat. No. BK50; Gençler, 2009, s. 180, Kat. No. 72, çiz. VIII 72. Vessberg and Westholm, 1956, s. 154, fig 48/9; Hayes, 1975, s. 69, pl. 16, no. 217; Israeli, 2003, s.299 no. 398.		
Tarih	: MS 1. yüzyılın ortaları		

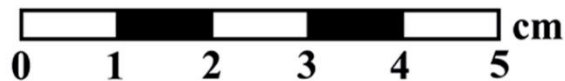
Kat. No. : 30 **Kazı No.** : AGU 4
Buluntu Durumu : Kremasyondan dolayı sönmüş **Mezar No.** : M 130
Form : Küresel gövdeli unguentarium **Rengi** : Sarı
Yükseklik : - **Ağız Çapı:** - **Kaide Çapı** : -
Yapım Tekniği : Serbest üfleme- Aletle şekillendirme
Tanım : Kremasyondan dolayı sönmüş
Benzer :
Tarih :

Kat. No.	: 31	Kazı No.	: CKO 10
Buluntu Durumu	: Tamamı Korunmuş	Mezar No.	: M 78
Form	: Silindir gövdeli unguentarium	Rengi	: Açık yeşil
Yükseklik	: 7 cm	Ağız Çapı:	1.8 cm
		Kaide Çapı	: 1.5 cm
Yapım Tekniği	: Serbest üfleme - Aletle şekillendirme		
Tanım	: Düzgün olmayan dudak dışı çekilmiş, kısa silindirik boyunlu damla gövdeli hafif konkav dipli.		
Benzer	: Isings, 1971, s. 10, fig. 1, no. 15; Atila-Gürler, 2008, s. 111, Kat. No. 183; Lightfoot ve Arslan, 1992, s. 183, no. 118; Gençler, 2009, s. 190, Kat. No. 115, çiz. IX/115; Çakmaklı, 2012, s. 171, Kat. No.7; Höpken ve Çakmaklı 2015, s.136, no. 305; Hanar 2018, s. 357-358, Kat. No. 321-324; Vessberg and Westholm, 1956, s. 158, fig. 48, no. 39.		
Tarih	: MS 1. yüzyılın ikinci yarısı		

Kat. No.	: 32	Kazı No.	: CKO 11
Buluntu Durumu	: Tamamı korunmuş	Mezar No.	: M 78
Form	: Silindir gövdeli unguentarium	Rengi	: Açık yeşil
Yükseklik	: 7.3 cm	Ağız Çapı:	1.6 cm
		Kaide Çapı	: 1.7 cm
Yapım Tekniği	: Serbest üfleme- Aletle şekillendirme		
Tanım	: Dudak dışı doğru çekilmiş kısa silindirik boyunlu damla gövdeli düz dipli.		
Benzer	: Isings, 1971, s. 10, fig. 1, no. 15; Atila-Gürler, 2008, s. 111, Kat. No. 183; Lightfoot ve Arslan, 1992, s. 183, no. 118; Gençler, 2009, s. 190, Kat. No. 115, çiz. IX/115; Çakmaklı, 2012, s. 171, Kat. No.7; Höpken ve Çakmaklı 2015, s.136, no. 305; Hanar 2018, s. 357-358, Kat. No. 321-324; Vessberg and Westholm, 1956, s. 158, fig. 48, no. 39.		
Tarih	: MS 1. yüzyılın ikinci yarısı		

Kat. No.	: 33	Kazı No.	: CKN 6
Buluntu Durumu	: Tamamı korunmuş	Mezar No.	: TM 1
Form	: Çan gövdeli unguentarium	Rengi	: Bal sarısı
Yükseklik	: 17.5 cm	Ağız Çapı:	3 cm
		Kaide Çapı	: 5.2 cm
Yapım Tekniği	: Serbest üfleme- Aletle şekillendirme		
Tanım	: Dudak dışı ve aşağı çekilmiş, uzun silindirik boyun gövdeye doğru genişlemiş, yüksek konik gövde, hafif konkav dipli.		
Benzer	: Hayes, 1975, s. 173, 202, fig. 8, no. 237, pl. 16, no. 236; Vessberg and Westholm, 1956, s. 163, fig. 50, no. 3; Çakmaklı, 2007, s. 82, no. 5; Lightfoot, 1989, s. 84, fig. 3/1, pl. 4/3; Isings, 1971, s. 65, fig. 15 no. 10; Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, 1984, s. 22, Kat. No. 123, res. 54b; Gürler, 2000, s. 61-62, no. 76-77; Höpken ve Çakmaklı, 2015, s. 96-97, no. 187-188; Tamsü Polat, 2010, s. 17, res. 4h; Erten, 2018, s.79, Kat. No. 28; Canav, 1985. s. 49, no. 54-55.		
Tarih	: MS 1. yüzyılın ikinci yarısı-MS 2. yüzyılın ilk yarısı		

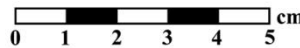

0 1 2 3 4 5 cm

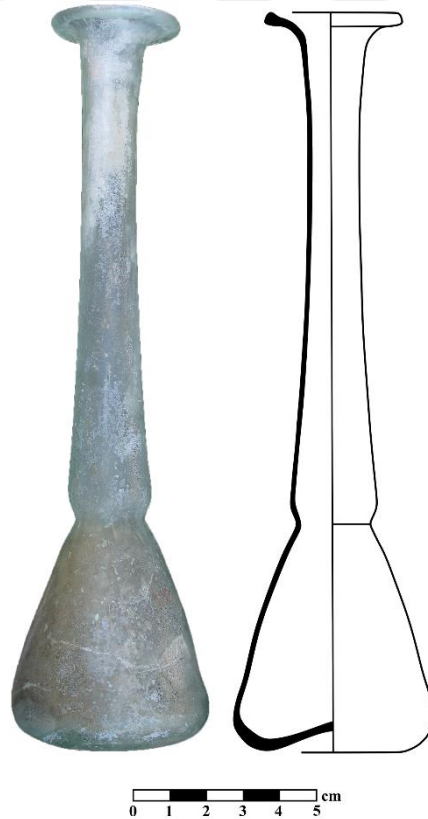
Kat. No.	: 34	Kazı No.	: CKN 7
Buluntu Durumu	: Tamamı korunmuş	Mezar No.	: TM 1
Form	: Çan gövdeli unguentarium	Rengi	: Açık yeşil
Yükseklik	: 13.9 cm	Ağız Çapı:	2.1 cm
		Kaide Çapı	: 4.2 cm
Yapım Tekniği	: Serbest üfleme- Aletle şekillendirme		
Tanım	: Dudak dışı ve aşağı çekilmiş, uzun silindirik boyun gövdeye doğru genişlemiş, yüksek konik gövde, hafif konkav dipli.		
Benzer	: Hayes, 1975, s. 173, 202, fig. 8, no. 237, pl. 16, no. 236; Vessberg and Westholm, 1956, s. 163, fig. 50, no. 3; Çakmaklı, 2007, s. 82, no. 5; Lightfoot, 1989, s. 84, fig. 3/1, pl. 4/3; Isings, 1971, s. 65, fig. 15 no. 10; Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, 1984, s. 22, Kat. No. 123, res. 54b; Gürler, 2000, s. 61-62, no. 76-77; Höpken ve Çakmaklı, 2015, s. 96-97, no. 187-188; Tamsü Polat, 2010, s. 17, res. 4h; Erten, 2018, s.79, Kat. No. 28; Canav, 1985. s. 49, no. 54-55.		
Tarih	: MS 1. yüzyılın ikinci yarısı-MS 2. yüzyılın ilk yarısı		

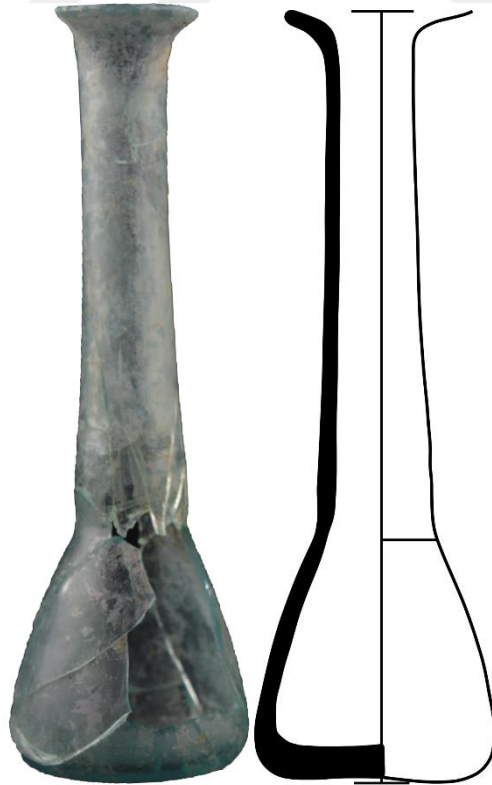
Kat. No.	: 35	Kazı No.	: CKN 8
Buluntu Durumu	: Tamamı korunmuş	Mezar No.	: UM 2
Form	: Çan gövdeli unguentarium	Rengi	: Açık yeşil
Yükseklik	: 14.9 cm	Ağız Çapı:	2.3 cm
		Kaide Çapı	: 4.1 cm
Yapım Tekniği	: Serbest üfleme- Aletle şekillendirme		
Tanım	: Düzgün olmayan dudak dışı çekilmiş, uzun silindirik boyun gövdeye doğru genişlemiş, yüksek konik gövde, hafif konkav dipli.		
Benzer	: Hayes, 1975, s. 173, 202, fig. 8, no. 237, pl. 16, no. 236; Vessberg and Westholm, 1956, s. 163, fig. 50, no. 3; Çakmaklı, 2007, s. 82, no. 5; Lightfoot, 1989, s. 84, fig. 3/1, pl. 4/3; Isings, 1971, s. 65, fig. 15 no. 10; Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, 1984, s. 22, Kat. No. 123, res. 54b; Gürler, 2000, s. 61-62, no. 76-77; Höpken ve Çakmaklı, 2015, s. 96-97, no. 187-188; Tamsü Polat, 2010, s. 17, res. 4h; Erten, 2018, s.79, Kat. No. 28; Canav, 1985. s. 49, no. 54-55.		
Tarih	: MS 1. yüzyılın ikinci yarısı-MS 2. yüzyılın ilk yarısı		

Kat. No.	: 36	Kazı No.	: AOU 1
Buluntu Durumu	: Tamamı korunmuş	Mezar No.	:
Form	: Çan gövdeli unguentarium	Rengi	: Açık mavi
Yükseklik	: 19.3 cm	Ağız Çapı:	3.2 cm
		Kaide Çapı	: 3.4 cm
Yapım Tekniği	: Serbest üfleme- Aletle şekillendirme		
Tanım	: düzgün olmayan dudak dışı çekilmiş uzun silindirik boyun gövdeye doğru genişlemiş boyun gövde geçişi boğumla belirginleştirilmiş, konik gövdeli konkav dipli.		
Benzer	: Hayes, 1975, s. 173, 202, fig. 8, no. 237, pl. 16, no. 236; Vessberg and Westholm, 1956, s. 163, fig. 50, no. 3; Çakmaklı, 2007, s. 82, no. 5; Lightfoot, 1989, s. 84, fig. 3/1, pl. 4/3; Isings, 1971, s. 65, fig. 15 no. 10; Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, 1984, s. 22, Kat. No. 123, res. 54b; Gürler, 2000, s. 61-62, no. 76-77; Höpken ve Çakmaklı, 2015, s. 96-97, no. 187-188; Tamsü Polat, 2010, s. 17, res. 4h; Erten, 2018, s.79, Kat. No. 28; Şahin, 2018, s. 117, Kat. No. 42; Canav, 1985. s. 49, no. 54-55.		
Tarih	: MS 1. yüzyılın ikinci yarısı-MS 2. yüzyıl		

Kat. No.	: 37	Kazı No.	: AGT 6
Buluntu Durumu	: Tamamı korunmuş	Mezar No.	:
Form	: Çan gövdeli unguentarium	Rengi	: Açık mavi
Yükseklik	: 12.7 cm	Ağız Çapı:	3 cm
		Kaide Çapı	: 2.5 cm
Yapım Tekniği	: Serbest üfleme- Aletle şekillendirme		
Tanım	: Dışa çekik dudak, silindirik uzun boyunlu, boyun gövde geçişi boğumla belirginleştirilmiş, dar konik gövdeli, düz dipli, dipte belirgin noble izi.		
Benzer	: Hayes, 1975, s. 173, 202, fig. 8, no. 237, pl. 16, no. 236; Vessberg and Westholm, 1956, s. 163, fig. 50, no. 3 Çakmaklı, 2007, s. 82, no. 5 Lightfoot, 1989, s. 84, fig. 3/1, pl. 4/3. Isings, 1971, s. 65, fig. 15 no. 10 Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, 1984, s. 22, Kat. No. 123, res. 54b. Gürler, 2000, s. 61-62, no. 76-77. Höpken ve Çakmaklı, 2015, s. 96-97, no. 187-188. Tamsü Polat, 2010, s. 17, res. 4h Erten, 2018, s.79, Kat. No. 28. Şahin, , 2018, s. 117, Kat. No. 42. Canav, 1985. s. 49, no. 54-55.		
Tarih	: MS 1. yüzyılın ikinci yarısı MS 2. yüzyıl		

0 1 2 3 4 5 cm

Kat. No.	: 38	Kazı No.	: ADP 3
Buluntu Durumu	: Tamamı korunmuş	Mezar No.	: M 114
Form	: Çan gövdeli unguentarium	Rengi	: Zeytin yeşili
Yükseklik	: 15.7 cm	Ağız Çapı:	2.7 cm
		Kaide Çapı	: 3 cm
Yapım Tekniği	: Serbest üfleme- Aletle şekillendirme		
Tanım	: Düzgün olmayan dudak dışa doğru çekilip katlanmış, dudak üzerinde yiv, uzun silindirik boyun, boyun gövde geçişi boğumla belirginleştirilmiş yüksek konik gövde, konkav dipli.		
Benzer	: Hayes, 1975, s. 173, 202, fig. 8, no. 237, pl. 16, no. 236; Vessberg and Westholm, 1956, s. 163, fig. 50, no. 3; Çakmaklı, 2007, s. 82, no. 5; Lightfoot, 1989, s. 84, fig. 3/1, pl. 4/3; Isings, 1971, s. 65, fig. 15 no. 10; Akat ve Fıratlı ve Kocabaş 1984, s. 22, Kat. No. 123, res. 54b; Gürler, 2000, s. 61-62, no. 76-77; Höpken ve Çakmaklı, 2015, s. 96-97, no. 187-188; Tamsü Polat, 2010, s. 17, res. 4h; Erten, 2018, s.79, Kat. No. 28; Canav, 1985. s. 49, no. 54-55.		
Tarih	: MS 1. yüzyıl sonu-MS 2. yüzyılın ilk yarısı		

Kat. No. : 39 **Kazı No.** : CKO 18

Buluntu Durumu : Tamamı korunmuş **Mezar No.** : M 79

Form : Çan gövdeli unguentarium **Rengi** : Yeşil

Yükseklik : 17.1 cm **Ağız Çapı:** 2.6 cm **Kaide Çapı** : 3.5 cm

Yapım Tekniği : Serbest üfleme- Aletle şekillendirme

Tanım : Dışa çekilmiş dudak silindirik uzun boyun, kaideye doğru genişleyen konik gövdeli konkav dipli.

Benzer : Hayes, 1975, s. 173, 202, fig. 8, no. 237, pl. 16, no. 236; Vessberg and Westholm, 1956, s. 163, fig. 50, no. 3; Çakmaklı, 2007, s. 82, no. 5; Lightfoot, 1989, s. 84, fig. 3/1, pl. 4/3; Isings, 1971, s. 65, fig. 15 no. 10; Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, 1984, s. 22, Kat. No. 123, res. 54b; Gürler, 2000, s. 61-62, no. 76-77; Höpken ve Çakmaklı, 2015, s. 96-97, no. 187-188; Tamsü Polat, 2010, s. 17, res. 4h; Erten, 2018, s.79, Kat. No. 28; Canav, 1985. s. 49, no. 54-55.

Tarih : MS 1. yüzyıl sonları ile MS 2. yüzyıl başları

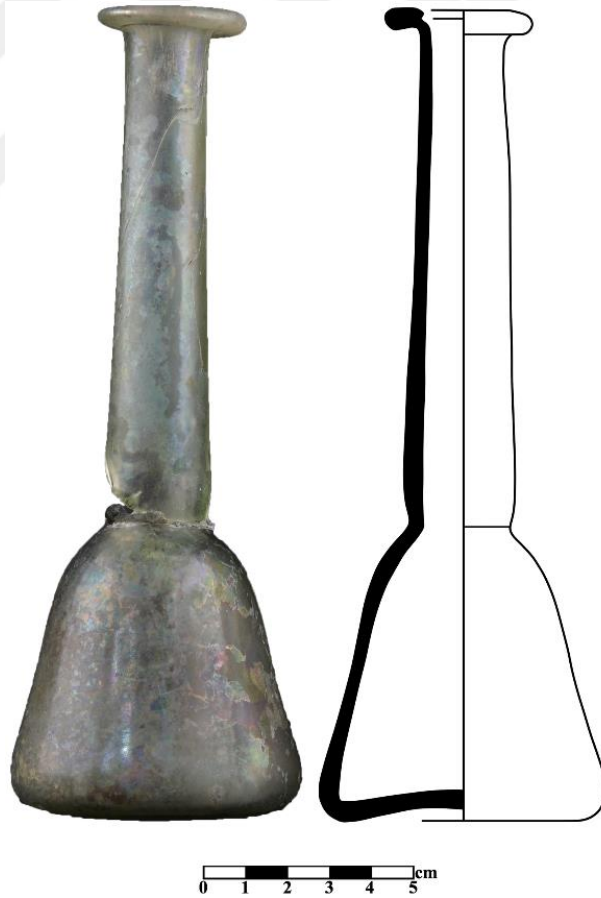

0 1 2 3 4 5 cm

Kat. No.	: 40	Kazı No.	: CKO 7
Buluntu Durumu	: Tamamı korunmuş	Mezar No.	: M 71
Form	: Çan gövdeli unguentarium	Rengi	: Açık Yeşil
Yükseklik	: 15.2 cm	Ağız Çapı:	3.2 cm
		Kaide Çapı	: 5.2 cm
Yapım Tekniği	: Serbest üfleme- Aletle şekillendirme		
Tanım	: Dışa çekilmiş dudak silindirik uzun boyun, kaideye doğru genişleyen konik gövdeli konkav dipli.		
Benzer	: Hayes, 1975, s. 173, 202, fig. 8, no. 237, pl. 16, no. 236; Vessberg and Westholm, 1956, s. 163, fig. 50, no. 3; Çakmaklı, 2007, s. 82, no. 5; Lightfoot, 1989, s. 84, fig. 3/1, pl. 4/3; Isings, 1971, s. 65, fig. 15 no. 10; Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, 1984, s. 22, Kat. No. 123, res. 54b; Gürler, 2000, s. 61-62, no. 76-77; Höpken ve Çakmaklı, 2015, s. 96-97, no. 187-188; Tamsü Polat, 2010, s. 17, res. 4h; Erten, 2018, s.79, Kat. No. 28; Canav, 1985. s. 49, no. 54-55.		
Tarih	: MS 2. yüzyıl başları		

Kat. No.	: 41	Kazı No.	: ALY 7
Buluntu Durumu	: Tamamı korunmuş	Mezar No.	: M 151
Form	: Çan gövdeli unguentarium	Rengi	: Su yeşili
Yükseklik	: 19.3 cm	Ağız Çapı:	2.2 cm
		Kaide Çapı	: 5.8 cm
Yapım Tekniği	: Serbest üfleme- Aletle şekillendirme		
Tanım	: Düzgün olmayan dudak içe katlamış, dışa çekilmiş uzun silindirik boyun gövde geçişi boğumla belirginleştirilmiş konik gövdeli konkav dipli, dip kısmında noble izi.		
Benzer	: Hayes, 1975, s. 73, pl. 17, no. 246; Vessberg and Westholm 1956, s. 164, fig. 49, no. 24.		
Tarih	: MS erken 2. yüzyıl		

Kat. No.	: 42	Kazı No.	: APH 5
Buluntu Durumu	: Tamamı korunmuş	Mezar No.	: M 162
Form	: Çan gövdeli unguentarium	Rengi	: Mavi
Yükseklik	: 13 cm	Ağız Çapı:	2.5 cm
		Kaide Çapı	: 3.4 cm
Yapım Tekniği	: Serbest üfleme- Aletle şekillendirme		
Tanım	: Dışa çekik ağızlı, uzun silindirik boyunlu, boyun omuz arası belirgin, konik gövdeli, kaide ortası içe çökük olan unguentarium.		
Benzer	: Hayes, 1975, s. 173, 202, fig. 8, no. 237, pl. 16, no. 236; Vessberg and Westholm, 1956, s. 163, fig. 50, no. 3; Çakmaklı, 2007, s. 82, no. 5; Lightfoot, 1989, s. 84, fig. 3/1, pl. 4/3; Şahin 2018, s. 117, Kat. No. 42; Isings, 1971, s. 65, fig. 15 no. 10; Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, 1984, s. 22, Kat. No. 123, res. 54b. Gürler, 2000, s. 61-62, no. 76-77; Höpken ve Çakmaklı, 2015, s. 96-97, no. 187-188; Tamsü Polat, 2010, s. 17, res. 4h; Erten, 2018, s.79, Kat. No. 28; Canav, 1985. s. 49, no. 54-55.		
Tarih	: MS 2. yüzyılın ilk yarısı		

Kat. No.	: 43	Kazı No.	: AOU 2
Buluntu Durumu	: Ağız gövde ve kaide korunmuş	Mezar No.	:
Form	: Çan gövdeli unguentarium	Rengi	:Koyu yeşil
Yükseklik	: 11.9 cm Ağız Çapı: 2.5 cm	Kaide Çapı	: 5.2 cm
Yapım Tekniği	: Serbest üfleme- Aletle şekillendirme		
Tanım	: Düzgün olmayan dudak dışı çekilmiş uzun silindirik boyun kırık, boyun gövde geçişi boğumla belirginleştirilmiş, konik gövdeli konkav dipli.		
Benzer	: Çakmaklı, 2012, s. 178, Kat. No. 11,1; Yurtseven, 2006, s. 119, resim 37, çizim 29; Baybo, 2003, s. 87 Kat. No. 23-25 levha II, res. 23-25; Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, 1984, s. 26, Kat. No. 129, res. 55b.		
Tarih	: MS 2. yüzyıl		

Kat. No.	: 44	Kazı No.	: BYV 36
Buluntu Durumu	: Tamamı korunmuş	Mezar No.	:
Form	: Çan gövdeli unguentarium	Rengi	: Açık mavi
Yükseklik	: 15.2 cm	Ağız Çapı:	3.2 cm
		Kaide Çapı	: 5.2 cm
Yapım Tekniği	: Serbest üfleme- Aletle şekillendirme		
Tanım	: Dışa çekilmiş dudak silindirik uzun boyun, kaideye doğru genişleyen konik gövdeli konkav dipli.		
Benzer	: Hayes, 1975, s. 173, 202, fig. 8, no. 237, pl. 16, no. 236; Vessberg and Westholm, 1956, s. 163, fig. 50, no. 3; Çakmaklı, 2007, s. 82, no. 5; Lightfoot, 1989, s. 84, fig. 3/1, pl. 4/3; Isings, 1971, s. 65, fig. 15 no. 10; Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, 1984, s. 22, Kat. No. 123, res. 54b; Gürler, 2000, s. 61-62, no. 76-77; Şahin, 2018, s. 117, Kat. No. 42; Höpken ve Çakmaklı, 2015, s. 96-97, no. 187-188; Tamsü Polat, 2010, s. 17, res. 4h; Erten, 2018, s.79, Kat. No. 28; Canav, 1985. s. 49, no. 54-55.		
Tarih	: MS 2. yüzyıl		

0 1 2 3 4 5 cm

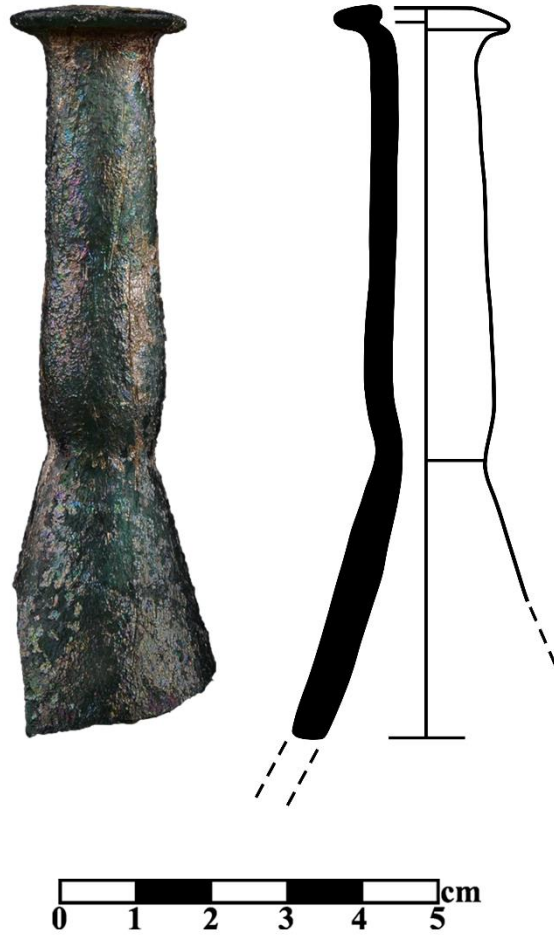
Kat. No.	: 45	Kazı No.	: ACN 4
Buluntu Durumu	: Tamamı korunmuş	Mezar No.	: M 104
Form	: Çan gövdeli unguentarium	Rengi	: Açık mavi
Yükseklik	: 16.7 cm	Ağız Çapı:	3 cm
		Kaide Çapı	: 5.8 cm
Yapım Tekniği	: Serbest üfleme- Aletle şekillendirme		
Tanım	: Dudak dışı çekilip içe katlanmış, uzun silindirik boyun, , boyun gövde geçişi boğum ile belirginleştirilmiş, yüksek konik gövde konkav dip.		
Benzer	: Hayes, 1975, s. 173, 202, fig. 8, no. 237, pl. 16, no. 236; Vessberg and Westholm, 1956, s. 163, fig. 50, no. 3; Çakmaklı, 2007, s. 82, no. 5; Lightfoot, 1989, s. 84, fig. 3/1, pl. 4/3; Isings, 1971, s. 65, fig. 15 no. 10; Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, 1984, s. 22, Kat. No. 123, res. 54b; Gürler, 2000, s. 61-62, no. 76-77; Höpken ve Çakmaklı, 2015, s. 96-97, no. 187-188; Tamsü Polat, 2010, s. 17, res. 4h; Erten, 2018, s.79, Kat. No. 28; Canav, 1985. s. 49, no. 54-55.		
Tarih	: MS 2. yüzyıl		

Kat. No.	: 46	Kazı No.	: ACO 3
Buluntu Durumu	: Tamamı Korunmuş	Mezar No.	: M 105
Form	: Çan gövdeli unguentarium	Rengi	: Mavi
Yükseklik	: 16.2 cm	Ağız Çapı:	3.2 cm
		Kaide Çapı	: 5 cm
Yapım Tekniği	: Serbest üfleme- Aletle şekillendirme		
Tanım	: Düzgün olmayan dudak dışa çekilmiş, uzun silindirik boyun, boyun gövde geçişi boğum ile belirginleştirilmiş, yüksek konik gövde konkav dip.		
Benzer	: Hayes 1975, s. 173, 202, fig. 8, no. 237, pl. 16, no. 236; Vessberg and Westholm, 1956, s. 163, fig. 50, no. 3; Çakmaklı, 2007, s. 82, no. 5; Lightfoot, 1989, s. 84, fig. 3/1, pl. 4/3; Isings, 1971, s. 65, fig. 15 no. 10; Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, 1984, s. 22, Kat. No. 123, res. 54b; Gürler, 2000, s. 61-62, no. 76-77; Höpken ve Çakmaklı, 2015, s. 96-97, no. 187-188; Tamsü Polat 2010, s. 17, res. 4h; Erten, 2018, s.79, Kat. No. 28; Canav, 1985. s. 49, no. 54-55.		
Tarih	: MS 2. yüzyıl		

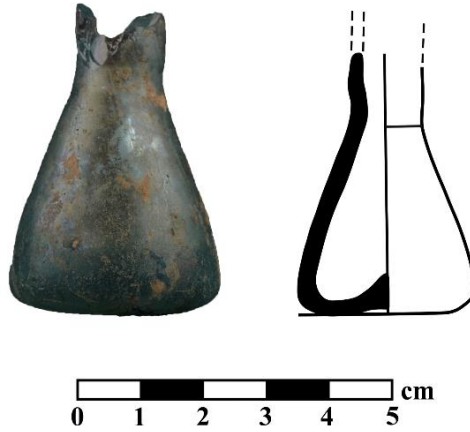
Kat. No.	: 47	Kazı No.	: BCJ 6
Buluntu Durumu	: Ağız korunmuş	Mezar No.	:
Form	: Çan gövdeli unguentarium	Rengi	: Yeşil
Yükseklik	: 9.7 cm	Ağız Çapı	: 1.4 cm
Yapım Tekniği	: Serbest üfleme- Aletle şekillendirme		
Tanım	: İçerden yivle belirginleştirilmiş dışa çekik dudak, uzun silindirik boyun buyun gövde geçişi boğumla belirginleştirilmiş konik gövdeli.		
Benzer	: Çakmaklı, 2012, s. 178, Kat. No. 11.1; Yurtseven, 2006, s. 119, resim 37, çizim 29; Baybo, 2003, s. 87 Kat. No. 23-25 levha II, res. 23-25; Akat ve Fıratlı ve Kocabaş 1984, s. 26, Kat. No. 129, res. 55b.		
Tarih	: MS 2. yüzyıl		

Kat. No.	: 48	Kazı No.	: CAE 25
Buluntu Durumu	: Kaidesi korunmuş	Mezar No.	:
Form	: Çan gövdeli unguentarium	Rengi	: Mavi
Yükseklik	: 8.7 cm	Kaide Çapı	: 2.4 cm
Yapım Tekniği	: Serbest üfleme- Aletle şekillendirme		
Tanım	: Uzun silindirik boyunlu, boyun gövde geçişi çok ser verilmiş, konik yüksek gövdeli düz dipli, dipte noble izi.		
Benzer	: Hayes, 1975, s. 173, 202, fig. 8, no. 237, pl. 16, no. 236; Vessberg and Westholm, 1956, s. 163, fig. 50, no. 3; Çakmaklı, 2007, s. 82, no. 5; Lightfoot, 1989, s. 84, fig. 3/1, pl. 4/3; Isings, 1971, s. 65, fig. 15 no. 10; Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, 1984, s. 22, Kat. No. 123, res. 54b; Gürler, 2000, s. 61-62, no. 76-77; Höpken ve Çakmaklı, 2015, s. 96-97, no. 187-188; Tamsü Polat, 2010, s. 17, res. 4h; Erten, 2018, s.79, Kat. No. 28; Şahin, , 2018, s. 117, Kat. No. 42; Canav, 1985. s. 49, no. 54-55.		
Tarih	: MS 2. yüzyılın ikinci yarısı		

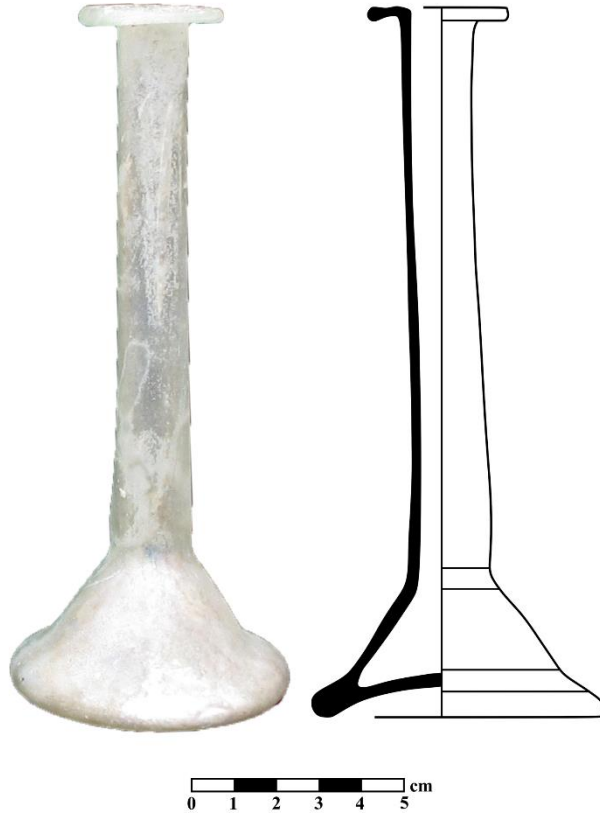
Kat. No.	: 49	Kazı No.	: ADK 3
Buluntu Durumu	: Kaidesi korunmuş	Mezar No.	: M 109
Form	: Çan gövdeli unguentarium	Rengi	: Mavi
Yükseklik	: 3.2 cm	Kaide Çapı	: 2 cm
Yapım Tekniği	: Serbest üfleme- Aletle şekillendirme		
Tanım	: Boyun gövde birleşimi boğumla belirginleştirilmiş, yüksek konik gövdeli hafif konkav dipli kalın cidarlı.		
Benzer	: Hayes, 1975, s. 173, 202, fig. 8, no. 237, pl. 16, no. 236; Vessberg and Westholm, 1956, s. 163, fig. 50, no. 3; Çakmaklı, 2007, s. 82, no. 5; Lightfoot, 1989, s. 84, fig. 3/1, pl. 4/3; Isings, 1971, s. 65, fig. 15 no. 10; Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, 1984, s. 22, Kat. No. 123, res. 54b; Gürler, 2000, s. 61-62, no. 76-77; Höpken ve Çakmaklı, 2015, s. 96-97, no. 187-188; Tamsü Polat, 2010, s. 17, res. 4h; Erten, 2018, s.79, Kat. No. 28; Şahin, 2018, s. 117, Kat. No. 42; Canav, 1985. s. 49, no. 54-55.		
Tarih	: MS 2. yüzyılın ikinci yarısı		

Kat. No.	: 50	Kazı No.	: ADM 1
Buluntu Durumu	: Tamamı korunmuş	Mezar No.	: M 111
Form	: Şamdan gövdeli unguentarium	Rengi	: Açık mavi
Yükseklik	: 14.3 cm	Ağız Çapı:	2.5 cm
		Kaide Çapı	: 6.7 cm
Yapım Tekniği	: Serbest üfleme- Aletle şekillendirme		
Tanım	: Dışa çekik dudak, uzun silindirik boyun alçak konik gövde, hafif konkav dip.		
Benzer	: Isings, 1971, s. 66, fig. 15 no. 15; Hayes 1975. s. 75, fig. 9 no. 259; Eker, 2016, s.110, Kat. No. U18; Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, 1984, s. 26, Kat. No. 128, res. 56; Vessberg and Westholm 1956, s. 163, fig. 49, no. 18; Canav, 1985. s. 51, no. 62; Özet, 1998, s. 127 no. 84; Höpken ve Çakmaklı, 2015, s. 111, no. 228; Gürler, 2000, s. 59, no. 72; Gürler, 2007, s. 92, no: 13; Atıla-Gürler, 2008, s. 95-106, Kat. No. 154-173; Saldern, 1980, pl. 8, no. 155; Polat 2005, s.47, Kat. No. BK.28; Hanar, 2018, s. 252, Kat. No. 111-112; Eker, 2014, s. 390, Kat. No. 300; Çakmaklı, 2012, s. 179, Kat. No.11.2.		
Tarih	: MS 2. yüzyıl		

Kat. No.	: 51	Kazı No.	: BVO 3
Buluntu Durumu	: Tamamı korunmuş	Mezar No.	:
Form	: Şamdan gövdeli unguentarium	Rengi	: Buz rengi
Yükseklik	: 16 cm	Ağız Çapı:	3.2 cm
		Kaide Çapı	: 6.7 cm
Yapım Tekniği	: Serbest üfleme- Aletle şekillendirme		
Tanım	: Ağız dışarı çekilmiş, silindirik uzun boyunlu, çan gövdeli konkav dipli cam unguentarium.		
Benzer	: Isings, 1971, s. 66, fig. 15 no. 15; Hayes 1975. s. 75, fig. 9 no. 259; Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, 1984, s. 26, Kat. No. 128, res. 56; Vessberg and Westholm, 1956, s. 163, fig. 49, no. 18; Canav, 1985. s. 51, no. 62; Özet, 1998, s. 127 no. 84; Höpken ve Çakmaklı, 2015, s. 111, no. 228; Eker, 2016, s.110, Kat. No. U18; Gürler, 2000, s. 59, no. 72, Gürler, 2007, s. 92, no: 13; Atıla-Gürler, 2008, s. 95-106, Kat. No. 154-173; Saldern, 1980, pl. 8, no. 155, Polat, 2005, s.47, Kat. No. BK.28; Hanar, 2018, s. 252, Kat. No. 111-112; Eker, 2014, s. 390, Kat. No. 300; Çakmaklı, 2012, s. 179, Kat. No.11.2.		
Tarih	: MS 2. yüzyıl		

Kat. No.	: 52	Kazı No.	: CAL 1
Buluntu Durumu	: Tamamı korunmuş	Mezar No.	:
Form	: Şamdan gövdeli unguentarium	Rengi	: Açık Mavi
Yükseklik	: 17 cm	Ağız Çapı:	4 cm
		Kaide Çapı	: 7 cm
Yapım Tekniği	: Serbest üfleme- Aletle şekillendirme		
Tanım	: Düzgün olmayan dudak dışı ve aşağıya doğru çekilmiş silindirik uzun boyun gövdeye doğru genişlemiş, boyun gövde geçişinde boğum konik gövde konkav dipli dipte noble izi.		
Benzer	: Isings, 1971, s. 66, fig. 15 no. 15; Hayes 1975. s. 75, fig. 9 no. 259. Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, 1984, s. 26, Kat. No. 128, res. 56. Vessberg and Westholm, 1956, s. 163, fig. 49, no. 18. Canav, 1985. s. 51, no. 62. Özet, 1998, s. 127 no. 84. Höpken ve Çakmaklı, 2015, s. 111, no. 228. Eker, 2016, s.110, Kat. No. U18. Gürlü, 2000, s. 59, no. 72. Gürlü, 2007, s. 92, no: 13. Atila-Gürlü, 2008, s. 95-106, Kat. No. 154-173. Saldern, 1980, pl. 8, no. 155. Polat, 2005, s.47, Kat. No. BK.28. Hanar, 2018, s. 252, Kat. No. 111-112. Eker, 2014, s. 390, Kat. No. 300. Çakmaklı, 2012, s. 179, Kat. No.11.2.		
Tarih	: MS 2. yüzyıl		

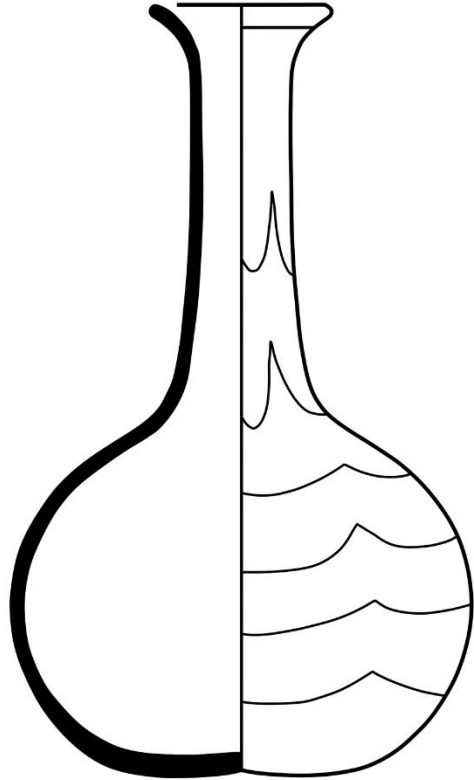
Kat. No. : 53 **Kazı No.** : CAN 3
Buluntu Durumu : Tamamı korunmuş **Mezar No.** : M 193
Form : Tüp gövdeli unguentarium **Rengi** : Bej
Yükseklik : 10.6 cm **Ağız Çapı** : 1.4 cm **Kaide Çapı** : 0.3 cm
Yapım Tekniği : Serbest üfleme- Aletle şekillendirme
Tanım :
Benzer : Eker, 2016, s. 133, Kat. No. Ş41; Hanar, 2018, s. 406, Kat. No. 419; Eker, 2014, s. 288-289, Kat. No. 95-98; Şahin, 2018, s. 112-113, Kat. No. 36-37; Kurup, 2015, s. 110, Kat. No. 17.Özet, 1998, s. 51, no. 18; Baybo, 2003, s. 85, Kat. No. 14, çiz. 4; Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, 1984, s. 27, Kat. No. 139, res. 59c; Gürler, 2000, s. 32-33, no. 18-19; Canav, 1985, s. 45, no. 41; Erten, 2018, s.183, Kat. No. 69; Atıla-Gürler, 2008, s. 33, Kat. No. 34; Gürler, 2007, s. 89, no: 7; Höpken ve Çakmaklı, 2015, s.92-93, no. 173-175.
Tarih : MS 2. yüzyıl

Kat. No. : 54 **Kazı No.** : AEC 1
Buluntu Durumu : Dip kısmı korunmuş **Mezar No.** :
Form : Tüp gövdeli unguentarium **Rengi** : Açık mavi
Yükseklik : 2.5 cm **Kaide Çapı** : 0.3 cm
Yapım Tekniği : Serbest üfleme- Aletle şekillendirme
Tanım : Yuvarlak dip
Benzer : Eker, 2016, s. 133, Kat. No. Ş41; Hanar, 2018, s. 406, Kat. No. 419; Eker, 2014, s. 288-289, Kat. No. 95-98; Şahin, 2018, s. 112-113, Kat. No. 36-37; Kurup, 2015, s. 110, Kat. No. 17.Özet, 1998, s. 51, no. 18; Baybo, 2003, s. 85, Kat. No. 14, çiz. 4; Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, 1984, s. 33, Kat. No. 237, res. 104c; Gürler, 2000, s. 32-33, no. 18-19; Canav, 1985, s. 45, no. 41; Erten, 2018, s.183, Kat. No. 69; Atıla-Gürler, 2008, s. 33, Kat. No. 34; Gürler, 2007, s. 89, no: 7; Höpken ve Çakmaklı, 2015, s.92-93, no. 173-175.
Tarih : MS 2. yüzyıl

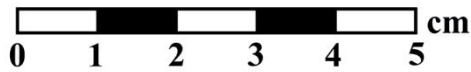
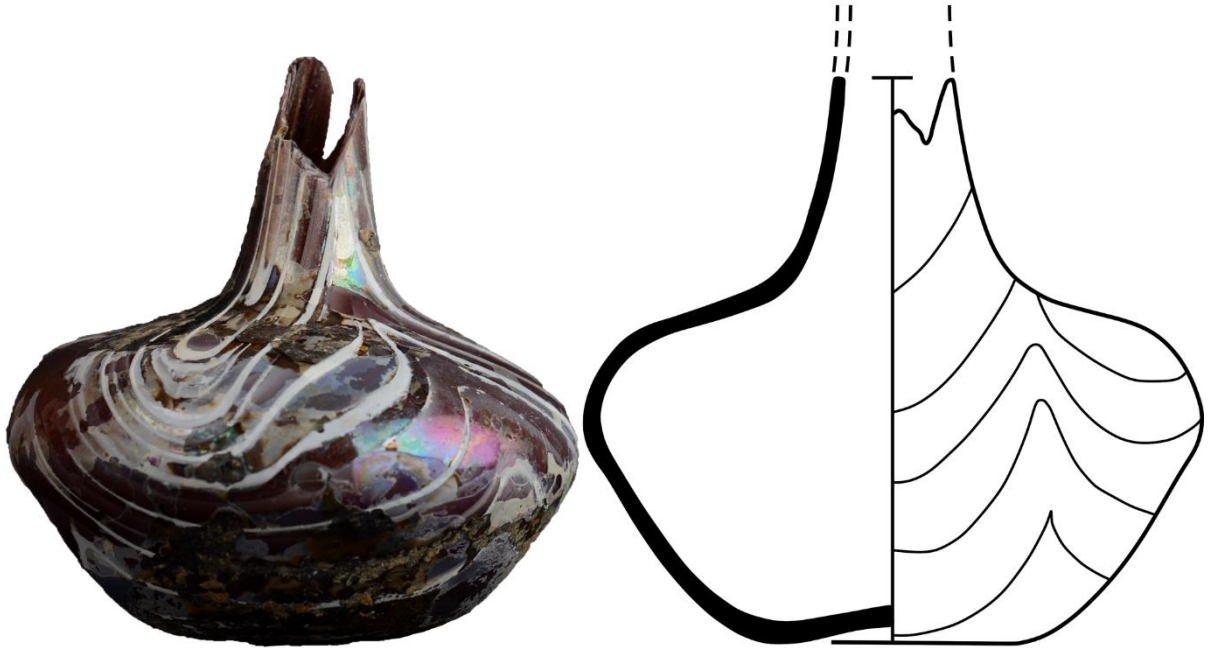
Kat. No.	: 55	Kazı No.	: AUF 9
Buluntu Durumu	: Tamamı korunmuş	Mezar No.	: M 174
Form	: Küresel gövdeli renkli bant şişe	Rengi	: Bal rengi
Yükseklik	: 10.1 cm	Ağız Çapı:	2.2 cm
		Kaide Çapı	: 3 cm
Yapım Tekniği	: Serbest üfleme- Aletle şekillendirme		
Tanım	: Düzdün dudak dışı doğru çekilmiş uzun silindirik boyunlu küresel gövdeli düz dipli renkli bant bezemeli.		
Benzer	: Whitehouse, , 1997, s. 39, no 769; Israeli, 2003, s.115 no. 100-101. Dusenbery, 1998, s. 1088, no. S219-19. Stern, 1977, s. ?, pl. 10, no. 6A ve 6B.		
Tarih	: MS 1. yüzyılın ilk yarısı		

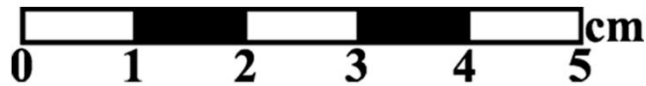
Kat. No. : 56 **Kazı No.** : CAY 5
Buluntu Durumu : Tamamı korunmuş **Mezar No.** : M 194
Form : Küresel gövdeli renkli bant şişe **Rengi** : Mavi
Yükseklik : 5 cm **Ağız Çapı:** 1.1 cm **Kaide Çapı** : 1 cm
Yapım Tekniği : Serbest üfleme- Aletle şekillendirme
Tanım : Kısa boyunlu armudi gövdeli deforme olmuş hafif konkav dipli.
Benzer : Canav, 1985. s. 41, no. 30.
Tarih : MS 1. yüzyılın ilk yarısı

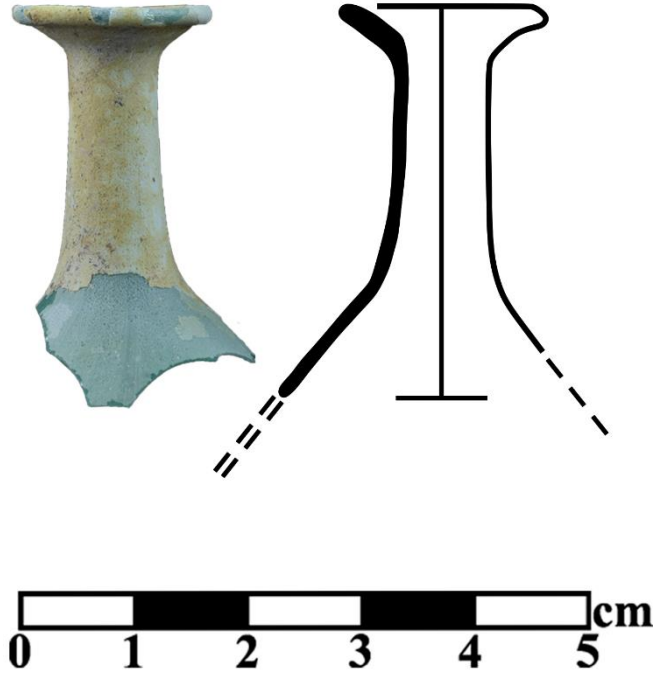
Kat. No.	: 57	Kazı No.	: AUF 10
Buluntu Durumu	: Ağız kısmı noksan	Mezar No.	: M 174
Form	: Basık gövdeli renkli bant şişe	Rengi	: Mor
Yükseklik	: 7.1 cm	Kaide Çapı	: 3.5 cm
Yapım Tekniği	: Serbest üfleme- Aletle şekillendirme		
Tanım	: Silindirik uzun boyun, basık küresel gövdeli konkav dipli renkli bantlı şişe.		
Benzer	: Heilmeyer, 1988, s. 46, no. 10; Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, 1984, s. 23, Kat. No. 85, res. 35; Stern, 1977, s. ?, pl. 10, no. 6A ve 6B; Hayes, 1975, s. 51, pl. 9, no. 101; Dusenbery, 1998, s. 1088, no. S219-19.		
Tarih	: MS 1. yüzyılın ilk yarısı		

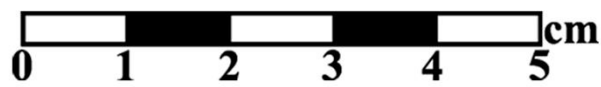
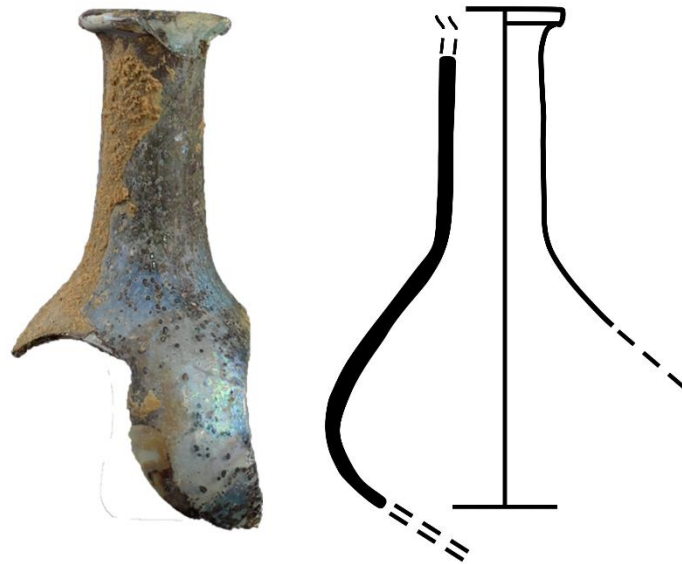
Kat. No.	: 58	Kazı No.	: AUF 1
Buluntu Durumu	: Gövde kırık	Mezar No.	: M 174
Form	: Küresel gövdeli minyatür şişe	Rengi	: Açık sarı
Yükseklik	: 4.3 cm	Ağız Çapı:	1.3 cm
		Kaide Çapı	: 1.1 cm
Yapım Tekniği	: Serbest üfleme- Aletle şekillendirme		
Tanım	: Düzgün olmayan ağız dışı doğru çekilmiş, kısa silindirik boyunlu küresel gövdeli konkav dipli.		
Benzer	: Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, 1984, s. 33, Kat. No. 237, res. 104c; Canav, 1985, s. 47, no. 49; Höpken ve Çakmaklı, 2015, s. 122-123, no. 261-265; Baybo, 2003, s. 97, Kat. No. 49, çiz. 22-24; Vessberg and Westholm, 1956, s. 154, fig. 48, no. 7; Hayes, 1975, s. 69, no. 217, pl. 16; Hanar, 2018, s. 406, Kat. No. 419; Gürler, 2007, s. 97, no: 23; Erten, 2018, s.197, Kat. No. 76; Atıla-Gürler, 2008, s. 26, Kat. No. 19.		
Tarih	: MS 1. yüzyılın ilk yarısı		

Kat. No.	: 59	Kazı No.	: AUF 12
Buluntu Durumu	: Boyun ve gövde kısmen korunmuş	Mezar No.	: M 174
Form	: Küresel gövdeli minyatür şişe	Rengi	: Mavi
Yükseklik	: 3.5 cm	Ağız Çapı	: 1.8 cm
Yapım Tekniği	: Serbest üfleme-Aletle şekillendirme		
Tanım	: Düzgün olmayan ağız dışı doğru çekilmiş, kısa silindirik boyunlu.		
Benzer	: Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, 1984, s. 33, Kat. No. 237, res. 104c; Canav, 1985, s. 47, no. 49; Höpken ve Çakmaklı, 2015, s. 122-123, no. 261-265; Baybo, 2003, s. 97, Kat. No. 49, çiz. 22-24; Vessberg and Westholm, 1956, s. 154, fig. 48, no. 7; Hayes, 1975, s. 69, no. 217, pl. 16; Hanar, 2018, s. 406, Kat. No. 419; Gürler, 2007, s. 97, no. 23; Erten, 2018, s.197, Kat. No. 76; Atıla-Gürler, 2008, s. 26, Kat. No. 19.		
Tarih	: MS 1. yüzyılın ilk yarısı		

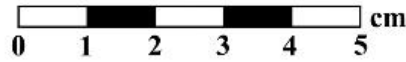
Kat. No.	: 60	Kazı No.	: CBI 8
Buluntu Durumu	: Boyun ve gövde kısmen korunmuş	Mezar No.	: M 198
Form	: Küresel gövdeli minyatür şişe	Rengi	: Açık Mavi
Yükseklik	: 4.8 cm	Ağız Çapı	: 1.1 cm
Yapım Tekniği	: Serbest üfleme- Aletle şekillendirme		
Tanım	: Düzgün dudak dışa çekilmiş, uzun silindirik boyunlu, küresel gövdeli.		
Benzer	: Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, 1984, s. 33, Kat. No. 237, res. 104c; Canav, 1985, s. 47, no. 49; Höpken ve Çakmaklı, 2015, s. 122-123, no. 261-265; Baybo, 2003, s. 97, Kat. No. 49, çiz. 22-24; Vessberg and Westholm, 1956, s. 154, fig. 48, no. 7; Hayes, 1975, s. 69, no. 217, pl. 16; Hanar, 2018, s. 406, Kat. No. 419; Gürler, 2007, s. 97, no. 23; Erten, 2018, s.197, Kat. No. 76; Atıla-Gürler, 2008, s. 26, Kat. No. 19.		
Tarih	: MS 1. yüzyıl		

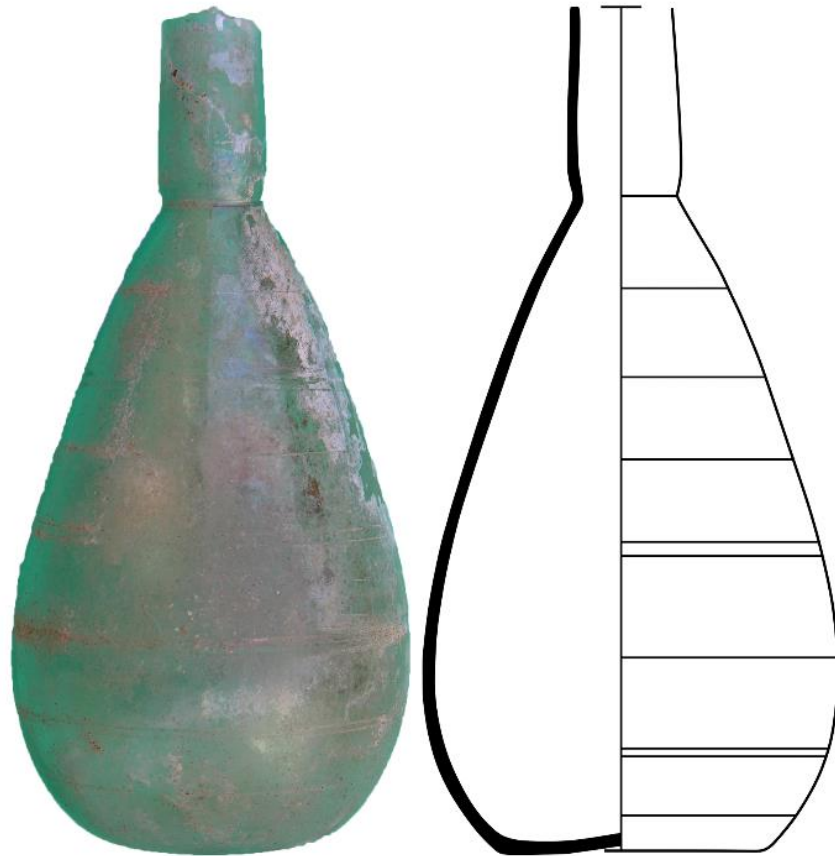
Kat. No.	: 61	Kazı No.	: CKO 15
Buluntu Durumu	: Tamamı Korunmuş	Mezar No.	: TSM 6
Form	: Küresel gövdeli minyatür şişe	Rengi	: Açık Yeşil
Yükseklik	: 5 cm	Ağız Çapı:	2.2 cm
		Kaide Çapı	: 1.5 cm
Yapım Tekniği	: Serbest üfleme- Aletle şekillendirme		
Tanım	: Dışa çekilmiş dudak kısa silindirik boyunlu basık küresel gövdeli hafif konkav dipli.		
Benzer	: Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, 1984, s. 33, Kat. No. 237, res. 104c; Canav, 1985, s. 47, no. 49; Höpken ve Çakmaklı, 2015, s. 122-123, no. 261-265; Baybo, 2003, s. 97, Kat. No. 49, çiz. 22-24; Vessberg and Westholm, 1956, s. 154, fig. 48, no. 7; Hayes, 1975, s. 69, no. 217, pl. 16; Hanar, 2018, s. 406, Kat. No. 419; Gürler, 2007, s. 97, no. 23; Erten, 2018, s.197, Kat. No. 76; Atıla-Gürler, 2008, s. 26, Kat. No. 19.		
Tarih	: MS 1. yüzyıl		

Kat. No.	: 62	Kazı No.	: CKO 16
Buluntu Durumu	: Gövde kısmından kırık	Mezar No.	: TSM 6
Form	: Basık gövdeli şişe	Rengi	: Açık Yeşil
Yükseklik	: 12.5 cm	Ağız Çapı:	2.2 cm
		Kaide Çapı	: 2.7 cm
Yapım Tekniği	: Serbest üfleme- Aletle şekillendirme		
Tanım	: Düzgün olmayan dudak dışa çekilmiş, Silindirik uzun boyun gövdeye doğru genişlemiş, küresel basık gövdeli hafif konkav dipli.		
Benzer	: Hayes, 1975, s. 52, no. 109, pl. 9; Kurup, 2015, s. 181, Kat. No. 88.		
Tarih	: MS 1. yüzyıl		

Kat. No.	: 63	Kazı No.	: CKO 13
Buluntu Durumu	: Ağız kısmı noksan	Mezar No.	: M 80
Form	: Torba gövdeli şişe	Rengi	: Açık Yeşil
Yükseklik	: 15 cm	Kaide Çapı	: 3.7 cm
Yapım Tekniği	: Serbest üfleme- Aletle şekillendirme		
Tanım	: Uzun silindirik boyunlu torba gövdeli gövde üzerinde çarkta kesim izleri konkav dipli.		
Benzer	: Okunak, 2005, s. 94-95, Kat. No. 24-25, res. 55-56; Dusenbery, 1998, s. 1116, no. S220-5; Atila-Gürler, 2008, s. 130, Kat. No. 202; Israeli, 2003, s.210 no. 246; Hayes, 1975, s. 150, fig. 20, no. 619, pl. 16/224.		
Tarih	: MS 1. yüzyıl		

0 1 2 3 4 5 cm

Kat. No.	: 64	Kazı No.	: AUF 11
Buluntu Durumu	: Gövde kırık	Mezar No.	: M 174
Form	: Torba gövdeli minyatür şişe	Rengi	: Mor
Yükseklik	: 6.8 cm	Ağız Çapı:	1.5 cm
		Kaide Çapı	: 1.5 cm
Yapım Tekniği	: Serbest üfleme- Aletle şekillendirme		
Tanım	: Düz dudaklı geniş konik ağızlı dar boyunlu torba gövdeli düz dipli.		
Benzer	: Gürler, 2007, s. 98, no: 26; Baybo, 2003, s. 97, Kat. No. 50, Lev. III.		
Tarih	: MS 1. yüzyıl sonları		

0 1 2 3 4 5 cm

Kat. No.	: 65	Kazı No.	: AUH 3
Buluntu Durumu	: Tamamı korunmuş	Mezar No.	: M 177
Form	: Küresel gövdeli şişe	Rengi	: Mavi
Yükseklik	: 12.1 cm	Ağız Çapı:	2.3 cm
		Kaide Çapı	: 3.2 cm
Yapım Tekniği	: Serbest üfleme- Aletle şekillendirme		
Tanım	: Düz bırakılmış ağız, uzun silindirik boyun gövdeye doğru genişlemiş, boyun gövde geçişi boğum ile belirginleştirilmiş, küresel gövdeli, konkav dipli.		
Benzer	: Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, 1984, s. 29, Kat. No. 173, res. 71a; Lightfoot ve Arslan1992 s. 122, no. 69; Özet, 1998, s. 141 no. 95; Antonaras, 2010, s. 303, fig. 3; Gürler, 2000, s. 89, no. 101-102; Kurup, 2015, s. 184-187, Kat. No. 91-94; Gürler2007, s. 96, no: 21; Lightfoot, 1989, s. 99, fig. 7/3; Çakmaklı, 2007, s. 97, no. 20; Çakmaklı, 2012, s. 208, Kat. No. 33; Şahin, 2018, s. 91, Kat. No. 16; Eker, 2014, s. 288-289, Kat. No. 95-98; Höpken ve Çakmaklı, 2015, s. 46-47, no. 68-71; Israeli, 2003, s.167, no. 176; Eker, 2016, s.154-157, Kat. No. Ş62-Ş65.		
Tarih	: MS 2. yüzyıl ikinci yarısı-3. yüzyıl başları		

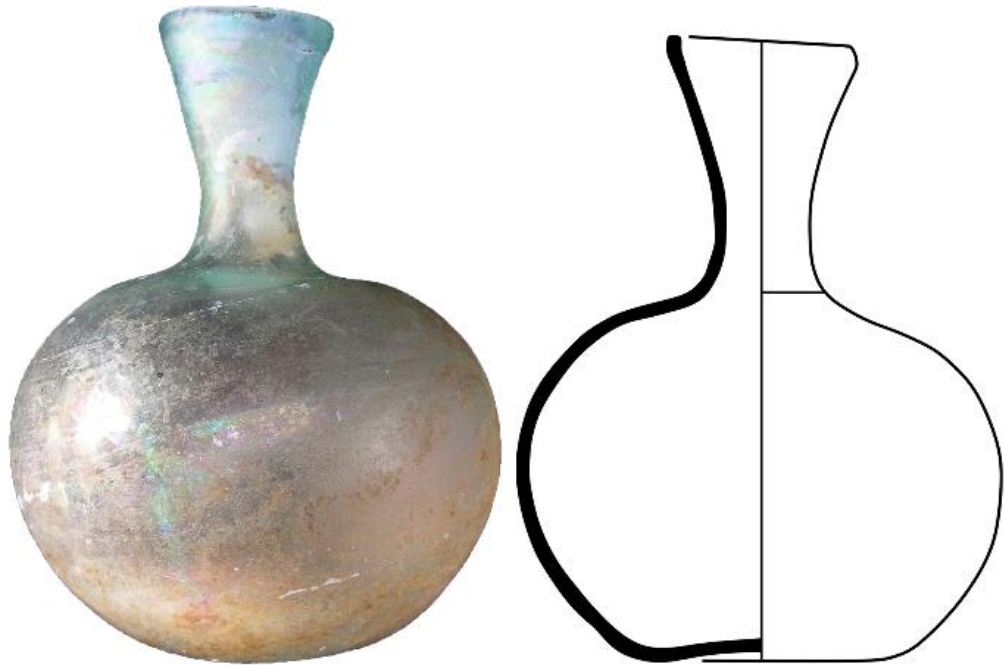

Kat. No.	: 66	Kazı No.	: AMG 1
Buluntu Durumu	: Tamamı korunmuş	Mezar No.	: M 155
Form	: Küresel gövdeli şişe	Rengi	: Açık Mavi
Yükseklik	: 13.6 cm	Ağız Çapı:	2.5 cm
		Kaide Çapı	: 4.5 cm
Yapım Tekniği	: Serbest üfleme- Aletle şekillendirme		
Tanım	: Düz dudaklı gövdeye doğru daralan kısa silindirik boyun, omuzlardan basık kaideye doğru daralan küresel gövde konkav dip.		
Benzer	: Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, 1984, s. 29, Kat. No. 173, res. 71a; Lightfoot ve Arslan1992 s. 122, no. 69; Özet, 1998, s. 141 no. 95; Antonaras, 2010, s. 303, fig. 3; Gürler, 2000, s. 89, no. 101-102; Kurup, 2015, s. 184-187, Kat. No. 91-94; Gürler2007, s. 96, no. 21; Lightfoot, 1989, s. 99, fig. 7/3; Çakmaklı, 2007, s. 97, no. 20; Çakmaklı, 2012, s. 208, Kat. No. 33; Şahin, 2018, s. 91, Kat. No. 16; Eker, 2014, s. 288-289, Kat. No. 95-98; Höpken ve Çakmaklı, 2015, s. 46-47, no. 68-71; Israeli, 2003, s.167, no. 176; Eker, 2016, s.154-157, Kat. No. Ş62-Ş65.		
Tarih	: MS 2. yüzyıl ikinci yarısı-3. yüzyıl başları		

0 1 2 3 4 5 cm

Kat. No.	: 67	Kazı No.	: ADR 1
Buluntu Durumu	: Tamamı korunmuş	Mezar No.	: M 115
Form	: Huni ağızlı küresel şişe	Rengi	: Açık mavi
Yükseklik	: 10.9 cm	Ağız Çapı:	2.7 cm
		Kaide Çapı	: 4 cm
Yapım Tekniği	: Serbest üfleme- Aletle şekillendirme		
Tanım	: Düz dudaklı huni ağızlı dar boyunlu, küresel gövdeli hafif konkav dipli.		
Benzer	: Hayes, 1975, s. 79, pl. 20, no. 290; Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, 1984, s. 34, Kat. No. 249, res. 110; Lightfoot ve Arslan, 1992 s. 124, no. 71; Özet 1998, s. 139, no. 93; Gürler, 2000, s. 94-95, no. 111-114; Gürler, 2007, s. 91, no: 11; Tekocak, 2013, s. 115, res. 1/8; Canav, 1985. s. 60, no. 85; Saldern, 1980, pl.22, no.135; Höpken ve Çakmaklı, 2015, s. 59-60, no. 100-101; Çakmaklı, 2012, s. 205, Kat. No. 30; Erten, 2018, s.164-167, Kat. No. 63-64; Eker, 2016, s. 144-148, Kat. No. Ş52-Ş56; Çakmaklı, 2007, s. 96, no. 19; Vessberg and Westholm, 1956, s. 155, fig. 48, no. 14; Israeli, 2003, s. 167 no. 178; Gürler, 2008, s. 155-156, Kat. No. 231-233; Antonaras, 2010, s. 303, fig. 3.		
Tarih	: MS 3. yüzyıl		

Kat. No.	: 68	Kazı No.	: AUH 2
Buluntu Durumu	: Tamamı korunmuş	Mezar No.	: M 177
Form	: Huni ağızlı küresel şişe	Rengi	: Mavi
Yükseklik	: 13.9 cm	Ağız Çapı:	4.8 cm
		Kaide Çapı	: 4.1 cm
Yapım Tekniği	: Serbest üfleme- Aletle şekillendirme		
Tanım	: Yukarıya doğru dışa çekik geniş konik ağız, kısa boyunlu, omuzdan dip kısmına doğru oval biçimde daralan geniş gövdeli, konkav dipli,		
Benzer	: Hayes, 1975, s. 79, pl. 20, no. 290; Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, 1984, s. 34, Kat. No. 249, res. 110; Lightfoot ve Arslan, 1992 s. 124, no. 71; Özet 1998, s. 139, no. 93; Gürler, 2000, s. 94-95, no. 111-114; Gürler, 2007, s. 91, no: 11; Tekocak, 2013, s. 115, res. 1/8; Canav, 1985. s. 60, no. 85; Saldern, 1980, pl.22, no.135; Höpken ve Çakmaklı, 2015, s. 59-60, no. 100-101; Çakmaklı, 2012, s. 205, Kat. No. 30; Erten, 2018, s.164-167, Kat. No. 63-64; Eker, 2016, s. 144-148, Kat. No. Ş52-Ş56; Çakmaklı, 2007, s. 96, no. 19; Vessberg and Westholm, 1956, s. 155, fig. 48, no. 14; Israeli, 2003, s. 167 no. 178; Atila-Gürler, 2008, s. 155-156, Kat. No. 231-233; Antonaras, 2010, s. 303, fig. 3.		
Tarih	: MS 3. yüzyıl başları		

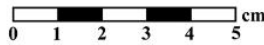
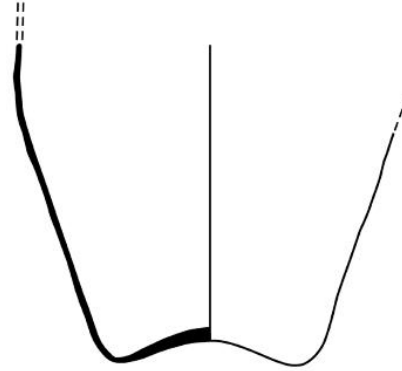
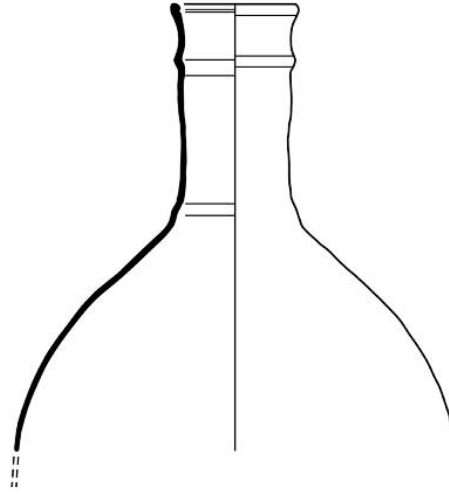
0 1 2 3 4 5 cm

Kat. No.	: 69	Kazı No.	: CAN 2
Buluntu Durumu	: Gövde kısmı kırık	Mezar No.	: M 193
Form	: Huni ağızlı halka dipli sūrahi	Rengi	: Bej
Yükseklik	: 14 cm	Ağız Çapı	: 2.8 cm
		Kaide Çapı	: 3.9 cm
Yapım Tekniği	: Serbest üfleme- Aletle şekillendirme		
Tanım	: Düz dudaklı, huni biçiminde ağız kısmına sahip şişe dar boyunlu. Boyun üzerinde cam ipliği bezemesi var, torba gövdeli konkav dipli.		
Benzer	: Lightfoot ve Arslan, 1992 s. 194, no. 129; Özet, 1998, s. 143, no. 97; Atila-Gürler, 2008 s. 161, Kat. No. 241; Höpken ve Çakmaklı, 2015, s. 57, no. 95; Lightfoot, 1989, s. 93, Kat. No. 50, fig. 7/1; Eker, 2014, s. 294, Kat. No. 107; Vessberg and Westholm, 1956, s. 158, fig. 49, no. 1; Hayes, 1975, s. 67, no. 201, pl. 15; Erten, 2018, s.35, Kat. No. 8; Antonaras, 2012, s. 302, fig. 2; Hanar, 2018, s. 372, Kat. No. 352.		
Tarih	: MS 2. yüzyıl sonu		

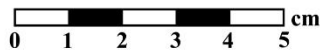

0 1 2 3 4 5 cm

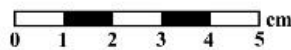
Kat. No.	: 70	Kazı No.	: APH 1
Buluntu Durumu	: Gövde kısmı kırık	Mezar No.	: M 162
Form	: Hafif konik boyunlu sürahi	Rengi	: Şeffaf
Yükseklik	: 17.9 cm	Ağız Çapı:	3.1 cm
		Kaide Çapı	: 4 cm
Yapım Tekniği	: Serbest üfleme- Aletle şekillendirme		
Tanım	: Ağız ve boyun kısmında kabartma izleri kısa silindirik boyun şişkin gövde konkav dipli.		
Benzer	: Gürler, 2000, s. 97, no. 117; Atila-Gürler, 2008, s. 181-184, Kat. No. 276-282; Höpken ve Çakmaklı, 2015, s. 58, no. 98; Canav, , 1985. s. 55, no. 74; Özet, 1998, s. 151, no. 104; Saldern, 1980, pl. 26/476; Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, 1984, s. 30, Kat. No. 189, res. 81; Lightfoot, 1989, s. 100, fig. 7/4, pl. 8/1.		
Tarih	: MS 2. yüzyıl sonu- MS 3. yüzyıl başları		

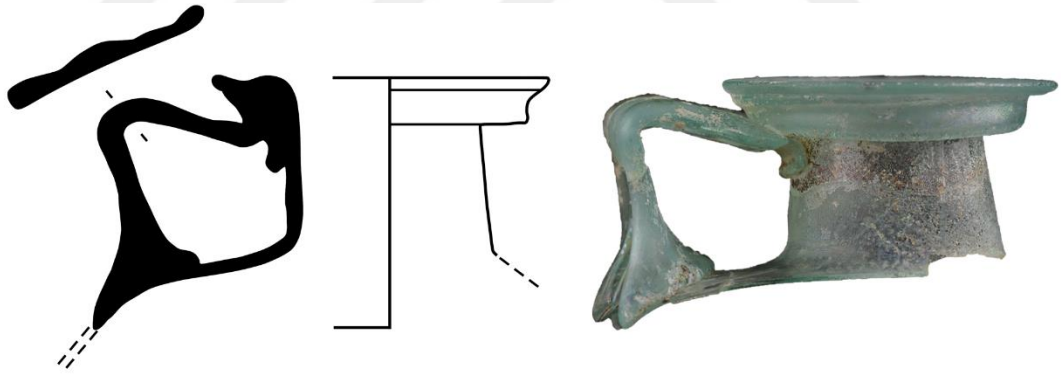
Kat. No.	: 71	Kazı No.	: ANE 1
Buluntu Durumu	: Tamamı Korunmuş	Mezar No.	: M 156
Form	: Hafif konik boyunlu sürahi	Rengi	: Açık mavi
Yükseklik	: 14.8 cm	Ağız Çapı:	4.2 cm
		Kaide Çapı	: 7.1 cm
Yapım Tekniği	: Serbest üfleme- Aletle şekillendirme		
Tanım	: Düz dudaklı uzun gövdeye doğru huni şeklinde boyun, şişkin gövde kaideye doğru daralmış konkav dipli		
Benzer	: Gürlar, 2000, s. 97, no. 117; Atila-Gürlar, 2008, s. 181-184, Kat. No. 276-282; Höpken ve Çakmaklı, 2015, s. 58, no. 98; Canav, , 1985. s. 55, no. 74; Özet, 1998, s. 151, no. 104; Saldern, 1980, pl. 26/476; Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, 1984, s. 30, Kat. No. 189, res. 81; Lightfoot, 1989, s. 100, fig. 7/4, pl. 8/1.		
Tarih	: MS 2. yüzyıl sonu- MS 3. yüzyıl başları		

Kat. No.	: 72	Kazı No.	: ANG 2
Buluntu Durumu	: Gövdede yer yer kırık	Mezar No.	: M 158
Form	: Tek kulplu sürahi	Rengi	: Açık mavi
Yükseklik	: 13 cm	Ağız Çapı:	6 cm
		Kaide Çapı	: 7.2 cm
Yapım Tekniği	: Serbest üfleme- Aletle şekillendirme		
Tanım	: Dudak dışa doğru çekilmiş içe katlanmış, boyun dudak birleşiminde aşağı doğru akıtılmış, kısa silindirik şişkin boyun, omuzdan boyuna geçen tek kulplu kup üzeri yivler, silindirik geniş gövde, konkav dip.		
Benzer	: Israeli, 2003, s.254, no. 323; Vessberg and Westholm, 1956, s. 148, fig. 46, no. 21; Çakmaklı, 2007, s. 98, no. 21; Yurtseven, 2006, s. 120, resim 41, çizim 32; Höpken ve Çakmaklı, 2015, s. 73-74, no. 130-131; Canav, 1985. s. 66, no. 96; Özet, 1998, s. 110, no. 70; Saldern, 1980, pl. 10/435; Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, 1984, s. 36, Kat. No. 278, res. 127.		
Tarih	: MS 1. yüzyılın ikinci yarısı- MS 2. yüzyılın başları		

Kat. No.	: 73	Kazı No.	: AIV 5
Buluntu Durumu	: Ağız kısmı korunmuş	Mezar No.	:
Form	: Tek kulplu sürahi	Rengi	: Su yeşili
Yükseklik	: 4.4 cm	Ağız Çapı	: 5.8 cm
Yapım Tekniği	: Serbest üfleme- Aletle şekillendirme		
Tanım	: Dudak dışı doğru çekilmiş, boyun dudak birleşiminde aşağı doğru akıtılmış tek kulplu kup üzeri yivler var.		
Benzer	: Israeli, 2003, s.254, no. 323; Vessberg and Westholm, 1956, s. 148, fig. 46, no. 21; Çakmaklı, 2007, s. 98, no. 21; Yurtseven, 2006, s. 120, resim 41, çizim 32; Höpken ve Çakmaklı, 2015, s. 73-74, no. 130-131; Canav, 1985. s. 66, no. 96; Özet, 1998, s. 110, no. 70; Saldern, 1980, pl. 10/435; Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, 1984, s. 36, Kat. No. 278, res. 127.		
Tarih	: MS 1. yüzyılın ikinci yarısı- MS 2. yüzyılın ilk yarısı		

0 1 2 3 4 5 cm

Kat. No. : 74 **Kazı No.** : CKN 10

Buluntu Durumu : Kaide kısmı noksan

Mezar No. :

Form : Tek kulplu silindir gövdeli sürahi

Rengi : Mavi

Yükseklik : 18 cm

Ağız Çapı: 5.6 cm

Yapım Tekniği : Serbest üfleme- Aletle şekillendirme

Tanım : Uzatılarak katlanmış dışa ve aşağı çekilmiş dudak kısa dar boyun dudaktan boyuna inen yivli tek kulp silindirik uzun gövde.

Benzer : Israeli, 2003, s.257, no. 332; Isings, 1971, s. 34, fig. 7, no. 111; Gürlü, 2007, s. 94, no: 17; Hayes, 1975, s. 59, no. 147, pl. 11; Çakmaklı, 2007, s. 105, no. 26; Dal, 2009, s. 103, lev. XIII, fig. 40; Höpken ve Çakmaklı, 2015, s. 73-75, no. 130-134; Canav, 1985. s. 67, no. 98; Hanar, 2018, s. 412, Kat. No. 432.

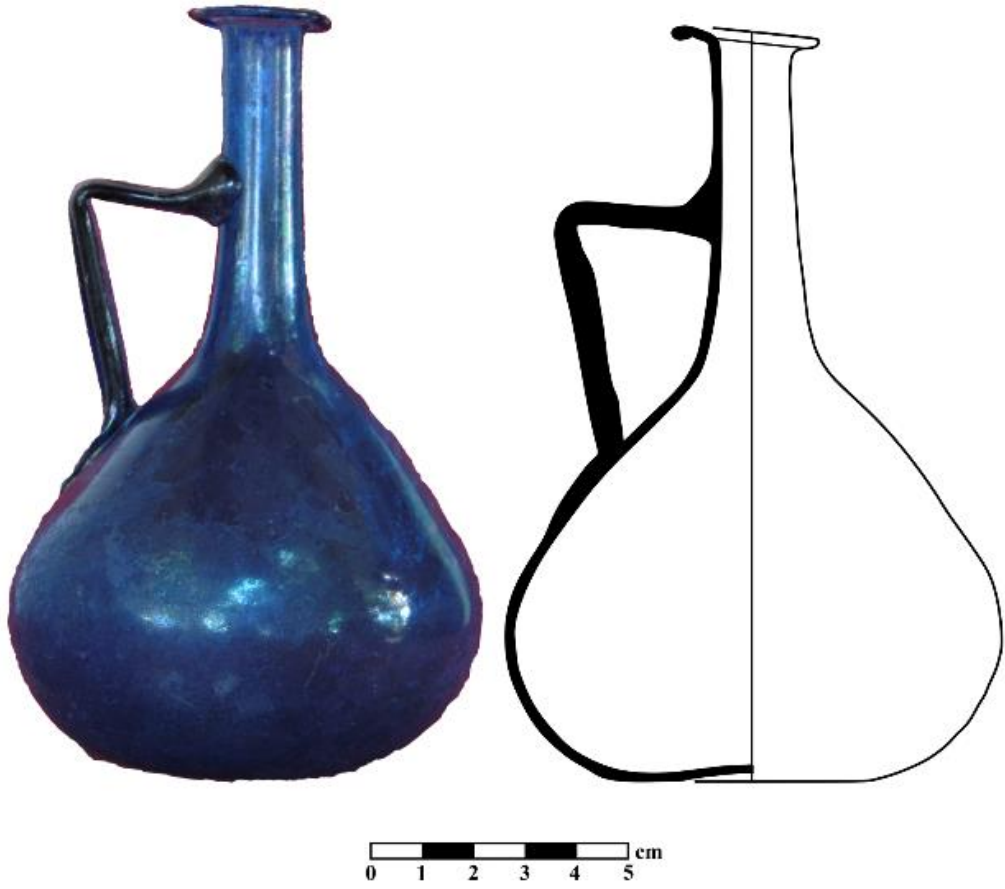
Tarih : MS geç 3. yüzyıl

Kat. No.	: 75	Kazı No.	: ANP 6
Buluntu Durumu	: Tamamı Korunmuş	Mezar No.	: M 113
Form	: Tek kulplu küresel gövdeli sürahi	Rengi	: Sarı
Yükseklik	: 13.4 cm	Ağız Çapı:	4 cm
		Kaide Çapı	: 4.7 cm
Yapım Tekniği	: Serbest üfleme- Aletle şekillendirme		
Tanım	: Dudak kısmı dışa çekilerek katlanmış silindirik kısa boyunlu tek kulplu şişkin küresel gövdeli gövde üzerinde kazıma bezeme, konkav dipli.		
Benzer	: Whitehouse, 1997, s. 231, no 393; Hayes, 1975, s. 58, fig. 4/146,		
Tarih	: MS 1. yüzyıl- MS 2. yüzyıl		

Kat. No.	: 76	Kazı No.	: AFP 10
Buluntu Durumu	: Tamamı Korunmuş	Mezar No.	:
Form	: Tek kulplu armudi gövdeli sürahi	Rengi	: Mavi
Yükseklik	: 14.8	Ağız Çapı:	2.8 cm
		Kaide Çapı	: 5 cm
Yapım Tekniği	: Serbest üfleme- Aletle şekillendirme		
Tanım	: Düzgün olmayan dışa çekilmiş dudak, uzun silindirik boyun, boyun gövde geçişi yumuşak, boyundan gövdeye inen keskin profilli tek kulp torba gövde hafif konkav dip.		
Benzer	: Vessberg and Westholm, 1956, s. 146, fig. 46, no. 9; Baybo, 2003, s. 123, Kat. No. 137, Çiz. 24, Lev. IV/137; Dal, 2009, s. 104, lev. XIV, fig. 43; Özet, 1988, s. 122, res. 10; Şahin, 2018, s. 95, Kat. No. 20.		
Tarih	: MS 1. yüzyıl		

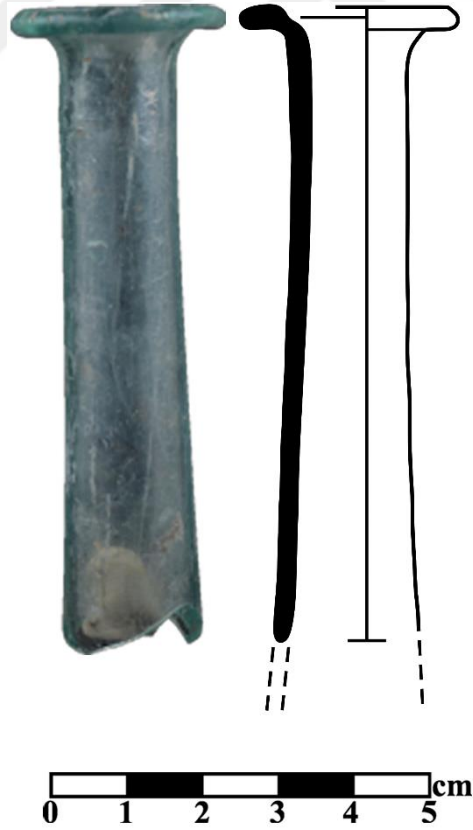
Kat. No.	: 77	Kazı No.	: CKO 14
Buluntu Durumu	: Tamamı korunmuş	Mezar No.	: M 81
Form	: Aryballos	Rengi	: Açık Yeşil
Yükseklik	: 7.6 cm	Ağız Çapı:	3 cm
		Kaide Çapı	: 2.3 cm
Yapım Tekniği	: Serbest üfleme- Aletle şekillendirme		
Tanım	: Düzgün olmayan ağız kenarı aşağı çekilmiş çift kulplu silindirik kısa boyunlu küresel gövdeli hafif konkav dipli.		
Benzer	: Israeli, 2003, s.216, no. 261; Atila- Gürler, 2008, s. 116, Kat. No. 186; Isings, 1971, s. 34, fig. 2, no. 28; Vessberg and Westholm, 1956, s. 168, fig. 50, no. 36; Gençler, 2009, s. 178, Çizim VI/60; Höpken ve Çakmaklı, 2015, s. 95, no. 192; Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, 1984, s. 34, Kat. No. 263-264, res. 117a-117b; Lightfoot, 1989, s. 83, pl. 4/2; Hanar, 2018, s. 440, Kat. No. 488; Grossmann, 2002, s. 11, fig. 10.		
Tarih	: MS 1. yüzyılın ikinci yarısı		

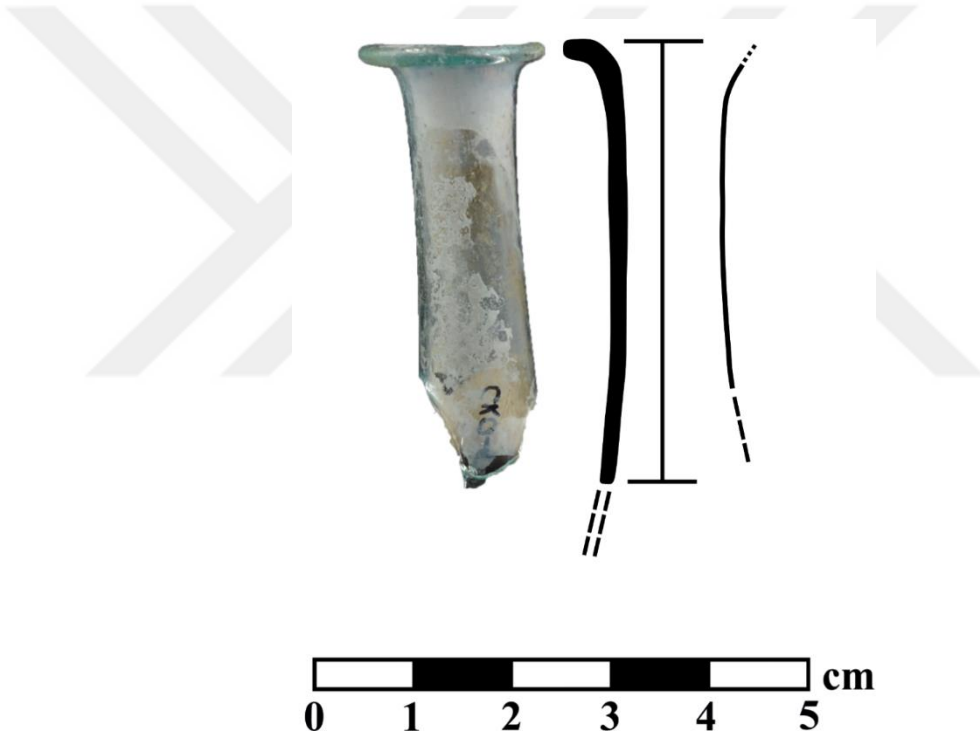
Kat. No.	: 78	Kazı No.	: AOU 5
Buluntu Durumu	: Ağız kısmı korunmuş	Mezar No.	:
Form	: Unguentarium ağzı	Rengi	: Su yeşili
Yükseklik	: 8.4 cm	Ağız Çapı	: 2.2 cm
Yapım Tekniği	: Serbest üfleme- Aletle şekillendirme		
Tanım	: Hafifçe dışa çekilmiş dudak, uzun silindirik boyun.		
Benzer	: Hayes, 1975, s. 173, 202, fig. 8, no. 237, pl. 16, no. 236; Vessberg and Westholm, 1956, s. 163, fig. 50, no. 3; Çakmaklı, 2007, s. 82, no. 5; Lightfoot, 1989, s. 84, fig. 3/1, pl. 4/3; Isings, 1971, s. 65, fig. 15 no. 10; Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, 1984, s. 22, Kat. No. 123, res. 54b; Gürler, 2000, s. 61-62, no. 76-77; Höpken ve Çakmaklı, 2015, s. 96-97, no. 187-188; Tamsü Polat 2010, s. 17, res. 4h; Erten, 2018, s.79, Kat. No. 28; Canav, 1985. s. 49, no. 54-55.		
Tarih	: MS 1. yüzyılın ikinci yarısı- MS 2. yüzyılın ilk yarısı		

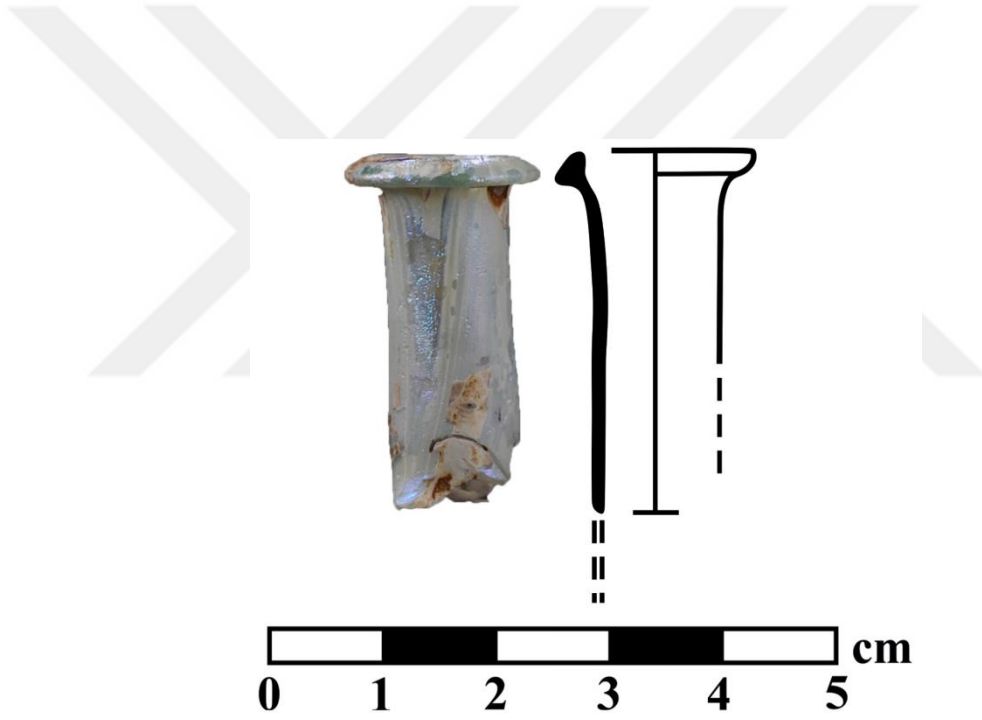
Kat. No.	: 79	Kazı No.	: AOU 4
Buluntu Durumu	: Ağız kısmı korunmuş	Mezar No.	:
Form	: Unguentarium ağzı mavi	Rengi	:Koyu
Yükseklik	: 8.4 cm	Ağız Çapı	: 2.3 cm
Yapım Tekniği	: Serbest üfleme- Aletle şekillendirme		
Tanım	: dışa çekilerek uzatılmış dudak, uzun silindirik boyun.		
Benzer	: Hayes, 1975, s. 173, 202, fig. 8, no. 237, pl. 16, no. 236; Vessberg and Westholm, 1956, s. 163, fig. 50, no. 3; Çakmaklı, 2007, s. 82, no. 5; Lightfoot, 1989, s. 84, fig. 3/1, pl. 4/3; Isings, 1971, s. 65, fig. 15 no. 10; Akat ve Fıratlı ve Kocabaş, 1984, s. 22, Kat. No. 123, res. 54b; Gürler, 2000, s. 61-62, no. 76-77; Höpken ve Çakmaklı, 2015, s. 96-97, no. 187-188; Tamsü Polat 2010, s. 17, res. 4h; Erten, 2018, s.79, Kat. No. 28; Canav, 1985. s. 49, no. 54-55.		
Tarih	: MS 2 yüzyılın ilk yarısı		

Kat. No.	: 80	Kazı No.	: CKO 5
Buluntu Durumu	: Ağız kısmı korunmuş	Mezar No.	:
Form	: Ağız Parçası	Rengi	: Açık Mavi
Yükseklik	: 4.5 cm	Ağız Çapı:	1.9 cm
Yapım Tekniği	: Serbest üfleme- Aletle şekillendirme		
Tanım	: Dışa çekilmiş dudak uzun silindirik boyun.		
Benzer	:		
Tarih	: MS 1. yüzyılın ikinci yarısı- MS 2. yüzyılın ilk yarısı		

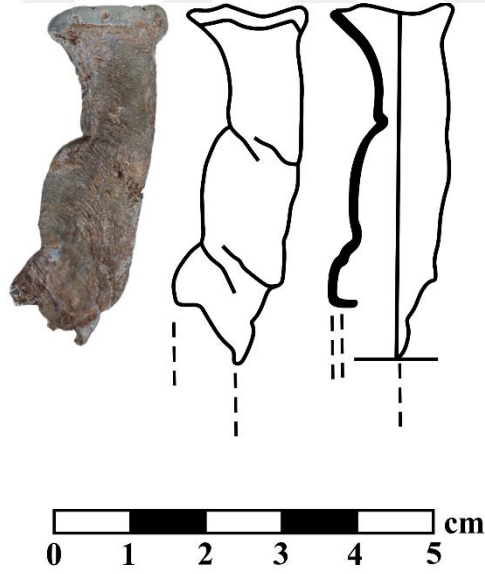
Kat. No. : 81 **Kazı No.** : CKO 3
Buluntu Durumu : Ağız kısmı korunmuş **Mezar No.** :
Form : Ağız Parçası **Rengi** : Açık mavi
Yükseklik : 3.2 cm **Ağız Çapı:** 1.6 cm
Yapım Tekniği : Serbest üfleme- Aletle şekillendirme
Tanım : Dışa çekilmiş düzgün olmayan dudak, uzun silindirik boyun.
Benzer :
Tarih : MS 1. yüzyıl

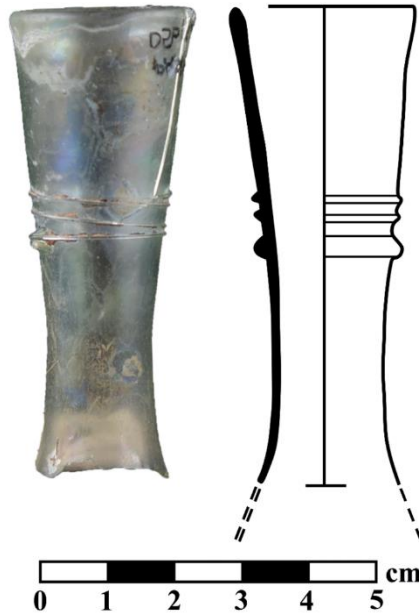
Kat. No. : 82 **Kazı No.** : AFS 20
Buluntu Durumu : Ağız ve boyun kısmı korunmuş **Mezar No.** : M 125
Form : Ağız parçası **Rengi** : Mavi
Yükseklik : 4 cm **Ağız Çapı** : 2.2 cm
Yapım Tekniği : Serbest üfleme- Aletle şekillendirme
Tanım : Dışa çekik dudak üzeri yivli, kısa silindirik boyunlu boyun gövde geçişi boğumla belirginleştirilmiş
Benzer :
Tarih : MS 1. yüzyıl- MS 2. yüzyıl

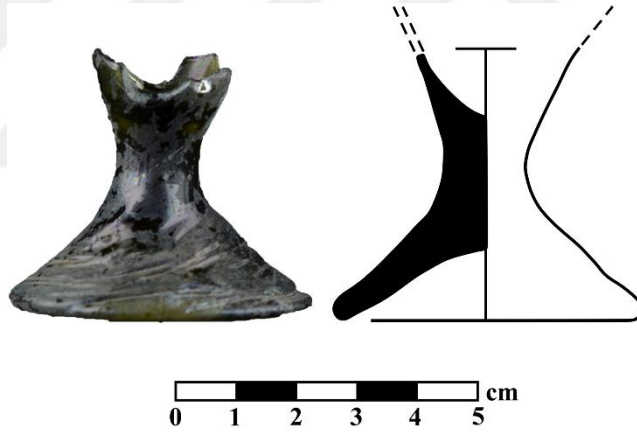
Kat. No. : 83 **Kazı No.** : AGU 5
Buluntu Durumu : Ağız ve boyun kısmı korunmuş **Mezar No.** : M 130
Form : Ağız parçası **Rengi** : Açık mavi
Yükseklik : 4.7 cm **Ağız Çapı** : 1.6 cm
Yapım Tekniği : Serbest üfleme- Aletle şekillendirme
Tanım : Dışa çekilerek katlanmış dudak, uzun silindirik boyunun ısıyla şekli bozulmuş.
Benzer :
Tarih : MS 1. yüzyıl

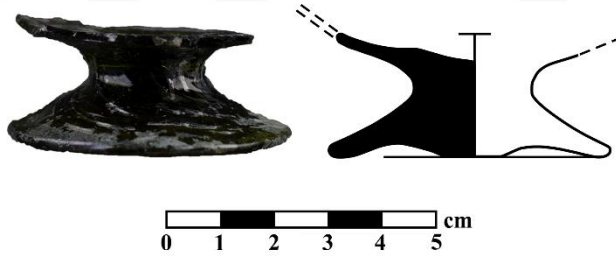
Kat. No. : 84 **Kazı No.** : CKO 4
Buluntu Durumu : Ağız kısmı Korunmuş **Mezar No.** :
Form : Ağız Parçası **Rengi** : Şeffaf
Yükseklik : 7.1 cm **Ağız Çapı:** 2.7 cm
Yapım Tekniği : Serbest üfleme- Aletle şekillendirme- Cam ipliği bezemeli
Tanım : Düz dudak, Silindirik boyun daralarak aşağıya inmiş, boyun üzerinde cam iplikleriyle bezenmiş.
Benzer : Polat, 2005, s.44, Kat. No. BK41.
Tarih : MS 2. yüzyıl- MS 3. yüzyıl

Kat. No. : 85 **Kazı No.** : APO 32
Buluntu Durumu : Kaide kısmı korunmuş **Mezar No.** :
Form : Kadeh **Rengi** :Koyu yeşil
Yükseklik : 4.5 cm **Kaide Çapı** : 5 cm
Yapım Tekniği : Serbest üfleme- Aletle şekillendirme
Tanım : gövdeden kaideye geçiş daraltılmış yüksek kaideli kaide
üzerinde çizgi bezeme konkav dipli dip kısımda noble izi.
Benzer : Gençler, 2009, s. 235, Kat. No. 286, çiz. XXII/286
Tarih : MS 2.-3. yüzyıl

Kat. No. : 86 **Kazı No.** : APO 33
Buluntu Durumu : Kaide kısmı korunmuş **Mezar No.** :
Form : Kadeh **Rengi** :Koyu yeşil
Yükseklik : 2.3 cm **Kaide Çapı** : 5.2 cm
Yapım Tekniği : Serbest üfleme- Aletle şekillendirme
Tanım : kalın cidarlı üzeri kaide üzeri çizi bezemeli konkav dipli dip
kısımda noble izi.
Benzer :
Tarih : MS 2.-3. yüzyıl

Kat. No. : 87 **Kazı No.** : AJO 6
Buluntu Durumu : Tamamı korunmuş **Mezar No.** : M 141
Form : Yüzük **Rengi** : Şeffaf
Yükseklik : 2.1 cm
Yapım Tekniği : Kalıba basma
Tanım : Halka biçiminde simetrik, kalıpta üretildikten sonra ateşle parlatılmış
Benzer : Mitchell 1980, s. 235 fig. 121/61; Lightfoot-Arslan 1992, s. 234, no. 177.
Tarih : MS 2. yüzyıl

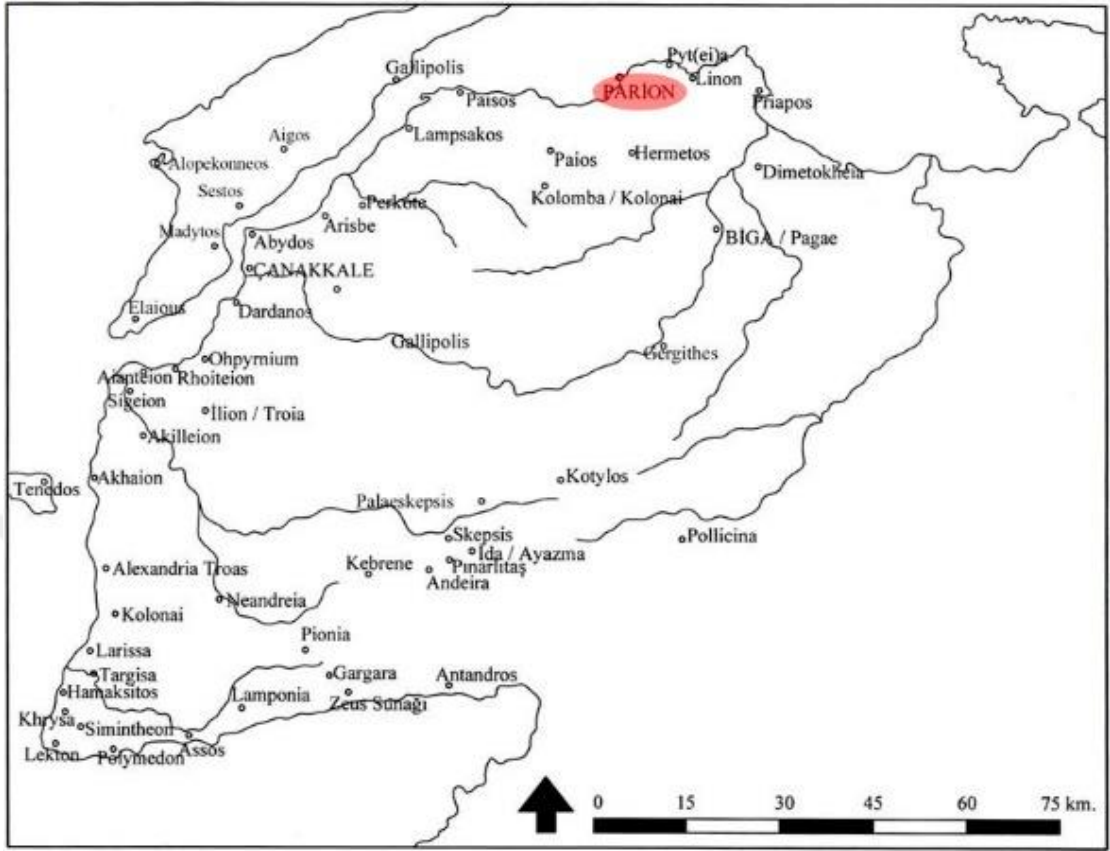
HARİTALAR LİSTESİ

Harita 1: Parion ve çevresi (Parion kazı arşivi).

Harita 2: Parion kentinde kazısı devam eden sektörler ve nekropol alanı(Parion kazı arşivi).

HARİTALAR

Harita 1

Harita 2

RESİMLER LİSTESİ

Resim 1: Parion Tavşandere Nekropolü (Parion Kazı Arşivi).

Resim 2: M 72 mezar konteksi (Parion Kazı Arşivi).

Resim 3: M 31 mezar konteksi (Parion Kazı Arşivi).

Resim 4: M 152 mezar konteksi (Parion Kazı Arşivi).

Resim 5: M 108 mezar konteksi (Parion Kazı Arşivi).

Resim 6: M 100 mezar konteksi (Parion Kazı Arşivi).

Resim 7: Serbest üfleme tekniğinin betimlendiği kandil (Lazar, “An oil lamp from Slovenia depicting o Roman glass furnace”, 2006, s. 230, Fig. 2, Fig. 3a)

Resim 8: M 80 mezar konteksi (Parion Kazı Arşivi).

Resim 9: M 76 mezar konteksi (Parion Kazı Arşivi).

Resim 10: M 158 mezar konteksi (Parion Kazı Arşivi).

Resim 11: M 109 mezar konteksi (Parion Kazı Arşivi).

Resim 12: ANI buluntu grubu (Parion Kazı Arşivi).

Resim 13: M 79 mezar konteksi (Parion Kazı Arşivi).

Resim 14: Podyum üzerinde Kat. No. 18’in buluntu durumu (Parion Kazı Arşivi).

Resim 15: M 104 mezar konteksi (Parion Kazı Arşivi).

Resim 16: M 105 mezar konteksi (Parion Kazı Arşivi).

Resim 17: M 151 mezar konteksi (Parion Kazı Arşivi).

Resim 18: M 162 mezar konteksi (Parion Kazı Arşivi).

Resim 19: M 114 mezar konteksi (Parion Kazı Arşivi).

Resim 20: M 111 mezar konteksi (Parion Kazı Arşivi).

Resim 21: M 188 mezar konteksi (Parion Kazı Arşivi).

Resim 22: Kat. No. 52’nin buluntu durumu (Parion Kazı Arşivi).

Resim 23: M 91 mezar konteksi (Parion Kazı Arşivi).

Resim 24: TSM 6 mezar konteksi (Parion Kazı Arşivi).

Resim 25: M 19 mezar konteksi (Parion Kazı Arşivi).

Resim 26: M 96 mezar konteksi (Parion Kazı Arşivi).

Resim 27: M 78 mezar konteksi (Parion Kazı Arşivi).

Resim 28: M 177 mezar konteksi (Parion Kazı Arşivi).

Resim 29: M 155 mezar konteksi (Parion Kazı Arşivi).

Resim 30: M 174 mezar konteksi (Parion Kazı Arşivi).

Resim 31: M 198 mezar konteksi (Parion Kazı Arşivi).

Resim 32: M 156 mezar konteksi (Parion Kazı Arşivi).

Resim 33: M 194 mezar konteksi (Parion Kazı Arşivi).

Resim 34: M 141 mezar konteksi (Parion Kazı Arşivi).

Resim 35: M 130 mezar konteksi (Parion Kazı Arşivi).

RESİMLER

Resim 1

Resim 2

Resim 3

Resim 4

Resim 5

Resim 6

Resim 7

Resim 8

Resim 9

Resim 10

Resim 11

Resim 12

Resim 13

Resim 14

Resim 15

Resim 16

Resim 17

Resim 18

Resim 19

Resim 20

Resim 21

Resim 22

Resim 23

Resim 24

Resim 25

Resim 26

Resim 27

Resim 28

Resim 29

Resim 30

Resim 31

Resim 32

Resim 33

Resim 34

Resim 35

ÇİZİMLER LİSTESİ

Çizim 1: Döküm tekniği mozaik kâse üretimi (Canav-Özgümüş, Çağlar Boyu Cam Tasarımı, 2013, s. 9).

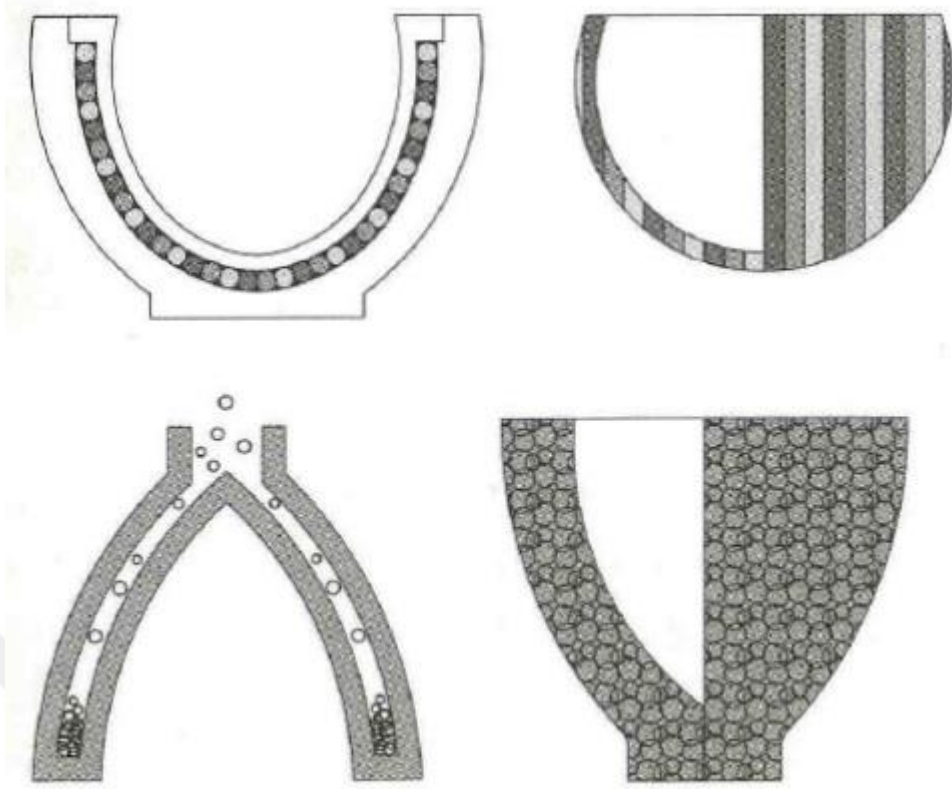
Çizim 2: İndirme-Çökeltme tekniği kaburgalı kâse üretimi (Grose, Glass Forming Merhods in Classical Antiquity: Some Considerations, 1984, s. 29).

Çizim 3: Kalıba basma tekniği (Canav-Özgümüş, Çağlar Boyu Cam Tasarımı, 2013, s. 12).

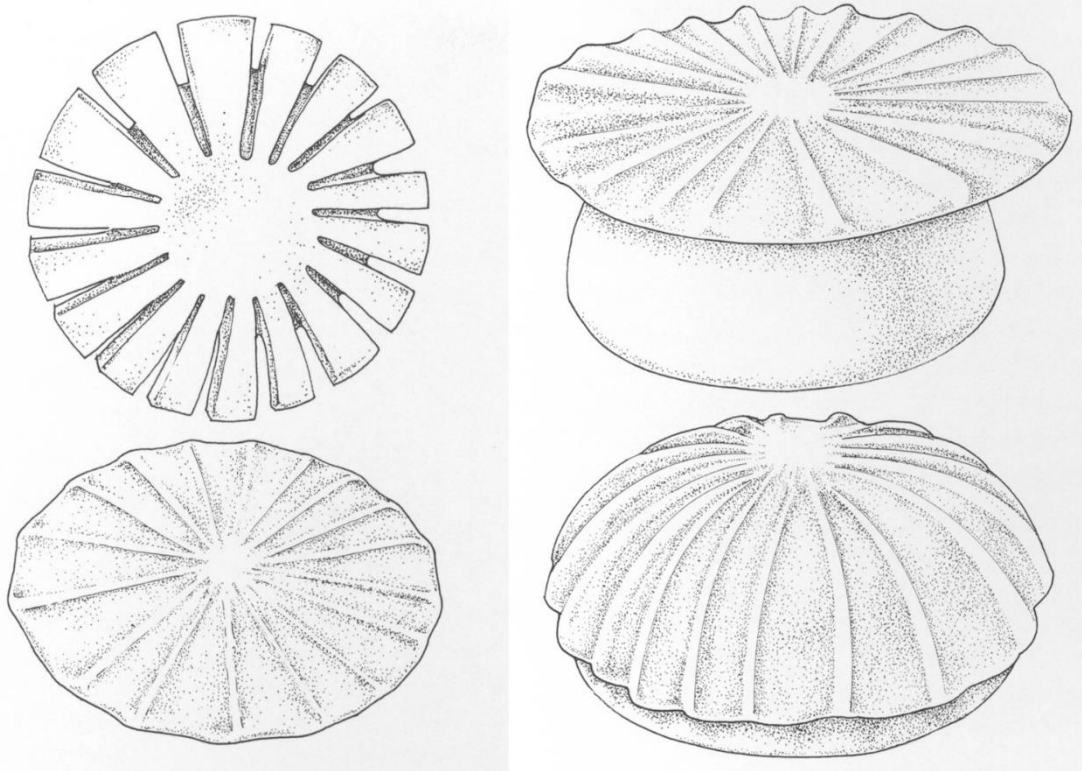
Çizim 4: Tüpe üfleme tekniği (Grose, Glass Forming Merhods in Classical Antiquity: Some Considerations, 1984, s. 34).

Çizim 5: Kalıba üfleme tekniği (Canav-Özgümüş, Çağlar Boyu Cam Tasarımı, 2013, s. 15).

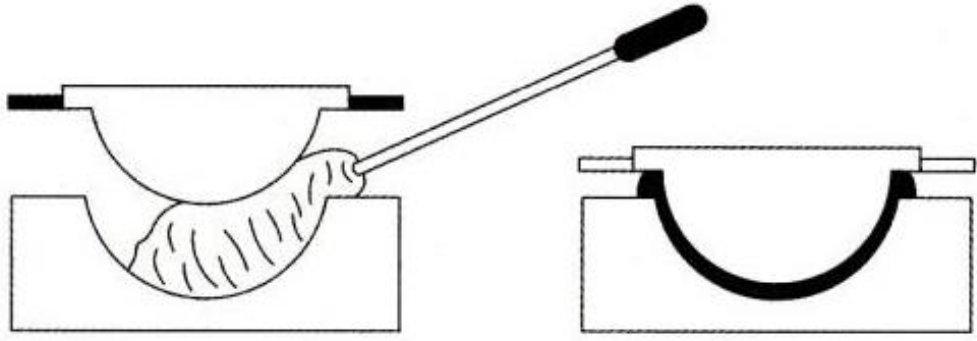
Çizim 6: Serbest üfleme tekniği (Canav-Özgümüş, Çağlar Boyu Cam Tasarımı, 2013, s. 13).

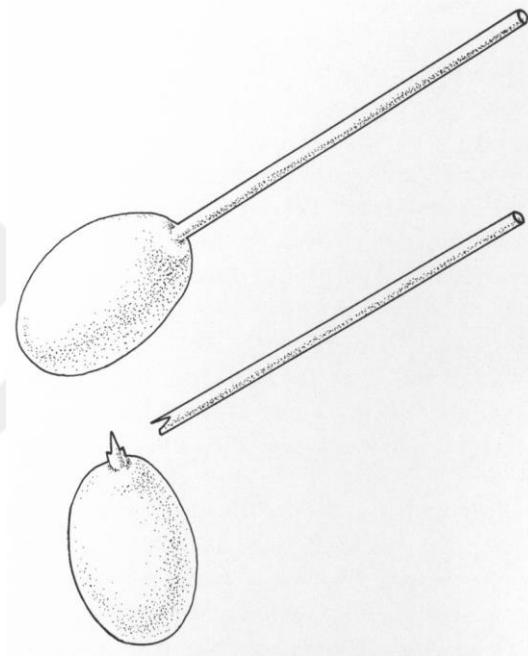
Çizim 1

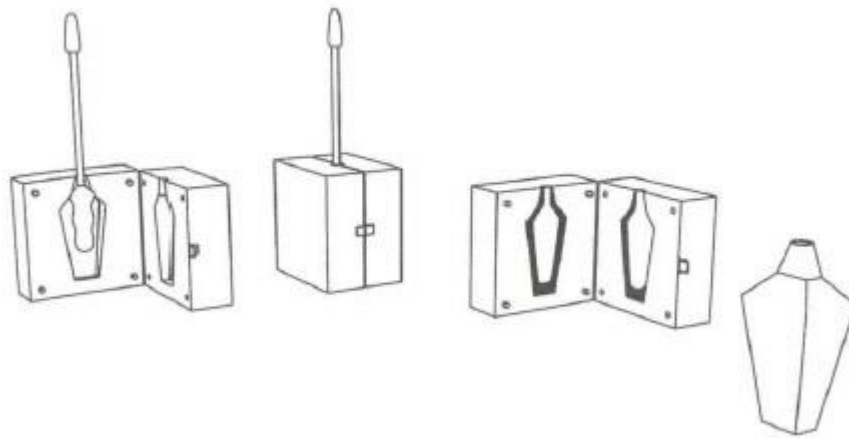
Çizim 2

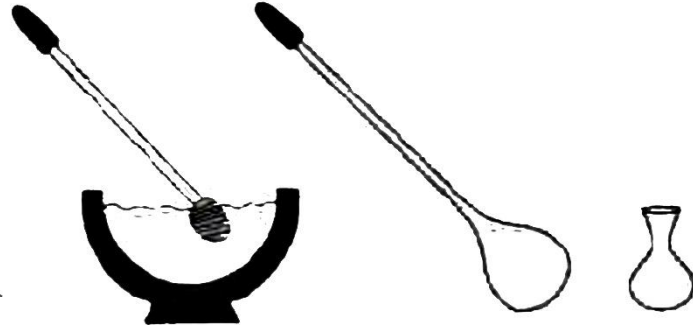
Çizim 3

Çizim 4

Çizim 5

Çizim 6

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: Kâseler ve tabaklar kronoloji tablosu.

Tablo 2: Kâseler ve tabaklar grafik.

Tablo 3: Bardaklar kronoloji tablosu.

Tablo 4: Unguentariumlar kronoloji tablosu.

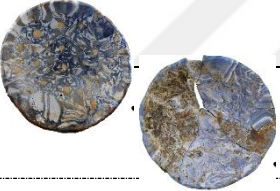
Tablo 5: Unguentariumlar grafik.

Tablo 6: Şişeler kronoloji tablosu

Tablo 7: Şişeler grafik.

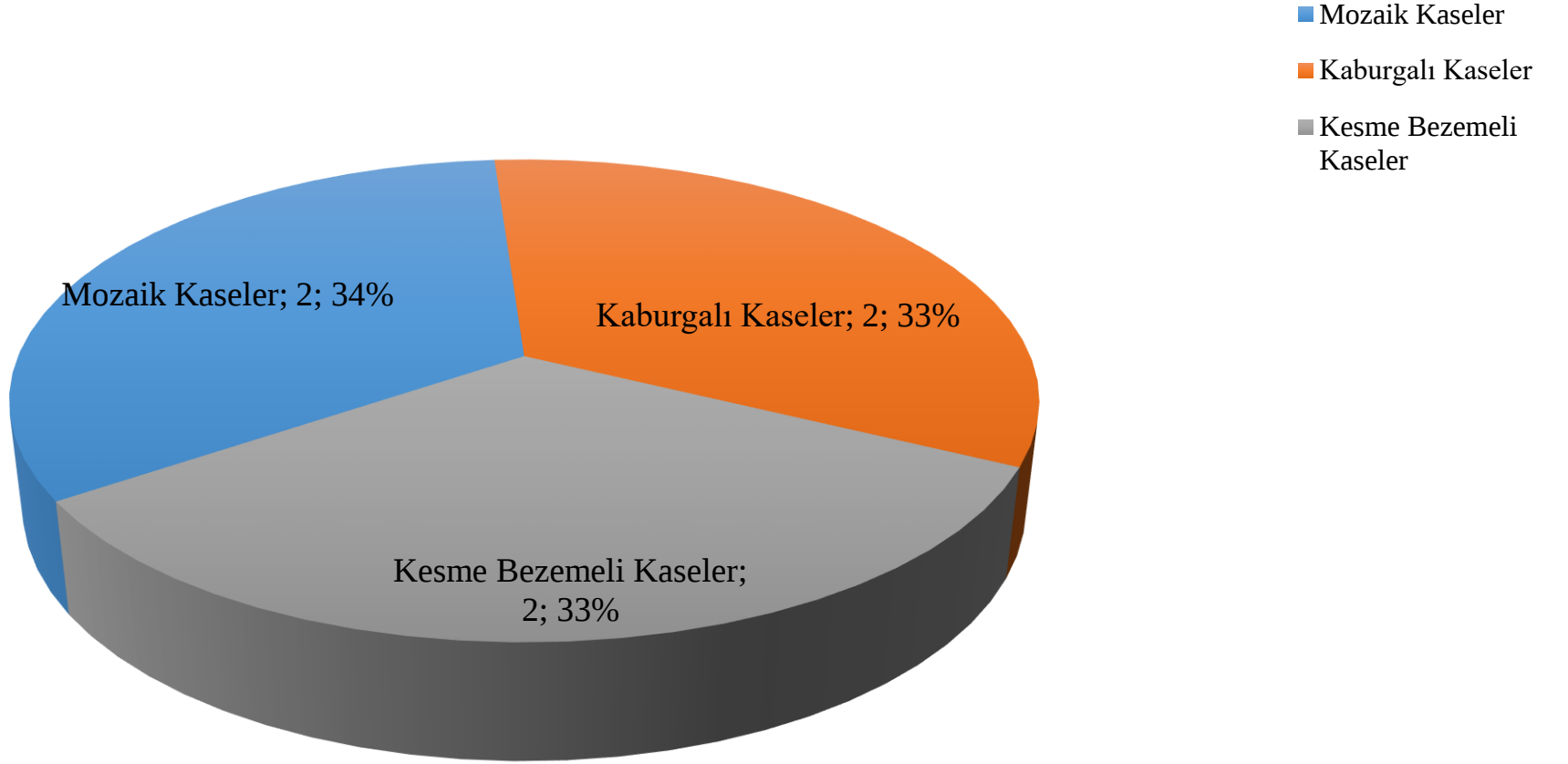
Tablo 8: Sürahiler ve Aryballoslar kronoloji tablosu.

Tablo 9: Sürahiler grafik.

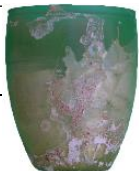
MÖ 1. yy	
Son çeyrek	
İlk çeyrek	
MS 1. yy	
Son çeyrek	
İlk çeyrek	
MS 2. yy	
Son çeyrek	

Tablo 1

Tabaklar ve Kaseler

Tablo 2

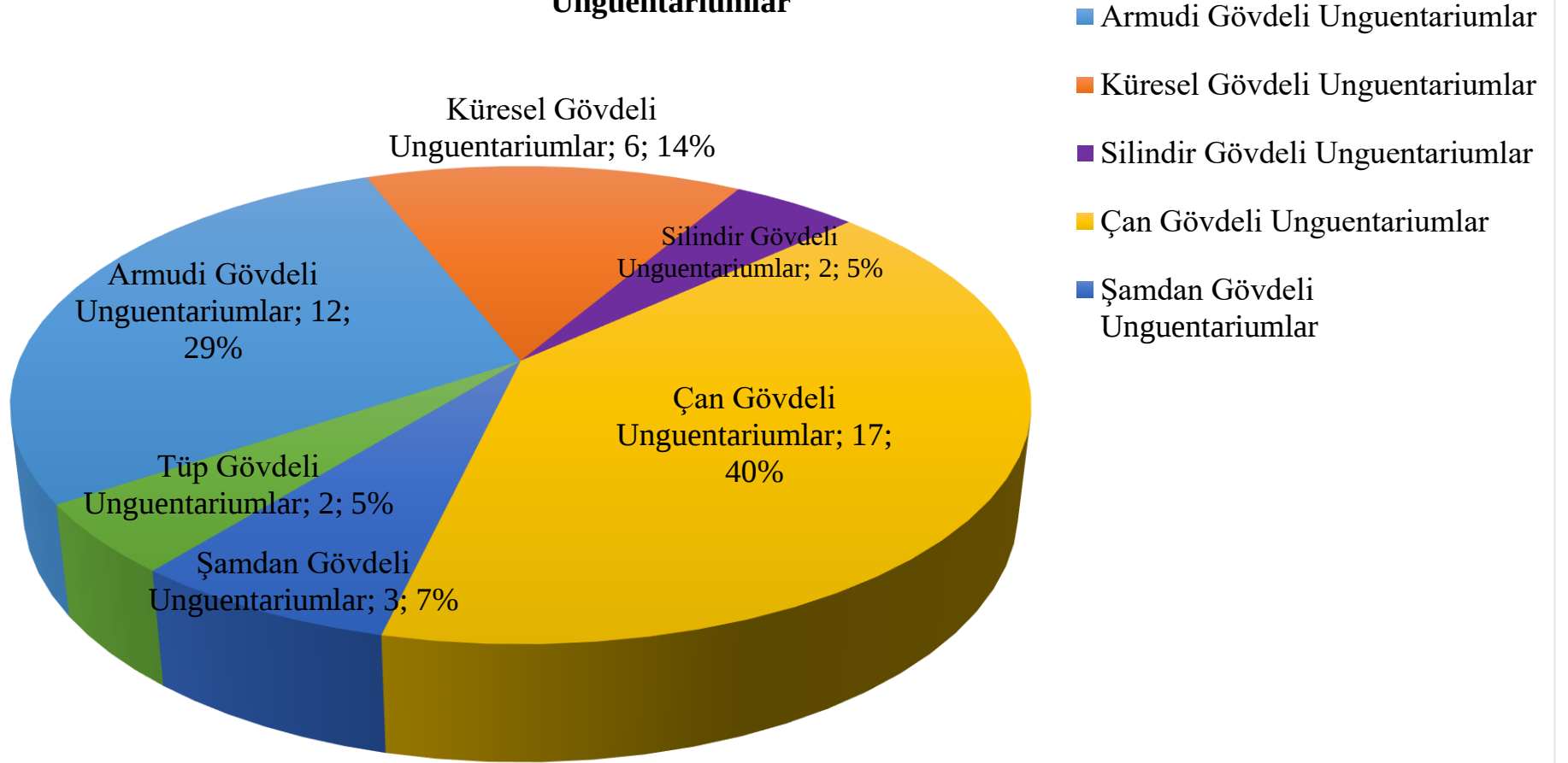
İlk çeyrek	
MS 1. yy	
Son çeyrek	
İlk çeyrek	
MS 2. yy	
Son çeyrek	
İlk çeyrek	
MS 3. yy	

Tablo 3

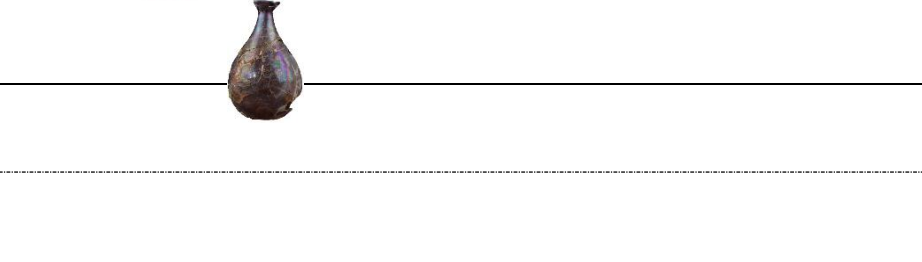
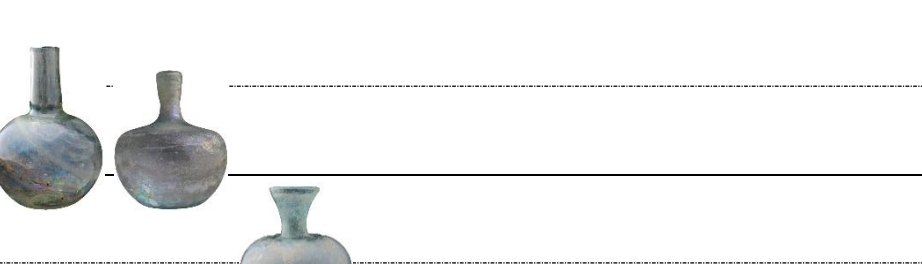
MÖ 1. yy	
Son çeyrek	
İlk çeyrek	
MS 1. yy	
Son çeyrek	
İlk çeyrek	
MS 2. yy	
Son çeyrek	
İlk çeyrek	
MS 3. yy	

Tablo 4

Unguentariumlar

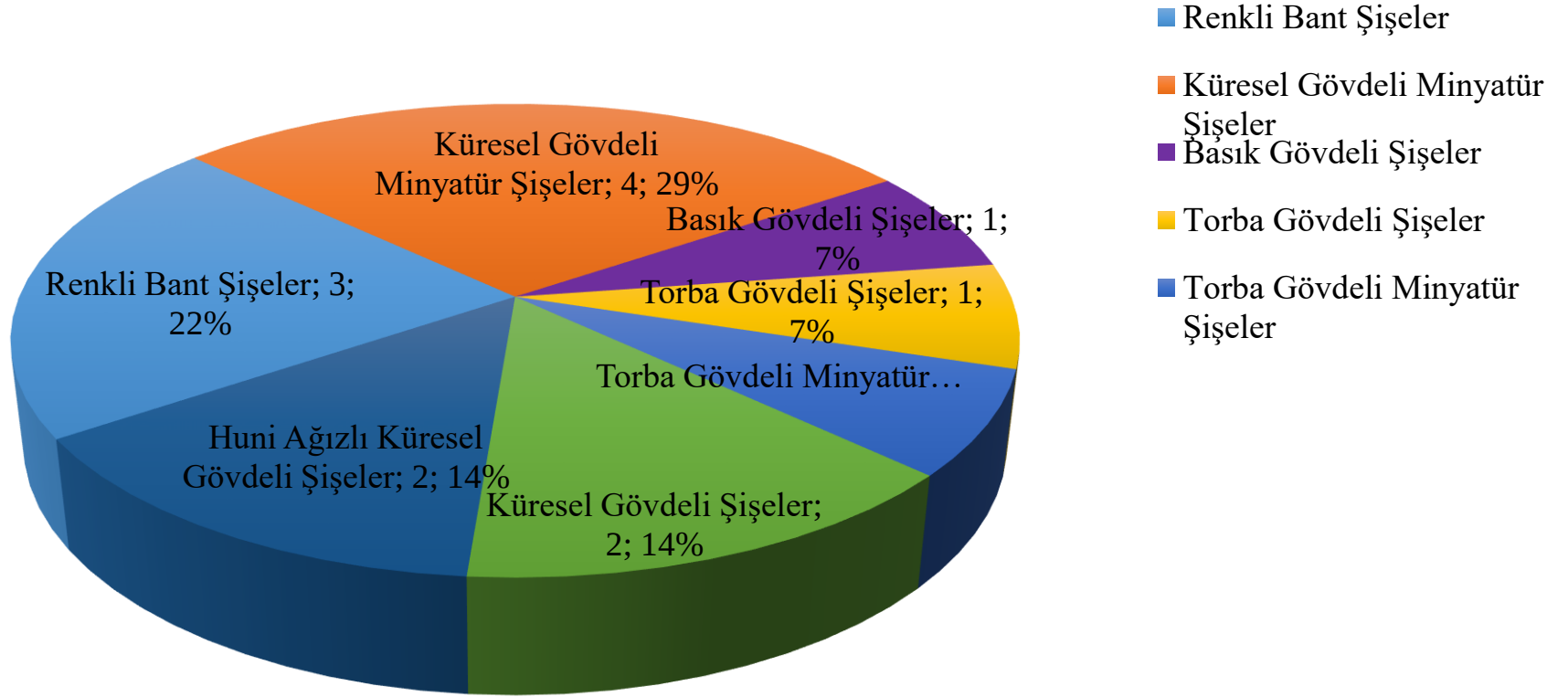

Tablo 5

İlk çeyrek		
MS 1. yy		
Son çeyrek		
İlk çeyrek		
MS 2. yy		
Son çeyrek		
İlk çeyrek		
MS 3. yy		
Son çeyrek		

Tablo 6
217

Şişeler

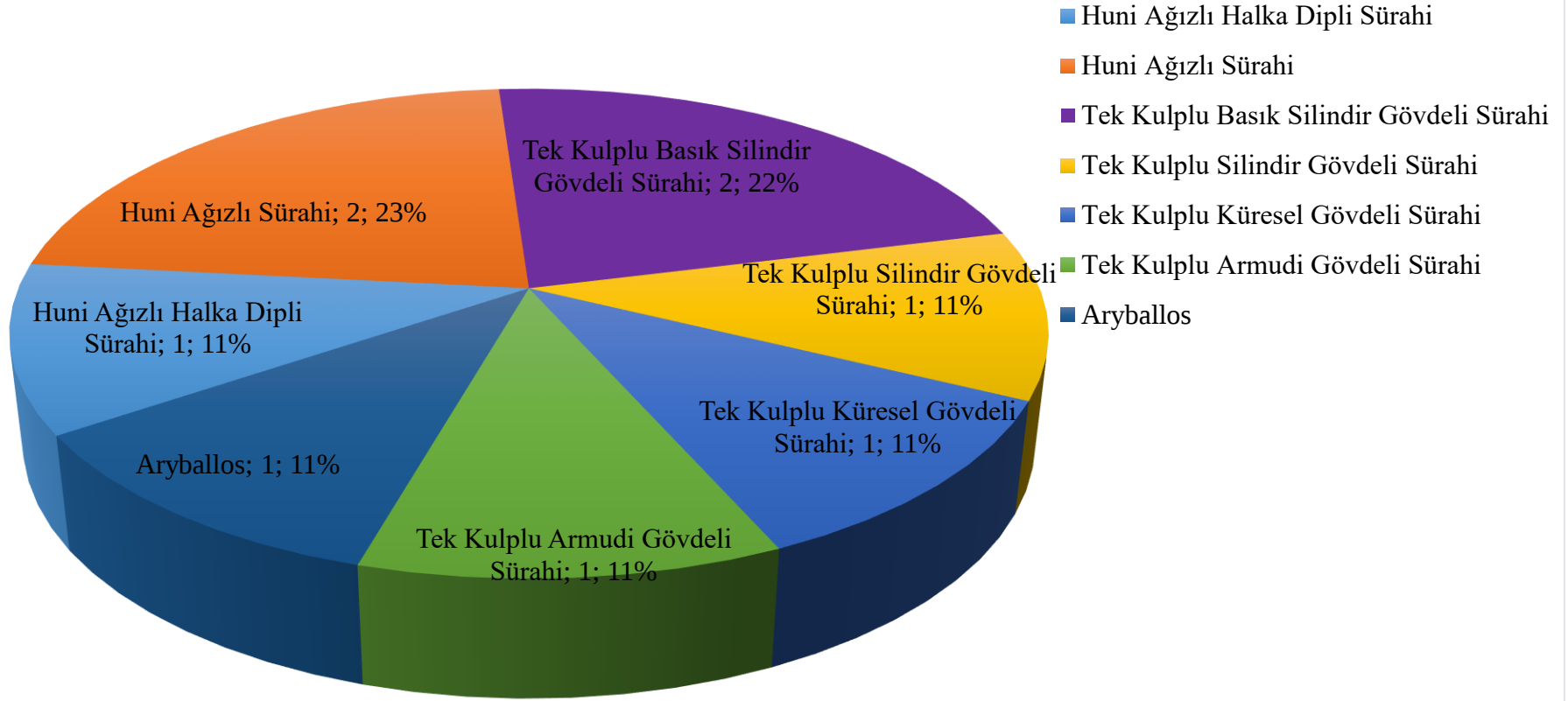

Tablo 7

İlk çeyrek	
MS 1. yy	
Son çeyrek	
İlk çeyrek	
MS 2. yy	
Son çeyrek	
İlk çeyrek	
MS 3. yy	
Son çeyrek	

Tablo 8

Sürahiler

Tablo 9

ÖZGEÇMİŞ

Ahmet Levent KESKİN 30.10.1986 tarihinde Ankara’da doğdu. Ankara Yahya Kemal Beyatlı Lisesi’ni bitirdikten sonra Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi’nden 2014 yılında mezun oldu. Aynı yıl içerisinde OMÜSBE yüksek lisans eğitimine başladı. Lisans ve yüksek lisans eğitimi sırasında Parion, Hadrianoupolis ve Antiocheia ad Cragum Antik Kenti kazılarına katılan Keskin, iyi derecede İngilizce bilmektedir.

İletişim Bilgileri

E mail : ahmetleventkeskin@gmail.com

Telefon : 0 533 137 24 96